DOCUMENT RESUME

ED 260 587 FL 015 167

AUTHOR	Johnson, Carol
TITLE	American Government. A High School Bilingual Supplement for Laotian Students.
INSTITUTION	Rochester Public Schools, Minn.
SPONS AGENCY	Office of Bilingual Education and Minority Languages Affairs (ED), Washington, DC.
PUB DATE	Jun 85
NOTE	270p.
AVAILABLE FROM	Rochester Public Schools, Independent School District 535, Edison Building, Rochester, MN 55902.
PUB TYPE	Guides - Classroom Use - Materials (For Learner) (051) -- Multilingual/Bilingual Materials (171)
LANGUAGE	Lao; English
EDRS PRICE	MF01/PC11 Plus Postage.
DESCRIPTORS	*Citizenship Education; *Civics; *Constitutional Law; High Schools; Immigrants; Instructional Materials; Lao; Laotians; Limited English Speaking; Local Government; Refugees; Secondary School Curriculum; State Government; Supplementary Reading Materials; *United States Government (Course)

ABSTRACT

A course handbook for limited English-speaking, native Laotian-speaking immigrant high school students in a course on United States government is intended to simplify concepts, build learning confidence, and supplement classroom texts. It contains lessons on the beginnings of the United States government, revolution and independence, the development and content of the Constitution, the legislative process, State government (legislature, election of officers, State services, State finance, and upper and lower court systems), citizens' rights, local and city government, and four units on the process of obtaining American citizenship. The lessons consist of a vocabulary preview; the content; a Laotian translation; and exercises that review the content, use the vocabulary, and draw conclusions from the content. Charts, graphs, and other illustrations are included; review lessons are interspersed with the content lessons. A glossary giving both English and Laotian definitions for English words and a short bibliography are appended. (MSE)

****
* Reproductions supplied by EDRS are the best that can be made *
* from the original document. *
****

ED260587

U.S. DEPARTMENT OF EDUCATION
NATIONAL INSTITUTE OF EDUCATION
EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)
☑ This document has been reproduced as received from the person or organization originating it.
☐ Minor changes have been made to improve reproduction quality.
● Points of view or opinions stated in this document do not necessarily represent official NIE position or policy.

BEST COPY AVAILABLE

AMERICAN GOVERNMENT

ຣັຖບານ ອະເມຣິກັນ

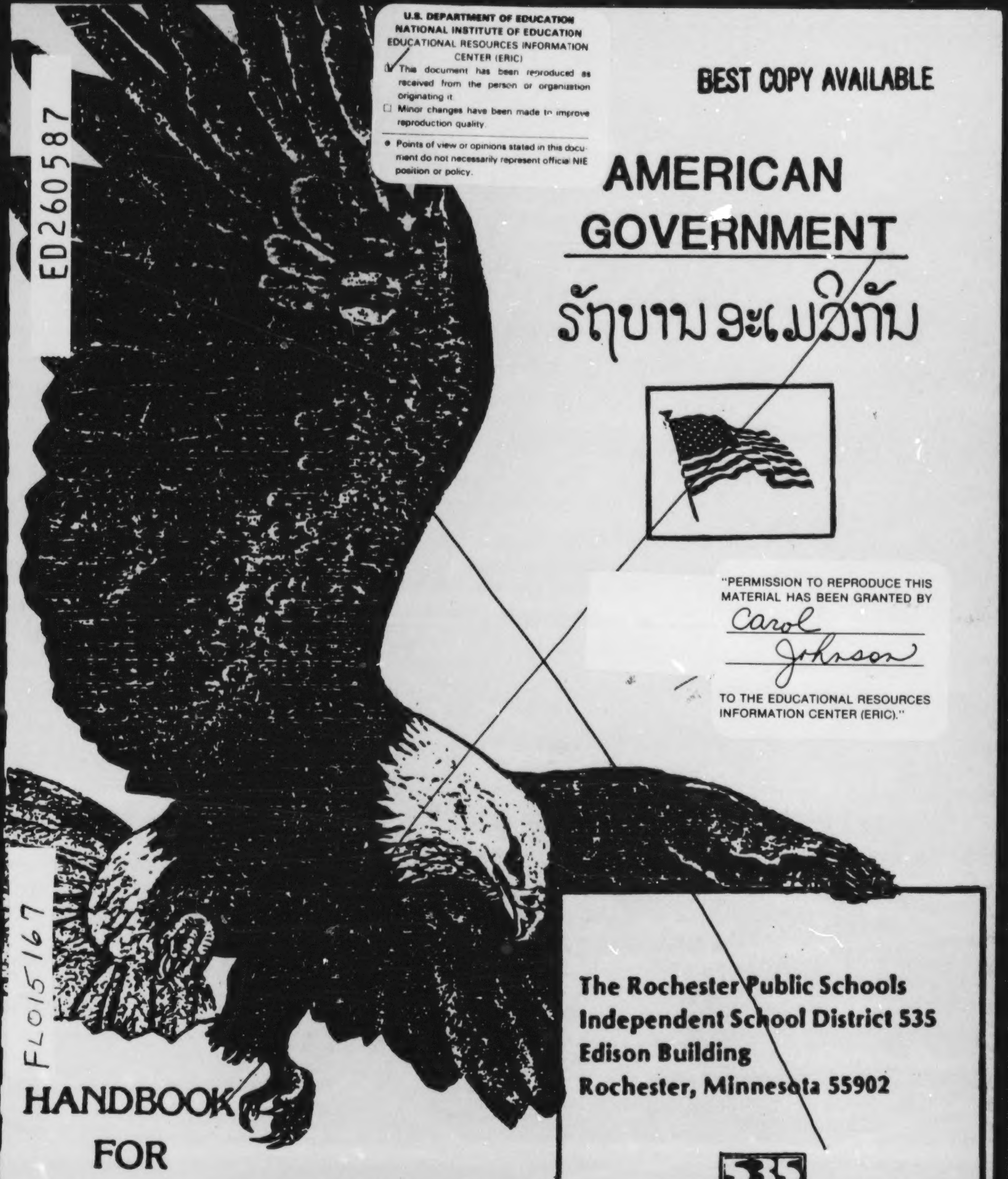

"PERMISSION TO REPRODUCE THIS MATERIAL HAS BEEN GRANTED BY
Carol Johnson
TO THE EDUCATIONAL RESOURCES INFORMATION CENTER (ERIC)."

FL015167

The Rochester Public Schools
Independent School District 535
Edison Building
Rochester, Minnesota 55902

HANDBOOK
FOR
LAOTIAN-SPEAKING STUDENTS

AMERICAN GOVERNMENT

A High School Bilingual
Supplement
for

Laotian Students

developed
by

Carol Johnson
LEP Social Studies Curriculum Writer

translated
by

Oukhane Phrachansisourath

Title VII
District #535
Rochester, Minnesota 55902
June 1985

FL015167

CONTENTS

Forward.. i
Introduction... iii
Acknowledgements... v
Bibliography... vi

PART I

Lesson One: The Beginning of American Government................ 1
Lesson Two: From Revolution to Independence..................... 8
Lesson Three: The Constitution - Its Early Development............ 13
Lesson Four: The Constitution - The Preamble..................... 20
Lesson Five: The Constitution - Article I........................ 26
Lesson Six: The Constitution - Article 2......................... 34
Review: Lessons Five and Six..................................... 45
Lesson Seven: The Constitution - Article 3....................... 48
Lesson Seven: Review, Article 3, The Courts...................... 63
Lesson Eight: The Constitution - Article 4....................... 66
Lesson Nine: The Constitution - Article 5........................ 74
Lesson Ten: The Constitution - Article 6......................... 79
Lesson Eleven: The Constitution - Article 7...................... 84
Lesson Twelve: The Amendments.................................... 89
Lesson Thirteen: Review, Amendments 1-10......................... 107
Review: Lessons One-Thirteen, The Constitution................... 110
Lesson Fourteen: How A Bill Becomes A Law........................ 112
Lesson Fifteen: Government by the People - State Government...... 118
Lesson Sixteen: State Legislature................................ 124
Lesson Seventeen: Elected State Officers......................... 136
Lesson Eighteen: State Services.................................. 142
Lesson Nineteen: Where Does Our State Get Its Money?............. 145

Lesson Twenty: States' Courts - Higher Courts.................. 149
Lesson Twenty-one: States' Courts - The Lower Courts................ 153
Lesson Twenty-two: Citizen's Rights................................ 162
Lesson Twenty-three: Local Government.............................. 166
Lesson Twenty-four: City Government................................ 173
Lesson Twenty-five: Citizenship - Becoming a Permanent Resident...... 179
Lesson Twenty-six: Citizenship - Requirements for Naturalization.... 184
Lesson Twenty-seven: Citizenship - Applying for Naturalization........ 188
Lesson Twenty-eight: Citizenship - Taking the Examination............ 196

PART II
Charts, Graphs, and Pictures

The Thirteen Colonies.. 2
Four Signers of the Declaration of Independence..................... 9
Delegates to the Constitutional Convention.......................... 14
The President's Cabinet... 36
Forty Presidents since 1776....................................... 37
The Miranda Warning... 52
Organization of the United States Government........................ 53
How State Governments Are Set Up Like Federal Government............. 67
Steps for Making Amendments....................................... 74
The Bill of Rights.. 90
Amendments 11-26.. 94
The Passage of a Bill Through Congress.............................. 113
List and Duties of Elected State Officers........................... 137
Organization of Federal, State, and City Government.................. 173
Sample Application Form for Naturalization.......................... 190
Sample Fingerprint Chart... 194
The U.S. Flag and Its Meaning...................................... 197

PART III

Glossary.. 200

Forward

A sudden change to a new educational system and to a new language of instruction is often difficult and frustrating. As a result, students who find their reading long and arduous tend to lose confidence and self-esteem; learning then becomes formidable. This situation has been especially true for Southeast Asians in classrooms of American government, a required course for high school graduation.

Thus, the American government handbook is developed as a result of a Title VII federal grant in 1983 from the Office of Bilingual Education and Minority Language Affairs. Its purpose is to simplify concepts, to build learning confidence, and to supplement classroom American government texts in order to assist those limited in their English proficiency not only to meet graduation requirements but to also understand our government.

Introduction

A Supreme Court decision (Lau vs. Nichols) in 1974 ruled: "There is no equality of treatment merely by providing students with the same facilities, textbooks, teachers, and curriculum; for students who do not understand English are effectively foreclosed from any meaningful education."

The learning of English is a priority in District #535, Rochester, Minnesota. Nevertheless, it takes a long time for most LEP students to acquire sufficient mastery of our language in order to read critically, to interpret charts, to evaluate concepts and to separate fact from fiction. But these are essential intellectual tools that need to be taught if students are to learn the structure of our American government.

This bilingual supplement is written, therefore, to aid the bilinguals in interpreting the story of the federal government in a clear and interesting way and to provide a working vocabulary of words and phrases frequently used.

The lessons, beginning with the patterns of early government established by the colonists, explain the principles of the Constitution, the way the three branches of the government check and balance each other, the things government does for citizens and the way government gets its money to help its citizens. In addition, the last four lessons present the necessary information for applying for United States Citizenship.

Acknowledgements

The Limited English Proficiency Program of District #535, Rochester, Minnesota, wishes to thank the many people who assisted in the preparation of this American government supplement.

A special thanks to the social studies staff at both John Marshall and Mayo High School, to our secondary ESL and reading teachers, and to the following bilinguals for participating in the project:

Cambodians:

Dyna Chan
Sary Ou
Ponnareay Peng

Lao:

Oukhane Phrachansisourath
Boonthy Thammavongsa

Vietnamese:

Long Ho
Lien Nguyen

Lesson 1 THE BEGINNINGS OF AMERICAN GOVERNMENT

Important Words Used in this Lesson

colony - a group of people with similar interests. They live close to each other.

Continental Congress - a group of important people from the colonies who first met in 1774. It made plans to take care of people in the colonies.

Declaration of Independence - the written statement that said that the 13 colonies were free and independent states. It freed the 13 colonies from Great Britain.

democracy - government by the people. The United States is a democracy because the citizens vote for people who will represent them in government.

Great Britain - a country in Europe. England is a part of Great Britain.

representative - a person who acts for someone else. The colonists sent representatives to the Continental Congress.

republic - a form of government in which citizens elect others to represent them. The United States is a democratic republic.

Revolutionary War - a war fought between 1775 - 1783 involving the 13 colonies and Great Britain. The colonies won their independence.

In 1492 an Italian sea captain named Christopher Columbus sailed to what is now called America. He wanted to prove the world was round. He also thought that he could get to India to get spices if he sailed a new route. He sailed west instead of east.

Before he left, he asked Queen Isabella of Spain for help. She gave him three ships, sailors, and money. After about ten weeks, Columbus and his men saw land. They thought they had reached India, so they called the people they met Indians.

Columbus had not found a shorter route to India. He sailed to what is now known as North America. The Europeans had not known about America before Columbus sailed. It was a new world to them.

Between 1600 and 1770 many people came to America. When they arrived, they started colonies. The first colony in North America belonged to Spain. It was in St. Augustine, Florida. The first English settlement was at Jamestown, Virginia in 1607. By 1620, another group from England sailed in a small ship called the Mayflower. These people, called Pilgrims, left England because they wanted to worship in their own way. They could not do that in England.

Before the Pilgrims landed, they signed an agreement called the Mayflower Compact. In this agreement, the Pilgrims agreed to govern themselves when they landed. This would be fair to everyone in the colony. This colony was started at Plymouth, Massachusetts.

By 1776, thirteen colonies extended 1300 miles (1780 kilometers) north and south along the Atlantic seacoast.

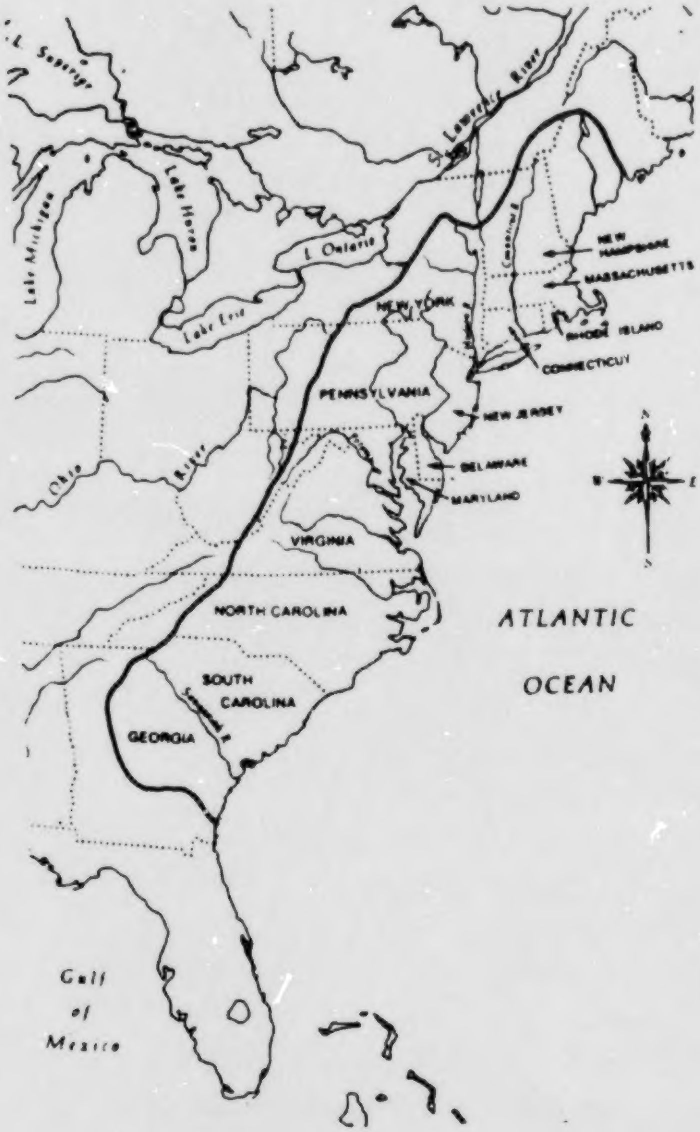
L. Superior
Lake Michigan
Lake Huron
L. Ontario
Lake Erie
Ohio River
Lawrence River
Connecticut R.
Hudson R.
NEW HAMPSHIRE
MASSACHUSETTS
RHODE ISLAND
CONNECTICUT
NEW YORK
PENNSYLVANIA
NEW JERSEY
DELAWARE
MARYLAND
VIRGINIA
NORTH CAROLINA
SOUTH CAROLINA
GEORGIA
Savannah R.
ATLANTIC OCEAN
Gulf of Mexico
N
W
E
S

The English, French, Dutch and Spanish people all came to make homes in America, but the English came in the largest number. They were the ones who soon controlled the colonies. They knew, too, that their new country needed rules and laws. Such rules and laws were called its "government."

The colonists also set the patterns of early government. They brought with them the ideas of "limited" government and "representative" government. Limited government meant that government was not all-powerful. In other words, government was limited in what it could do. Limited government also meant that each person had certain rights that government could not take away.

A "representative" government was a government that should serve the people. It was also a government that allowed the people to decide what the government should and should not do. These two concepts (ideas) of government brought to the American colonies by the English had been developing in England for centuries. But the colonists had no representatives in the government of Great Britain now. They could not help make the laws that would govern them.

The colonists did not like that. They wanted the same rights and freedoms that people in Great Britain had. They decided to meet with representatives from Great Britain and talk about these problems. So the colonists from twelve of the colonies sent representatives to a meeting in Philadelphia in 1774. This first meeting was called the First Continental Congress.

ບົດຮຽນທີ ສີ່ ການລິເລີ່ມຂອງການປົກຄອງຂອງຄົນອະເມລິກັນ

ຄຳສຳຄັນທີ່ໃຊ້ໃນບົດຮຽນນີ້

colony - a group of people with similar interests. They live close to each other.

Continental Congress - a group of important people from the colonies who first met in 1774. It made plans to take care of people in the colonies.

Declaration of Independence - the written statement that said that the 13 colonies were free and independent states. It freed the 13 colonies from Great Britain.

democracy - government by the people. The United States is a democracy because the citizens vote for people who will represent them in government.

Great Britain - a country in Europe. England is a part of Great Britain.

representative - a person who acts for someone else. The colonists sent representatives to the Continental Congress.

republic - a form of government in which citizens elect others to represent them. The United States is a democratic republic.

Revolutionary War - a war fought between 1775 - 1783 involving the 13 colonies and Great Britain. The colonies won their independence.

ໃນ ຄ.ສ 1492 ກັບຕັນເຮືອ ເດີນທະເລ ອີຕາລີ ຊື່ Christopher Columbus ລ່ອງເຮືອ ມາຮອດທີ່ ເຮົາເອີ້ນວ່າ ອະເມລິກາ ປັດຈຸບັນນີ້. ລາວ ຕ້ອງການຢາກພິສູດວ່າ ໂລກນີ້ມົນກົມ ແຕ້ບໍ່. ລາວຍັງຄິດວ່າ ລາວສາມາດໄປປະເທດອິນເດັຍໄດ້ ເພື່ອ ຊອກ ຫາ ເຄື່ອງ ເທດ ກໍ່ ລາວລ່ອງ ເຮືອໄປ ຕາມ ເສັ້ນ ທາງໃໝ່. ລາວ ລ່ອງເຮືອ ມາ ທາງ ຕາເວັນຕົກ ແທນທີ່ຈະແລ່ນ ທາງ ຕາເວັນອອກ.

ກ່ອນລາວ ອອກເດີນທາງ, ລາວໄດ້ຮ້ອງຂໍ ການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຣາຊີນີ Isabella ແຫ່ງ ສເປນ. ພະອົງໄດ້ປະທານ ເຮືອສາມລຳ, ສົບພາຍ ແລະ ເງິນ ຄ່າ ຈ່າຍ ນອນ ນີ້. ຫລັງຈາກນັ້ນ ສິບ ອາທິດ, Columbus ແລະ ລູກເຮືອຂອງລາວໄດ້ພົບ ແຜ່ນດິນໃໝ່. ພວກເຂົາຄິດວ່າ ພວກເຂົາໄປຮອດ ອິນເດັຍ ດັ່ງນັ້ນ ພວກເຂົາຈຶ່ງຮ້ອງຄົນ ທີ່ ພວກເຂົາ ພົບວ່າ ພວກ ອິນດຽນ.

Columbus ບໍ່ໄດ້ພົບ ເສັ້ນ ທາງລັດ ສູ່ອິນເດັຍ. ລາວລ່ອງເຮືອສູ່ ຮອດທີ່ ເຂົາຮູ້ວ່າໃນປັດຈຸບັນໃນນາມ ອະເມລິກາເໜືອ. ຄົນຢູໂຣບບໍ່ຮູ້ກ່ຽວກັບ

ມາກ່ອນ ທີ່ Columbus ໄດ້ລ່ອງເຮືອມາ. ມັນແມ່ນໂລກໃໝ່ສຳລັບພວກເຂົາ.

ລະຫວ່າງ 1600 ແລະ 1770 ມີຫລາຍຄົນມາສູ່ອາເມລິກາ. ເວລາພວກເຂົາມາຮອດ ພວກເຂົາເລີ່ມສ້າງຫົວເມືອງນ້ອຍ. ຫົວເມືອງນ້ອຍເກົ່າອິດໃນອາເມລິກາ ເຫຼື່ອເປັນຂອງສະເປນ. ມັນຢູ່ທີ່ St. Augustine, ລັດ Florida. ຄົນອັງກິດທີ່ມາຕັ້ງຖິ່ນຖານເລີ້ມ ແຮກຢູ່ທີ່ເມືອງ Jamestown, ລັດ Virginia ໃນ 1607. ໃນປີ 1620, ກຸ່ມໜຶ່ງຈາກ ອັງກິດລ່ອງເຮືອ ມາຕາມເຮືອລຳນ້ອຍລຳນຶ່ງ ທີ່ຊື່ວ່າ "ເມເຟຣາເວີ້ Mayflower. ຄົນເຫຼົ່ານີ້ຮຽກໂຕເອງວ່າ Pilgrims, ອອກຈາກອັງກິດ ເພາະວ່າ ພວກເຂົາຕ້ອງການ ຈັດການ: ບູຊາ ຕາມແນວທາງຂອງຕົນ. ພວກເຂົາເຮັດແນວນັ້ນບໍ່ໄດ້ໃນປະເທດອັງກິດ.

ກ່ອນພວກ Pilgrims ຈະຂຶ້ນບົກ, ພວກເຂົາໄດ້ເຊັນ ຂໍ້ຕົກລົງເອີ້ນວ່າ ຂໍ້ຕົກລົງ Mayflower. ໃນຂໍ້ຕົກລົງສະບັບນີ້, ພວກ Pilgrims ຍິນຍອມ ປົກຄອງໂຕເອງ ເວລາພວກເພິ່ນຂຶ້ນບົກ. ນີ້ແມ່ນສິ່ງທີ່ຍຸຕິທຳ ແກ່ທຸກໆຄົນໃນຫົວເມືອງນ້ອຍ. ຫົວເມືອງນ້ອຍນີ້ເອີ້ນຕົ້ນທີ່ເມືອງ Plymouth, ລັດ Massachusetts.

ໃນປີ 1776, ຫົວເມືອງນ້ອຍ ສິບສາມແຫ່ງ ມີຄວາມຍາວເກືອບ 1300 ໄມ (1790 km) ຈາກເໜືອ ເກືອບໃຕ້ ຕາມຊາຍຝັ່ງ ຄື່ນທະເລຂອງມະຫາສະໝຸດ ອັດລັງຕິກ.

ຄົນຝຣັ່ງ, ອັງກິດ, ຮອນລັງ ແລະ ຄົນສະເປນ ເຄີຍໜີມາສ້າງບ້ານເຮືອນທີ່ອາເມລິກາ. ແຕ່ວ່າ ຄົນອັງກິດມາຫລາຍກວ່າ. ແມ່ນພວກເຂົາທີ່ໃນເວລາຕໍ່ມາບໍ່ນານ ຄວບຄຸມຫົວເມືອງນ້ອຍເຫຼົ່ານີ້. ພວກເຂົາຮູ້ດີກັນວ່າ ປະເທດໃໝ່ຂອງພວກເຂົາຕ້ອງການລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍໃໝ່. ແຕ່ລະຕົວບົດກົດໝາຍ ແມ່ນທີ່ເຂົາເອີ້ນວ່າ "ຣັຖບານ".

ພວກຄົນໃນຫົວເມືອງນ້ອຍ ຍັງໄດ້ເຮັດແບບຢ່າງອັນດີແກ່ຣັຖບານຊຸດປັດຈຸບັນ. ພວກເພິ່ນໄດ້ນຳແນວຄິດການ "ຈຳກັດ"

ການປົກຄອງ ແລະ ການປົກຄອງ "ແບບມີຜູ້ຕາງໜ້າ" ມານຳພວກ ໝີ່ນ. ການປົກຄອງແບບຈຳກັດ ໝາຍຄວາມວ່າ ຣັຖບານບໍ່ມີອຳນາດທັງໝົດທຸກຢ່າງ. ຫຼືຈະເວົ້າຢ່າງອື່ນວ່າ, ຣັຖບານມີຂອບເຂດໃນສິ່ງທີ່ຄວນເຮັດ. ການຈຳກັດການປົກຄອງຍັງໝາຍຄວາມອີກວ່າ ແຕ່ລະຄົນມີສິດບາງຢ່າງທີ່ທາງອຳນາດການປົກຄອງບໍ່ສາມາດເອົາມັນໜີຈາກພວກເຂົາໄດ້. ການປົກຄອງແບບ "ຜູ້ຕາງໜ້າ" ແມ່ນຣັຖບານຕ້ອງໄດ້ຮັບໃຊ້ປະຊາຊົນ. ມັນຍັງແມ່ນຣັຖບານທີ່ອະນຸຍາດໃຫ້ປະຊາຊົນຕັດສິນວ່າ ສິ່ງໃດທີ່ຣັຖບານຄວນເຮັດ ແລະ ບໍ່ຄວນເຮັດ. ຄວາມເຫັນທັງສອງຢ່າງ (ແນວຄິດ) ສອງການປົກຄອງນີ້ມາເຖິງຄົນອະເມລິກັນຜ່ານການເປັນເມືອງຂຶ້ນຕ່າງໆ. ຈາກອັງກິດທີ່ໄດ້ພັດທະນາໃນປະເທດນີ້ໄດ້ຫລາຍສັດຕະວັດແລ້ວ. ແຕ່ວ່າ ຄົນເປັນເມືອງຂຶ້ນບໍ່ມີຜູ້ຕາງໜ້າໃນອົງການປົກຄອງຂອງສະພາຣາຊອານາຈັກ

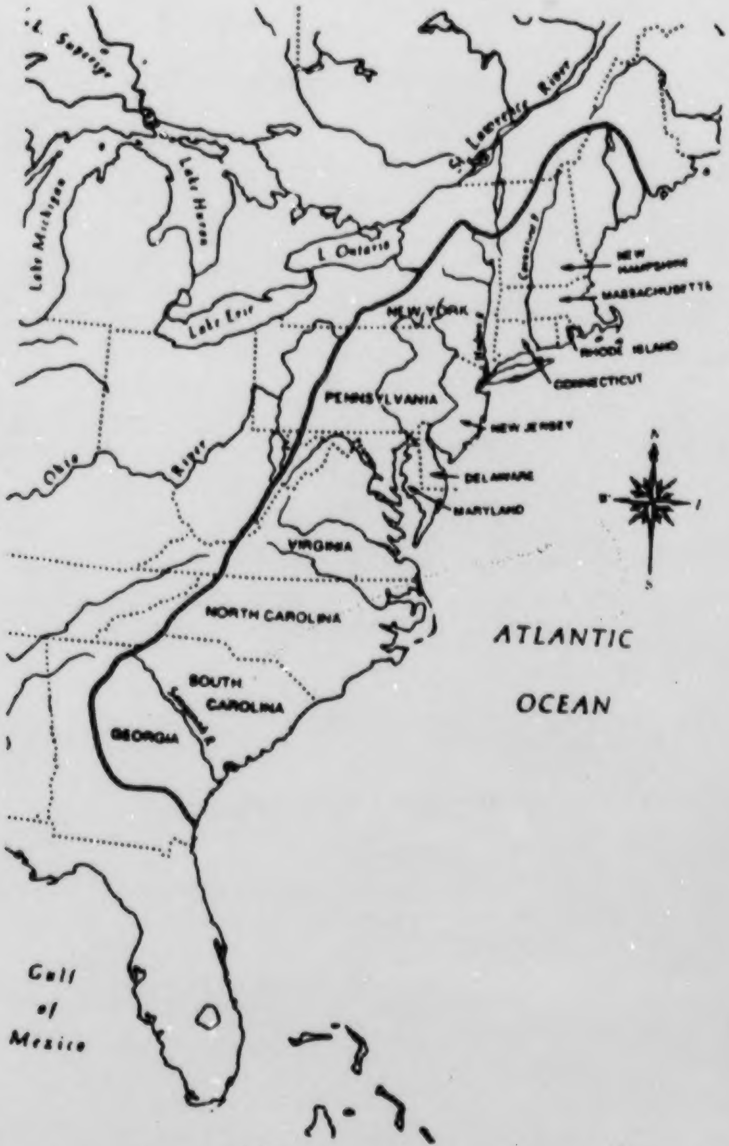
L. Superior
Lake Michigan
Lake Huron
St. Lawrence River
L. Ontario
Lake Erie
Ohio River
Connecticut R.
NEW HAMPSHIRE
MASSACHUSETTS
NEW YORK
RHODE ISLAND
CONNECTICUT
PENNSYLVANIA
NEW JERSEY
DELAWARE
MARYLAND
VIRGINIA
NORTH CAROLINA
SOUTH CAROLINA
GEORGIA
ATLANTIC
OCEAN
Gulf of Mexico
N
S
E
W

ຕອນນັ້ນ. ພວກເພິ່ນບໍ່ສາມາດຊ່ວຍເຮັດກົດໝາຍທີ່ເຮັດໃຫ້ມີການປົກຄອງຕົນເອງ.

ພວກຫົວເມືອງນີ້ບໍ່ໄດ້ມັກແນວນັ້ນ. ພວກເຂົາຕ້ອງການສິດທິ ແລະ ອິສຣະພາບ ເຊັ່ນດຽວກັບຄົນຢູ່ໃນສະຫະຣາຊອານາຈັກນີ້. ພວກເຂົາຕັດສິນໃຫ້ມີການພົບປະກັບຜູ້ຕາງໜ້າຈາກສະຫະຣາຊອານາຈັກ ແລະ ເຈລະຈາກ່ຽວກັບບັນຫາເຫຼົ່ານີ້. ຕໍ່ມາອີກປີ ພວກຫົວເມືອງທັງສິບສອງແຫ່ງ ຈຶ່ງສົ່ງຕາງໜ້າເຂົ້າຮ່ວມປະຊຸມທີ່ເມືອງ Philadelphia ໃນ ຄ.ສ 1774. ການປະຊຸມຄັ້ງແລກນີ້ເອີ້ນວ່າ "ການປະຊຸມສະພາຄອງເກຣສ Continental ຄັ້ງແລກ" First Continental Congress.

Lesson 2 FROM REVOLUTION TO INDEPENDENCE

Important Words Used in this Lesson

professional soldiers - those men who were trained to fight

resistance - opposition or hostile action; in other words, George Washington was a symbol of standing strong for his country's rights

pursuit of happiness - the right of each person to look for a good way of life

celebrated - observed as a holiday

The first Congress met and developed a written request, asking for certain rights and freedoms. The colonial representatives sent this paper to King George III, who was the ruler of Great Britain. King George paid no attention to what the colonists wanted. The colonists decided to have another meeting.

The Second Continental Congress first met in 1775 at Philadelphia, Pennsylvania. This time all thirteen colonies sent representatives to the important meeting. This Second Continental Congress acted for the colonies and decided to go to war with Great Britain. They asked George Washington to lead their army in the war. The Americans were poorly armed and organized. The British were professional soldiers. But George Washington gave hope. He had great courage and patience. He became a symbol of resistance.

As the war dragged on, it became very costly to Great Britain. It soon became clear that the stubborn colonies wouldn't give up. Finally in 1783 the thirteen colonies defeated the strongest country in the world. The peace treaty was signed. The American Revolution was a success. George Washington became known as the "Father of our Country." He later became our country's first president.

It was during this Revolutionary War that the Second Continental Congress continued meeting. At this meeting the representatives wrote the Declaration of Independence. Thomas Jefferson did most of the writing. The Declaration presented many new ideas to the colonists. It said that all men are created equal. It also said that all men have certain rights that cannot be taken from them.

These new rights are life, liberty, and the pursuit of happiness. The Declaration of Independence also said that government should protect the rights and freedoms of people. Laws should not be made unless people agree to them.

Finally, the Declaration of Independence said that the colonies were separating themselves from Great Britain. When the war was won, the colonies were free from British control. They were independent states, known as the United States of America.

On July 4, 1776, the Declaration of Independence was accepted by the Second Continental Congress. Every year July 4 is still celebrated as the birthday of the United States. It is called Independence Day.

Photo by UPI

our signers of the Declaration of Independence are repre- ented by wax models. From left to right are: Benjamin Franklin, Thomas Jefferson, John Hancock, and John Adams. Jefferson wrote the declaration with help from Franklin and Adams. Hancock was president of the Continental Congress, which approved the declaration on July 4, 1776.

ບົດຮຽນທີ ສອງ ຈາກການປະຕິວັດ ສູ່ ເອກລາດ

ຄຳສຳຄັນທີ່ໃຊ້ໃນ ບົດຮຽນນີ້.

professional soldiers - those men who were trained to fight

resistance - opposition or hostile action; in other words, George Washington was a symbol of standing strong for his country's rights

pursuit of happiness - the right of each person to look for a good way of life

celebrated - observed as a holiday

ການ ປະຊຸມ ສະພາ ຄອງເກຣສ ຄັ້ງແຣກ ແລະການ ພັທນາຕໍ່ຕ້ານ ການຂີດຂວາງ, ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີ ສິດທິ ບາງຢ່າງ ແລະ ອິສຣະພາບ. ຜູ້ຕາງໜ້າ ຫົວເມືອງຂຶ້ນ ສົ່ງ ຄຳຮ້ອງ (ຫຼັ) ແຜ່ນນີ້ໃຫ້ ເຈົ້າມະຫາຊີວິດ George ທີ່ ສາມ, ຜູ້ ທີ່ກຳ ອຳນາດ ຂອງ ສະຫະຣາຊອານາຈັກອັງກິດ.

ເຈົ້າມະຫາຊີວິດ George ບໍ່ໄດ້ເອົາ ຫົວກັບ ມັນຊາ ມາ ສິ່ງທີ່ທາງ ຫົວເມືອງຂຶ້ນຕ້ອງການ. ຫົວເມືອງຂຶ້ນຕ່າງໆ ຕັດສິນໃຈມີການ ປະຊຸມ ຄັ້ງໃໝ່ ອີກ.

ການປະຊຸມ ສະພາ ຄອງເກຣສ Continental ຄັ້ງທີ່ສອງ ມີ ຂຶ້ນ ຕອນ ແລກໃນ ຄ.ສ 1775 ນະ ທີ່ ເມືອງ Philadelphia ລັດ Pennsylvania. ເວລານັ້ນ, ຫົວເມືອງຂຶ້ນ ທັງໝົດ ສິບສາມແຫ່ງໄດ້ສົ່ງຜູ້ ຕາງໜ້າ ເຂົ້າຮ່ວມ ໃນການປະຊຸມ ທີ່ສຳຄັນນີ້. ການປະຊຸມ ສະພາ ຄອງເກຣສ Continental ຄັ້ງທີ່ສອງ ບໍ່ ການໃນນານ ຫົວເມືອງຂຶ້ນ ຕັດສິນໃຈ ທຳ ສົງຄາມ ກັບ ສະຫະຣາຊອານາຈັກອັງກິດ. ພວກເພິ່ນ ຮັບຮອງ ໃຫ້ ທ່ານ George Washington ເປັນຜູ້ບັງຄັບບັນຊາ ກອງທະຫານ ຂອງພວກເຂົາໃນສົງຄາມ. ຝ່າຍ ອະເມລິກັນ ຂາດເຂີນ ອາວຸດ ຍຸດໂທປະກອນ ແລະ ຂາດ ຣະບຽບວິນັຍ. ຝ່າຍອັງກິດ ແມ່ນທະຫານອາຊີບ. ແຕ່ວ່າ ທ່ານ

George Washington ໄດ້ໃຫ້ຄວາມຫວັງ. ເພິ່ນມີຄວາມກ້າຫານເປັນຍອດ ແລະ ມີຄວາມອົດທົນເປັນຍຸ້ມ. ເພິ່ນກາຍເປັນສັນຍາລັກຂອງການຕໍ່ສູ້ຢ່າງທໍລະຫົດອົດທົນ.

ເມື່ອສົງຄາມແກ່ຍືດຍາວ, ມັນແມ່ນສິ່ງທີ່ສິ້ນເປືອງຢ່າງຫລວງຫລາຍແກ່ທາງອັງກິດ. ມັນເປັນອັນແຈ້ງຂາວໃນບໍ່ຊ້າວ່າ ຄວາມຄິດທີ່ຂອງທາງຫົວເມືອງຂຶ້ນຈະບໍ່ມີວັນຍອມຈຳນົນຢ່າງແນ່ນອນ. ໃນທີ່ສຸດ ປີ 1783 ຫົວເມືອງຂຶ້ນສິບສາມແຫ່ງໄດ້ເຮັດໃຫ້ປະເທດແຂງແຮງທີ່ສຸດໃນໂລກປຣາຊັຍໄປ. ສັນຍາສງົບເສິກໄດ້ຖືກເຊັນ. ການປະຕິວັດອະເມຣິກັນໄດ້ປະສົບຜົນສຳເລັດ. ທ່ານ George Washington ໄດ້ກາຍເປັນ ແລະ ຮັບຮູ້ໃນນາມ "ບິດາຂອງປະເທດຊາດຂອງພວກເຂົາ" ທ່ານໄດ້ກາຍເປັນປະທານາທິບໍດີຄົນແຣກຂອງປະເທດໃນເວລາຕໍ່ມາ.

ມັນແມ່ນລະຍະຂອງການປະຕິວັດສົງຄາມທີ່ສະພາຄອງເກຣສຄັ້ງທີ່ສອງໄດ້ຕັ້ງເປັນງານການປະຊຸມ. ນະທີ່ປະຊຸມແຫ່ງນີ້ມີຜູ້ແທນຕ່າງໆໄດ້ຂຽນການປະກາດເອກະລາດ. ທ່ານ Thomas Jefferson ໄດ້ເຮັດຫລາຍເລື່ອງທັງໝົດ. ການປະກາດນີ້ໄດ້ສເນີແນວຄິດໃໝ່ຫລາຍແນວແກ່ຫົວເມືອງຂຶ້ນຕ່າງໆ. ມັນໄດ້ເວົ້າວ່າ ຜູ້ຊາຍທັງໝົດມີສິດເທົ່າທຽມກັນ. ມັນຍັງໄດ້ເວົ້າອີກວ່າ ຜູ້ຊາຍທັງໝົດມີສິດບາງຢ່າງທີ່ບໍ່ມີໃຜຍາດສິດດັ່ງກ່າວເຫລົ່ານີ້ຈາກພວກເພິ່ນໄດ້.

ສິດທີ່ໃໝ່ທັງໝົດເຫລົ່ານີ້ ແມ່ນຊີວິດ, ເສລີພາບ, ແລະການສະແຫວງຫາຄວາມສຸກ. ການປະກາດເອກະລາດຍັງໄດ້ເວົ້າອີກວ່າ ຣັຖບານທັງໄດ້ປົກປັກຮັກສາສິດ ແລະ ອິສຣະພາບຂອງປະຊາຊົນ. ກົດໝາຍຈະບໍ່ມີຂຶ້ນຕາບໃດທີ່ປະຊາຊົນຍັງບໍ່ເຫັນພ້ອມນຳ.

ໃນທີ່ສຸດ, ການປະກາດເອກະລາດໄດ້ເວົ້າວ່າ ຫົວເມືອງຂຶ້ນຕ່າງໆໄດ້ແຍກຕົວອອກຈາກສະຫາຣາຊອານາຈັກອັງກິດ. ເວລາຊະນະສົງຄາມຫົວເມືອງຂຶ້ນຕ່າງໆໄດ້ເປັນອິສຣະຈາກການຄວບຄຸມຂອງອັງກິດ. ພວກເຂົາແມ່ນລັດອິສຣະ ຮູ້ໃນນາມ ສະຫະລັດອະເມຣິກາ.

ວັນທີ 4 ເດືອນ ກໍຣະກະ, 1776, ການປະກາດເອກລາດໄດ້ຖືກຮັບຮູ້
ຈາກ ການປະຊຸມ ສະພາ ຄອງເກຣສຕັ້ງທີສອງ. ທຸກໆປີໃນເດືອນ ກໍຣະກະດາ
ວັນທີ 4 ຍັງມີ ການ ສະເລີມ ສລອງ ວັນ ຊາດຂອງ ສະຫະລັດອະເມລິກາ.
ວັນທີ່ ເຮົາເອີ້ນ ວ່າ ວັນ ເອກລາດ.

Photo by UP

Four signers of the Declaration of Independence are represented by wax models. From left to right are: Benjamin Franklin, Thomas Jefferson, John Hancock, and John Adams. Jefferson wrote the declaration with help from Frankli and Adams. Hancock was president of the Continental Congress, which approved the declaration on July 4, 1776

Lesson 3 THE CONSTITUTION - ITS EARLY DEVELOPMENT

Important Words Used in This Lesson

adopted - accepted; The Articles of Confederation were adopted in 1781.

amendment - a change; The Constitution is changed when amendments are added to it.

delegate - a person who is sent to a meeting to represent a group of people. A delegate is another term for representative.

press - printed material, especially newspapers and magazines. The Constitution guarantees freedom of the press. This means that people can print what they want to as long as what they print is true.

supreme - very powerful; the Supreme Court is the most powerful court in the United States.

The Second Continental Congress continued to meet in Philadelphia. They chose a group of men to write a plan of union for the states. The plan was called the Articles of Confederation. It was adopted in 1781.

The Articles of Confederation said that the United States would be governed by a Congress. This Congress would be made up of representatives from all thirteen states. The Articles of Confederation became the first constitution of the new United States.

The Articles of Confederation, however, were not strong enough to unite the states. Each state thought only of its own good. They did not work together as a nation.

The Continental Congress did not have enough power. It could make laws but had no officers to make states obey the law. Congress could ask for tax money but had no power to force states to pay these taxes. Congress could not control trade between the states. Finally, Congress could not settle disagreements or arguments among the states.

The leaders of the states decided that government should be stronger. It should have enough power to be able to do those things that the Continental Congress could not do. The Continental Congress asked the states to meet and to make the Articles of Confederation stronger. This meeting was called the Constitutional Convention.

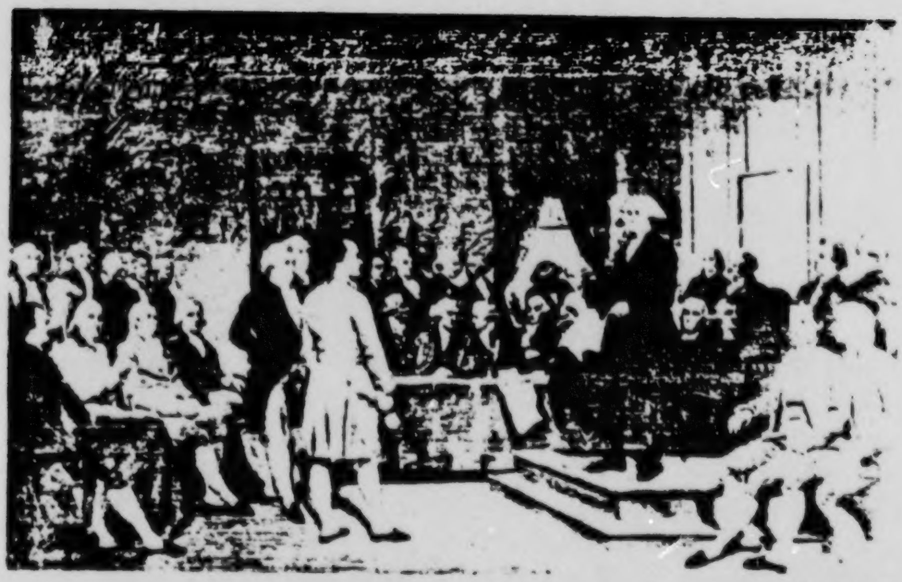

Photo by UPI

The 39 signers of the Constitution are shown in a painting. The delegates to the 1787 Constitutional Convention set up a government that has survived for nearly 200 years!

The Constitutional Convention met in Independence Hall at Philadelphia, Pennsylvania, in May, 1787. The fifty-five delegates who attended the meeting decided that a new, stronger Constitution should replace the Articles of Confederation.

Some great Americans attended the Constitutional Convention. George Washington was its president. Ben Franklin, a wise man who gave good advice, was a delegate from Pennsylvania. James Madison, a delegate from Virginia, took notes during the meetings. Because he knew much about law, he became one of the writers of the Constitution. Another delegate who helped write the Constitution was Alexander Hamilton, a delegate from New York. He knew a lot about money.

Each delegate represented the wishes or needs of the people who had sent him, but each delegate also worked for the good of all the people.

ບົດຮຽນທີສາມ ຣັຖທັມມະນູນ - ແລະການພັທນາຂອງມັນແຕ່ເດ

ຄຳສຳຄັນທີ່ໃຊ້ໃນບົດຮຽນນີ້

adopted - accepted; The Articles of Confederation were adopted in 1781.

amendment - a change; The Constitution is changed when amendments are added to it.

delegate - a person who is sent to a meeting to represent a group of people. A delegate is another term for representative.

press - printed material, especially newspapers and magazines. The Constitution guarantees freedom of the press. This means that people can print what they want to as long as what they print is true.

supreme - very powerful; the Supreme Court is the most powerful court in the United States.

ການປະຊຸມສະພາຄອງເກຣສ Continental ຄັ້ງທີ່ສອງຊຶ່ງຕໍ່ພົບປະກັນທີ່ເມືອງ Philadelphia. ພວກເພິ່ນໄດ້ເລືອກກຸ່ມຜູ້ຊາຍກຸ່ມນຶ່ງຂຽນໂຄງຮ່າງທັມໂຮມເອົາລັດຕ່າງໆ. ແຜ່ນນີ້ຮຽກວ່າ ມາຕຣາແຫ່ງການທັມໂຮມ (ARTicles of confederation). ໄດ້ຖືກຮັບຮູ້ໃນປີ 1781.

ມາຕຣາແຫ່ງການທັມໂຮມໄດ້ເວົ້າວ່າ ສະຫະລັດຖືກປົກຄອງແບບສະພາຄອງເກຣສ. ສະພາຄອງເກຣສນີ້ຈະຕ້ອງປະກອບດ້ວຍຜູ້ແທນຈາກສິບສາມລັດທັງໝົດ. ມາຕຣາແຫ່ງການທັມໂຮມໄດ້ກາຍເປັນຣັຖທັມມະນູນສບັບແລກຂອງອະເມຣິກາປະເທດໃໝ່.

ມາຕຣາແຫ່ງການທັມໂຮມ, ເຖິງແມ່ນໄດ້ກ່າວ, ຍັງບໍ່ແຂງແຮງພຽງພໍທີ່ຈະທັມໂຮມບັນດາລັດຕ່າງໆໄດ້. ແຕ່ລະລັດຍັງຄິດແຕ່ຜົນປໂຍດສ່ວນໂຕເອງເທົ່ານັ້ນ. ພວກເພິ່ນບໍ່ໄດ້ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນສະຖາບຊາດນຶ່ງຊາດດຽວເທື່ອ.

ສະພາຄອງເກຣສ Continental ຍັງບໍ່ມີອຳນາດພຽງພໍ. ບັນດາອຳນາດເຮັດກົດໝາຍຂຶ້ນມາ ແຕ່ບໍ່ມີເຈົ້າໜ້າທີ່ທີ່ມີອຳນາດບັງຄັບໃຫ້ບັນດາລັດຕ່າງໆເຊື່ອຟັງ ແລະ ນັບຖືກົດໝາຍໄດ້ເທື່ອ. ສະພາຄອງເກຣສ

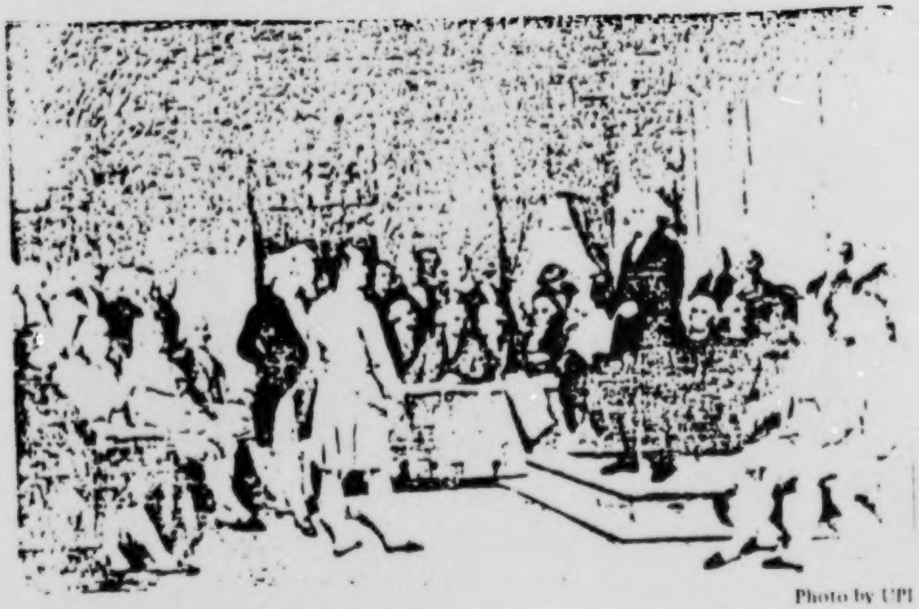

Photo by UPI

The 39 signers of the Constitution are shown in a painting. The delegates to the 1787 Constitutional Convention set up a government that has survived for nearly 200 years!

ສາມາດ ຮຽກຮ້ອງ ເງິນ ເສັຽ ຊ່ວຍ ພາສີອາກອນ ແຕ່ບໍ່ມີອຳນາດ ບັງຄັບ ໃຫ້ ລັດ ຕ່າງໆ ເສັຽ ພາສີໄດ້. ຄອງເກຣສບໍ່ສາມາດ ຄວບຄຸມການ ແລກປ່ຽນ ສິນຄ້າ ລະຫວ່າງ ລັດ ຕໍ່ ລັດ. ໃນທີ່ສຸດ, ຄອງເກຣສກໍ່ບໍ່ ສາມາດ ແກ້ໄຂ ການ ບໍ່ ເຫັນ ພ້ອມແລະ ການ ຜິດຂັດ ຕ່າງໆ ກັນ ລະຫວ່າງ ລັດຕ່າງໆໄດ້.

ຜູ້ນຳ ລັດຕ່າງໆ ໄດ້ ຕັດສິນ ວ່າ ຄວນມີ ຣັຖບານ ແຂງແຮງກວ່າເກົ່າ. ເປັນ ຄວນມີ ອຳນາດພຽງພໍ ເພື່ອ ສາມາດ ເຮັດ ສິ່ງ ທີ່ ຕ່າງ ສະພາ ຄອງເກຣສ Continental ບໍ່ສາມາດເຮັດໄດ້. ສະພາຄອງເກຣສ Continental ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ ລັດ ຕ່າງໆ ມາ ປະຊຸມ ແລະ ເຮັດໃຫ້ ມາດຕາ ແຫ່ງ ການ ຫອມໂຮມ ແຂງ ແຮງ ກວ່າ ເກົ່າ. ການ ປະຊຸມ ນີ້ ຮຽກວ່າ ການ ປະຊຸມ ແຫ່ງ ຣັຖທັມມະນູນ. (Constitutional Convention)

ການ ປະຊຸມ ແຫ່ງ ຣັຖທັມມະນູນໄດ້ມີຂຶ້ນທີ່ຕຶກເອກະລາດ ເມືອງ Philadelphia, ລັດ Pennsylvania ໃນເດືອນພຶສພາ 1781. ຜູ້ຕາງໜ້າ ທັງສິບສອງທ່ານ ທີ່ ເຂົ້າຮ່ວມ ປະຊຸມ ຕັດສິນວ່າ ຣັຖທັມມະນູນໃໝ່, ແຂງແຮງ

ຄວນໄດ້ເອົາປ່ຽນ ມາດຕາແຫ່ງການຫລອມໂຮມ (Articles of Confederation)

ບຸກຄົນສະເໜີກັນ ຜູ້ສຳຄັນ ເຂົ້າ ຮ່ວມ ປະຊຸມ ແຫ່ງ ຣັຖທັມມນູນ ບາງ ທ່ານ. ທ່ານ George Washington ໄດ້ເປັນປະທານ ກອງ ປະຊຸມ. Ben Franklin, ຊາຍຜູ້ ສລາດ ຫລັກ ແຫລມ ແມ່ນ ຜູ້ໃຫ້ຄຳ ແນະນຳ ທີ່ດີ, ແມ່ນ ຜູ້ຕາງໜ້າຈາກ Pennsylvania. James Madison, ຜູ້ຕາງໜ້າຈາກ Virginia, ບັນທຶກລະຫວ່າງການປະຊຸມ. ເພາະທ່ານ ມີ ຄວາມຮູ້ ຢ່າງຫລວງ ຫລາຍດ້ານ ກົດໝາຍ, ທ່ານ ເປັນຜູ້ ນຶ່ງໃນບັນດາຜູ້ຂຽນຣັຖທັມມນູນ. ຜູ້ ຕາງ ໜ້າ ຄົນອື່ນ ທີ່ຊ່ວຍ ຂຽນຣັຖທັມມນູນ ແມ່ນ ທ່ານ Alexander Hamilton, ຜູ້ຕາງ ໜ້າຈາກ New York. ເພິ່ນ ຮູ້ດີ ກ່ຽວ ກັບດ້ານການເງິນ ເປັນຢ່າງດີ.

ຜູ້ຕາງ ໜ້າ ແຕ່ລະ ທ່ານ ເປັນໂຕແທນ ຄວາມ ປາຖນາ ແລະ ຄວາມຕ້ອງການຂອງ ປວງຊົນ ຜູ້ທີ່ ໄດ້ສົ່ງ ທ່ານ, ແຕ່ວ່າ ຜູ້ຕາງໜ້າ ແຕ່ລະ ທ່ານ ຫາກເຮັດ ວຽກ ເພື່ອ ຜົນປໂຍດຂອງ ປະຊາຊົນທັງໝົດ.

Checking Facts from the Lessons

Directions: Put an X in front of each correct statement.

______ 1. Most immigrants came to the United States to find freedom.

______ 2. Christopher Columbus was born in Spain.

______ 3. Thomas Jefferson wrote most of the Declaration of Independence.

______ 4. Great Britain won the Revolutionary War.

______ 5. The thirteen colonies became the United States of America.

______ 6. The birthday of the United States was July 4, 1776.

______ 7. George Washington is known as the Father of Our Country.

Using Words from the Lesson

Write the correct words in the blanks below: Use these words.

representative
democracy
colony

resistance
professional
celebrated

1. July 4, 1776 was ______________________ as the birthday of the United States.

2. ______________________ means government by the people.

3. A person who is chosen to act for other people is called a ______________________.

4. A ______________________ is a group of people with similar interests.

5. The ______________________ soldier is one who is trained to fight.

6. George Washington was a symbol of ______________________ because he stood for his country's rights.

Drawing Conclusions

Write yes or No in front of each question.

______ 1. The Declaration of Independence says that all men are created equal. Does this mean that women are not equal?

______ 2. The Declaration of Independence gave all men certain rights. Do women also have the right to life, liberty, and the pursuit of happiness?

______ 3. The Pilgrims left England because they wanted to worship in their own way. Did they have freedom of worship in the colony of Plymouth?

Lesson 4 THE CONSTITUTION - THE PREAMBLE

Important Words Used in This Lesson

domestic tranquility - stable, calm condition in one's own country. This term means that the Constitution was written to insure or preserve a peaceful way of life in America.

opportunity - chance

ordain - establish; order with authority. The writers of the Constitution issued an order (ordained) that this document was the supreme law of the land.

posterity - future generations. The Constitution was written not only for the people of the Colonial period but also for their descendents.

Learning about the Constitution will be easier if you think of it as a book that lists all of this country's rules and laws. Like most books, the Constitution is composed of different parts. Our Constitution has three main parts:

Part I - The Preamble

This tells why the Constitution was written.

Part II - The Seven Articles

Each article talks about a different rule or law.

Part III - The 26 Amendments

Amendments are either changes in the existing laws or new laws.

Many books begin with an introduction that tells why the book was written. The Constitution begins with its own introduction called the Preamble. Try to read the Preamble below. You will find that it is often hard to read and understand. After you have tried to read it, try to re-write it again using easier words.

THE PREAMBLE

We, the people of the United States,

____

in order to form a more perfect union,

(1)____

establish justice,

(2)____

insure domestic tranquility,

(3)____

provide for the common defense,

(4)____

promote the general welfare,

(5)____

and secure the blessings of liberty to ourselves and our posterity,

(6)____

do ordain and establish this Constitution for the United States of America.

Now read the Preamble you have just rewritten. Does it tell why the Constitution was written? How many reasons can you find? ________

Which reason do you think is the most important reason? Number _____

Why? ____

Almost every word in the Preamble is very important because it says that the Constitution is for all people of the United States. The Preamble also states that everyone should be able to have a good life. The word posterity means that people's children and their children's children should also have the opportunity for a good life. The Preamble further states that laws should be fair to everyone. In other words, everyone should be able to lead a peaceful, free life.

Review: Fill in the missing words or numbers using what you have learned form this lesson.

1. The United States Constitution is like a ________________.
2. The Constitution lists our country's ________________ and ________________.
3. The Constitution has ________________ main parts.

4. The names of the three parts of the Constitution are:

   a. __________________________________

   b. __________________________________

   c. __________________________________

5. Each Article tells about a different ______________________.

6. There are _______________ Amendments in the Constitution.

7. The Amendments are either _______________ in the laws or _______________ laws.

ບົດຮຽນທີ 4. ຣັຖທັມມະນູນ - ຄຳນຳ

ຄຳສັບ ຄຳທີ່ໃຊ້ໃນບົດຮຽນນີ້

domestic tranquility - stable, calm condition in one's own country. This term means that the Constitution was written to insure or preserve a peaceful way of life in America.

opportunity - chance

ordain - establish; order with authority. The writers of the Constitution issued an order (ordained) that this document was the supreme law of the land.

posterity - future generations. The Constitution was written not only for the people of the Colonial period but also for their descendents.

ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບຣັຖທັມມະນູນ ຈະງ່າຍກວ່າ ຖ້າທ່ານ ຄິດວ່າ ມັນແມ່ນ ປຶ້ມຫົວນຶ່ງ ທີ່ມີບັນຊີຂອງ ຣະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍ ທັງໝົດຂອງ ປະເທດນີ້. ຄືກັນກັບ ປຶ້ມສ່ວນ ຫລາຍ, ຣັຖທັມມະນູນ ປະກອບດ້ວຍ ຫລາຍພາກສ່ວນ. ຣັຖທັມມະນູນຂອງ ພວກເຮົາ ມີ 3 ພາກສ່ວນໃຫຍ່ໆ :

ພາກ I - ຄຳນຳ

ພາກນີ້ອະທິບາຍໃຫ້ຮູ້ວ່າ ເປັນຫຍັງຈຶ່ງໄດ້ຂຽນຣັຖທັມມະນູນນີ້ອອກມາ.

ພາກ II ມາດຕາ 7 ຂໍ້

ທຸກມາດຕາ ເວົ້າກ່ຽວກັບ ລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍ ຕ່າງໆກັນ

ພາກ III ຂໍ້ແກ້ໄຂ 26 ຂໍ້

ການແກ້ໄຂ ໄດ້ກໍ່ໃຫ້ ປ່ຽນໃນ ກົດໝາຍທີ່ມີມາກ່ອນ ຫຼື ກົດໝາຍໃໝ່

ປຶ້ມ ຫລາຍຫົວ ເລີ້ມ ຕົ້ນດ້ວຍ ຄຳນຳພະບົດ ທີ່ ບອກວ່າ ເປັນຫຍັງ ປຶ້ມນັ້ນຈຶ່ງຖືກຂຽນ ອອກມາ. ຣັຖທັມມະນູນ ເລີ້ມດ້ວຍ ຄຳນຳພະບົດຂອງ ມັນທີ່ ເອີ້ນວ່າ Preamble. ພະຍາຍາມອ່ານ ຄຳນຳສັ້ນໆນີ້. ພວກທ່ານຈະ ພົບວ່າ ມັນ ຍາກສຳລັບອ່ານ ແລະ ເຂົ້າໃຈ. ຫລັງຈາກ ພວກທ່ານໄດ້ລອງ ອ່ານມັນ, ລອງຂຽນເລື່ອງ ຄືນອີກ ແລະ ໃຊ້ສັບງ່າຍໆ.

ຄຳນຳ

We, the people of the United States,

____

in order to form a more perfect union,

(1) ____

establish justice,

(2) ____

insure domestic tranquility,

(3) ____

provide for the common defense,

(4) ____

promote the general welfare,

(5) ____

and secure the blessings of liberty to ourselves and our posterity,

(6) ____

do ordain and establish this Constitution for the United States of America.

Now read the Preamble you have just rewritten. Does it tell why the Constitution was written? How many reasons can you find? __________

Which reason do you think is the most important reason? Number _____

Why? ____

ຂ້າເຈົ້າ ເກີ່ຍ ທາກ ຄຳໃນ ຄຳນຳ ແມ່ນ ສຳຄັນ ທີ່ສຸດ ເພາະ ມັນ
ໄດ້ ເວົ້າວ່າ ຮັກທັມນູນ ແມ່ນ ຂອງ ປະຊາຊົນ ອະເມລິກັນ ທັງໝົດ.
ຄຳນຳ ຍັງເນັ້ນ ອີກ ວ່າຈະ ຕ້ອງມີ ແລະ ສາມາດ ມີ ຊີວິດ ແລະ ການ ເປັນຢູ່ດີ.
ຂ້າເຈົ້າ ວັທນາການ ລວມ ໝາຍວ່າ ສຸກ ຫຼາຍ ເຫຼືອ ຂອງ ປະຊາຊົນ ຈະ ຕ້ອງ ມີ
ໂອກາດ ຊອກ ຫາ ສັນຕິສຸຂ ໃນ ຊີວິດ. ນອກ ເໜືອໄປ ນັ້ນ ຮັກທັມນູນ

ຍັງໄດ້ຍ້ຳເຖິງ ແລະ ບອກວ່າ ກົດໝາຍ ຕ່າງໆໃຫ້ ຄວາມເປັນທັມ ແກ່ທຸກໆຄົນ. ຫລືຈະເວົ້າໄດ້ວ່າ, ທຸກຄົນ ຊອກຫາ ສັນຕິສຸກ, ແລະ ອິສຣະພາບໄດ້.

ທົບທວນຄືນ ຕື່ມຄຳເວົ້າທີ່ຍັງບໍ່ພໍ ຫຼືໃສ່ນ້ຳເບີ້ ສິ່ງທີ່ພວກທ່ານໄດ້ຮຽນຈາກບົດຮຽນນີ້.

1. The United States Constitution is like a ________________.
2. The Constitution lists our country's ________________ and ________________.
3. The Constitution has ________________ main parts.
4. The names of the three parts of the Constitution are:
    a. ________________________
    b. ________________________
    c. ________________________
5. Each Article tells about a different ________________.
6. There are ____________ Amendments in the Constitution.
7. The Amendments are either ____________ in the laws or ____________ laws.

Lesson 5 THE CONSTITUTION - ARTICLE I

Important Words Used in this Lesson

Congress - the legislative branch of the federal government. The Senate and House of Representatives together make up Congress.

legislative - one branch of the federal government. The legislative branch is called Congress.

executive - one branch of federal government. The President is part of the executive branch.

judicial - one branch of the federal government. The Supreme Court is part of the judicial branch.

preside - to act as president. The Speaker of the House presides over the House of Representatives.

You have already learned that the Constitution of the United States is like a book. This book has three main parts. The first part is the Preamble. It introduces you to the Constitution and gives six reasons why it was written.

The second part of the Constitution contains the Articles. Articles are like chapters in a book. Each Article (or chapter) tells one main thing about the way our country's government is set up. There are seven Articles in the Constitution.

The third main part of the Constitution is made up of 26 Amendments.

In this lesson you will learn about the seven Articles (chapters). The first three Articles tell how the government is divided. In other words, Article 1 explains the Legislative Branch - Congress; Article 2, the Executive Branch - the President; and Article 3, the Judicial Branch - the Courts. Article 4 is about the states' rights. Article 5 explains how to change or "amend" the rules and laws of the Constitution. Article 6 is written to explain the laws of each state as compared to those of the federal government. Article 7 tells the people that the Constitution is now ready to be voted on and used.

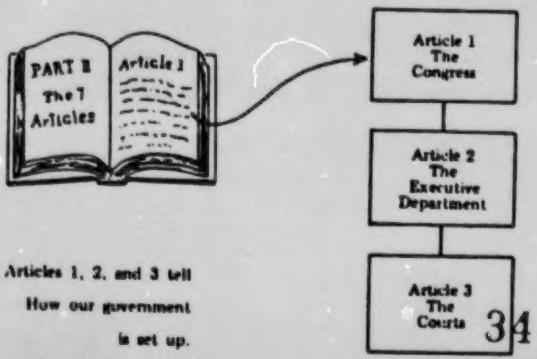

Articles 1, 2, and 3 tell
How our government
is set up.

As stated earlier, Articles 1,2, and 3 say that America's government will have three big parts. Article 1 tells about the first big part of our government - the Legislative Branch or Congress. Congress is divided into two main parts called "houses One house is called the Senate. The other is the House of Representatives.

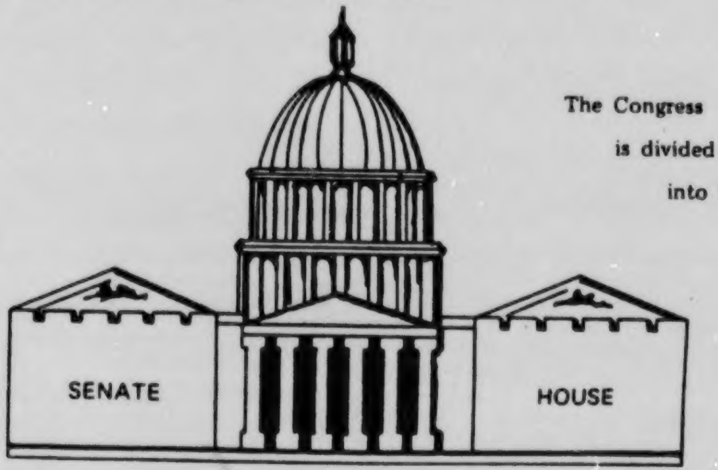

The Congress
is divided
into 2 parts.

Thus, the United States has a bicameral legislature. Bicameral means "two houses."

Men and women who work in the Senate are called Senators. They keep their jobs for six years. Altogether there are 100 senators - two from each of the 50 states. Senators must be a least 30 years old. They must have been United States citizens for at least nine years. They must also live in the states in which they are elected.

The second "house" of Congress is called the House of Representatives. Men and women who work in the House are called Representatives. Each state has its own number of representatives, depending upon population. A large state where many people live has many representatives. But even a small state has at least one representative. Each representative speaks for or represents 470,000 people. Each group of 470,000 people is called a congressional district. Each congressional district elects one representative to the House.

Representatives must be at least 25 years old. They must have been citizens for at least seven years. They must also live in the states in which they are elected. They keep their jobs for two years.

Each house in Congress has its own officers. The Vice-President of the United States is the president of the Senate. The Speaker of the House is chosen by the members of the House of Representatives and presides over meetings of the House.

The Constitution also says in Article 1 that Congress must meet together once every year. This meeting begins at noon on January 3rd of each year at the Capitol Building in Washington, D.C. Such a meeting is called a joint session of Congress. All 100 senators and 435 representatives are there to hear the President give his State-of-the-Union speech. This speech lets Congress and the country know what the biggest problems are each year. It also lets them know which problems need the lawmakers' full attention.

Finally, the main job of Congress as explained in Article 1 is to make all the rules and laws for our country. The following list explains some of the most important jobs taken care of by the Legislative Branch - Congress:

1. writes new tax laws
2. pays the country's bills
3. declares war
4. makes sure our country has an army and navy
5. makes money laws

ບົດຮຽນທີ 5   ຣັຖທັມມະນູນ. ມາດຣາທີ 1

ຄຳສຳຄັນທີ່ໃຊ້ໃນບົດຮຽນນີ້

Congress - the legislative branch of the federal government. The Senate and House of Representatives together make up Congress.

legislative - one branch of the federal government. The legislative branch is called Congress.

executive - one branch of federal government. The President is part of the executive branch.

judicial - one branch of the federal government. The Supreme Court is part of the judicial branch.

preside - to act as president. The Speaker of the House presides over the House of Representatives.

ພວກທ່ານໄດ້ຮຽນມາແລ້ວວ່າ ຣັຖທັມມະນູນສະຫະລັດ ແມ່ນຄື ກັນກັບປື້ມຫົວນີ້. ປື້ມຫົວນີ້ແບ່ງເປັນ 3 ພາກ. ພາກທີໜຶ່ງ ແມ່ນ ຄຳນຳ ທີ່ແນະນຳທ່ານເຂົ້າຫາຣັຖທັມມະນູນ ແລະ ເຫດຜົນ 6 ຢ່າງ ເປັນຫລັກທີ່ໄດ້ຂຽນຣັຖທັມມະນູນນີ້ຂຶ້ນມາ.

ພາກສອງຂອງຣັຖທັມມະນູນ ປະກອບດ້ວຍ ມາດຣາຕ່າງໆ. ມາດຣາເຫລົ່ານີ້ ຄືກັນກັບ ຫົວຂໍ້ຂອງປື້ມ. ແຕ່ລະມາດຣາອະທິບາຍກ່ຽວກັບຈຸດທີ່ຕ່າງຈຸດໜຶ່ງທີ່ກ່ຽວກັບ ແນວທາງຂອງການປົກຄອງທີ່ວາງໄວ້. ຣັຖທັມມະນູນມີ 7 ມາດຣາດ້ວຍກັນ.

ພາກສາມຂອງຣັຖທັມມະນູນ ປະກອບດ້ວຍ ຂໍ້ແກ້ໄຂ 26 ຂໍ້. ໃນບົດຮຽນນີ້ ພວກທ່ານຈະໄດ້ຮຽນຮູ້ກ່ຽວກັບ ມາດຣາ ທັງ 7 ຂໍ້. (chapters). ແຕ່ລະມາດຣາ ແມ່ນ ອະທິບາຍເຖິງຄນະຣັຖບານ ແບ່ງກັນແນວໃດ. ຫລືຈະເວົ້າໄດ້ວ່າ ມາດຣາ 1 ອະທິບາຍ ອຳນາດນິຕິບັນຍັດ – ຣັຖສະພາ; ມາດຣາ 2, ອະທິບາຍ ກ່ຽວກັບ ອຳນາດການປົກຄອງ – ປະທານາທິບໍດີ; ແລະ ມາດຣາ 3, ອະທິບາຍ ກ່ຽວກັບ ອຳນາດ ຕຸລາການ – ສານຕ່າງໆ. ແລະ ມາດຣາ 4, ແມ່ນກ່ຽວກັບ ສິດທິຂອງບັນດາລັດຕ່າງໆ. ມາດຣາ 5 ອະທິບາຍວ່າ ປ່ຽນແປງ ຫລື "ແກ້ໄຂ" ລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍໃນຣັຖທັມມະນູນແນວໃດ. ມາດຣາ 6 ແມ່ນ ການບົດຮຽນ ອະທິບາຍ ກົດໝາຍ ຂອງແຕ່ລະລັດ ເພື່ອສົມທຽບໃສ່ຂອງຣັຖບານກາງ. ມາດຣາ 7 ບອກ ປະຊາຊົນວ່າ ຣັຖທັມມະນູນ ວ່າຈະຮຽບຮ້ອຍແລ້ວ ດຽວນີ້ ແກ່ການລົງຄະແນນສຽງ ແລະ ຮອງຮັບ.

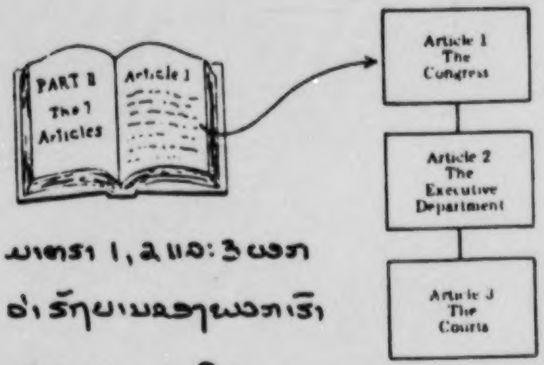
PART II
The 7
Articles
Article 1
Article 1
The
Congress
Article 2
The
Executive
Department
Article 3
The
Courts

ມາດຕາ 1, 2 ແລະ 3 ບອກ
ວ່າ ຣັຖບານຂອງພວກເຮົາ
ປະກອບແນວໃດ.

ຕອນແຣກຂອງ ມາດຕາ 1, 2 ແລະ 3 ບອກວ່າ ການປົກຄອງສະຫະລັດ ແບ່ງເປັນສາມພາກໃຫຍ່. ມາດຕາ 1 ສ່ວນທີ່ນຶ່ງຂອງການປົກຄອງ-ຝ່າຍນິຕິບັນຍັດ ເອີ້ນ ຣັຖສະພາ. ຣັຖສະພາ ແບ່ງເປັນສອງພາກ ເອີ້ນວ່າ "Houses" ສະພານຶ່ງເອີ້ນວ່າ ສະພາສູງ ແລະ ສະພານຶ່ງເອີ້ນວ່າ ສະພາຜູ້ແທນລາສດອນ.

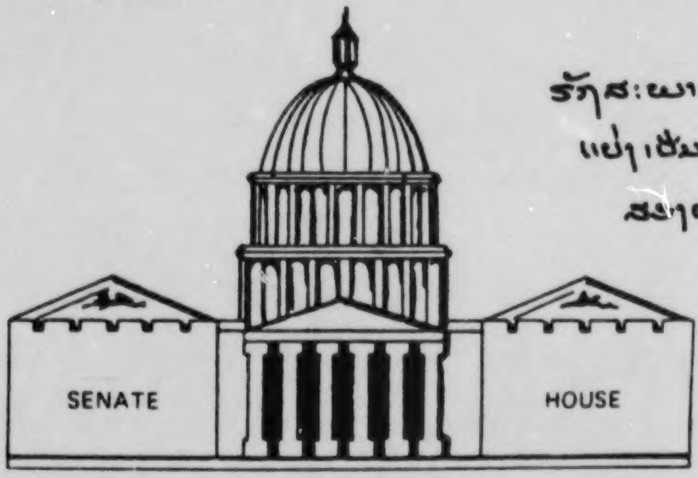
SENATE
HOUSE

ຣັຖສະພາ
ແບ່ງເປັນ
ສອງພາກສ່ວນ

ດັ່ງນັ້ນ, ສະຫະລັດຈຶ່ງມີ 2 ສະພາ. Bicameral ໝາຍຄວາມວ່າ "ສອງສະພາ".

ບຸກຄົນທີ່ເຮັດວຽກໃນສະພາສູງ ເອີ້ນວ່າ ວຸດທິສະມາຊິກ ສະພາສູງ ຈຶ່ງມີອາຍຸການ ເຖິງ 6 ປີ ພວກເພິ່ນ ມີຈຳນວນທັງໝົດ 100 ທ່ານ – 2 ທ່ານ ມາຈາກແຕ່ລະລັດໃນຈຳນວນ 50 ລັດ. ວຸດທິສະມາຊິກສະພາສູງຕ້ອງມີ ອາຍຸຢ່າງນ້ອຍ 30 ປີ ແລະ ຕ້ອງມີສັນຊາດອະເມຣິກັນຢ່າງນ້ອຍ 9 ປີ. ແລະ ຕ້ອງມີພູມລຳເນົາຢູ່ພາຍໃນລັດທີ່ຕົນຖືກເລືອກຕັ້ງ

ສະພາທີ່ສອງຂອງລັດຖະສະພາເອີ້ນວ່າ ສະພາຜູ້ແທນຣາສດອນ. ບາງຄົນກໍ່ເອີ້ນຫຍໍ້ໃນນັ້ນເອີ້ນວ່າ ແທນຣາສດອນ. ແຕ່ລະລັດມີຈຳນວນຜູ້ແທນຕ່າງຫາກ, ແລ້ວແຕ່ຈຳນວນພົລເມືອງ. ລັດໃຫຍ່ທີ່ມີຄົນຫລາຍ ມີຈຳນວນຜູ້ແທນຫລາຍກວ່າ. ແຕ່ວ່າເຖິງລັດນັ້ນຈະນ້ອຍພຽງໃດກໍ່ຕາມ ກໍ່ຕ້ອງມີທີ່ນັ່ງໃນສະພາໜຶ່ງບ່ອນ. ຜູ້ແທນແຕ່ລະທ່ານ "ເປັນປາກສຽງ" ສຳລັບຫົວແທນຄົນ 470,000 ຄົນ. ແຕ່ລະກຸ່ມຄົນທີ່ມີປະຊາກອນ 470,000 ຄົນເອີ້ນວ່າ congressional district. ແຕ່ລະ congressional district ເລືອກເອົາຜູ້ແທນຜູ້ໜຶ່ງເຂົ້ານັ່ງໃນສະພາ. ຜູ້ແທນຣາສດອນຕ້ອງມີອາຍຸຢ່າງນ້ອຍ 25 ປີ ກໍ່ເປັນຊາດອະເມຣິກັນຢ່າງນ້ອຍ 7 ປີ. ແລະຕ້ອງມີພູມລຳເນົາຢູ່ໃນລັດທີ່ຖືກເລືອກຕັ້ງ. ພວກທ່ານເຫຼົ່ານັ້ນມີອາຍຸການພຽງສອງປີ.

ແຕ່ລະສະພາມີຫົວໜ້າທີ່ຂອງຕົນເອງ. ຮອງປະທານາທິບໍດີເປັນປະທານຂອງສະພາສູງ. ປະທານສະພາຕ່ຳແມ່ນຖືກຄັດເລືອກຈາກສະມາຊິກສະພາຜູ້ແທນຣາສດອນ ແລະ ນັ່ງເປັນປະທານຂອງກອງປະຊຸມ.

ລັດຖະທຳມະນູນໄດ້ກຳນົດໄວ້ວ່າ ມາດຕາ 1 ລັດຖະສະພາຕ້ອງຮ່ວມປະຊຸມກັນ - ນຶ່ງຄັ້ງຕໍ່ປີ. ການປະຊຸມຄັ້ງນີ້ເລີ້ມຕົ້ນຂຶ້ນໃນວັນ 3 ຂອງເດືອນມັກກະຣາ ທີ່ຕຶກ Capitol ຂອງ Washington D.C. ກອງປະຊຸມນີ້ເອີ້ນວ່າ Joint session ຂອງລັດຖະສະພາ. ວຸດທິສະມາຊິກ 100 ທ່ານ ແລະ ຜູ້ແທນ 435 ທ່ານຈະຕ້ອງຢູ່ທີ່ນັ້ນ ເພື່ອຟັງການປາໄສສຸນທອນພົດຂອງປະທານາທິບໍດີ (his state of the union) ສຸນທອນພົດນີ້ຈະບອກໃຫ້ລັດຖະສະພາ ແລະ ປະເທດຊາດໄດ້ຮູ້ວ່າບັນຫາໃຫຍ່ຂອງແຕ່ລະປີ. ຍັງບອກກ່ຽວວ່າບັນຫາໃດຄວນໃຫ້ຜູ້ເຮັດກົດໝາຍຫັນຄວາມສົນໃຈປັນຫາ.

ໃນທີ່ສຸດ, ວຽກການອັນສຳຄັນຂອງລັດຖະສະພາທັງທີ່ບອກໄວ້ໃນມາດຕາ 1 ນັ້ນວ່າ ເປັນຜູ້ວາງລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍສຳລັບປະເທດຊາດ. ບັນຊີຕໍ່ໄປນີ້ອະທິບາຍເຖິງໜ້າທີ່ບາງຈຸດທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດຂອງວຽກການຂແໜງນິຕິບັນຍັດ-ລັດຖະສະພາທີ່ເປັນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ແລະ ດູແລ

1. ຮຽນກົດໝາຍ ພາສີອາກອນໃໝ່
2. ຊ່ລະດົມທຶນ ແກ່ ໃນ ງົບຂອງຊາດ
3. ປະກາດ ສົງຄາມ
4. ໃຫ້ຮູ້ແນ່ນອນວ່າ ຊາດຂອງເຮົາກໍ່ສາມາດພະນັ້ນ ຢ່າງພຽງພໍ
5. ເຮັດກົດ ໝາຍການເງິນ.

Review Lesson Five

Article 1

The United States Congress

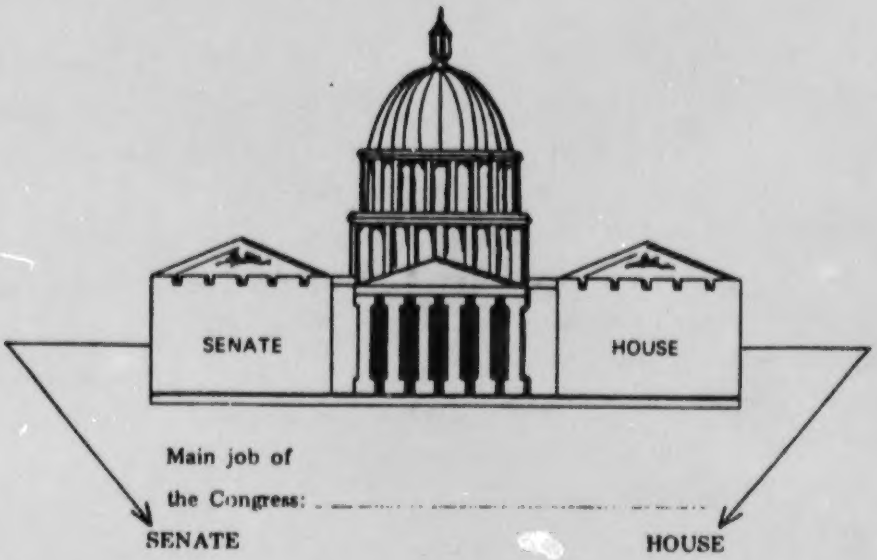
SENATE
HOUSE
Main job of the Congress: ______________
SENATE
HOUSE

SENATE	HOUSE
a) People who work in the Senate are called: ______________	a) People who work in the House are called: ______________
b) Senators keep their jobs for: ______________	b) Representatives keep their jobs for: ______________
c) In all, there are _____ Senators.	c) In all, there are ______ Representatives.
d) A Senator from my state is: ______________	d) A Representative from my state is: ______________

Lesson 6

THE CONSTITUTION - ARTICLE 2

The President of the United States is the most powerful person in this country. Think a moment about all the power he has. Back in 1787 delegates to the Constitutional Convention worried about whether or not to have a president at all. They remembered the too-great power of the English King, George III. They feared putting too much power into the hands of one man.

Others thought about government under the Articles of Confederation and knew it was too weak without a chief executive. The two sides finally agreed on the principle of one man as president for a four-year term of office. He would be elected indirectly by the people.

Article 2 of the Constitution states that the second big part of our country's government is called the Executive Department. The Executive Department is made up of a President and a Vice-President plus many helpers.

The President of the United States must be a natural-born citizen. He must be at least thirty-five years old (35) and a resident of the United States for at least fourteen (14) years. The president is elected for a four-year term. No president can be elected more than twice. The Vice-President must have the same qualifications as the President.

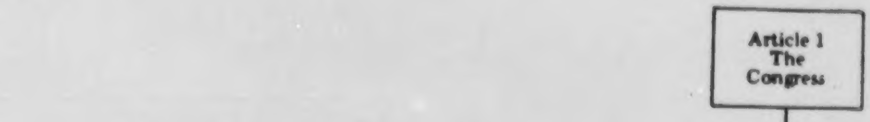

The name of our President now is ______________________________.

Our Vice-President is ______________________________.

The biggest task of the President is to make sure that the laws made by Congress and the laws in the Constitution are carried out. The Constitution says that the President has "executive power." This means that he has the power to see that all of the laws are upheld.

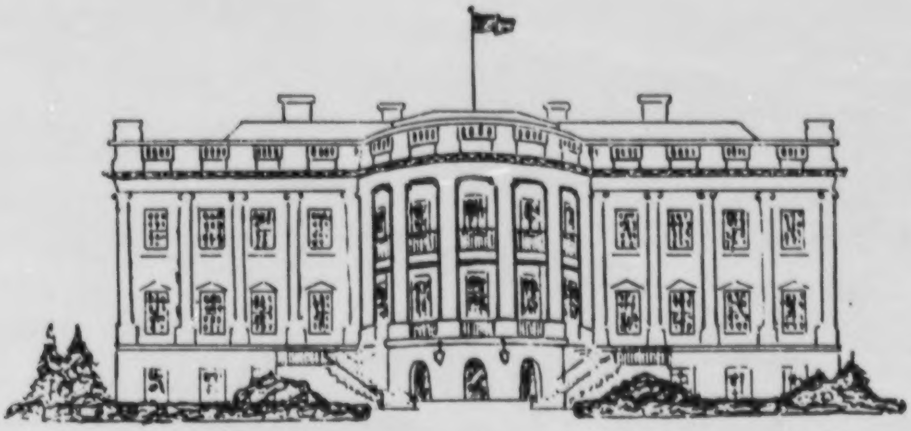

This is a picture of the White House. This is where the President lives and works.

The job of the President is a difficult one. He has to have help. His most important helper is the Vice-President. If the President is ever unable to do his job or if the President dies, the Vice-President becomes the new President.

In addition to choosing the Vice-President, the President chooses many others to help him. Usually these people are called "Secretaries." Each Secretary is in charge of a different department. It is the responsibility of the Secretaries to let the President know how well the laws are being carried out in their respective departments. They also tell the President what new laws need to be made by Congress. Altogether, these Secretaries are called the President's "Cabinet." The members of the cabinet are appointed by the President. These appointments must be approved by the Senate.

Some of the President's Secretaries, their departments, and their jobs are listed in the following chart. The Cabinet posts are listed in the order in which each was established by Congress.

THE CABINET

NAME	DEPARTMENT	DEPARTMENT'S JOB
Secretary of State	State Department	sees that laws made with other countries are carried out
Secretary of the Treasury	Treasury Department	sees that tax laws are obeyed; in charge of minting money
Secretary of Defense	Defense Department	makes sure that laws about the army, navy, and air force are obeyed
Attorney General	Justice Department	sees that our Nation's laws are being carried out fairly. Immigration and naturalization come under this department
Secretary of the Interior	Department of Interior	sees that laws about government-owned land are obeyed; in charge Indian affairs, National Parks, Wildlife management
Secretary of Agriculture	Department of Agriculture	carries out laws that help farmers
Secretary of Commerce	Department of Commerce	carries out laws that help business
Secretary of Labor	Labor Department	sees that laws which help workers are carried out
Secretary of Health and Human Services	Department of Health and Human Services	carries out laws that help the poor; sees that public health and major elements of social security are administered to
Secretary of Housing Urban Development	Department of Housing and Urban Development	carries out laws that help plan and build new homes in our nation's cities
Secretary of Transportation	Transportation Department	carries out laws that make our nation's trains, airplanes, and highways safer and better
Secretary of Energy	Energy Department	carries out laws that affect nuclear energy, environmental protection, conservation and safety
Secretary of Education	Education Department	carries out laws that support grant programs, research special education, vocational, and adult education

To January 1, 1984, only eight women and four blacks have served in the Cabinet. Franklin Roosevelt appointed the first woman, Frances Perkins, as Secretary of Labor from 1933-1945. Lyndon Johnson named the first black to serve as Secretary of Housing and Urban Development in 1966. His name was Robert C. Weaver. Ronald Reagan's first Cabinet appointments in 1981 included one black; Samuel Pierce, as Secretary of Health and Urban Development. Not until 1983 did he appoint two women: Elizabeth Dole as Secretary of Transportation and Margaret Heckler as Secretary of Health and Human Services.

The President is called the chief executive of the United States. He is chosen by presidential electors. Each state has as many electors as it has Senators and Representatives in Congress. When voters vote for a president, they are really voting for a group of electors who will choose the president. When Congress meets in January after the November elections, they count the votes of the electors. The person who got the largest number of electoral votes becomes President. This person must have more than half of all the electoral. It is called a simple majority. The vice-president is chosen the same way.

Forty presidents of the United States have been elected since our independence in 1776. Here is a list of them:

1. George Washington
2. John Adams
3. Thomas Jefferson
4. James Madison
5. James Monroe
6. John Q. Adams
7. Andrew Jackson
8. Martin Van Buren
9. William H. Harrison
10. John Tyler
11. James Polk
12. Zachary Taylor
13. Millard Fillmore
14. Franklin Pierce
15. James Buchanan
16. Abraham Lincoln
17. Andrew Johnson
18. Ulysses S. Grant
19. Rutherford B. Hayes
20. James A. Garfield
21. Chester A. Arthur
22. Grover Cleveland
23. Benjamin Harrison
24. Grover Cleveland
25. William McKinley
26. Theodore Roosevelt
27. William H. Taft
28. Woodrow Wilson
29. Warren G. Harding
30. Calvin Coolidge
31. Herbert Hoover
32. Franklin D. Roosevelt
33. Harry S. Truman
34. Dwight D. Eisenhower
35. John F. Kennedy
36. Lyndon B. Johnson
37. Richard M. Nixon
38. Gerald R. Ford
39. James E. Carter, Jr.
40. Ronald Reagan

Each one of these listed has been a male. Each one has been white. Each one - until John F. Kennedy - has been a Protestant. It is possible that a woman, an Indian, a Jew or a Mexican-American could become a president, but it will take time. It's a complicated matter, but mainly it's because the president is supposed to appeal to more than half of the people. Some people think a candidate from a minority group would not appeal to this majority.

A political party does not necessarily nominate the best person for president. The party nominates the person it believes can win. That is what politics is all about.

Most of the presidents have been lawyers. Some have been state governors, cabinet members, or members of Congress. Some have been teachers before entering politics. Ten presidents were military leaders.

Few presidents have been poor. Today it costs a lot of money to run for president. Lyndon Johnson, Richard Nixon and Ronald Reagan didn't start out life being rich, but all made a lot of money before they became president.

So our system of politics tends to produce a certain kind of man for president. He is likely to be well educated, white, acceptable to more than half the people in the country, and an active politician. No law says these must be true. These are the "unwritten qualifications" that could change at any time.

One of our traditions is that a band plays the song "Hail to the Chief" whenever the President arrives. And a true chief he must be because of the many different jobs he has to perform:

1. Chief of state - he is personally the symbol of the United States and, as such, receives important foreign visitors, makes patriotic speeches, and presents military awards to heroes, astronauts, and outstanding civilians.
2. Chief diplomat - he is responsible for our foreign relations, he appoints ambassadors, and he makes treaties.
3. Commander-in-chief - he can use U.S. forces as an instrument of his foreign policy. In other words, the armed forces back up the policy of the President.
4. Chief administrator - he is "general manager" of the world's biggest business: the U.S. government.

5. Chief legislator - only Congress can pass laws to make programs come to be, but the President suggests them in the first place. He also has the power to "veto" or say no to a bill passed by Congress. He refuses to sign it into law.

6. Chief of party - he is head of his own political party. They chose him as their candidate so he sometimes makes speeches to help local party candidates or he may appear at party money-raising events.

ບົດຮຽນທີ່ 6   ຣັຖທັມມະນູນ - ມາດຕຣາ ທີ່ ໒.

ປະທານາທິບໍດີ ຂອງ ສະຫະລັດ ແມ່ນ ບຸກຄົນ ທີ່ ມີ ອຳນາດ ສູງສຸດ ຜູ້ນຶ່ງ ໃນ ປະເທດນີ້. ລອງ ຄິດ ເບິ່ງ ອຳນາດ ທັງໝົດ ທີ່ ທ່ານ ມີ. ຍ້ອນ ຫລັງ ໄປ ຫາ ປີ 1787 ຜູ້ ຕາງໜ້າ ຂອງ ກອງ ປະຊຸມ ຣັຖທັມມະນູນ ເປັນ ຫ່ວງໃຍ ຈະ ຄວນ ໃຫ້ ມີ ປະທານາທິບໍດີ ຫລື ບໍ່. ພວກທ່ານ ເຫລົ່ານັ້ນ ຍັງ ຈົດຈຳ ໄດ້ ວ່າ ເຈົ້າ ມະຫາຊີວິດ ອັງກິດ George III. ພວກ ທ່ານ ເຫລົ່ານັ້ນ ຢ້ານ ກົວ ວ່າ ທີ່ ຈະ ວາງ ອຳນາດ ທັງໝົດ ຢູ່ໃນ ກຳ ມື ຂອງ ບຸກຄົນ ຄົນ ດຽວ.

ບາງທ່ານ ຄິດ ວ່າ ຣັຖບານ ພາຍໃຕ້ ມາດຕຣາ ຂອງ ສະຫະພັນ ແລະ ຮູ້ ດີ ວ່າ ມັນ ອ່ອນ ແອ ເກີນໄປ ທີ່ ປາສຈາກ ຜູ້ນຳ ດ້ານ ບໍຣິຫານ. ໃນ ທີ່ ສຸດ, ສອງ ກໍ່ ສອງ ຝ່າຍ ໄດ້ ເປັນ ເອກສັນ ໃຫ້ ມີ ປະທານາທິບໍດີ ຜູ້ນຶ່ງ ທີ່ ມີ ອາຍຸ ປີການ ໃນ ໜ້າທີ່ 4 ປີ ແລະ ຈະ ຕ້ອງ ຖືກ ຄັດ ເລືອກ ໂດຍ ທາງ ອ້ອມ ຈາກ ປະຊາຊົນ.

ມາດຕຣາ ທີ່໒ ຂອງ ຣັຖທັມມະນູນ ເນັ້ນ ບອກວ່າ ພາກສ່ວນ ທີ່ ໒ ໃຫຍ່ ຂອງ ການ ຣັຖບານ ຂອງ ຊາດ ເອີ້ນ ວ່າ ຂແໜງ ບໍລິຫານ. ຂແໜງ ບໍຣິຫານ ປະກອບ ດ້ວຍ ປະທານາທິບໍດີ ແລະ ຮອງ ປະທານາທິບໍດີ ພ້ອມ ຜູ້ ຊ່ວຍ ຫລາຍ ຄົນ ຂອງ ພວກເພິ່ນ. ປະທານາທິບໍດີ ຂອງ ສະຫະລັດ ຈະ ຕ້ອງ ມີ ສັນຊາດ ແລະ ເກີດ ຢູ່ໃນ ສະຫະລັດ. ທ່ານ ຈະ ຕ້ອງ ມີ ອາຍຸ ຢ່າງ ນ້ອຍ 35 ປີ ແລະ ຢູ່ ແລະ ມີ ພູມ ລຳເນົາ ໃນ ສະຫະລັດ ຢ່າງ ນ້ອຍ 14 ປີ. ປະທານາທິບໍດີ ຖືກ ເລືອກ ຕັ້ງ ໃນ ອາຍຸ ການ 4 ປີ. ບໍ່ມີ ປະທານາທິບໍດີ ສາມາດ ຖືກ ເລືອກ ຕັ້ງ ຫລາຍ ກວ່າ ໒ ສມັຍ. ຮອງ ປະທານາທິບໍດີ ຈະ ຕ້ອງ ມີ ຄຸນ ວຸດທິ ຄື ກັນ ກັບ ປະທານາທິບໍດີ.

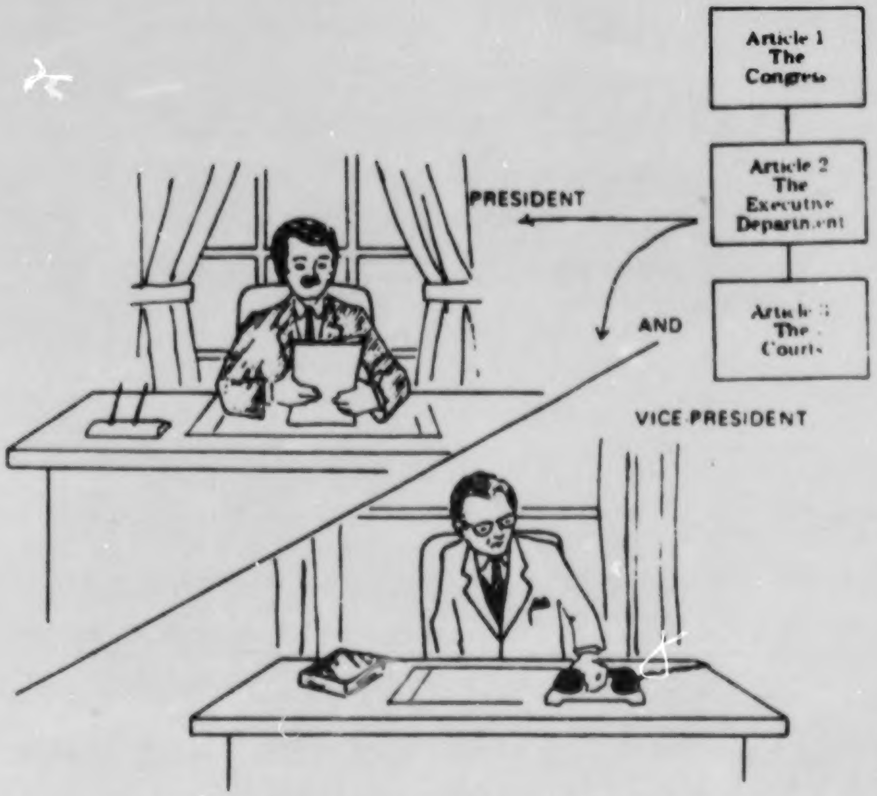
Article 1
The
Congress
Article 2
The
Executive
Department
Article 3
The
Courts
PRESIDENT
AND
VICE PRESIDENT

ຊື່ປະທານາທິບໍດີຂອງພວກເຮົາ ປັດຈຸບັນນີ້ ແມ່ນທ່ານ REAGAN
ແລະ ຮອງປະທານາທິບໍດີ ແມ່ນທ່ານ GEORGE BUSH .

ພາລະ ອັນໃຫຍ່ຫລວງ ຂອງປະທານາທິບໍດີ ແມ່ນໃຫ້ ແນ່ນອນ ວ່າ ກົດໝາຍ ທີ່ເຮັດອອກຈາກ ຣັຖສະພາ ແລະ ກົດໝາຍໃນ ຣັຖທັມມະນູນ ໄດ້ ນຳອອກໃຊ້. ຣັຖທັມມະນູນ ເວົ້າວ່າ ປະທານາທິບໍດີ ມີອຳນາດ ບໍຣິຫານ. ນີ້ໝາຍວ່າ ເພິ່ນມີອຳນາດ ເບິ່ງວ່າ ກົດໝາຍ ຖືກ ກັບ ທັມມະນູນ ບໍ່ .

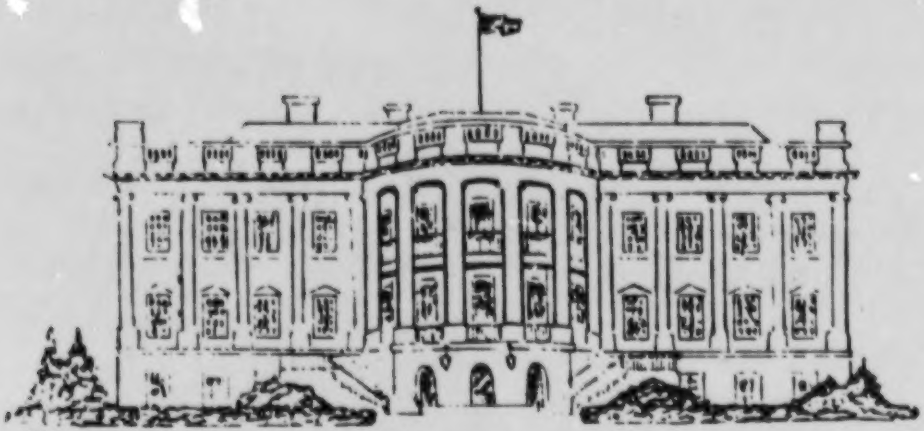

ນີ້ແມ່ນຮູບຂອງທຳນຽບຂາວ ບ່ອນທີ່ປະທານາທິບໍດີຢູ່ ແລະ ທຳງານ

ວຽກການຂອງປະທານາທິບໍດີ ແມ່ນວຽກອັນໜັກໜ່ວງຍາກອັນໜຶ່ງ. ເພິ່ນຈຶ່ງມີຜູ້ຊ່ວຍ. ຜູ້ຊ່ວຍທີ່ສຳຄັນຂອງເພິ່ນ ແມ່ນຮອງປະທານາທິບໍດີ. ຫາກປະທານາທິບໍດີ ຫາກບໍ່ສາມາດວ່າໜ້າທີ່ ຫລື ຫາກທ່ານເສັຽຊີວິດ, ຮອງປະທານາທິບໍດີຈະກາຍເປັນປະທານາທິບໍດີຄົນໃໝ່.

ນອກເໜືອຈາກການເລືອກຮອງປະທານາທິບໍດີ, ປະທານາທິບໍດີຍັງໄດ້ເລືອກບຸກຄົນອື່ນໆຊ່ວຍທ່ານອີກ. ຕາມທຳມະດາ ບຸກຄົນພວກນີ້ເອີ້ນວ່າ "Secretaries" ຫລື ຈະທຽບໃສ່ ຣັຖມົນຕຣີ. ຣັຖມົນຕຣີແຕ່ລະທ່ານຖືກຮັບພາລະໃນກະຊວງຕ່າງໆກັນ. ແມ່ນຢູ່ໃນຄວາມຮັບຜິດຊອບຂອງແຕ່ລະທ່ານທີ່ຈະບອກໃຫ້ປະທານາທິບໍດີຊາບດີວ່າ ກົດໝາຍໃດສົມຄວນຖືກໄປໃຊ້ໃນກະຊວງອັນເໝາະສົມກັບຂອງທ່ານນັ້ນ. ພວກເພິ່ນອາດຈະບອກປະທານາທິບໍດີວ່າ ກົດໝາຍອັນໃດທີ່ສົມຄວນຈະນຳເຂົ້າສູ່ຣັຖສະພາ. ຣັຖມົນຕຣີທັງໝົດເອີ້ນວ່າ "Cabinet" ຫລື ຄະນະຣັຖມົນຕຣີ. ສະມາຊິກຄະນະຣັຖມົນຕຣີຖືກແຕ່ງຕັ້ງຈາກປະທານາທິບໍດີ. ການແຕ່ງຕັ້ງເຫລົ່ານັ້ນຈະຕ້ອງເຫັນພ້ອມຈາກສະພາສູງເສັຽກ່ອນ.

ບາງຣັຖມົນຕຣີ, ກະຊວງຂອງພວກເພິ່ນ ແລະ ໜ້າທີ່ ມີຢູ່ໃນບັນຊີຕໍ່ໄປນີ້.

ຄນ: ຣັຖມົນຕຣີ

ຊື່	ກ:ຊວງ	ໜ້າທີ່ການຂອງກ:ຊວງ
ຣັຖມົນຕຣີການຕ່າງປ:ເທດ	ກ:ຊວງຕ່າງປ:ເທດ	ເບິ່ງກົດໝາຍເງື່ອນກັບປ:ເທດຕ່າງໆໃຫ້ປ:ຕິບັດການ.
ຣັຖມົນຕຣີການຄັງ	ກ:ຊວງການຄັງ	ເບິ່ງກົດໝາຍພາສີອາກອນໄດ້ປະຕິບັດການ. ຮັບຜິດຊອບງົບເງິນ.
ຣັຖມົນຕຣີປ້ອງກັນປ:ເທດ	ກ:ຊວງປ້ອງກັນປ:ເທດ	ເຮັດໃຫ້ແນ່ນອນວ່າກົດໝາຍກ່ຽວກັບກໍາລັງບົກ, ນໍ້າ ແລະອາກາດໄດ້ປະຕິບັດການ.
ຣັຖມົນຕຣີ ທັມການ	ກ:ຊວງ ທັມການ	ເບິ່ງກົດໝາຍຂອງຊາດໄດ້ອອກມາໃຫ້ຮູ້ ແລະເປັນທັມ. ພະແນກຕົມເຂົ້າເມືອງ ແລະໂອນສັນຊາດກໍ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ກ:ຊວງນີ້.
ຣັຖມົນຕຣີ ມະຫາໄທ	ກ:ຊວງ ພາຍໃນ	ເບິ່ງກົດໝາຍກ່ຽວກັບດິນດອນຂອງອໍານາດການປົກຄອງປ:ຕິບັດການ, ຮັບພາຣະກິຈການ [illegible] ອຸທຍານແຫ່ງຊາດ, ແລະ ສັດປ່າ
ຣັຖມົນຕຣີກ:ສິກັມ	ກ:ຊວງກ:ສິກັມ	ອອກກົດໝາຍຊ່ວຍກ:ສິກອນ
ຣັຖມົນຕຣີການຄ້າ	ກ:ຊວງການຄ້າ	ອອກກົດໝາຍຊ່ວຍນັກທຸຣະກິຈ
ຣັຖມົນຕຣີແຮງງານ	ກ:ຊວງແຮງງານ	ເບິ່ງກົດໝາຍຊ່ວຍຜູ້ອອກແຮງງານວ່າໄດ້ປ:ຕິບັດການ
ຣັຖມົນຕຣີສາທາຣ:ນ:ສຸກ ແລະ ປ:ຊາສົງເຄາະ	ກ:ຊວງສາທາຣ:ນ:ສຸກ ແລະ ປ:ຊາສົງເຄາະ	ອອກກົດໝາຍຊ່ວຍຜູ້ຍາກຈົນ; ຮັກສາສຸຂະພາບຂອງສາທາຣ:ນ:. ແລະ ສ່ວນໃຫຍ່ ກ່ຽວກັບການໃຫ້ຄວາມ [illegible] ໄດ້ປ:ຕິບັດການ.
ຣັຖມົນຕຣີເຄຫາສ:ຖານ ແລະ ພັທນາຕົວເມືອງ	ກ:ຊວງເຄຫ:ສ:ຖານ ແລະ ພັທນາຕົວເມືອງ	ອອກກົດໝາຍທີ່ຊ່ວຍໂຄງການທັງບ້ານໃໝ່ໃນຕົວເມືອງຂອງຊາດ.
ຣັຖມົນຕຣີໂຄມ:ນາຄົມ ຂົນສົ່ງ	ກ:ຊວງໂຄມ:ນາຄົມ ຂົນສົ່ງ	ອອກກົດໝາຍທີ່ເຮັດໃຫ້ການເດີນຣົຖໄຟ, ການບິນ ແລະ ເສັ້ນທາງປອດພັຍ ແລະ ດີຂຶ້ນ
ຣັຖມົນຕຣີພ:ລັງງານ	ກ:ຊວງພ:ລັງງານ	ອອກກົດໝາຍກ່ຽວກັບພ:ລັງງານປ:ລະມ:ນູ, ປ້ອງກັນສິ່ງແວດລ້ອມ ຮັກສາໄວ້ໃຫ້ປອດພັຍ
ຣັຖມົນຕຣີສຶກສາທິການ	ກ:ຊວງສຶກສາທິການ	ອອກກົດໝາຍທີ່ສນັບສນູນໂຄງການໃຫ້ເງິນການສຶກສາ, ຕັ້ງແຕ່ການສຶກສາພິເສດ, ການຊ່າງ ແລະ ການສຶກສາຜູ້ໃຫຍ່

ແຕ່ລະຄົນໃນບັນຊີລາຍຊື່ນັ້ນລ້ວນແລ້ວແຕ່ຜູ້ຊາຍ. ແຕ່ລະທ່ານແມ່ນຄົນຜິວຂາວ. ແຕ່ລະທ່ານ - ຈົນຮອດ John F. Kennedy - ແມ່ນຖືສາສນາ ນິກາຍໂປຣແຕສຕັນ. ເປັນໄປໄດ້ທີ່ຜູ້ຍິງ, ອິນເດັຍແດງ ຄົນຢິວ ຫຼື ເມກຊິກັນ-ອະເມຣິກັນ ສາມາດເປັນປະທານາທິບໍດີ, ແຕ່ຈະຕ້ອງໃຊ້ເວລາ. ມັນແມ່ນແນວທາງຍາກສັບສົນ, ແຕ່ສິ່ງສຳຄັນປະທານາທິບໍດີຈະຕ້ອງເປັນຜູ້ທີ່ມີຄົນຮູ້ຈັກຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງຂອງຣາສດອນ. ບາງຄົນຄິດວ່າຜູ້ສມັກຈາກຊົນກຸ່ມນ້ອຍບໍ່ມີທາງເອົາຊນະຊົນກຸ່ມໃຫຍ່ໄດ້.

ພັກການເມືອງບໍ່ແມ່ນຈຳເປັນຈະສເນີຜູ້ດີທີ່ສຸດເຂົ້າຮັບເລືອກຕັ້ງເປັນປະທານາທິບໍດີ. ພັກສເນີບຸກຄົນທີ່ເຊື່ອວ່າຈະໄດ້ຮັບໄຊຊນະ. ນັ້ນແມ່ນການເມືອງ.

ສ່ວນຫຼາຍປະທານາທິບໍດີແມ່ນນັກກົດໝາຍ. ບາງຄົນເຄີຍເປັນຜູ້ວ່າຣາຊການລັດ ສະມາຊິກຣັຖມົນຕີ, ຫຼືວ່າສະມາຊິກຣັຖສະພາ. ບາງຄົນເຄີຍເປັນນາຍຄູກ່ອນເຂົ້າເຮັດການເມືອງ. ປະທານາທິບໍດີ 10 ທ່ານເຄີຍເປັນຜູ້ນຳດ້ານການທະຫານ.

ໜຶ່ງທ່ານເຄີຍທຳນາ. ຊ່ວງນີ້ການສມັກເລືອກຕັ້ງເປັນປະທານາທິບໍດີສິ້ນເປືອງຢ່າງຫລວງຫລາຍ. Lyndon Johnson, Richard Nixon ແລະ Ronald Reagan ບໍ່ໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນຊີວິດຂອງເພິ່ນຈາກຄວາມຮັ່ງມີ, ແຕ່ວ່າທ່ານເຫຼົ່ານີ້ຫາເງິນໄດ້ຫລາຍກ່ອນຈະເປັນປະທານາທິບໍດີ

ດັ່ງນັ້ນຣະບຽບການເມືອງຂອງພວກເຮົາ [illegible] ເລືອກສັນຜູ້ທີ່ການເປັນປະທານາທິບໍດີເປັນແນວໃດ. [illegible] ແນວນີ້, ທ່ານຈະຕ້ອງມີການສຶກສາດີ, ຜິວຂາວ ແລະເປັນທີ່ຍອມຮັບຫລາຍກວ່າເຄິ່ງນຶ່ງຂອງປະເທດ ແລະຕ້ອງແມ່ນນັກການເມືອງຜູ້ຫົວທັນ. ບໍ່ມີກົດໝາຍສະບັບໃດໆທີ່ບອກສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນທຸກຄັ້ງ. ສິ່ງເຫຼົ່ານັ້ນແມ່ນ "ຄຸນສົມບັດທີ່ບໍ່ໄດ້ຂີດຂຽນ" ທີ່ອາດປ່ຽນແປງໄດ້ທຸກເວລາ.

ສິ່ງໃນປະເພນີຂອງພວກເຮົາ ນັ້ນແມ່ນ ວົງດົນຕຣີບັນເລງເພງ "HAIl to the Chief" ເວລາໃດ ປະທານາທິບໍດີ ຜ່ານມາ. ແລະ ຜູ້ນຳທີ່ແທ້ຈິງ ເພາະວ່າ ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບ ຫຼາຍຢ່າງ ທີ່ຈະຕ້ອງປະກອບ :

1. ຜູ້ນຳຂອງລັດ ທ່ານແມ່ນ ບຸກຄົນ ສັນຍາລັກຂອງສະຫະລັດ ເປັນຕ້ອນຮັບ ອາຄັນຕຸກະ ຈາກຕ່າງປະເທດ, ກ່າວສຸນທອນພົດ ປຸກຣະດົມຄວາມຮັກຊາດ, ສເນີ ວີຣະບູຣຸດ ທາງທະຫານ, ນັກອະວະກາດ, ແລະ ພົລເຮືອນ ຜູ້ມີຄຸນວຸທິ.
2. ຜູ້ນຳດ້ານການທູດ ທ່ານ ແມ່ນຜູ້ຮັບຜິດຊອບ ສຳລັບ ຄວາມສັມພັນ ຕ່າງປະເທດ, ເລືອກ ເອກອັຄຣາຊທູດ ແລະ ເຮັດສັນຍາ ຕ່າງໆ.
3. ຜູ້ບັນຊາການ ສູງສຸດ ທ່ານສາມາດໃຊ້ ກຳລັງຂອງ ສະຫະລັດໃນຖານະ ເຄື່ອງມືຂອງການເມືອງ ຕ່າງປະເທດ. ຫຼືຈະເອົາໄວ້ຄ້ຳ, ກຳລັງທັບ ໜູນ ຫລັງ ການເມືອງຂອງ ປະທານາທິບໍດີ.
4. ຜູ້ນຳ ນັກການປົກຄອງ ທ່ານ ແມ່ນ "ຜູ້ຈັດການທົ່ວໄປ" ຂອງວົງການ ທຸຣະກິດ ທີ່ໃຫຍ່ທີ່ສຸດຂອງໂລກ : ຣັຖບານ ສະຫະລັດ ອະເມຣິກາ.
5. ຜູ້ນຳ ອຳນາດ ນິຕິບັນຍັດ ມີແຕ່ ຣັຖສະພາ ສາມາດ ອະນຸມັດ ຜ່ານ ກົດໝາຍ ທີ່ໃຫ້ໂຄງການໃຊ້ໄດ້, ແຕ່ຕ້ອງແມ່ນປະທານາທິບໍດີ ຕ້ອງເປັນຜູ້ຮັບຮູ້ໃນຕອນທ້າຍ. ເພິ່ນມີສິດ "ຍັບຍັ້ງ" ຫຼື ເວົ້າບໍ່ໃຫ້ ການໝາຍ ຜ່ານ ໂດຍ ຣັຖສະພາ. ເພິ່ນ ປະຕິເສດເພີ່ມການສະເໜີກົດໝາຍ.
6. ຜູ້ນຳພັກ ເພິ່ນແມ່ນຫົວໜ້າພັກການເມືອງ. ພັກເລືອກເພິ່ນເປັນຜູ້ຮັບສມັກ ສມັຍບາງຄັ້ງ ເພິ່ນ ຕ້ອງ ກ່າວ ຄຳປາໄສຊ່ວຍພັກການເມືອງທ້ອງຖິ່ນ ຫຼື ອາດ ປາກົດຕົວ ເພື່ອ ແຜ່ ເງິນ ເຂົ້າ ພັກ.

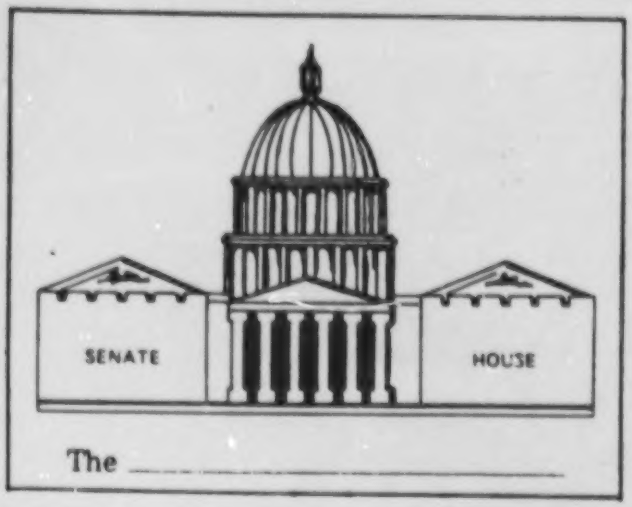

The ____________________

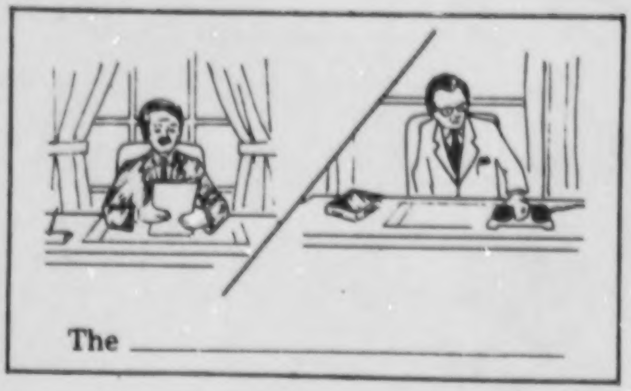

The ____________________

Checking Facts from the Lessons

Put an (X) in front of each correct statement.

____ 1. Each state has at least three senators.

____ 2. The Vice-President becomes President if the President dies.

____ 3. The President of the United States must be a natural-born citizen.

____ 4. The Vice-President can be a naturalized citizen.

____ 5. A senator must be at least thirty-five years old.

____ 6. The Constitution has three major parts, the Preamble, the Articles, and the Amendments.

____ 7. A member of the House of Representatives is elected for a four-year term.

____ 8. The Legislative Branch is called Congress.

____ 9. There are 435 members in the Senate.

____10. Senators are elected for a six-year term.

____11. All members of the Cabinet are appointed by the president.

____12. The Vice-President is the President of the Senate.

____13. There are 100 senators in the Senate.

____14. Senators must be natural born.

____15. The Executive Branch is the President and all his departments.

II. Fill in the missing words from the lessons.

1. Changes or additions to the Constitution are called ____________.
2. The month when Congress usually begins meeting is ____________.
3. The ____________ tells why the Constitution was written.
4. Congress meets in the ____________ Building.
5. Congress is divided into ________ parts.
6. ____________ is the city where most of our country's government is set up.
7. The ____________ Branch of government makes laws.
8. The basic law of the U.S. is written in the ____________.
9. The seven parts of the Constitution are called the ____________.
10. Article II in the Constitution deals with ____________.
11. The President's speech in January is called the ____________ address.
12. Presidential Election day is the first Tuesday in ____________ (month).
13. The President has a ____________ (name of group) to keep on top of what's happening in the thirteen departments of his executive branch.
14. The ____________ is the chief executive of the United States.
15. ____________ means "two houses."
16. Article 1 of the Constitution says that the first big branch of our country's government is the ____________.
17. The job of this group of people is to make ____________.
18. The Congress is divided into the ____________ and ____________.
19. Article 2 of the Constitution says that the second big branch of our country's government is the ____________.
20. This part of our government is made up of a ____________ and a Vice- ____________ plus a ____________.
21. The job of this part of our government is to ____________ out the laws.
22. The President and Vice-President keep their jobs for ________ years.
23. The ____________ takes over if anything happens to the President.

24. The Secretary of ____________________ carries out laws that help business.

25. The ________________ runs the Justice Department.

26. ____________________ appoints men and women to be in his Cabinet.

III. Drawing Conclusions

Write Yes or No in front of each question.

_____1. Hai Chan wants to be a United States senator. She was born in Cambodia. She became a United States citizen ten years ago. She is now thirty-eight years old. She has lived in Minnesota for fifteen years. Can she be elected to the Untied States Senate?

_____2. Could Hai Chan be elected to the House of Representatives if she wanted to be?

_____3. Could Hai Chan run for the office of Vice-President of the United States?

Lesson 7 THE CONSTITUTION - ARTICLE 3

The Courts

The third big part of our country's government is made up of the Courts.

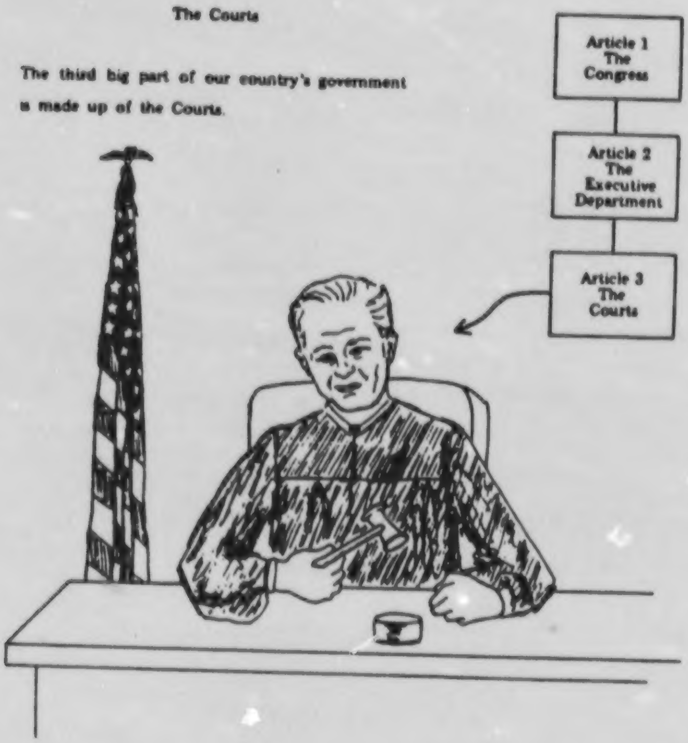
Article 1
The
Congress
Article 2
The
Executive
Department
Article 3
The
Courts

So far we've talked about two of the three main branches of government - the executive and the legislative. Article 3 of the Constitution says that the third big part of our country's government will be the judicial branch - the federal courts. Each of the three branches has certain powers. But the power would be divided so that no one branch would have too much power. Each branch would "check" or balance the power of the other two.

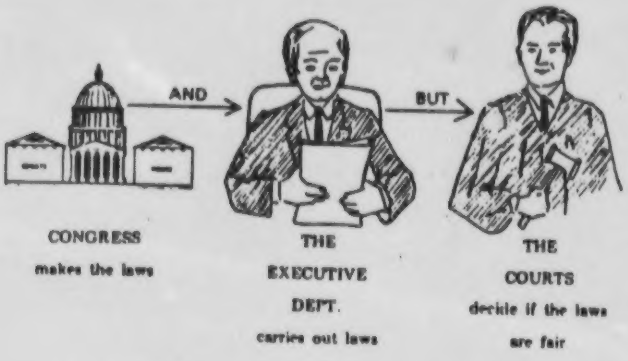
AND
BUT
CONGRESS
makes the laws
THE
EXECUTIVE
DEPT.
carries out laws
THE
COURTS
decide if the laws
are fair

Their main jobs are as follows:

--Congress's job (Legislative Branch) is to make laws.

--The President's job (Executive Branch) is to give national leadership and to enforce laws.

--The Courts' job (Judicial Branch) is to interpret the laws to see if they are fair and if they do not go against any law written in the Constitution.

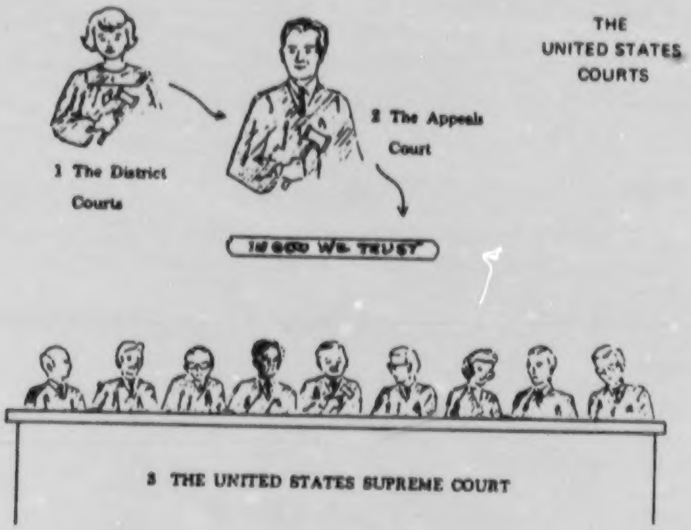
THE UNITED STATES COURTS
1 The District Courts
2 The Appeals Court
IN GOD WE TRUST
3 THE UNITED STATES SUPREME COURT

If 5 Justices say that a law goes against something in the Constitution, the law is thrown out!

There are three different kinds of United States Courts: the District Courts, the Courts of Appeal and the Supreme Court.

If someone feels a law is unfair, he can find out by using these three courts.

First, he goes to the United States District Court in his state. Every state has such a court. If he disagrees with the decision of that District Court, he can go to the second higher court called the United States Court of Appeals. If, again, he is not happy with their decision, he might go to the most powerful court in our nation - the United States Supreme Court. What this court says about a law is final.

However, as indicated earlier, if a person is not satisfied with the outcome of his case in a federal district court, he can appeal the decision to a higher court. That court is called a court of appeals. It listens to such appeals and may decide the lower court's decision was correct. Or it may reverse the decision. That means it may rule in favor of the person who made the appeal. All this is called "appellate jurisdiction." It means simply that the courts are concerned with appeals from lower courts.

There are eleven (11) courts of appeals. Most appeals from federal cases stop there. But one final court of appeal does remain: The Supreme Court.

Almost all of the Supreme Court's work is "appellate" (appeals from lower district courts and courts of appeals). It can also rule on whether or not acts of Congress or actions of the President are constitutional. The Supreme Court may also rule a law unconstitutional. Because the decision of the Supreme Court is supreme - the final word - it can be changed in only two ways:

1. by the Supreme Court's later reversing its own decision
2. by Constitutional amendment

How the Supreme Court Works

A majority (more than half) of justices decides a case. So the decision may be 5-4, 6-3, 7-2, 8-1, or 9-0(unanimous).

One justice writes the "opinion of the court." This opinion gives the reasons for the decision and explains just what the justices thought.

No Supreme Court Justice has ever been removed from the Court for wrongdoing. Only one was impeached, or accused, but he was found not guilty. Nevertheless, Congress still has the power to remove a justice.

The Supreme Court meets for public sessions four days a week, October through June. At this time lawyers present their cases and then the Court delivers its decisions.

Before these public sessions, the justices have read thousands of pages of court records from lower courts and have read written arguments from the lawyers. Then after the lawyers sum up the cases in court, the justices vote.

The Supreme Court is made up of nine judges called "Justices." There is a chief justice and eight associate justices. Each is chosen by the President and each keeps the job for as long as he or she wishes. They all work in the Supreme Court Building.

Before these nine Supreme Court Justices decide if a law is fair, they first see if the law goes against anything written in the Constitution. If five (5) of the nine (9) Justices vote that the law goes against the Constitution, the law is thrown out.

-The Federal Court System-

The writers of the Constitution mentioned specifically only the Supreme Court and left up to Congress the job of creating "lesser courts." These lesser courts would have less power than the Supreme Court. The Constitution also said that the lesser courts should have certain kinds of judicial power. This judicial power is called jurisdiction. It is the power to hear and judge cases. The federal courts have judicial power over the following:

a. cases involving the Constitution or federal laws
b. cases involving two or more states
c. cases in which the United States agrees to be involved

The President appoints all federal judges. The Senate confirms all of his appointments. Federal judges serve for life, but they can be impeached for bad behavior. Only four have ever been impeached or removed from office.

In addition to the Supreme Court, the United States has two other major kinds of federal courts:

a. District Courts
b. Courts of Appeals

There are 89 federal district courts. Each state has at least one. Some states have more. All federal cases begin in the district courts. These district courts might listen to such cases as tax fraud, car theft (if the car crossed state lines), civil rights cases, and disputes involving any federal law.

Thus, the power of the Supreme Court is tremendous. The way it interprets the Constitution affects everyone. This power generally is called judicial review. It means the Courts have the power to review laws of Congress and the states and also the acts of the President as they apply to the Constitution. About 3,000 cases come before the Court each year but perhaps only one in ten is selected for review. Those are the cases that involve basic questions of interpretation of the Constitution.

Remember that the decisions of the Supreme Court are final. No other court can overrule the Supreme Court.

Together, the judicial, executive, and legislative branches form the federal government. The three branches work together - and sometimes against each other. Each checks and balances the other two.

Miranda Warning

1. You have the right to remain silent.
2. Anything you say can be used against you in a court of law.
3. You have the right to talk to a lawyer and to have him present with you while you are being questioned.
4. If you cannot afford to hire a lawyer, one will be appointed to represent you before any questioning, if you want one.
5. You have the right to stop answering questions or giving a statement anytime you wish, and you do not have to give a reason. You also have the right to demand a lawyer during the giving of a statement or the answering of questions and may stop until he arrives. If you cannot afford a lawyer, one will be appointed to represent you.

The Miranda rulings set forth the constitutional rights of suspects. In 1966, the Supreme Court ruled that the police must tell a suspect of his rights before questioning him or her. The Court made this ruling in its review of the case of *Miranda v. Arizona*.

BEST COPY AVAILABLE

ORGANIZATION OF THE UNITED STATES GOVERNMENT

BRANCH	MEMBERS	HOW CHOSEN	TERM	POWERS
LEGISLATIVE (Congress)	SENATE Two Senators from each state	State Election	6 years	Writes new laws Sets federal taxes Approves Presidential appointments Overrules Presidential vetoes Approves treaties Declares war Impeaches a President
	HOUSE OF REPRESENTATIVES Number of Reprsentatives varies according to state population	State Election	2 years	
EXECUTIVE	PRESIDENT	National Election	4 years	Enforces federal laws Appoints and removes high federal officials Commands the armed forces Conducts foreign affairs Recommends laws to Congress Approves or vetoes new laws
	EXECUTIVE DEPARTMENTS	Presidential Appointment	no set term	Conducts the administration of the national government
	INDEPENDENT AGENCIES	Presidential Appointment	no set term	Oversees government regulations
JUDICIAL	SUPREME COURT Nine Justices	Presidential Appointment	life	Interprets laws according to the Constitution May declare actions of the Executive and Legislative branches unconstitutional
	LOWER FEDERAL COURTS	Presidential Appointment	life	Decides cases that involve the Constitution and federal laws

ບົດຮຽນທີ 7 ຣັຖທັມມນູນ - ມາດຣາ 3

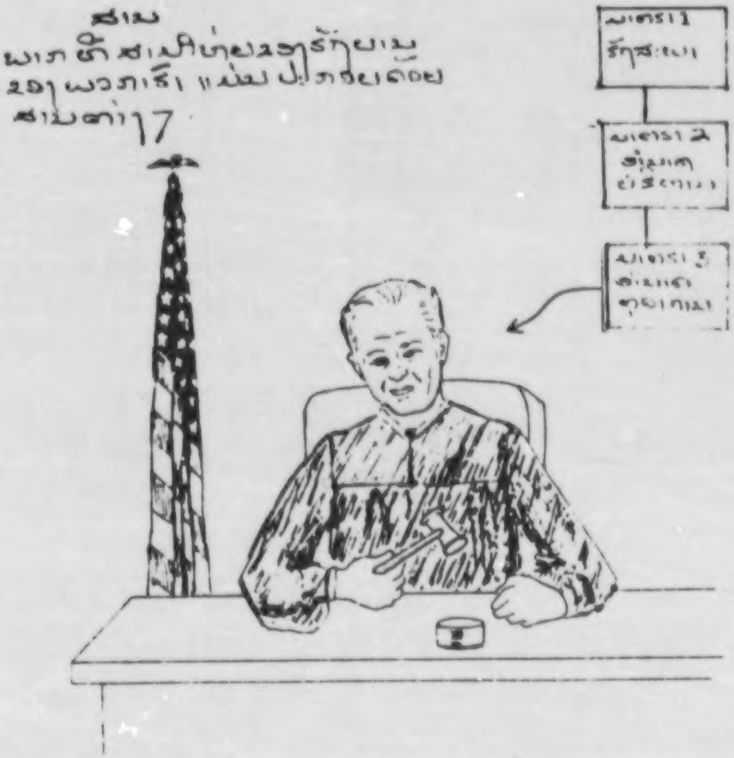
ສານ
ພາກທີສາມທ່ອນຂອງຣັຖບານ
ຂອງພວກເຮົາ ແມ່ນປະກອບດ້ວຍ
ສານຕ່າງໆ
ມາດຣາ 1
ຣັຖສະພາ
ມາດຣາ 2
ອຳນາດ
ບໍຣິຫານ
ມາດຣາ 3
ອຳນາດ
ຕຸລາການ

ຜ່ານມາພວກເຮົາໄດ້ເວົ້າປະມານສອງສ່ວນສາມຂອງສາຂາໃຫຍ່ໆຂອງຣັຖບານ - ອຳນາດບໍຣິຫານ ແລະອຳນາດນິຕິບັນຍັດ. ມາດຣາ 3 ຂອງຣັຖທັມມນູນ ເວົ້າວ່າ ພາກສ່ວນທີ 3 ຂອງຣັຖບານຂອງປະເທດເຮົາ ແມ່ນພາກຕຸລາການ ສານຂອງປະເທດ. ແຕ່ລະສາມສາຂາມີອຳນາດຕ່າງກັນ. ແຕ່ວ່າອຳນາດໄດ້ຖືກແບ່ງປັນ ບໍ່ມີສາຂາໃດ ມີອຳນາດຫລາຍໂພດ. ແຕ່ລະສາຂາ ແມ່ນ "ຕຣວດ" ຫລື ຊັ່ງຊາ ຂອງສອງອຳນາດອື່ນ

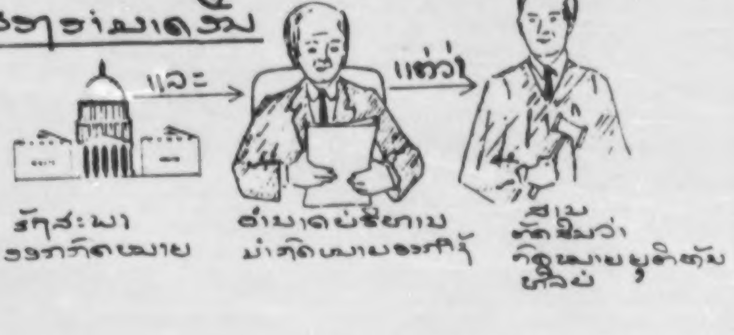
ແລະ
ແຕ່ວ່າ
ຣັຖສະພາ
ອອກກົດໝາຍ
ອຳນາດບໍຣິຫານ
ນຳກົດໝາຍອອກໃຊ້
ສານ
ຕັດສິນວ່າ
ກົດໝາຍຖືກຕ້ອງ
ຫລືບໍ່

ວຽກງານໃຫຍ່ໆຂອງພວກເພິ່ນແມ່ນດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ວຽກງານຂອງ ອົງສະພາ (ນິຕິບັນຍັດ) ແມ່ນ ອອກກົດໝາຍ.
- ວຽກງານຂອງ ປະທານາທິບໍດີ (ບໍລິຫານ) ແມ່ນໃຫ້ມີຜູ້ນຳຂອງຊາດ ແລະ ບັງຄັບໃຫ້ນຳກົດໝາຍອອກໃຊ້
- ວຽກງານຂອງສານ (ຕຸລາການ) ແມ່ນ ແປຄວາມໝາຍຂອງກົດໝາຍ ເພື່ອໃຫ້ຮູ້ວ່າ ມັນຖືກຕາມຄວາມເປັນທັມ ແລະ ຈະບໍ່ຕ້ານກົດໝາຍໃດໆໃນ ຮ່າງລັຖທັມມະນູນ.

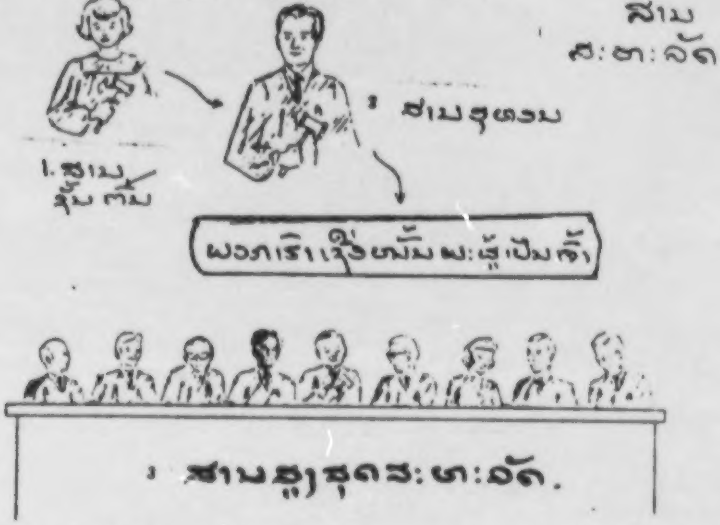

ຖ້າຜູ້ພິພາກສາ 5 ຄົນຫຼາຍກວ່າ ກົດໝາຍນັ້ນຕ້ານກັບລັຖທັມມະນູນ ກົດໝາຍນັ້ນຈະຕ້ອງຖືກລົ້ມໄປ.

ມີ ສາມ ສານ ຢ່າງໃນ ສະຫະລັດ: ສານປະຖົມ (ຊັ້ນຕົ້ນ), ສານອຸທອນ, ສານ ລັບລັງ (ສູງສຸດ). ຖ້າບຸກຄົນໃດບຸກຄົນໜຶ່ງຫາກ ຮູ້ສຶກວ່າ ກົດໝາຍນັ້ນບໍ່ຍຸດຕິທັມ, ລາວສາມາດຄົນຫາຈາກການໃຊ້ ສານ ທັງ 3 ແຫ່ງນັ້ນໄດ້.

ທຳອິດ, ລາວຕ້ອງໄປຫາສານປະກອບ (ຊັ້ນຕົ້ນ) ຂອງສະຫະລັດ ພາຍໃນ ລັດຂອງລາວ. ທຸກລັດມີສານແບບນີ້. ຖ້າລາວຫາກບໍ່ພໍໃຈ ກັບ ສານປະຖົມ, ລາວສາມາດໄປຫາສານທີ່ 2 ທີ່ສູງກວ່າເອີ້ນວ່າ ສານອຸທອນ ສະຫະລັດ. ຖ້າວ່າລາວຍັງບໍ່ພໍໃຈອີກ ກັບຂໍ້ຕັດສິນ,

ລາວສາມາດໄປຫາສານທີ່ມີອຳນາດສູງສຸດຂອງປະເທດຂອງເຂົາ– ສານສູງສຸດຂອງ ສະຫະລັດ. ສິ່ງໃດທີ່ສານແຫ່ງນີ້ເອົາລົງໄປແລ້ວ ຈະແມ່ນການຕັດສິນຄັ້ງສຸດທ້າຍ.

ເຖິງແນວໃດກໍ່ຕາມ, ດັ່ງທີ່ໄດ້ຊີ້ແຈງມາກ່ອນ, ຖ້າບຸກຄົນໃດຫາກບໍ່ພໍໃຈກັບກໍຣະນີທີ່ສານປະຊາຊົນ, ລາວມີສິດອຸທອນ ຫາກການຕັດສິນຍັງບໍ່ເປັນທີ່ພໍໃຈຈາກສານ. ສານນີ້ແມ່ນສານອຸທອນ. ສານນີ້ຈະຮັບຟັງຄຳອຸທອນ ແລະ ອາດຕັດສິນວ່າ ການຕັດສິນຈາກສານປະຊາຊົນຖືກຕ້ອງແລ້ວ ຫຼື ອາດລົບລ້າງການຕັດສິນ. ນັ້ນໝາຍຄວາມວ່າ ສານອາດເຫັນພ້ອມກັບຜູ້ອຸທອນ. ທັງໝົດນີ້ເອີ້ນວ່າ "ອຳນາດການຕັດສິນຄຳອຸທອນ" ມັນພຽງໝາຍຄວາມວ່າ ສານໃຫ້ຄວາມສົນໃຈກັບການອຸທອນຈາກສານຂັ້ນຕ່ຳ.

ສານອຸທອນທັງໝົດມີ 13 ແຫ່ງ. ສ່ວນຫລາຍຄຳອຸທອນຂອງຄະດີຫຼວງຈົບລົງເທົ່ານີ້. ແຕ່ການອຸທອນນັ້ນສຸດທ້າຍຍັງເຫຼືອຢູ່:- ສານສູງສຸດ.

ວຽກເກືອບທັງໝົດຂອງສານສູງສຸດ ແມ່ນ "ອຸທອນ(ຄຳອຸທອນຈາກ ສານປະຊາຊົນ ແລະ ສານອຸທອນ), ແຕ່ຍັງເປັນບັນຫາທີ່ວັດແທກຄວາມປະພຶດປະຕິບັດຂອງຣັຖສະພາຫຼື ການປະພຶດປະຕິບັດຂອງປະທານາທິບໍດີ ວ່າ ຢູ່ໃນຂອບເຂດຂອງຣັຖທັມມະນູນຫຼືບໍ່. ສານສູງສຸດອາດຊີ້ຂາດວ່າກົດໝາຍນັ້ນບໍ່ຖືກຕ້ອງກັບຣັຖທັມມະນູນ. ເພາະວ່າກົດຕັດສິນຂອງສານສູງສຸດແມ່ນສຸດຍອດ- ຄຳເວົ້ານັ້ນສຸດທ້າຍ. ມັນອາດປ່ຽນແປງໄດ້ພຽງສອງທາງ:

1. ຈາກສານສູງສຸດ ຕໍ່ມາໄດ້ ປີ້ນ ຄໍາຕັດສິນຂອງຕົນເອງ
2. ຈາກຂໍ້ ປ່ຽນແປງໃນ ຣັຖທັມມະນູນ

ສານສູງສຸດ ເຮັດວຽກແນວໃດ

ສຽງສ່ວນຫຼາຍ (ຫຼາຍກວ່າເຄິ່ງ) ຂອງຂຸນສານຕັດສິນ ຄະດີ. ດັ່ງນັ້ນ ການຕັດສິນອາດເປັນ 5-4, 6-3, 7-2 8-1, ຫຼື 9-0 (ຢ່າງທັງລ້ວນ).

ຂຸນສານຜູ້ນຶ່ງເປັນຜູ້ຂຽນ "ຄໍາເຫັນຂອງສານ". ຄໍາເຫັນນີ້ ໃຫ້ເຫດຜົນ ສໍາລັບການຕັດສິນ ແລະ ອະທິບາຍສິ່ງທີ່ ຄະນະຂຸນສານ ຄິດວ່າ. ບໍ່ມີຂຸນສານຜູ້ໃດຖືກໂຍກຍ້າຍ ຈາກສານຍ້ອນການປະພຶດຜິດ. ມີພຽງທ່ານນຶ່ງຖືກຟ້ອງ, ຫຼືກ່າວຫາ, ແຕ່ວ່າຜູ້ກ່ຽວບໍ່ແມ່ນຜູ້ກະທໍາຄວາມຜິດ. ເຖິງແນວນັ້ນກໍດີ, ຣັຖສະພາກໍຍັງມີອໍານາດທີ່ຈະຍົກຍ້າຍຂຸນສານໄດ້.

ສານສູງສຸດ ປະຊຸມສມັຍວິສາມັນ ເພື່ອສາທາຣະນະ ນີ້ ຕໍ່ເມື່ອອາທິດ, ເດືອນອັອກໂຕບ ຫາ ເດືອນຈູນ. ຂະນະນັ້ນ ທະນາຍຄວາມ ສເນີ ຄະດີຂອງພວກເຂົາ ແລະ ພວກນັ້ນ ຍາວ ກັນນັ້ນ ສານກໍໄດ້ ປ່ອຍ ຄໍາຕັດສິນຂອງຕົນ ເຊັ່ນກັນ.

ກ່ອນການປະຊຸມສມັຍວິສາມັນ, ຂຸນສານໄດ້ອ່ານ ເປັນພັນໆໜ້າ ບັນທຶກຂອງສານຂັ້ນຕົ້ນ ແລະໄດ້ອ່ານ ການຖົກຖຽງ ທີ່ຂຽນໄວ້ ຈາກທະນາຍຄວາມ. ແລ້ວ ຫຼັງຈາກທະນາຍຄວາມສລຸບຄະດີໃນສານ, ຂຸນສານທັງໝົດ ຈຶ່ງລົງຄະແນນ.

ດັ່ງນັ້ນ, ອໍານາດຂອງສານສູງສຸດຈຶ່ງ ແມ່ນເຫຼືອຄະນານັບ. ວິທີອະທິບາຍ ຣັຖທັມມະນູນ ເປັນຜົນສະທ້ອນ ແກ່ທຸກໆຄົນ.

ອຳນາດນີ້ ໂດຍທົ່ວໄປແລ້ວ ເອີ້ນວ່າ ອຳນາດຕຸລາການທວນຄືນ. ໝາຍຄວາມວ່າ ສານສູງສຸດ ມີອຳນາດ ທວນຄືນ ກົດໝາຍຂອງຣັຖສະພາ ແລະ ຂອງບັນດາລັດຕ່າງໆ ແລະ ການປະພຶດປະຕິບັດຂອງປະທານາທິບໍດີ ແມ່ນເປັນປໂຍດແກ່ຣັຖທັມນູນ. ມີປະມານ 5,000 ຄະດີ ມາກ່ອນ ວັນເປີດສານສູງສຸດ ແຕ່ລະປີ. ແຕ່ ບາງທີ ມີພຽງ 1/10 (ນຶ່ງສ່ວນສິບ) ໄດ້ ຖືກຄັດເລືອກ ເພື່ອ ທົບທວນ. ຄະດີເຫລົ່ານັ້ນ ແມ່ນ ຄະດີ ທີ່ມີສ່ວນ ພົວພັນກັບ ຄຳຖາມເບື້ອງໜ້າ ຂອງການອະທິບາຍຂອງຣັຖທັມນູນ.

ດັ່ງທີ່ໄວ້ວ່າ ການຕັດສິນຂອງສານສູງສຸດແມ່ນ ຄັ້ງສຸດທ້າຍ. ບໍ່ມີສານໃດທັງໝົດຈະມາຄອບງຳ ສານສູງສຸດໄດ້.

ຂແໜງນິຕິບັນຍັດ, ບໍຣິຫານ, ແລະ ຂແໜງຕຸລາການ ທັງໝົດນີ້ ກັນ ປະກອບເປັນ ຣັຖບານກາງຂອງປະເທດ. ສາມຂແໜງເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ແລະ ບາງຄັ້ງຕ້ານການ. ແຕ່ລະຝ່າຍ ຕຣວດ ແລະ ຊັ່ງຊາ ທັງສອງ ຝ່າຍອື່ນ.

ຄຳເຕືອນ ມິຣາດາ

1. ເຈົ້າມີສິດ ບໍ່ປາກ ຫຍັງທັງໝົດ
2. ທຸກຢ່າງທີ່ ເຈົ້າ ເວົ້າ ສູ່ໄປຈະເປັນ ຄຳເວົ້າທີ່ຕ້ານ ເຈົ້າໃນສານ
3. ເຈົ້າມີສິດ ເອົາກັບທະນາຍຄວາມຂອງເຈົ້າ ແລະໃຫ້ລາວເປັນຜູ້ຕາງໜ້າ ເຈົ້າ ໃນເວລາ ເຈົ້າຖືກສອບປາກຄຳ
4. ຖ້າ ເຈົ້າ ຊອກ ທະນາຍຄວາມບໍ່ໄດ້, ຈະມີຜູ້ໃດຜູ້ນຶ່ງຖືກ ເລືອກມາເປັນ ຜູ້ຕາງໜ້າ ເຈົ້າ ກ່ອນ ທຸກໆ ການສອບ ປາກຄຳ, ຖ້າ ເຈົ້າ ຫາກຕ້ອງການ ຄົນໃດ ຄົນນຶ່ງ.
5. ເຈົ້າ ມີສິດ ຍັບຍັ້ງການໃຫ້ຄຳຕອບ ທຸກຄຳຖາມ ຫຼືໃຫ້ ສົນຍາ ຕອບ ຕາມ ເວລາທີ່ ເຈົ້າຕ້ອງການ, ແລະ ເຈົ້າ ບໍ່ຈຳເປັນຈະໃຫ້ເຫດ ຜົນໃດໆ ທັງໝົດ. ເຈົ້າ ຍັງ ມີສິດ ທີ່ຈະຖາມ ທະນາຍຄວາມອີກ ລະຍະ ທີ່ໃຫ້ ປາກຄຳ ຫຼື ຕອບ ຄຳຖາມ ແລະ ສາມາດ ຢຸດຈົນກ່ວາ ທະນາຍຄວາມຂອງ ເຈົ້າ ມາຮອດ. ຖ້າ ເຈົ້າ ຊອກຫາ ທະນາຍຄວາມບໍ່ໄດ້, ມີບຸກ ຄົນໃດ ບຸກ ຄົນ ນຶ່ງ ຈະ ຖືກ ຊີ້ ຕົວໃຫ້ ເປັນຕົວ ແທນ ເຈົ້າ.

ກົດ ມິຣາດາ ມີໃຊ້ເພື່ອ ສິດທິຂອງຈັກຫັນມະນຸດ ຂອງການລະແວງ ສົງໃສ. ໃນປີ 1966. ສານສູງ ສຸດ ມີກົດລະບຽບວ່າ ທາງການ ຕຳຣວດ ຕ້ອງ ບອກ ໍ ລະແວງ ສົງສັຍ ຂອງສິດທິ ຂອງລາວ ກ່ອນ ຈະສອບຖາມລາວ. ສານສູງສຸດ ອອກກົດນີ້ ນີ້ ເພື່ອ ທົບ ທວນ ຄະດີ ມີຣາດາ ປ. ອາຣິໂຊນາ.

ສານສູງສຸດ ປະກອບດ້ວຍ ຜູ້ພິພາກສາ ເກົ້າທ່ານ ເອີ້ນວ່າ "ຜູ້ພິພາກສາ". ມີຫົວໜ້າ ຜູ້ພິພາກສາ ຄົນນຶ່ງ ແລະ ລູກຂຸນ ແປດທ່ານ. ແຕ່ລະທ່ານ ຖືກເລືອກ ປະທານາທິບໍດີ ແລະ ຮັກສາໜ້າທີ່ການ ຂອງພວກທ່ານ ດົນ ນານຕາມທີ່ ພວກທ່ານຕ້ອງການ. ພວກເພິ່ນ ເຮັດວຽກ ຢູ່ໃນ ຕຶກສານສູງສຸດ.

ກ່ອນ ຄະນະຜູ້ພິພາກສາ ເກົ້າທ່ານຂອງສານສູງສຸດ ຈະຕັດສິນວ່າ ກົດໝາຍ ສະບັບນຶ່ງ ຍຸຕິທັມ ຫຼືບໍ່? ພວກເພິ່ນຈະຕ້ອງ ເບິ່ງກ່ອນວ່າ ກົດໝາຍນັ້ນ ຕ້ານ ສິ່ງທີ່ ຂຽນໄວ້ໃນ ຣັຖທັມມະນູນ ຫຼືບໍ່. ຖ້າວ່າ (5) ໃນຈໍານວນ(9) ຄົນ ຂອງຄະນະຜູ້ພິພາກສາ ລົງຄະແນນວ່າ ກົດໝາຍ ນັ້ນ ຕ້ານ ກັບ ຣັຖທັມມະນູນ, ກົດໝາຍ ສະບັບ ນັ້ນຈະ ຕ້ອງ ຖືກຖິ້ມ ອອກໄປ.

- ລະບົບ ສານ ຂອງຣັຖບານກາງ

ຜູ້ຂຽນ ຣັຖທັມມະນູນໄດ້ ເນັ້ນໜັກ ແນວນຶ່ງໂດຍສະເພາະ ສານສູງສຸດ ແລະ ປ່ອຍໃຫ້ ເປັນໜ້າທີ່ ຂອງ ຣັຖສະພາ ສ້າງ "ສານຕໍ່າ" ຂຶ້ນມາ. ສານ ຕໍ່າ ເຫຼົ່ານີ້ ມີອໍານາດ ນ້ອຍ ກວ່າ ສານສູງສຸດ. ຣັຖທັມມະນູນ ຍັງ ເວົ້າ ເພີ່ມອີກວ່າ ສານ ຕໍ່າ ຄວນມີ ອໍານາດ ຕັດ ສິນ ແນວໃດ ແນວນຶ່ງ. ອໍານາດຕັດສິນນີ້ ຮຽກວ່າ "ອໍານາດສານ". ແມ່ນອໍານາດ ຮັບຟັງ ແລະ ຕັດສິນ ຄະດີ. ສານຣັຖບານກາງມີອໍານາດ ຕັດສິນ ສິ່ງທີ່ ເກີດຂຶ້ນ ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

ກ. ຄະດີ ກ່ຽວກັບ ຣັຖທັມມະນູນ ຫຼື ກົດໝາຍຣັຖບານກາງ

ຂ. ຄະດີ ກ່ຽວກັບ ສອງ ຫຼື ຫຼາຍລັດ.

ຄ. ຄະດີ ກ່ຽວກັບ ສະຫະລັດ ມີສ່ວນເຂົ້າ ພົວພັນ

ປະທານາທິບໍດີ ຊີ້ຕົວ ເອົາ ຜູ້ຕັດສິນ ຕໍາແໜ່ງຂອງຣັຖບານກາງ. ສະພາ ສູງ ຕ້ອງເຫັນພ້ອມ ກັບ ການຊີ້ຕົວຂອງ ປະທານາທິບໍດີ ຕໍາແໜ່ງ. ຜູ້ຕັດສິນ ຂອງຣັຖບານກາງ ຮັບໃຊ້ ຕລອດຊີວິດ, ແຕ່ ພວກທ່ານ ອາດ ຖືກຮ້ອງຟ້ອງ

ໃນການປະພຶດຕົວບໍ່ດີ. ມີ ພຽງ ໔ ທ່ານ ຖືກ ຮ້ອງຟ້ອງ ຫຼື ຖືກ ບາພົ ອອກຈາກ ໜ້າທີ່.

ຊຶ່ງເພີ້ນ ເຫັນວ່າ ສານສູງສຸດ, ສະຫາ.ລັດ ມີ ຣະບົບສານສ໌. ຕັ້ນ ສອງແນວ ຄື:

໑. ສານຊັ້ນ ຕົ້ນ

໒. ສານອຸທອນ

ມີ ສານຊັ້ນ ຕົ້ນ ໙໑ ແຫ່ງ. ແຕ່ລະ.ລັດ ຢ່າງນ້ອຍ ມີ ນຶ່ງ ແຫ່ງ. ບາງລັດ ມີ ຫລາຍ. ຄະດີຂອງ ຣັຖບານກາງທັງໝົດ ເລີ້ມຕົ້ນ ໃນ ສານຊັ້ນຕົ້ນ. ສານຊັ້ນ ຕົ້ນ ເຫຼົ່ານີ້ ອາດ ຮັບຟັງ ຄະດີຕ່າງໆ ເຊັ່ນ ປອມແປງ ຫຼື ຊໍ້ໂກງ ພາສາ, ຄົນລັກລົດ (ຖ້າວ່າ ລົດ ນັ້ນແຂດ ລັດ), ຄະດີ ກ່ຽວກັບ ສິດທິ ພົລເຮືອນ, ແລະ ການ ຜິດຖຽງ ທີ່ ພົວພັນ ກັບ ກົດໝາຍ ຂອງ ຣັຖບານກາງ.

ອົງການຕ່າງໆຂອງຣັຖບານສະຫະລັດ

ຂະແໜງ	ສະມາຊິກ	ເລືອກຕັ້ງແນວໃດ	ອາຍຸການ	ອຳນາດ
ນິຕິບັນຍັດ (ຣັຖສະພາ)	ສະພາສູງ ສະມາຊິກສະພາສູງ 2 ຄົນຈາກແຕ່ລະລັດ	ເລືອກຕັ້ງຈາກລັດ	6 ປີ	ຮ່າງກົດໝາຍໃໝ່ ວາງພາສີຫຼວງ ເຫັນດີນຳກັບຊີ້ຕົວຂອງປະທານາທິບໍດີ ຄວບຄຸມ ສິດບັງຄັບຂອງປະທານາທິບໍດີ ເຫັນດີນຳສົນທິສັນຍາ ປະກາດສົງຄາມ ຟ້ອງຮ້ອງ ປະທານາທິບໍດີ
	ສະພາຜູ້ແທນຣາສດອນ ຈຳນວນຜູ້ແທນຂຶ້ນກັບຈຳນວນປະຊາຊົນຂອງລັດ	ເລືອກຕັ້ງຈາກລັດ	2 ປີ	
ບໍຣິຫານ	ປະທານາທິບໍດີ	ເລືອກຕັ້ງຈາກທົ່ວປະເທດ	4 ປີ	ບັງຄັບໃຊ້ກົດໝາຍຂອງຊາດ ເລືອກຫຼືຍ້າຍ ເຈົ້າໜ້າທີ່ຊັ້ນສູງ, ຜູ້ບັງຄັບບັນຊາກອງທັບ ນຳພານະໂຍບາຍຕ່າງປະເທດ ແນະນຳ, ຮັບຮອງກົດໝາຍສູ່ຣັຖສະພາ ເຫັນພ້ອມຫຼືໃຊ້ສິດຍັບຍັ້ງກົດໝາຍໃໝ່.
	ຄະນະຣັຖມົນຕີ	ເລືອກແລະຊີ້ຕົວຈາກປະທານາທິບໍດີ	ບໍ່ໄດ້ວາງອາຍຸການ	ນຳພາການປົກຄອງຂອງຣັຖບານຂອງຊາດ
	ອົງການທີ່ບໍ່ຂຶ້ນກັບຝ່າຍໃດ	ເລືອກຊີ້ຕົວຈາກປະທານາທິບໍດີ	ບໍ່ໄດ້ວາງອາຍຸການ	ດູແລ ກຳນົດກົດເກນຂອງຣັຖບານ
ຕຸລາການ	ສານສູງສຸດ ມີຜູ້ພິພາກສາ 9 ທ່ານ	ເລືອກຊີ້ຕົວຈາກປະທານາທິບໍດີ	ຕລອດຊີວິດ	ອະທິບາຍກົດໝາຍທີ່ເຫັນພ້ອມໃນຮ່າງຣັຖທຳມະນູນ ສາມາດປະກາດການກະທຳຂອງຂະແໜງບໍຣິຫານ ແລະຂະແໜງນິຕິບັນຍັດວ່າຜິດກົດຣັຖທຳມະນູນ
	ສານຕ່ຳຂອງຣັຖບານກາງ	ເລືອກຊີ້ຕົວຈາກປະທານາທິບໍດີ	ຕລອດຊີວິດ	ຕັດສິນຄະດີທີ່ພົວພັນກັບຣັຖທຳມະນູນ ແລະກົດໝາຍຂອງຣັຖບານກາງ

Lesson 7 Review - Article 3, The Courts

ARTICLE 3

The United States Courts

Main job: ______________________________

1. Using what you have learned about the United States Courts, fill in the missing words.

   a. There are ____________ different kinds of United States Courts.

   b. There is a ____________ court in every state.

   c. The most powerful Court in our country is the ____________ Court.

   d. The United States Supreme Court has 9 ____________.

   e. Before a law is thrown out, ____________ Justices must vote against it.

2. Pretend that Congress passed a law that said that no American could travel from one state to another. You do not think this is a fair law .

   a. Put a 1 by the court you could go to first;

   b. Put a 2 by the court you could go to second;

   c. Put a 3 by the last court you could go to.

   ____ United States Supreme Court

   ____ United States District Court

   ____ United States Court of Appeals

3. You are one of nine Supreme Court Justices. Read each law below and write "yes" if you think it is fair. Write "no" if you think it is not fair. Remember that if any of the laws below go against something

written in the Constitution, you must vote "no."

Laws Made by Congress

Your Vote

a. Senators and Representatives will not be elected by the voters — a.________

b. The President will make all the laws — b.________

c. Senators shall keep their jobs for no longer than six years — c.________

d. Before a bill becomes a law, only the Senate has to vote on it — d.________

e. The President can use his executive power to carry out the laws — e.________

f. The Secretary of State will take over if anything happens to the President — f.________

g. The Courts will have the power to decide if laws are fair — g.________

h. The President has the executive power to declare war — h.________

i. The Vice-President is chosen by the President — i.________

j. The Congress will carry out the laws — j.________

4. Government Job Time-Line

The Constitution gives every job in the three branches of government a different term of office. How many years will each of these people have his or her job?

Draw an arrow from the line under "Date Elected or Appointed" to the correct number of years. The first one is done for you.

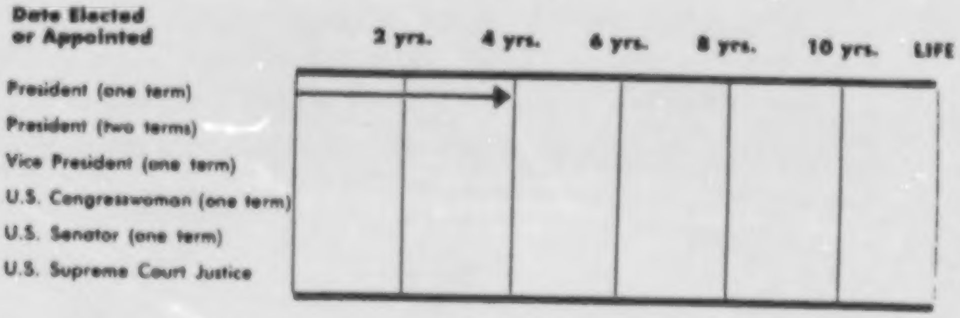
Date Elected or Appointed
2 yrs.
4 yrs.
6 yrs.
8 yrs.
10 yrs.
LIFE
President (one term)
President (two terms)
Vice President (one term)
U.S. Congresswoman (one term)
U.S. Senator (one term)
U.S. Supreme Court Justice

Now write your answers to these questions.

Who has the shortest term of office?	Who has the longest term of office?
______________________________	______________________________

5. Circle the word that makes each sentence true.

a. The Supreme Court (can/cannot) judge the laws Congress makes.

b. The Supreme Court (can/cannot) be elected by citizens.

c. The Supreme Court (can/cannot) judge acts of the President.

d. The Supreme Court Justice (can/cannot) be a judge for the rest of his or her life.

e. The Supreme Court (can/cannot) judge certain laws to be unconstitutional.

6. Matching: Draw a line from the words under Column A to the words under Column B that mean the same thing.

Column A	Column B
interpret	against the Constitution
Justice	how many Justices the Supreme Court has
Judicial Brnach	judge
unconstitutional	Supreme Court
nine	tell the meaning of

Lesson 8 The Constitution - Article 4

Articles 1, 2, and 3 tell how the government of the whole country is set up. America, however, is made up of fifty (50) separate parts called "states." These states work together to make up the "united" states.

The first three Articles said very little about the rights of the fifty states. They also said very little about how the states should treat each other.

Article 4 of the United States Constitution is about the states. It tells (1) the rights of each state; and (2) the way states should treat each other.

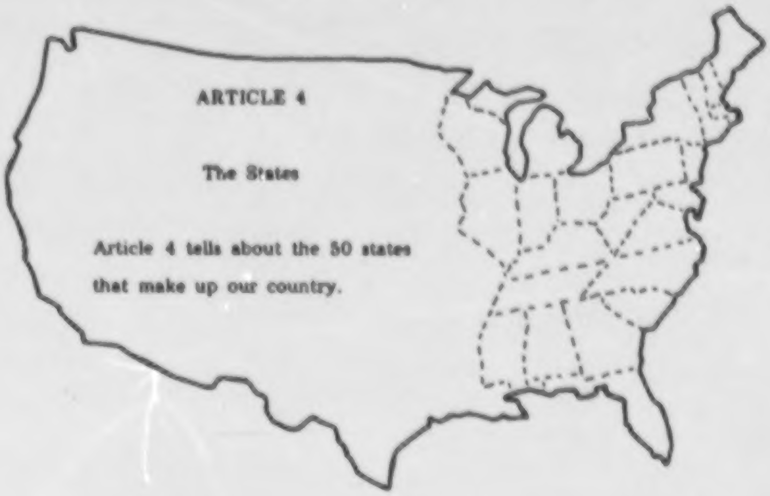
ARTICLE 4
The States
Article 4 tells about the 50 states that make up our country.

The Rights of Each State

The rules and laws for our whole country are called our "federal" government. Article 4 says that each state can make its own rules and laws. This means that each state has the right to set up its own "state" government. Article 4 says that each state's government has to be like the government of our whole country. And no state law or rule can go against any federal rule or law. The following chart will help you understand how state governments are set up like the federal government of our whole country.

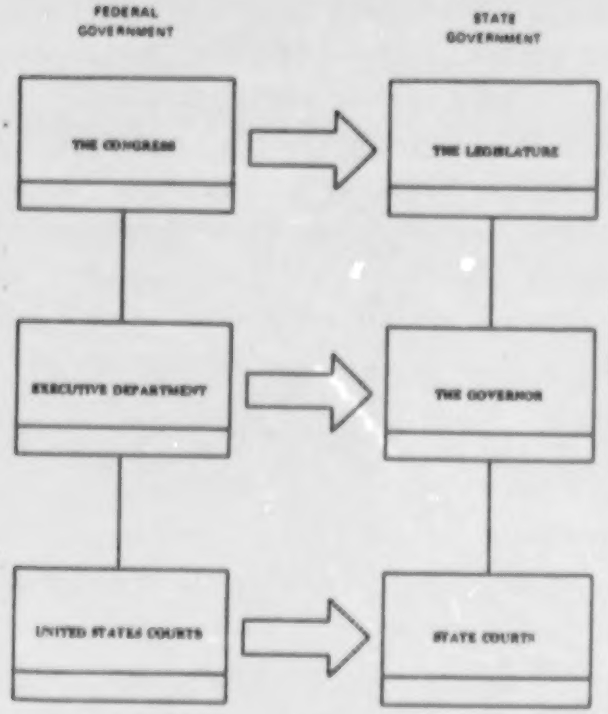
FEDERAL GOVERNMENT
STATE GOVERNMENT
THE CONGRESS
THE LEGISLATURE
EXECUTIVE DEPARTMENT
THE GOVERNOR
UNITED STATES COURTS
STATE COURTS

To make sure that no state makes a law that would hurt the people who live in another state, Article 4 also tells how states should treat each other.

One of the rules says that no matter which state a person visits, he or she will have the same rights and freedoms as the people who live in that state. For example, if a person lives in the state of Minnesota and visits in the state of California, he or she will have the same rights as the people who live in California.

A second rule says that if a person breaks a law in one state, he or she cannot get away with it by going to another state.

A third rule says that new states can be added to the United States. At the time the Constitution was written, there were only thirteen (13) states. Since 1787, thirty-seven more states have been added to our country. Article 4 also says that any new states have the same rights as those first states that made up our country.

States' Powers

States have powers of their own. The federal government doesn't have all the power.

First of all, each state may govern itself. By law the Constitution asks for a representative form of government. This means states must have representatives elected by citizens to run the government. Beyond this, states decide exactly how they will set up government.

The Constitution makes another thing clear about the laws states may make: States cannot make unconstitutional laws. In other words, state laws must agree with (and not go against) the Constitution.

States decide many things for themselves. Some of them are the following:

1. At what age you may get married
2. At what age you may drive
3. Rules of the road for drivers
4. At what age you may drink beer, wine, or any alcohol
5. At what age you may smoke
6. What subjects public schools must teach
7. Rules for setting up businesses and companies

So remember that states have these jobs under Article 4 of the Constitution:

1. Set up their own government
2. Make no laws that go against the Constitution
3. Uphold the laws of other states
4. Protect all citizens who come into their state
5. State governments must be run by elected representatives. This is like the federal government.

Review

1. What is the driving age in Minnesota? ______________________
2. At what age can a person in Minnesota buy wine, beer, or other alcholic beverages? ____________
3. How old do you have to be get married? ______________________

4. True or False

Put an X in the blank if the statement is true.

_____1. States can make laws about driving.
_____2. States can make laws that go against the Constitution.
_____3. Texas can protect you if you are on a visit there from Minnesota.
_____4. States cannot decide what public schools must teach their students.
_____5. Iowa can set up a government for Wisconsin.

5. Fill in the missing words. Use the words listed below to help you.

rights government new like another

a. In Article 4, each state is given the right to set up its own ____________.
b. State governments have to be ______________ the government set up for our whole country.
c. Article 4 says that a person from one state who travels to another state has the same ___________________ as the people who live in that state.
d. Article 4 says that a person who breaks the law in one state cannot get away by going to _______________state.
e. Article 4 also says that _____________ states can also be added to the United States of America.
f. New states have the same _______________as the first thirteen states that made up our country.

6. Read each group of words below. Then write each group in the chart under either "Federal Government" or "State Goverment." The picture chart on Lesson 7 will help you.

a. The Legislature
b. The Executive Department
c. The United States Courts

d. The Congress
e. The Governor
f. The State Courts

Federal Government

State Government

ບົດຮຽນທີ 8 ຣັຖທັມມນູນ - ມາດຕາທີ 4.

ມາດຕາ 1, 2, ແລະ 3 ໄດ້ບອກວ່າ ຣັຖບານຂອງທັງຊາດ ປະກອບດ້ວຍແນວຄິດ. ເຖິງແນວຄິດ, ອະເມລິກາ ປະກອບດ້ວຍ 50 ພາກສ່ວນ ເອີ້ນວ່າ "ລັດ". ລັດເຫຼົ່ານີ້ ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ເພື່ອສະຖາປະນາເປັນ "ສະຫະລັດ.

3 ມາດຕາແລກ ເວົ້ານ້ອຍໜຶ່ງ ກ່ຽວກັບສິດທິຂອງ 50 ລັດ. ເວົ້ານ້ອຍໜຶ່ງ ຕື່ມອີກ ກ່ຽວກັບ ລັດຕ່າງໆ ປະຕິບັດຕໍ່ກັນແນວໃດ.

ມາດຕາ 4 ຂອງຣັຖທັມມນູນ ສະຫະລັດ ແມ່ນກ່ຽວກັບ ບັນດາລັດຕ່າງໆ. ບອກເຖິງ (1) ສິດທິຂອງແຕ່ລະລັດ (2) ວິທີທາງຂອງລັດຕ່າງໆ ປະພຶດປະຕິບັດຕໍ່ກັນ

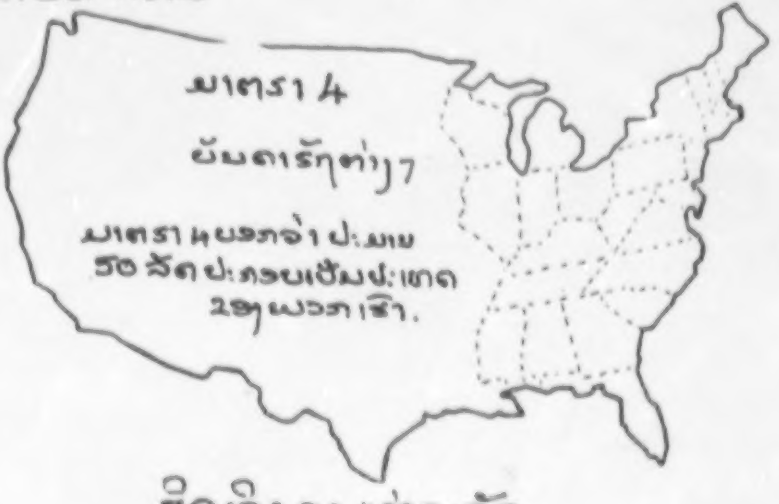

ສິດທິຂອງ ແຕ່ລະລັດ

ລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍສຳລັບທັງປະເທດ ຮຽກວ່າ "ຣັຖບານກາງ" ຂອງພວກເຮົາ. ມາດຕາ 4 ເວົ້າວ່າ ແຕ່ລະລັດ ສາມາດເຮັດລະບຽບແລະກົດໝາຍຂອງໂຕເອງ. ນັ້ນໝາຍວ່າ ແຕ່ລະລັດ ມີສິດປະກອບ ຣັຖບານທ້ອງຖິ່ນ "ລັດ". ມາດຕາ (4) ເວົ້າວ່າ ຣັຖບານທ້ອງຖິ່ນ ຕ້ອງ ດີກັບ ຣັຖບານທັງຊາດ. ແລະ ບໍ່ມີກົດໝາຍ ຫຼື ລະບຽບຂອງລັດໃດ ຕ້ານກັບ ກົດລະບຽບແລະກົດໝາຍ ຂອງຣັຖບານກາງໄດ້.

ລາຍການຕໍ່ລົງໄປ ນີ້ຈະຊ່ວຍໃຫ້ພວກທ່ານ ເຂົ້າໃຈ ເຖິງວ່າ ຣັຖບານທ້ອງຖິ່ນ (ລັດ) ໄດ້ເອົາໄປຕາມຣັຖບານກາງ ຂອງທັງປະເທດຂອງພວກເຮົາ ນີ້.

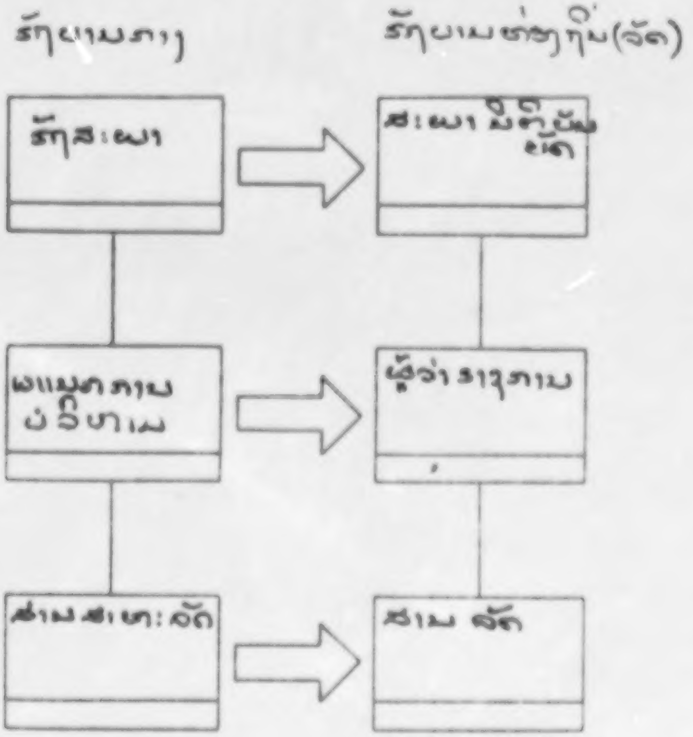
ຣັຖບານກາງ
ຣັຖບານທ້ອງຖິ່ນ(ລັດ)
ຣັຖສະພາ
ສະພານິຕິບັນຍັດ
ພແນກການ ບໍລິຫານ
ຜູ້ວ່າຣາຊການ
ສານສະຫາະລັດ
ສານ ລັດ

ເພື່ອເຮັດໃຫ້ແນ່ນອນວ່າ ບໍ່ມີລັດໃດ ເຮັດກົດໝາຍ ແຕະຕ້ອງປະຊົມຊົນທີ່ອາໄສຢູ່ພາຍໃນລັດອື່ນ, ມາດຕຣາ 4 ຍັງບອກວ່າ ພວກເພິ່ນ ຄວນປະຕິບັດຕໍ່ຜູ້ອື່ນແນວໃດ.

ມີໃນກົດຣະບຽບບອກວ່າ ບໍ່ວ່າບຸກຄົນນັ້ນຈະໄປຢ້ຽມຢາມລັດໃດ, ລາວຈະມີສິດທິ ແລະ ອິດສຣະພາບ ເທົ່າທຽມກັບຄົນທີ່ຢູ່ພາຍໃນລັດນັ້ນ. ຕົວຢ່າງ ຖ້າຄົນຢູ່ລັດ ມິນນີໂຊຕາໄປຢ້ຽມຢາມລັດ ຄາລີໂຟເນັຍ, ລາວຈະມີສິດທິ ເທົ່າທຽມກັບຄົນຜູ້ທີ່ຢູ່ໃນ ຄາລີຟໍເນັຍ.

ກົດລະບຽບທີ່ສອງ ບອກວ່າ ຖ້າບຸກຄົນຜູ້ນັ້ນລ່ວງເກີນກົດໝາຍໃນລັດນີ້, ລາວບໍ່ສາມາດ ຫລົບຫລີກໂດຍການໜີໄປຢູ່ລັດອື່ນໄດ້.

ກົດລະບຽບທີສາມ ບອກວ່າລັດໃຫມ່ສາມາດໂຮມເຂົ້າຢູ່ໃນສະຫາະລັດໄດ້. ຂນະທີ່ສັດຖະທັມນູນໄດ້ຖືກຂຽນ, ມີພຽງແຕ່ 13 ລັດເທົ່ານັ້ນ. ນັບແຕ່ 1787

ເປັນຕົ້ນມາ, ມີສາມສິບເຈັດລັດໃໝ່ທີ່ໄດ້ສົມທົບເຂົ້າເປັນປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາ. ມາຕຣາ ໔ ຍັງບອກຕື່ມວ່າທຸກລັດໃໝ່ມີສິດຄືກັນກັບບັນດາລັດແຣກໆທີ່ປະກອບເປັນປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາ.

ອຳນາດຂອງບັນດາລັດຕ່າງໆ

ລັດຕ່າງໆມີອຳນາດຂອງຕົວເອງ. ຣັຖບານກາງບໍ່ມີອຳນາດໝົດທຸກຢ່າງ.

ແຣກ, ທຸກລັດສາມາດປົກຄອງໂຕເອງ. ຈາກກົດໝາຍຂອງຣັຖທັມມະນູນ ຮຽກຮ້ອງໃຫ້ປະກອບຣັຖບານທີ່ເປັນຕົວແທນຂອງປະຊາຊົນ. ນີ້ໝາຍຄວາມວ່າ ລັດນີ້ ຜູ້ແທນລາຊດອນ ເລືອກຕັ້ງໂດຍປະຊາຊົນ ທີ່ກໍ່ສົມຊາດໃຫ້ປະກອບເປັນຄນະຣັຖບານ. ນອກຈາກນັ້ນ, ລັດຈະຕັດສິນຢ່າງແນ່ນອນວ່າ ພວກເພິ່ນຈະປະກອບຄນະຣັຖບານແນວໃດ.

ຣັຖທັມມະນູນ ມີແບບອື່ນອີກ ທີ່ແຈ້ງແວ ກ່ຽວກັບ ກົດໝາຍຂອງລັດທີ່ຄວນເຮັດ : ລັດບໍ່ສາມາດຕັ້ງກົດໝາຍທີ່ບໍ່ມີຢູ່ໃນຮ່າງຣັຖທັມມະນູນ. ຫຼືຈະເວົ້າໄດ້ວ່າ, ກົດໝາຍຂອງລັດຕ່າງໆເຫັນພ້ອມກັບ (ບໍ່ແຍ່ງຕ້ານ) ຣັຖທັມມະນູນ. ລັດຕັດສິນໃຈຫລາຍຢ່າງຫລາຍແບບເພື່ອຕົນເອງ. ບາງຢ່າງມີຢູ່ຂ້າງລຸ່ມນີ້ :

1. ອາຍຸຈັກປີຈຶ່ງມີສິດແຕ່ງງານໄດ້
2. ອາຍຸຈັກປີຈຶ່ງຂັບລົດໄດ້
3. ກົດຈາຣະຈອນ ແກ່ ມັກສັນນີ້
4. ອາຍຸເທົ່າໃດຈຶ່ງດື່ມເບຍ, ເຫຼົ້າແວງ, ຫຼືເຫຼົ້າອື່ນໆໄດ້.
5. ອາຍຸຈັກປີ ຈຶ່ງສູບຢາໄດ້
6. ວິຊາໃດໂຮງຮຽນລັດຄວນສິດສອນ
7. ລະບຽບສ່ວນປະກອບທຸຣະກິດ ແລະ ບໍຣິສັດ

ດັ່ງນັ້ນ ຄວນຈົດຈຳວ່າ ລັດມີເຂົ້າທີ່ມາຍໃຫ້ມາຕຣາ ໔ ຂອງຣັຖທັມມະນູນ :

1. ປະກອບຣັຖບານຂອງໂຕເອງ.
2. ບໍ່ເຮັດກົດໝາຍທີ່ຫາກັບ ຣັຖທັມມະນູນ
3. ສນັບສນູນ ກົດໝາຍ ຂອງ ຊາດອື່ນ ໆ
4. ປົກປັກຮັກສາ ປະຊາຊົນ ຜູ້ທີ່ ມາຫາ ຊາດຂອງເຂົາເຈົ້າ
5. ຣັຖບານລັດທັງ ມາຈາກ ຜູ້ແທນລາສດອນທີ່ໄດ້ຖືກຮັບເລືອກຕັ້ງ. ນີ້ແມ່ນ ແບບຢ່າງກັບ ຣັຖບານກາງ.

The Constitution was written about 200 years ago, yet the writers did their best to try to think of everything for its continued use in the future. They knew, however, that some of the things written down would need to be changed. They also knew that other rules and laws would have to be added.

Article 5 tells how the Contitution's rules and laws can be changed and how new laws can be added on. Changing the laws already in the Constitution or the adding on of new laws is called "amending" (fixing) the Constitution. The new laws are called "amendments."

Article 5 says that amendments may be suggested by either the Congress or the states. A new amendment must be suggested by at least 357 men/women in Congress or by at least thirty-four (34) states.

After a new amendment has been suggested by the Congress or the states, it must then be voted on by all of the states. An amendment becomes a new part of the Constitution only if thirty-eight (38) states out of fifty (50) vote for it. Look at the following picture. It will help you understand how amendments are made.

MAKING
AMENDMENTS

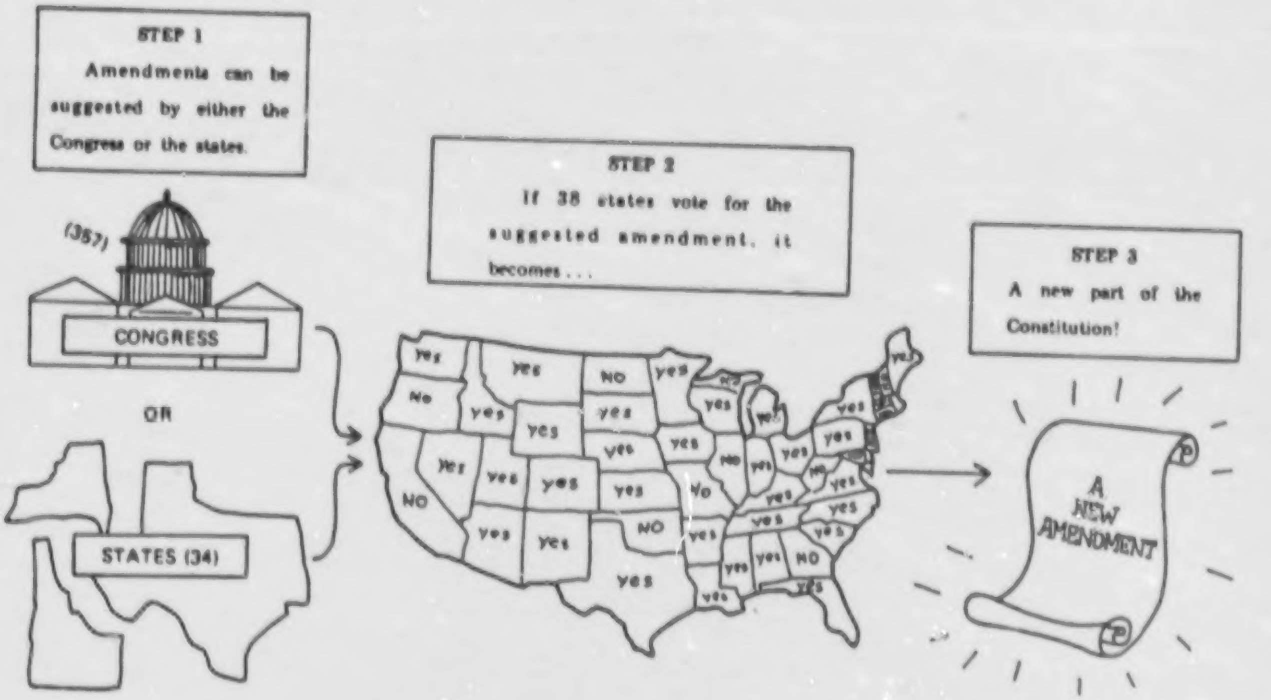
STEP 1
Amendments can be suggested by either the Congress or the states.
STEP 2
If 38 states vote for the suggested amendment, it becomes . . .
STEP 3
A new part of the Constitution!
(357)
CONGRESS
OR
STATES (34)
A NEW AMENDMENT

It is very hard to amend our country's Constitution because new rules must be suggested by a large number of people in Congress or by a large number of states. A large number of states must then also vote for any new amendment. Ever since the Constitution was written, over 5,000 amendments have been suggested, but only twenty-six (26) of these ever became part of the Constitution.

This means the Constitution did a pretty good job of setting up the plan for government. Amendments are a way of letting the Constitution change as times change. This is why some people say the Constitution is a "living piece of paper." It can be changed.

Review:

. The word "amend" means to "fix." Amendments fix the Constitution in two ways. Write these two ways on the lines below.

a. ____

____

b. ____

____

. Draw a line under the correct sentence ending. Three sentences have more than one correct ending.

a. Amendments are
   1. changes in laws already in the Constitution.
   2. adding on a new law to the Constitution.
   3. any new law made by Congress.

b. Amendments may be suggested by
   1. the Congress.
   2. the President.
   3. the states.

c. After a new amendment is suggested, it must then be voted on by
   1. all of the states.
   2. the Congress.
   3. the Senate and House.

d. An amendment becomes law only if
   1. all of the states vote on it.
   2. 357 men and women in Congress vote for it.
   3. 38 of the states vote for it.

e. Since the Constitution was written,
   1. many new amendments have been suggested.
   2. many new amendments have become laws.
   3. only 26 amendments have become a part of the Constitution.

ບົດຮຽນທີ ໙ ຣັຖທັມມນູນ - ມາດຕາ 5

ຣັຖທັມມນູນໄດ້ ຖືກ ຂຽນ ປະມານ 200 ກວ່າປີທີ່ຜ່ານມາ, ຜູ້ຂຽນ ໄດ້ ຂຽນ ດີ ເທົ່າ ທີ່ຈະ ຕ້ອງໄດ້ ພຍາຍາມ ຂອງ ແລະ ຄິດ ທຸກສິ່ງ ຢ່າງ ທີ່ ຈະໃຫ້ໃຊ້ໄດ້ ຫລາຍ ຄັ້ງໜ້າ. ພວກເພິ່ນ ຮູ້ດີ, ເຖິງ ແນວໃດ ກໍ່ຕາມ ສິ່ງ ທີ່ເພິ່ນ ຂຽນລົງໄປ ຕ້ອງມີ ການປ່ຽນແປງ. ເພິ່ນຍັງ ຮູ້ດີ ອີກ ວ່າ ລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍ ຕ້ອງໄດ້ ຕື່ມລົງອີກ.

ມາດຕາ 5 ບອກວ່າ ລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍສາມາດ ປ່ຽນແປງ ໄດ້ ແລະ ກົດໝາຍ ຕື່ມ ເຂົ້າໄດ້ ແນວໃດ. ເຕີມ ປ່ຽນ ແປງກົດໝາຍ ໃນ ຣັຖທັມມນູນ ຫຼື ໄດ້ ຕື່ມກົດໝາຍໃໝ່ ເຮົາ ວ່າ "ປ່ຽນ ແປງ" ຫຼື (ດັດແປງ) ຣັຖທັມມນູນ. ກົດໝາຍໃໝ່ ເອີ້ນ ວ່າ "ອາແມນມັນ".

ມາດຕາ 5 ເວົ້າ ວ່າ ຂໍປ່ຽນແປງນັ້ນ ອາດ ຖືກ ສະເໜີ ຈາກ ຣັຖສະພາ ຫລື ບັນດາລັດ. ຂໍ້ ປ່ຽນ ແປງ ໃໝ່ ນັ້ນ ຕ້ອງ ຖືກ ສະເໜີ ຈາກ ຢ່າງນ້ອຍ 357 ທ່ານ ໃນ ຣັຖສະພາ ຫລື ໂດຍ 34 ລັດ ເປັນ ຢ່າງ ນ້ອຍ.

ຫລັງຈາກ ຂໍ້ປ່ຽນ ແປງໃໝ່ໄດ້ຖືກສະເໜີຈາກ ຣັຖສະພາ ຫລື ໂດຍ ລັດຕ່າງໆ, ແລ້ວ ຕ້ອງ ໄດ້ ຖືກ ລົງຄະແນນ ສຽງໂດຍ ບັນດາລັດ ທັງໝົດ. ຂໍ້ປ່ຽນ ແປງ ຂໍ້ນັ້ນ ກາຍ ເປັນ ພາກ ສ່ວນ ນຶ່ງ ຂອງ ຣັຖທັມມນູນ ໄດ້ ກໍ່ຕໍ່ ເມື່ອ 38 ລັດ ຂອງ 50 ລັດ ລົງ ຄະແນນ ສຽງ ເຫັນພ້ອມນຳ. ເບິ່ງ ຮູບ ຕັ້ງຕໍ່ໄປນີ້. ມັນອາດຊ່ວຍ ເຈົ້າ ເຂົ້າໃຈວ່າ ຂໍ້ປ່ຽນ ແປງ ເຮັດ ໄດ້ ແນວໃດ.

ເຮັດຂໍ້ປ່ຽນແປງໃໝ່

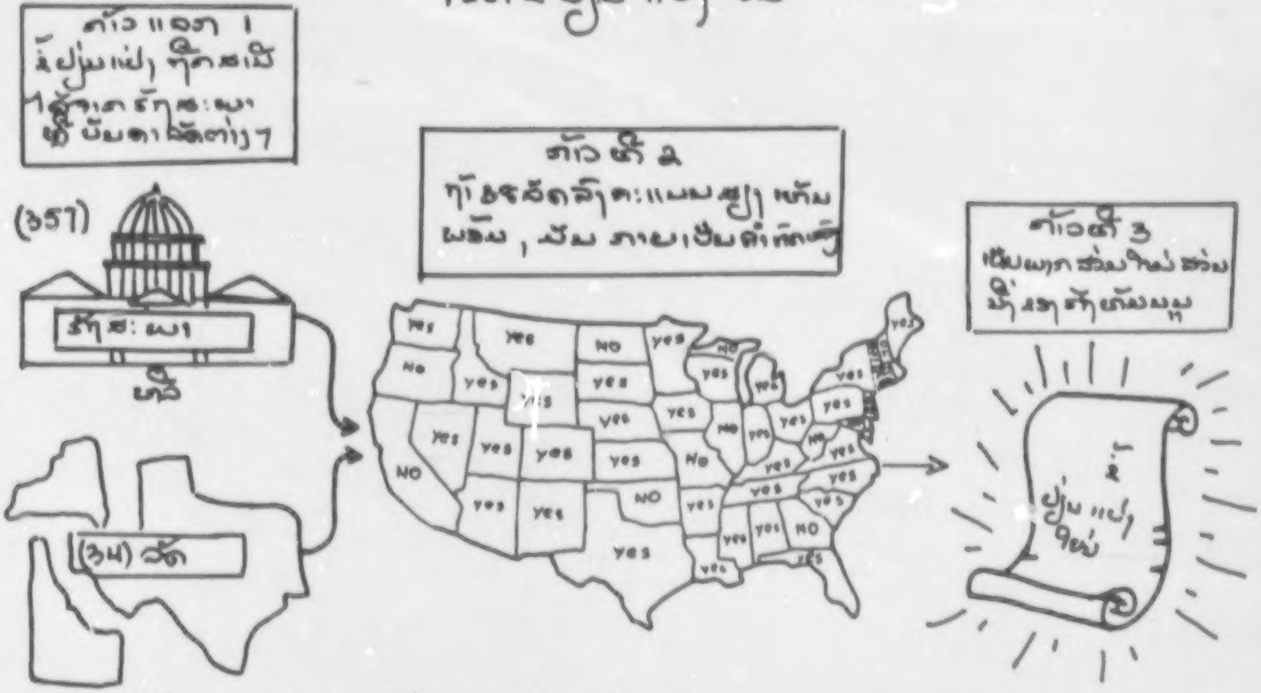
ຕົວແອກ 1
ຂໍ້ປ່ຽນແປງ ຖືກສເນີ
ໃຫ້ແກ່ ຣັຖສະພາ
ຫຼື ບັນດາລັດຕ່າງໆ
ຕົວທີ 2
ຖ້າ ¾ ຂອງລັດລົງຄະແນນສຽງເຫັນ
ພ້ອມ, ມັນກາຍເປັນຄຳຕົກລົງ
ຕົວທີ 3
ເປັນພາກສ່ວນໃໝ່ສ່ວນ
ນຶ່ງຂອງຣັຖທັມມະນູນ
(357)
ຣັຖສະພາ
ຫຼື
(34) ລັດ
yes
NO
ຂໍ້ ປ່ຽນແປງ ໃໝ່

ມັນແມ່ນຫຍຸ້ງຍາກທີ່ຈະດັດແປງຣັຖທັມມະນູນຂອງຊາດຂອງພວກເຮົາ ເພາະຣະບຽບໃໝ່ຫລັງຖືກສເນີຈາກຈຳນວນສຽງສ່ວນຫລາຍໃນຣັຖສະພາ ຫຼືຈາກບັນດາລັດ. ຈຳນວນລັດສ່ວນຫລາຍຈະຕ້ອງລົງຄະແນນສຽງເຫັນດີນຳຂໍ້ດັດແປງໃໝ່. ນັບແຕ່ຣັຖທັມມະນູນໄດ້ຖືກຂຽນມາ, ມີ 5,000 ຂໍ້ດັດແປງໄດ້ ຖືກນຳສເນີ, ແຕ່ວ່າມີພຽງ 26 ຂໍ້ສເນີເທົ່ານັ້ນທີ່ໄດ້ກາຍເປັນພາກສ່ວນຂອງຣັຖທັມມະນູນ.

ນີ້ໝາຍຄວາມວ່າຣັຖທັມມະນູນໄດ້ເຮັດໜ້າທີ່ສືບຕໍ່ງານ ດີແທ້ ສຳລັບຣັຖບານ. ຂໍ້ດັດແປງແມ່ນແນວທາງຂອງຣັຖທັມມະນູນຂອງພວກເຮົາປ່ຽນແປງຕາມກາລະເວລາ. ຈັ່ງຊັ້ນ ບາງຄົນຈຶ່ງເວົ້າວ່າ ຣັຖທັມມະນູນແມ່ນ "ເຈັ້ຍກະດາດແຜ່ນນຶ່ງທີ່ມີຊີວິດ." ມັນອາດປ່ຽນແປງໄດ້.

Lesson 10 **The Constitution - Article 6**

ARTICLE 6 . . . .

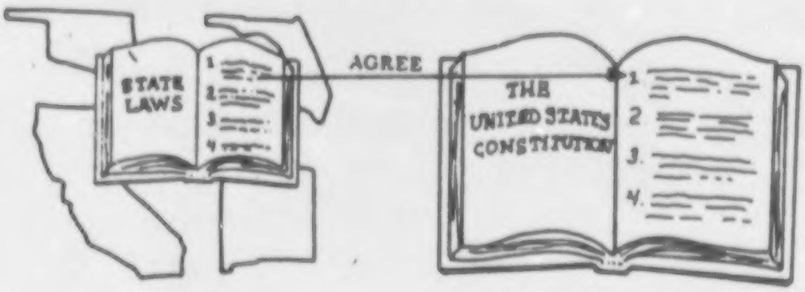
STATE LAWS
1
2
3
4
AGREE
THE UNITED STATES CONSTITUTION
1.
2
3.
4.

What did Article 6 say about state laws and the Constitution?

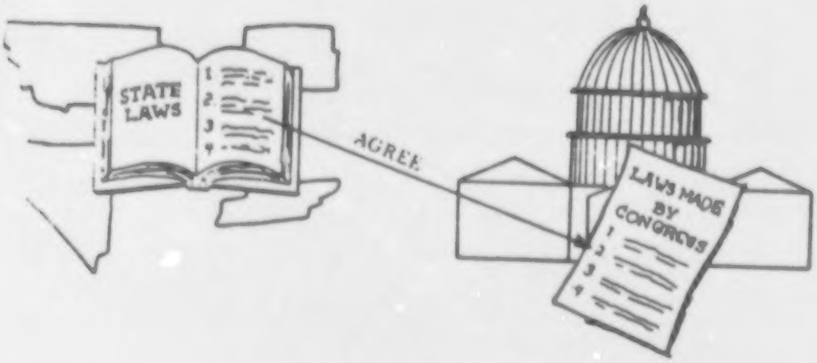
STATE LAWS
1
2
3
4
AGREE
LAWS MADE BY CONGRESS
1
2
3
4

What did Article 6 say about state laws and the laws made by the Congress?

At the time the Constitution was being written, each state had its own rules and laws. This made our country very weak because the states were not working together. The men who wrote the Constitution knew that our country needed a set of rules that would help all states work together.

Remember that Article 4 said each state had the right to set up its own government. Article 6 was written to make sure that even though each state could make its own laws, all states would work together to make one country.

Article 6 did this by saying that the Constitution's laws plus the laws made by Congress are the most powerful. In other words, no state can make a law which goes against the Constitution or against those laws made by Congress.

Without the rules in Article 6, our Country would have been made up of separate states that did not have to work together. Each state could make any laws it wanted to. Article 6 did not let this happen. It made certain that state laws agreed with the laws written in the Constitution. It also made sure that state laws agreed with laws made by Congress.

As a result, state laws, the Constitution's laws, and the laws made by Congress all agree. Because they agree, all of the states now work together to make up one strong country. Working together means to be "united." That is why we call our country the "United" States of America.

Review:

1. What two things did Article 6 say about laws made by the states?

   a. ______________________________

   b. ______________________________

2. Fill in the missing words. The Word List will help you.

   Word List:

   laws
   Executive department
   States
   Congress
   Amendments
   Courts

   a. Article 1 tells about the ______________________________.
   b. Article 2 tells about the ______________________________.
   c. Article 3 tells about the ______________________________.
   d. Article 4 tells about the ______________________________.
   e. Article 5 tells about the ______________________________.
   f. Article 6 tells about the ______________________________.

3. Read each sentence below. Put a check (✓) in front of each correct statement.

____ a. The second part of the Constitution is made up of seven Articles.

____ b. Article 1 tells about the Courts.

____ c. Congress is divided into two parts.

____ d. There are 100 Senators and 100 Representatives.

____ e. Congress is a group of men and women who make laws.

____ f. Article 2 tells about the Executive Department.

____ g. The President uses executive power to make laws.

____ h. Altogether the President's Secretaries are called his "Cabinet."

____ i. Article 3 says that there are five different kinds of United States Courts.

____ j. The Courts decide if laws are fair.

____ k. The United States Supreme Court is the most powerful.

____ l. Article 4 said that each state had the right to set up its own government.

____ m. Article 4 told how the states should treat each other.

____ n. Article 5 told how the Constitution could be amended (fixed).

____ o. It is easy to make amendments.

____ p. There are 26 amendments in the Constitution.

____ q. Amendments can be suggested by either the President or Congress.

____ r. Article 6 said that state laws had to agree with laws in the Constitution.

____ s. Article 6 said that state laws did not have to agree with laws made by the Congress.

4. Why do we call our country the United States of America? ____________________

____

____

ບົດຮຽນທີ 10

ຣັຖທັມມນູນ - ມາດຕາ 6.

ມາດຕາ 6

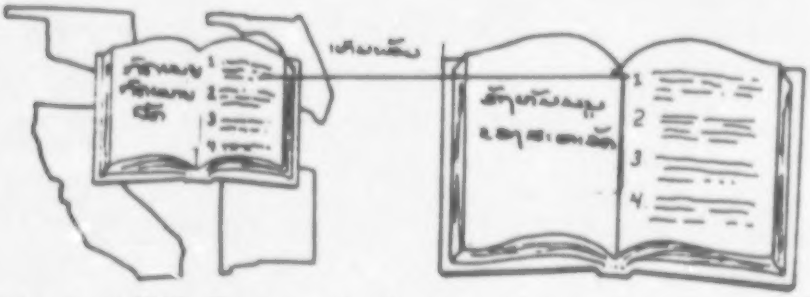

ມາດຕາ 6 ໄດ້ເວົ້າຫຍັງແດ່ ກ່ຽວກັບ ກົດໝາຍລັດ ແລະ ຣັຖທັມມນູນ ?

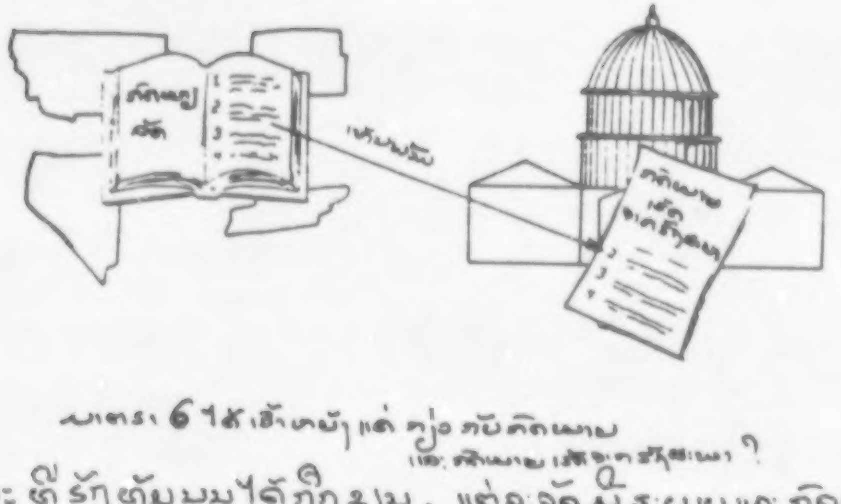

ມາດຕາ 6 ໄດ້ເວົ້າຫຍັງແດ່ ກ່ຽວກັບກົດໝາຍ
ແລະ ກົດໝາຍ ເສັດຖະກາ ຣັຖສະພາ ?

ໃນຂນະທີ່ ຣັຖທັມມນູນໄດ້ຖືກຂຽນ, ແຕ່ລະລັດ ມີ ຣະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍ ຂອງຕົວເອງ. ນີ້ ເຮັດໃຫ້ ປະເທດຊາດ ຂອງ ພວກເຮົາ ອ່ອນ ເພັຍ ຍ້ອນ ຫລາຍ ລັດ ບໍ່ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ. ຜູ້ຂຽນ ຣັຖທັມມນູນ ຮູ້ວ່າ ປະເທດຂອງພວກເຮົາ ຕ້ອງ ການ ຣະບຽບ ແນວໃດ ແນວນຶ່ງ ທີ່ ຊ່ວຍໃຫ້ ລັດ ທັງໝົດ ເຮັດວຽກຮ່ວມ ກັນ.

ຈຳໄດ້ບໍ່ ໃນ ມາດຕາ 4 ໄດ້ ເວົ້າວ່າ ແຕ່ລະລັດ ມີສິດປະກອບ ອຳນາດ ການປົກຄອງ ດ້ວຍ ຕົວເອງ. ມາດຕາ 6 ໄດ້ ຂຽນວ່າ ເພື່ອ ເຮັດໃຫ້ ແນ່ນອນ ວ່າ ເຖິງ ແມ່ນ ແຕ່ລະລັດ ສາມາດ ປະກອບ ອຳນາດການປົກຄອງໂດຍຕົວເອງ,

ລັດ ທັງໝົດ ຕ້ອງ ເຮັດ ວຽກຮ່ວມ ກັນ ເພື່ອ ປະກອບ ສ່ວນ ເປັນ ປະເທດດຽວ.

ມາຕຣາ(6) ໄດ້ ເຮັດ ແນວນີ້ ໂດຍ ເວົ້າວ່າ ກົດໝາຍໃນ ຮັຖທັມມະນູນ ສົມກັບ ກົດໝາຍ ທີ່ ຂຽນ ຈາກ ຮັຖສະພາ ແມ່ນ ກົດໝາຍທີ່ມີ ອຳນາດສູງສຸດ. ຫຼື ຈະ ເວົ້າ ໄດ້ວ່າ, ບໍ່ມີ ລັດໃດ ສາມາດເຮັດກົດ ໝາຍ ທີ່ ຈະ ຕ້ານ ກັບ ຮັຖທັມມະນູນ ຫຼື ຕ້ານ ກັບ ກົດໝາຍ ຈາກ ຮັຖສະພາ ບໍ່ໄດ້. ປາສຈາກ ກົດລະບຽບໃນ ມາຕຣາ 6, ປະເທດຊາດຂອງ ເຮົາ ຈະ ຕ້ອງ ຖືກ ແບ່ງ ເປັນສ່ວນໆ ແລະ ບໍ່ໄດ້ ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ. ແຕ່ລະ ລັດ ສາມາດ ເຮັດກົດໝາຍ ຕາມ ທີ່ ຕົນ ຕ້ອງການ. ມາຕຣາ(6) ບໍ່ໄດ້ ອະນຸຍາດໃຫ້ ສິ່ງ ນັ້ນ ເກີດ ຂຶ້ນ. ມັນໄດ້ ເຮັດ ບາງສິ່ງ ບາງ ຢ່າງ ເພື່ອໃຫ້ ກົດໝາຍ ຂອງລັດ ເຫັນ ພ້ອມ ກັບ ກົດໝາຍ ເຮັດ ຈາກຮັຖສະພາ.

ສລຸບ ແລ້ວ, ກົດໝາຍ ລັດ, ກົດໝາຍຂອງຮັຖທັມມະນູນ, ແລະ ກົດໝາຍຈາກ ຮັຖສະພາ ທັງໝົດ ເຫັນ ພ້ອມ ກັນ. ຍ້ອນ ພວກ ເພິ່ນ ນິຍົມ, ປັດຈຸບັນ ລັດທັງໝົດ ໄດ້ ເຮັດວຽກຮ່ວມກັນ ເພື່ອ ສ້າງ ສາໃຫ້ເປັນ ຊາດ ແຂງແຮງ ຊາດດຽວ. ເຮັດ ວຽກ ນຳກັນ ໝາຍວ່າ "ຮວມກັນ". ແນວ ນັ້ນ ເປັນຫຍັງ ພວກເຮົາຈຶ່ງ ຮຽກ ປະເທດ ຊາດຂອງເຮົາ ວ່າ "UNITED" ລັດ ຂອງ ອາເມລິກາ. (ສະຫະລັດ ອາເມລິກາ)

Lesson 11

The Constitution - Article 7

ARTICLE 7

Article 7 said that the Constitution was now ready for the states to vote on it.

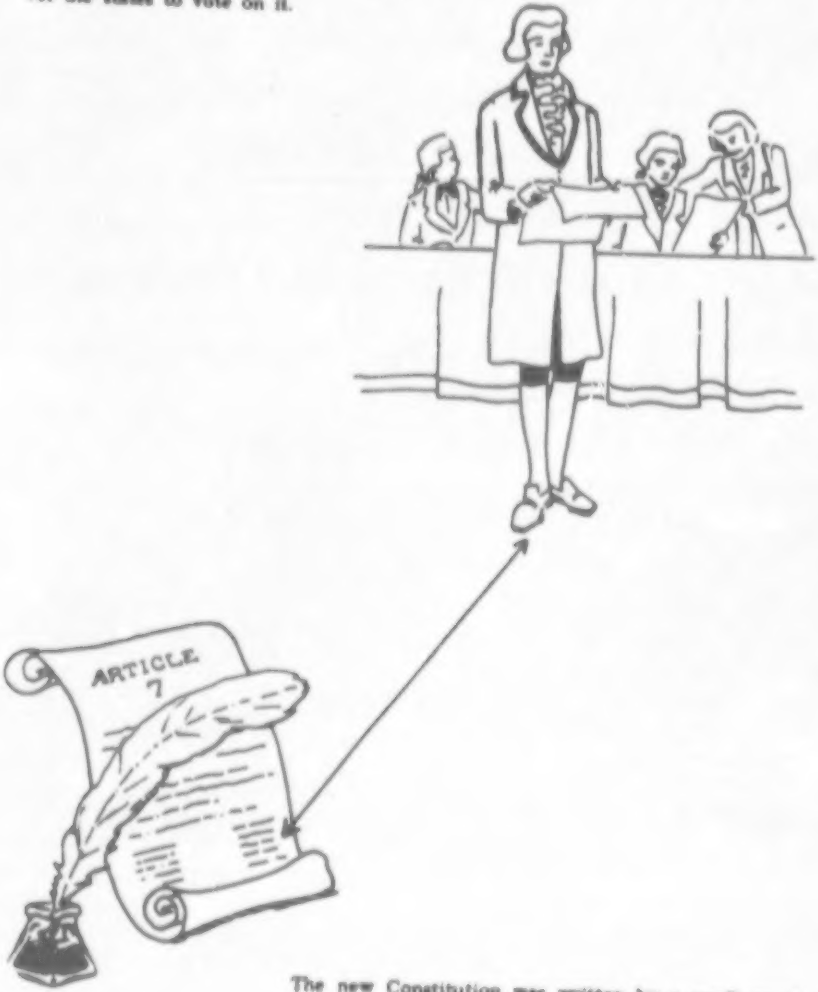

The new Constitution was written by a small group of 55 men and was signed on September 17, 1787.

At the beginning of this book, you learned that when our country was first set up, the people knew that the United States needed a new set of rules and laws.

During the spring and summer of 1787, the new rules and laws for our country were written by a small group of men. Each state sent several men to a meeting in the city of Philadelphia, Pennsylvania. After four long months, these men finished writing the new set of rules and laws called "government."

THE HIGHEST LAW IN THE LAND
THE U.S. CONSTITUTION

Altogether these rules and laws were written down in the Constitution and formed the Preamble and Articles 1 through 6.

Article 7 says that this group of men had finished writing the Constitution and that it was then ready for the states to vote on it.

Our country would have its new Constitution as soon as nine states voted for it. A short time later, all of our country's first states voted for the Constitution. The United States of America had a new government.

Thus, Article 6 now means that states must agree to make the Constitution into law. Three fourths (3/4) of of the states (38 out of the 50) must agree to make the Constitution law. It also adds the same rule for amendments. Three fourths (3/4) of the 50 states must vote to pass a Constitutional Amendment.

The men who wrote the Constitution must have done a good job because today - 200 years later - our country is still being governed by the rules and laws written in 1787!

* * * * * * * * *

Review

1. Underline the right word.
   a. The Constitution was written in (Philadelphia, Pittsburgh, Washington).
   b. The Constitution was finished in (1776, 1783, 1787).
   c. A (small, large) group of men wrote the Constitution.
   d. Article 7 says that the Constitution (was not, was) ready for the states to vote on it.
   e. The Constitution had to be voted for by (6, 13, 9) states.

2. Matching

Column I

- ______ Article I
- ______ Article 4
- ______ Article 7
- ______ Article 6
- ______ Article 2
- ______ Article 5

a. tells about United States courts
b. tells about state laws
c. tells about the Congress
d. tells about making Amendments
e. tells about the states
f. said the Constitution was ready
g. tells about the Executive Department

3. Choose words or numbers from the list below. Write them in the sentences to make each sentence true. There will be some words not used.

3/4 President Constitution Congress 1/2 2/3

Amendments supreme states Supreme Court

Article I: The Constitution sets up the ______________________.

Article II. The Constitution gives the ______________________ power to carry out the laws.

Article III: The Constitution sets up the ______________ ______________.

Article IV: The Constitution sets up ways the 50 ______________ must get along.

Article V: The Constitution sets up a way to make changes or ______________________.

Article VI: The Constitution and its Amendments are the ______________ or highest law of the land.

Article VII: The Constitution was voted into law by at least ______________ of the states.

ບົດຮຽນທີ 11

ຣັຖທັມມນູນ - ມາດຕາ 7

ມາດຕາ 7
ໄດ້ເວົ້າວ່າ ຣັຖທັມມນູນໄດ້ສຳເຣັດສົມບູນແລ້ວ ຖ້າ 9 ນີ້ ຣັຖໃນບັນດາລັດຕ່າງໆ ໄດ້ຄະແນນສຽງສະໜັບສະໜູນ ຣັຖທັມມະນູນສະບັບນັ້ນ

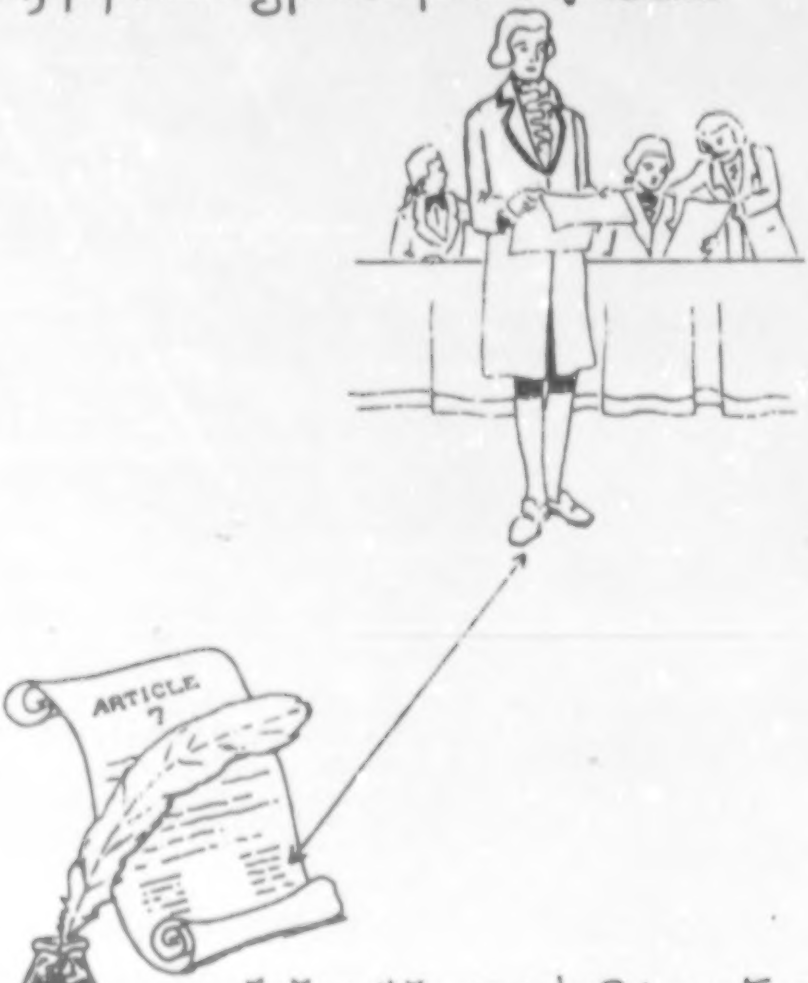

ຣັຖທັມມນູນໄດ້ຂຽນຈາກກຸ່ມຄົນຈຳນວນທັງ 35 ທ່ານ
ແລະໄດ້ລົງລາຍເຊັນລົງໃນມື້ວັນ 9-17-1787

ຕອນເລີ້ມຕົ້ນຂອງປຶ້ມຫົວນີ້, ພວກທ່ານໄດ້ຮຽນເຖິງເວລາທີ່ ປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາໄດ້ເລີ້ມແຍກກໍ່ສ້າງຕັ້ງຕົວ, ປະຊາຊົນໄດ້ ຮູ້ສຶກວ່າ ສະຫະລັດ ຕ້ອງການລະບຽບ ແລະກົດໝາຍໃໝ່.

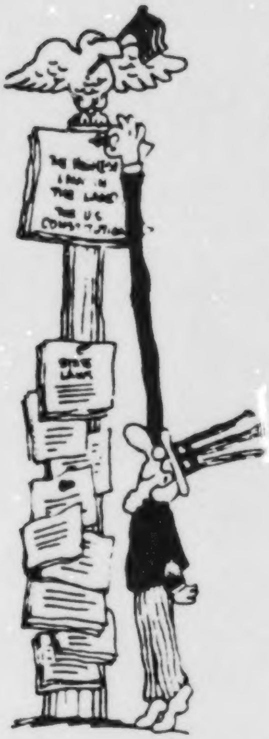

ລະຫວ່າງລະດູໃບໄມ້ປົ່ງ ແລະ ລະດູຮ້ອນ 1787, ລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍໃໝ່ຂອງປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາໄດ້ຂຽນ ຈາກບຸກຄົນຈຳນວນນ້ອຍກຸ່ມນຶ່ງ. ແຕ່ລະລັດໄດ້ສົ່ງຄົນເຂົ້າຮ່ວມປະຊຸມ ຫລາຍຄົນໃນຕົວເມືອງ Philadelphia, ລັດ Pennsylvania. ຫລັງຈາກສີ່ເດືອນອັນຍາວນານ, ບຸກຄົນເຫລົ່ານີ້ໄດ້ສຳເຣັດການຂຽນຮ່າງລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍໃໝ່ ເອີ້ນວ່າ "ຣັຖບານ".

ທັງໝົດ ລະບຽບ ແລະ ກົດໝາຍເຫລົ່ານີ້ ໄດ້ຖືກ ຂຽນລົງໃນຣັຖທັມມນູນ ແລະ ປະກອບເປັນ ຄຳນຳ ແລະ ມາດຣາ 1 ຫາ 6.

ມາດຣາ 7 ເວົ້າວ່າກຸ່ມຄົນກຸ່ມນີ້ໄດ້ສິ້ນສຸດ ການຂຽນຣັຖທັມມນູນ ແລະ ພ້ອມ ແລ້ວສຳລັບການ ລົງຄະແນນສຽງຈາກບັນດາລັດຕ່າງໆ.

ປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາ ຄວນມີຮ່າງຣັຖທັມມນູນ ໃໝ່ຂອງຕົນເອງໄວເທົ່າທີ່ຈະໄວໄດ້ ຖ້າວ່າ 9 ລັດ ລົງຄະແນນສຽງເຫັນພ້ອມ. ຫລັງຈາກນັ້ນບໍ່ດົນ, ລັດແລກໆທັງໝົດ ຂອງ ປະເທດເຮົາ ໄດ້ລົງຄະແນນສຽງເພື່ອຣັຖທັມມນູນ. ສະຫະລັດ ອະເມລິກາໄດ້ມີຣັຖບານໃໝ່ຂອງໂຕເອງ.

ດັ່ງນັ້ນ, ມາດຣາ 6 ປັດຈຸບັນ ໝາຍຄວາມວ່າລັດຕ່າງໆຕ້ອງ ເຫັນພ້ອມ ເພື່ອ ເຮັດໃຫ້ຣັຖທັມມະນູນເຂົ້າໃນກົດໝາຍ. ສາມ ສ່ວນສີ່ (3/4) ຂອງ ບັນດາລັດ(໓໘ ລັດ)ຕ້ອງ ເຫັນພ້ອມ ເພື່ອເຮັດ ກົດໝາຍຣັຖທັມມນູນ. ນອກນັ້ນຍັງໄດ້ ຕື່ມ ລະບຽບແນວ ຖຽງກັນ ສະບັບ ຂໍ້ປ່ຽນແປງ. 3/4 ຂອງ ບັນດາ 50 ລັດ ຕ້ອງລົງຄະແນນ ເພື່ອ ຜ່ານ ຂໍ້ປ່ຽນແປງຂອງຣັຖທັມມນູນນັ້ນ.

ຜູ້ຂຽນຣັຖທັມມນູນ ແມ່ນໄດ້ເຮັດວຽກອັນດີງາມ ເພາະວ່າ ຈົນເຖິງປັດຈຸບັນ 200 ປີຜ່ານມາ - ຊາດຂອງເຮົາຍັງປົກຄອງດ້ວຍລະບຽບແລະກົດໝາຍຂອງປີ 1787!.

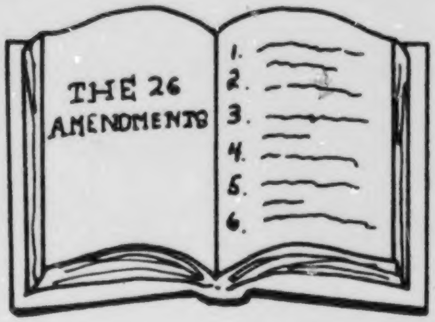

As you have learned, the Constitution has three main parts. The first part is the Preamble. It gives six reasons why the Constitution was written. The second part which we have just finished, is made up of the seven Articles. Each Article tells one main thing about the way our government is set up. The third main part of the Constitution is made up of 26 Amendments.

Article 5 said that the Constitution could be changed in two ways:

1. changing laws already in the Constitution or
2. adding on new laws

Changing laws or adding new laws is called "amending" the Constitution. The new laws are called "Amendments."

These Amendments make up the third main part of our Constitution. Altogether there are 26 Amendments.

The men who wrote the Constitution knew that the times would change. They wanted to make sure that the Constitution could also change. If it didn't, it would soon be out of date. Amendments have made it possible to change the Constitution and have helped our Constitution change with the times.

The Bill of Rights

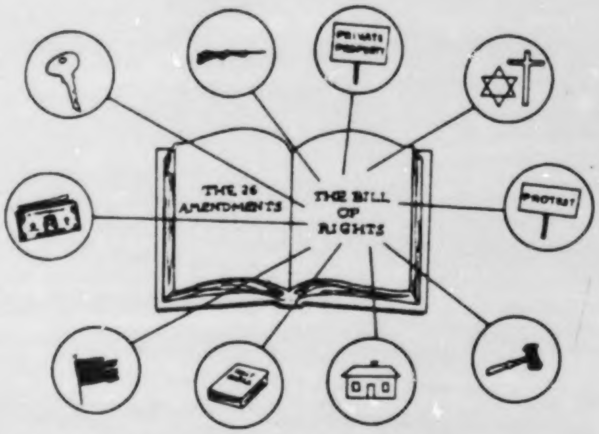

The first ten Amendments are perhaps the most important. They were added to our Constitution soon after it was first written. They were added in 1791. They are so important because they give every American many freedoms and rights.

Rights given to the people of a country are called citizens' rights or "civil rights." Altogether Amendments 1-10 are called the "Bill of Rights."

The following chart tells some of the rights and freedoms which are given to all Americans in the Bill of Rights. Study the chart carefully because these rights and freedoms belong to you.

THE BILL OF RIGHTS
AMENDMENTS 1–10

Amendment	Main ideas in each Amendment
1	Gives these five freedoms to the people: a. freedom of religion b. freedom of speech c. freedom of the press d. freedom to meet together in groups e. freedom to ask the government for help
2	Gives the people the right to own guns
3	Protects the privacy of people's homes
4	Protects people's rights in these two ways: a. policemen need a court order to search a person's home b. policemen need a court order to take anything that belongs to a person
5	Protects people's rights by saying that: a. no person can be tried for a crime more than once b. the government cannot take a person's property without paying a fair price for it
6	Gives these rights to any person accused of a crime: a. the right to have a speedy trial b. the right to a trial by jury c. the right to know why you have been arrested d. the right to have a lawyer
7	A person accused of a serious crime can have a trial by jury if he wants it
8	Says that bail, fines and punishment for a crime cannot be unfair
9	Says that the American people will enjoy many other rights even though they are not all given in the Constitution
10	Says that the Federal government can only do what the Constitution gives it the power to do

Amendments 1-10 are very special because they protect the rights and freedoms of every American. The Bill of Rights (the first 10 Amendments) is one of the main reasons why most Americans feel that our country and its Constitution is one of the best in the world.

We call ourselves a "free country." But where do we get this idea? It is part of the Constitution. It is a very big part of the Amendments to the Constitution, beginning with the Bill of Rights.

The Bill of Rights is about personal freedom and rights. Personal freedoms are things everyone is free to do. When people say, "It's my Constitutional right," they are talking about the freedoms of the Bill of Rights.

The First Amendment is full of personal freedoms. It names five freedoms for citizens:

Freedom of religion - we are free to choose our own church and worship the way we choose.

Freedom of speech - we are free to speak and write what we think, as long as we don't tell lies to hurt someone on purpose. We cannot say things that might cause a riot.

Freedom of the press - the press means newspapers and radio or television news. It can also be anything in print. We are free to have our ideas printed in books and papers. We are free to report the news.

Freedom to meet together - we are free to meet with friends and form groups and clubs - even clubs who might try to change the government.

Freedom to ask the government to change - we are free to make changes in the government. Citizens don't always like everything about government. In our country the citizens can get together and ask for the changes they want.

The 2nd and 3rd Amendments are also about personal freedoms. The 2nd Amendment says citizens may own their own guns. This is called the "right to bear arms." In many countries citizens cannot own guns or any kind of arms. This is another way of keeping certain powers for citizens. The government does not have all the power.

The 3rd Amendment protects citizens from having to feed and house the army. Would you like it if you had to give your bedroom up to some soldiers, or if you had to give them your food? Congress uses tax money to feed and house our armed services.

Five of the first 10 Amendments are about the rights of people who are accused of breaking the law. Accused means that some think the people did break a law and as a result, they are taking them to court. When the police think a person has broken the law, they blame or accuse that person with the crime. Crime means breaking the law.

The Bill of Rights is very strong about fair treatment for accused persons. The 4th, 5th, 6th, 7th, and 8th Amendments all have to do with rights of accused persons.

For example, if you are accused of a crime, these are your rights:

a. The right to know what law it is they think you broke. They must tell you what crime they are charging you with.

b. The right to a fair court trial. You also have the right to be judged by a jury of your fellow citizens. A jury is twelve citizens who hear a case. They decide if the accused person is guilty or not guilty.

c. The right to go to court as soon as possible.

d. The right to have a lawyer if you are poor and can't afford one. The court will find a lawyer for you.

e. The right to keep silent. This is called "taking the 5th." It is from the 5th Amendment. You don't have to say anything to the police. You don't have to say anything at your trial. You do not have to say anything that might show you are gulity of a crime.

These are some of the rights you have when accused of a crime. When policemen arrest people, they must always read them their rights. This reading of your rights is called the Miranda Rule, which was mentioned in a previous lesson. Under this rule, the police cannot question these persons until the suspects are (1) told of their right to remain silent; (2) warned that anything they say can be used against them in court; (3) informed of their right to have an attorney present during questioning; (4) told that if they cannot afford to hire an attorney, one will be provided; and (5) told they they may bring any police questioning to an end at any time.

The Bill of Rights also says something about searches. Police search (look for) clues after a crime. They search wherever they can. But they cannot search anyone or anyplace at any time. They must have permission in writing from a judge before they start to search. This permission is called a search warrant.

The 4th Amendment says you are protected from all unreasonable searches. This means a law officer cannot look in your car or your purse or house without that signed search warrant. The officer cannot get a search warrant without a good reason.

The Bill of Rights has several other important rights for citizens. These rights have to do with privacy.

Privacy is the right to lead your own life the way you want. The 4th Amendment protects your privacy against unreasonable searches. You also are protected against having the government examine your private life. One kind of investigating you are protected against is wire-tapping (listening to phones without your knowing about it).

Privacy is also the right not to have someone tell you what you have to do. It is the right to own things. When you own something, it is your own private property. The government cannot take your property away from you, unless it pays a fair price for it. The government must also have a good reason for taking it. This is all part of the 5th Amendment.

The 9th and 10th Amendments are about the other freedoms citizens have. Some things that we are free to do are not specifically named, but they come under the highest law - the Constitution.

- get married
- buy a house
- go on a vacation
- change jobs
- move to another city
- learn to drive
- eat pizza
- and so on. . .

So, the Bill of Rights is full of freedoms for citizens. The 1st Amendment names five big freedoms:

- Freedom of speech
- Freedom of religion
- Freedom of press
- Freedom to meet together
- Freedom to ask for changes in government.

The 4th through the 8th Amendments give many rights to those accused of breaking a law. The 5th Amendment protects private property and each person.

The 9th and 10th Amendments say there are many more freedoms, but they don't have to be listed in the Bill of Rights.

Other amendments are also important. They either protect some other rights or freedoms of the people or they help make our government work better. Sixteen amendments were added to the Constitution after the Bill of Rights. Many of our rights are named in these amendments. The following list include the sixteen important amendments that were added to the Constitution after the Bill of Rights.

Amendment	Main ideas in each Amendment
11	tells about court cases against a state
12	changed rules about the way the President and Vice-President are elected
13	ended slavery in the United States
14	gave citizenship to all Black Americans
15	gave all citizens the right to vote
16	gave Congress the right to tax the money earned by the people (income tax)
17	changed rules about the way Senators are elected
18	said that no alcohol drinks could be made or sold
19	gave women the right to vote
20	changed rules about: (1) when the President and Vice-President would begin and stop doing their jobs; (2) when the Congress would meet; and (3) when a Vice-President could take over for the President
21	did away with the 18th Amendment
22	said no person could be elected President more than two times
23	gave voting rights to people who lived in Washington
24	said that people did not have to pay a voting tax to vote for the President, Vice-President, Senators or Representatives
25	said that: (1) the Vice-President could take over if the President dies or leaves; and (2) the President could choose another Vice-President if he loses the one he has
26	said that people 18 years old could vote in federal elections

As you can see, the third main part of the United States Constitution - the 26 Amendments - is very important. They have given us many rights and freedoms, have helped to make our government work better, and have made sure that our Constitution stays modern.

ບົດຮຽນທີ 12

ຂໍ້ແກ້ໄຂ

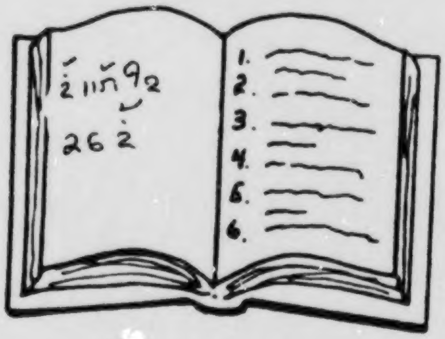

ດັ່ງທີ່ພວກທ່ານໄດ້ຮຽນມາ, ຣັຖທັມມະນູນມີສາມພາກສ່ວນໃຫຍ່. ພາກແລກແມ່ນຄຳນຳ. ມັນໃຫ້ເຫດຜົນຫລາຍຢ່າງເປັນຫຍັງຣັຖທັມມະນູນຈຶ່ງໄດ້ຖືກຂຽນຂຶ້ນ. ພາກທີສອງທີ່ພວກເຮົາຫາກໍ່ຮຽນຈົບມາ, ປະກອບດ້ວຍເຈັດມາຕຣາ. ແຕ່ລະມາຕຣາບອກສິ່ງສຳຄັນແນວນຶ່ງກ່ຽວກັບນະໂຍບາຍຂອງຣັຖບານໄດ້ວາງໄວ້. ພາກສາມຂອງຣັຖທັມມະນູນປະກອບດ້ວຍຂໍ້ແກ້ໄຂ 26 ຂໍ້.

ມາຕຣາ 5 ໄດ້ເວົ້າວ່າ ຣັຖທັມມະນູນສາມາດປ່ຽນແປງໄດ້ສອງທາງ:

1. ປ່ຽນແປງກົດໝາຍທີ່ມີໃນຣັຖທັມມະນູນມາກ່ອນ ຫຼື
2. ເພີ້ມເຕີມກົດໝາຍໃໝ່ຕື່ມ.

ປ່ຽນແປງກົດໝາຍ ຫລື ເພີ້ມກົດໝາຍໃໝ່ເອີ້ນວ່າ "Amending" ຣັຖທັມມະນູນ. ກົດໝາຍໃໝ່ເອີ້ນວ່າ "Amendments".

ຂໍ້ແກ້ໄຂເຫລົ່ານີ້ ປະກອບເປັນພາກສາມໃຫຍ່ຂອງຣັຖທັມມະນູນຂອງພວກເຮົາ. ທັງໝົດມີຂໍ້ແກ້ໄຂ 26 ຂໍ້ດ້ວຍກັນ ຜູ້ທີ່ຂຽນຣັຖທັມມະນູນຄົງຮູ້ດີແລ້ວວ່າກາລະເວລາຕ້ອງປ່ຽນໄປ. ພວກເພິ່ນຕ້ອງການໃຫ້ຮູ້ແນ່ວ່າຣັຖທັມມະນູນກໍ່ຄວນຖືກປ່ຽນແປງເຊັ່ນກັນ. ຖ້າວ່າຫາກບໍ່ມີການປ່ຽນແປງ, ມັນກໍ່ຈະກາຍໄປເປັນຂອງຫລ້າສມັຍ. ຂໍ້ແກ້ໄຂໄດ້ເຮັດໃຫ້ການປ່ຽນແປງໃນຣັຖທັມມະນູນເປັນໄປໄດ້. ແລະຊ່ວຍໃຫ້ຣັຖທັມມະນູນຂອງພວກເຮົາປ່ຽນແປງໄດ້ທຸກເວລາ.

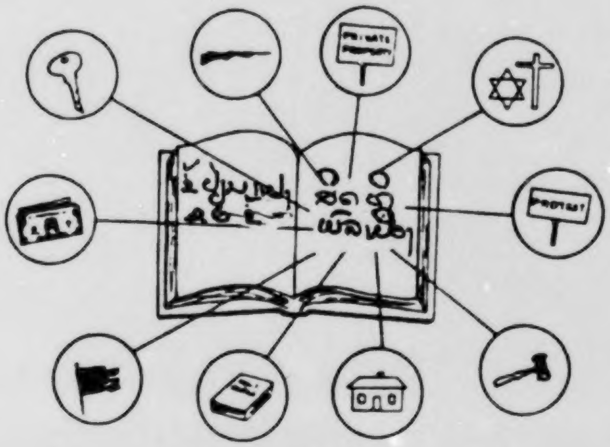

ສິດທິພົລເມືອງ

ຂໍ້ແກ້ໄຂ ສິບຂໍ້ແລກອາດແມ່ນສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດ. ມັນໄດ້ເພີ້ມເຕີມເຂົ້າໃນຣັຖທັມນູນຂອງພວກເຮົາທັນທີ ທັນໃດຫລັງຈາກມັນໄດ້ຂຽນແຕ່ຕອນແລກ. ມັນໄດ້ຖືກເພີ້ມເຕີມທີ່ນໃນປີ 1791.

ແມ່ນສິ່ງສຳຄັນທີ່ສຸດເພາະມັນໄດ້ໃຫ້ອິສຣະພາບແລະສິດທິແກ່ຄົນອະເມລິກັນທຸກໆຄົນ.

ສິດທິມອບໃຫ້ປະຊາຊົນຂອງຊາດເອີ້ນວ່າ ສິດທິຂອງຜູ້ທີ່ສັນຊາດ ຫລື ສິດທິພົລເຣືອນ. "ທັງໝົດຂໍ້ແກ້ໄຂ ຂໍ້ 1-10 ເອີ້ນວ່າ ສິດທິພົລເມືອງ".

ແຜນທີ່ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ບອກສິດ ແລະ ອິສຣະພາບບາງຢ່າງທີ່ມອບໃຫ້ຄົນອະເມລິກັນທັງໝົດໃນສິດທິພົລເມືອງ. ສຶກສາເບິ່ງແຜນທີ່ໃຫ້ດີ ເພາະວ່າສິດແລະອິສຣະພາບເຫລົ່ານີ້ເປັນຂອງພວກທ່ານ.

ຂໍ້ແກ້ໄຂ 1–10 ແມ່ນພິເສດສຸດ ເພາະມັນໄດ້ຮັກສາສິດຜົລປໂຍດ ແລະອິສພາບຂອງຄົນອະເມຣິກັນທຸກທົ່ວໜ້າ. ສິດທິພົລເມືອງ (ຂໍ້ແກ້ໄຂ 10 ຂໍ້ແລກ ແມ່ນ ເຫດຜົນໃຫຍ່ ທີ່ວ່າ ເປັນຫຍັງຄົນອະເມຣິກັນສ່ວນໃຫຍ່ຈຶ່ງຮູ້ສຶກວ່າ ປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາ ມີຣັຖທັມມະນູນ ທີ່ດີທີ່ສຸດອັນນຶ່ງຂອງໂລກ.

ພວກເຮົາ ເອີ້ນ ພວກເຮົາເອງວ່າ "ປະເທດເສລີ". ແຕ່ວ່າພວກເຮົາໄດ້ແນວຄິດແນວນີ້ມາແຕ່ໃສ? ມັນແມ່ນສ່ວນນຶ່ງຂອງຣັຖທັມມະນູນ ມັນແມ່ນພາກສ່ວນໃຫຍ່ຂອງຂໍ້ແກ້ໄຂແກ່ຣັຖທັມມະນູນ, ເລີ້ມຕົ້ນດ້ວຍສິດທິພົລເມືອງ.

ສິດທິພົລເມືອງແມ່ນ ກ່ຽວກັບສິດ ແລະ ອິສພາບສ່ວນບຸກຄົນ. ອິສຣະພາບສ່ວນບຸກຄົນ ແມ່ນສິ່ງທີ່ທຸກຄົນເຮັດໄດ້ຕາມໃຈຕົນມັກ. ເວລາຄົນເວົ້າວ່າ, "ມັນແມ່ນສິດຣັຖທັມມະນູນຂອງຂ້ອຍ", ພວກເພິ່ນກຳລັງເວົ້າເຣື່ອງກ່ຽວກັບອິສພາບຂອງສິດທິພົລເມືອງ

ຂໍ້ແກ້ໄຂຂໍ້ແລກແມ່ນອິສຣະພາບຢ່າງເຕັມປ່ຽມສ່ວນບຸກຄົນ. ຄືອິສຣະທາງຂໍ້ສະເພາະຜູ້ກີສົມຊາດນີ້:

ອິສຣະພາບໃນການນັບຖືສາສນາ ພວກເຮົາມີສິດເສລີໃນການທີ່ຈະເລືອກວັດ ແລະການສັກກາຣະບູຊາຂອງພວກເຮົາເອງ ຕາມທາງທີ່ເຮົາໄດ້ເລືອກ

ອິສຣະພາບໃນການປາກເວົ້າ ພວກເຮົາມີເສລີພາບໃນການປາກເວົ້າ ແລະຂີດຂຽນຕາມທີ່ພວກເຮົາຄິດ, ຕາບໃດທີ່ພວກເຮົາບໍ່ໄດ້ທົວະຜູ້ໃດໃຫ້ໄດ້ຮັບຄວາມເສັຍຫາຍໂດຍເຈຕະນາ. ພວກເຮົາບໍ່ສາມາດເວົ້າສິ່ງໃດທີ່ອາດຈະນຳໄປສູ່ເຫດການຈາຣະຈົນຫລືກະບົດ

ອິສຣະພາບໃນການພິມເຜີຍແຜ່ ການພິມເຜີຍແຜ່ໝາຍເຖິງໜັງສືພິມ ແລະ ວິທະຍຸ ຫຼື ໂທຣະທັດ. ມັນອາດແມ່ນທຸກສິ່ງຢ່າງທີ່ພິມຄືກັນ. ພວກເຮົາມີສິດເສລີທີ່ຈະນຳເອົາແນວຄິດຂອງເຮົາອອກພິມເຜີຍແຜ່ໃນປຶ້ມ ຫຼື ໜັງສືພິມ. ພວກເຮົາມີສິດເສລີທີ່ຈະຂາຍມັນຕໍ່ແຫ່ງລ່ວງຕ່າງໆ.

ສິດທິ ພົລເມືອງ
ຂໍ້ແກ້ໄຂ ທີ 1 ຫາ 10

ຂໍ້ແກ້ໄຂ	ແນວຄິດໃຫຍ່ໆໃນແຕ່ລະຂໍ້ແກ້ໄຂ.
1	ໃຫ້ອິສຣະພາບ 5 ຂໍ້ເຫຼົ່ານີ້ແກ່ປະຊາຊົນ ກ. ອິສຣະພາບໃນການນັບຖືສາສນາ ຂ. ອິສຣະພາບໃນການປາກເວົ້າ ຄ. ອິສຣະພາບໃນການ [illegible] ພິມເຜີຍແຜ່ ງ. ອິສຣະພາບໃນການຊຸມນຸມ ຈ. ອິສຣະພາບໃນການຣ້ອງຂໍ ການຊ່ວຍເຫຼືອຈາກຣັຖບານ
2	ໃຫ້ສິດແກ່ປະຊາຊົນ ເປັນເຈົ້າຂອງອາວຸດ
3	ປົກປັກຮັກສາ ການເປັນກັນສິດສ່ວນຕົວ ຢູ່ເຮືອນຂອງປະຊາຊົນ
4	ປົກປັກຮັກສາສິດທິປະຊາຊົນໃນສອງທາງ: ກ. ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕ້ອງມີໃບອະນຸຍາດ ຄົ້ນຈາກສານເພື່ອ ຄົ້ນເຮືອນ ຄົນ ຂ. ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕ້ອງມີໃບອະນຸຍາດຈາກສານ ເພື່ອຢຶດ ຊັບສົມບັດ ສິ່ງໃດສິ່ງນຶ່ງຂອງປະຊາຊົນ
5	ປົກປັກຮັກສາ ສິດທິຂອງປະຊາຊົນໂດຍກ່າວວ່າ: ກ. ບໍ່ມີຜູ້ໃດຖືກສານ ຕັດສິນ ຄະດີນຶ່ງ ຫລາຍກວ່ານຶ່ງຄັ້ງ ຂ. ຣັຖບານ ບໍ່ສາມາດຢຶດ ຊັບສົມບັດຂອງປະຊາຊົນ ໂດຍປາສຈາກການຈ່າຍຄ່າ ໂດຍຣາຄາຍຸຕິທັມ
6	ໃຫ້ສິດເຫຼົ່ານີ້ແກ່ບຸກຄົນ ຜູ້ຖືກຮ້ອງຟ້ອງກ່າວຫາຄະດີ: ກ. ສິດທີໃນການ ເລັ່ງລັດໃຫ້ມີການສືບສວນ ຂ. ສິດທີໃນການ ສືບສວນໂດຍຄນະຊຸມສານ ຄ. ສິດທີໃນການຮູ້ຈັກ ເປັນຫຍັງທ່ານຈຶ່ງຖືກຈັບກຸມ ງ. ສິດທີໃນການ ມີທະນາຍຄວາມ
7	ບຸກຄົນໃດ ທີ່ຖືກກ່າວຫາໃນຄະດີສຳຄັນ ມີສິດໃຫ້ມີ ການສືບສວນໂດຍ ຄນະຊຸມສານ ຖ້າຫາກລາວຕ້ອງການ ແນວນັ້ນ
8	ເງິນຄ່າປະກັນຕົວ, ຄ່າປັບໃໝ ແລະການລົງໂທດ ສຳລັບຄະດີ ບໍ່ແມ່ນ ສິ່ງທີ່ ບໍ່ຍຸດຕິທັມ
9	ບອກວ່າ ຄົນອະເມຣິກັນຈະຍັງມີດີ ກັບສິດອື່ນໆອີກ ເຖິງແມ່ນວ່າ ບໍ່ໄດ້ມີຢູ່ໃນ ຣັຖທັມມະນູນ ທັງໝົດກໍ່ຕາມ
10	ບອກວ່າ ຣັຖບານກາງ ສະຫະລັດ ສາມາດຮັດໄດ້ ແຕ່ສິ່ງທີ່ ຣັຖທັມມະນູນ ໄດ້ຍົກ ສິດໃຫ້ອະນຸມາດໄວ້ໃຫ້ ປະຕິບັດ.

ອິສຣະພາບໃນການພົບປະສັງສັນ- ພວກເຮົາມີເສລີພາບທີ່ຈະພົບກັນກັບໝູ່ເພື່ອນ ແລະ ປະກອບເປັນກຸ່ມກ້ອນ ແລະ ສະໂມສອນ- ເຖິງແມ່ນວ່າ ສະໂມສອນນັ້ນອາດຈະພະຍາຍາມປ່ຽນແປງຣັຖບານ.

ອິສຣະພາບໃນການຮ້ອງຂໍຣັຖບານໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງ- ພວກເຮົາມີເສລີພາບເຮັດໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງໃນວົງການປົກຄອງ. ຜູ້ຖືສັນຊາດບໍ່ແມ່ນຈະມັກທຸກສິ່ງທຸກຢ່າງສເມີໄປກ່ຽວກັບວົງການປົກຄອງ. ໃນປະເທດຊາດຂອງພວກເຮົາ, ຜູ້ຖືສັນຊາດສາມາດຮວມກັນ ແລະ ຮ້ອງຂໍໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງຕາມພວກເຂົາເຈົ້າຕ້ອງການ.

ໃນຂໍ້ແກ້ໄຂທີ່(໒)ແລະ ທີ່໓ ໄດ້ເວົ້າກ່ຽວກັບອິສຣະພາບສ່ວນບຸກຄົນ. ຂໍ້ແກ້ໄຂທີ່(໒)ເວົ້າວ່າ ຜູ້ຖືສັນຊາດອາດເປັນເຈົ້າຂອງປືນຂອງພວກເຂົາເອງ. ນີ້ເອີ້ນວ່າ "ສິດໃນການພົກອາວຸດ". ໃນຫລາຍໆປະເທດ ຜູ້ຖືສັນຊາດ ບໍ່ສາມາດເປັນເຈົ້າຂອງປືນຂອງພວກເຂົາເອງ ຫຼື ອາວຸດທຸກໆຊະນິດ. ນີ້ແມ່ນວິທີທາງແນວນຶ່ງທີ່ຈະຮັກສາອຳນາດບາງຢ່າງໄວ້ໃຫ້ຜູ້ຖືສັນຊາດ. ຣັຖບານບໍ່ມີອຳນາດເດັດຂາດທຸກຢ່າງ.

ຂໍ້ແກ້ໄຂທີ່(໓) ປົກປັກຮັກສາຜູ້ຖືສັນຊາດຈາກການສົງຄູ ແລະໃຫ້ທີ່ພັກພາອາສັຍແກ່ກອງທະຫານ. ທ່ານເຄີຍນຶກບໍ່ກໍ່ວ່າ ທ່ານຈຳເປັນຕ້ອງເອົາທີ່ນອນຂອງທ່ານໃຫ້ທະຫານບາງຄົນ, ຫລືວ່າທ່ານຕ້ອງເອົາອາຫານຂອງທ່ານໃຫ້ພວກເຂົາເຈົ້າ? ຣັຖສະພາໄດ້ໃຊ້ເງິນພາສີອາກອນເພື່ອສ້າງເຮືອນ ແລະໃຫ້ທີ່ພັກພາອາສັຍແກ່ກອງທະຫານທີ່ປະຕິບັດໜ້າທີ່ການ.

ຫ້າໃນຈຳນວນຂໍ້ແກ້ໄຂແລກ, ແມ່ນກ່ຽວກັບສິດທິຂອງຜູ້ທີ່ຖືກກ່າວຫາລະເມີດຕໍ່ກົດໝາຍ. ກ່າວຫາ ໝາຍຄວາມວ່າບາງຄົນຄິດວ່າຄົນຜູ້ນັ້ນໄດ້ລະເມີດກົດໝາຍ ແລະໃນທີ່ສຸດ, ພວກເຂົາເຈົ້າກໍ່ໄດ້ສົ່ງຜູ້ລະເມີດກົດໝາຍໃຫ້ສານ. ເວລາເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຣວດຄິດວ່າ

ບຸກຄົນຜູ້ນຶ່ງໄດ້ຝ່າຝືນກົດໝາຍ, ພວກເພິ່ນປະນາມ ຫຼື ກ່າວໂທດ ບຸກຄົນນັ້ນດ້ວຍຄະດີ. ຄະດີ ໝາຍຄວາມວ່າການລະເມີດກົດໝາຍ

ສິດທິພົນເມືອງ ແມ່ນມີອຳນາດເຂັ້ມແຂງທີ່ສຸດກ່ຽວກັບການປະຕິບັດຢ່າງເປັນທັມແກ່ບຸກຄົນທີ່ຖືກກ່າວໂທດ. ຂໍ້ແກ້ໄຂຂໍ້ 4, 5, 6, 7, ແລະ 8 ທັງໝົດແມ່ນວ່າດ້ວຍສິດທິຂອງຜູ້ທີ່ຖືກກ່າວຫາ.

ຕົວຢ່າງ, ຖ້າທ່ານຖືກກ່າວຫາໃນການກະທຳຄວາມຜິດ, ເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນສິດທິຂອງທ່ານ :

ກ. ສິດໃນການຮູ້ວ່າກົດໝາຍຂໍ້ໃດທີ່ພວກເພິ່ນຄິດວ່າທ່ານໄດ້ຝ່າຝືນ. ພວກເພິ່ນຕ້ອງບອກທ່ານໃຫ້ຮູ້ທ່ານໄດ້ທຳຄິດຜິດແນວໃດ ຊຶ່ງໄດ້ຮ້ອງຟ້ອງທ່ານ

ຂ. ສິດໃນການສືບສວນຈາກສານຢ່າງຍຸຕິທັມ. ທ່ານມີສິດອີກໃນການຖືກຕັດສິນໂດຍຄນະຊຸນສານຂອງການເປັນສະມາຊິກຜູ້ທີ່ສົນຊາດຂອງທ່ານ. ຄນະຊຸນສານ ມີສະມາຊິກ 12 ທ່ານ ຜູ້ທີ່ຮັບຟັງຄະດີນັ້ນ. ພວກເພິ່ນຕັດສິນຖ້າຫາກຜູ້ຖືກກ່າວຫາມີຄວາມຜິດ ຫຼື ບໍ່ມີຄວາມຜິດ.

ຄ. ສິດໃນການໄປຫາສານເທົ່າທີ່ຈະໄວໄດ້.

ງ. ສິດໃນການມີທະນາຍຄວາມ ຖ້າຫາກທ່ານຢາກຈົນບໍ່ສາມາດຫາດ້ວຍຕົນເອງໄດ້. ທາງສານຈະຊອກຫາທະນາຍໃຫ້ທ່ານເອງມື້ທ່ານ.

ຈ. ສິດໃນການເກັບງຽບ. ນີ້ເອີ້ນວ່າ "ປຊ້ ຂໍ້ທີ 5". ນັ້ນແມ່ນມາຈາກຂໍ້ແກ້ໄຂທີ 5. ທ່ານບໍ່ຈຳເປັນຈະໃຫ້ຄຳເຫັນໃດໆ ຕໍ່ຕຳຣວດ. ທ່ານບໍ່ຈຳເປັນຈະເວົ້າສິ່ງໃດຕໍ່ການສືບສວນ. ທ່ານບໍ່ຄຳເປັນຈະເວົ້າສິ່ງໃດໆທີ່ອາດຈະສະແດງວ່າທ່ານເປັນຜູ້ກະທຳຄວາມຜິດໃນຄະດີ.

ເຫຼົ່ານີ້ແມ່ນສິດຂອງທ່ານເມື່ອເວລາທ່ານຖືກກ່າວຫາຕໍ່ຄະດີ. ພິ່ນເຄົ້າໝັ້ນທີ່ຕຳຣວດຈັບຕົນ , ພວກເຂົາຕ້ອງອ່ານສິດຂອງຜູ້ກ່າວຫາໃຫ້

ພວກຄົນທີ່ຖືກຈັບກຸມຟັງສະເໝີ. ການອ່ານສິດທິຂອງທ່ານເຊັ່ນນີ້ເອີ້ນວ່າ ກົດ ມິຣາດາ, ທີ່ໄດ້ເອົາມາກ່ອນໃນບົດຮຽນທີ່ຜ່ານມາ. ພາຍໃຕ້ກົດນີ້, ຕຳຣວດບໍ່ສາມາດສອບຖາມຄົນເຫຼົ່ານີ້ຈົນກ່ວາການລະແວງສົງໃສໄດ້ (1) ໄດ້ບອກສິດທິໃນການເກັບງຽບຂອງພວກເຂົາ; (2) ເຕືອນສິ່ງທີ່ເຂົາເວົ້າໄປຈະໃຊ້ເປັນສິ່ງຕ້ານພວກເຂົາໃນສານ; (3) ບອກເຂົາວ່າເຂົາມີສິດມີທະນາຍຄວາມໃນຂະນະທີ່ຖືກສອບປາກຄຳ; (4) ບອກເຂົາວ່າຖ້າພວກເຂົາບໍ່ສາມາດຫາທະນາຍຄວາມໄດ້, ຈະມີທ່ານນຶ່ງຈະເປັນທະນາຍຄວາມແກ່ພວກເຂົາ; (5) ບອກເຂົາວ່າເຂົາມີສິດຈະຢັບຢັ້ງຄຳຖາມຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ລົງທຸກເວລາ.

ສິດທິພົລເມືອງຍັງເອົາກ່ຽວກັບການຊອກຄົ້ນບາງຢ່າງ. ຕຳຣວດຊອກຄົ້ນຫາຮ່ອງຮອຍຂອງຄະດີຫລັງຈາກເຫດເກີດຂຶ້ນ. ພວກເພິ່ນຄົ້ນທຸກບ່ອນທີ່ພວກເພິ່ນຈະທຳໄດ້. ແຕ່ວ່າພວກເພິ່ນບໍ່ສາມາດຄົ້ນທຸກຄົນທຸກບ່ອນໄດ້ທຸກເວລາ. ພວກເພິ່ນຕ້ອງມີອະນຸຍາດເປັນລາຍລັກອັກສອນຈາກຜູ້ພິພາກສາກ່ອນເລີ່ມຕົ້ນຄົ້ນ. ໃບອະນຸຍາດຄົ້ນນີ້ເອີ້ນວ່າ search varrant.

ຂໍ້ແກ້ໄຂທີ 4 ບອກວ່າ ທ່ານຖືກປົກປັກຮັກສາຈາກການຊອກຄົ້ນທີ່ບໍ່ມີເຫດຜົນ. ນີ້ໝາຍວ່າເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຣວດບໍ່ສາມາດເພິ່ງລົດ ຫລືກະເປົາ ຫລືເຮືອນຂອງທ່ານປາສະຈາກໃບອະນຸຍາດຊອກຄົ້ນທີ່ເຊັນແລະປະທັບຕາ. ເຈົ້າໜ້າທີ່ບໍ່ສາມາດຂໍໃບອະນຸຍາດຊອກຄົ້ນໄດ້ປາສະຈາກເຫດຜົນທີ່ດີ.

ສິດທິພົລເມືອງໄດ້ໃຫ້ສິດຫລາຍສິ່ງຫລາຍຢ່າງທີ່ຈຳເປັນແກ່ປະຊາຊົນ. ສິດທິເຫຼົ່ານີ້ເວົ້າກັບເຣື່ອງສ່ວນຕົວ.

ເຣື່ອງສ່ວນຕົວແມ່ນສິດນຳພາຊີວິດຕາມທາງທີ່ທ່ານຕ້ອງການ. ຂໍ້ແກ້ໄຂທີ່ 4 ປ້ອງກັນເຣື່ອງສ່ວນຕົວຂອງທ່ານຕໍ່ການຊອກຄົ້ນທີ່ບໍ່ມີເຫດຜົນ. ພວກທ່ານເອງຍັງຖືກປ້ອງກັນຈາກການສິ່ງຊ້ອນຂອງວົງການຣັຖບານຕໍ່ຊີວິດສ່ວນຕົວຂອງທ່ານ. ວິທີສືບແນວນຶ່ງແມ່ນທ່ານຖືກປົກປັກຮັກສາຈາກການອັດເທບ (ຮັບຟັງໂທຣະສັບຂອງທ່ານປາສະຈາກ

ການຮູ້ຕົວຂອງທ່ານ)

ເຣື່ອງສ່ວນຕົວ ແມ່ນສິດທີ່ບໍ່ມີໃຜມາບອກທ່ານສິ່ງທີ່ທ່ານຈະເຮັດເຊັ່ນກັນ. ມັນແມ່ນສິດສໍາລັບເປັນເຈົ້າຂອງສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ. ເວລາທ່ານເປັນເຈົ້າຂອງສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ, ມັນແມ່ນສົມບັດກັບສິດສ່ວນຕົວຂອງທ່ານ. ຣັຖບານບໍ່ສາມາດຍຶດຊັບສິນຂອງທ່ານໄປ, ຍົກເວັ້ນ ມັນຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍຕາມລາຄາທີ່ເໝາະສົມສໍາລັບສິ່ງນັ້ນ. ຣັຖບານກໍ່ຈໍາເປັນຕ້ອງມີເຫດຜົນທີ່ດີ ເພື່ອເອົາສິ່ງນັ້ນໄປໄດ້. ນີ້ແມ່ນພາກສ່ວນຂອງຂໍ້ແກ້ໄຂທີ 5 ຣັຖທັມນູນ.

ຂໍ້ແກ້ໄຂທີ 9 ແລະ 10 ແມ່ນກ່ຽວກັບອິສຣະພາບຢ່າງອື່ນຂອງຜູ້ຖືສັນຊາດທີ່ມີ. ບາງສິ່ງທີ່ພວກເຮົາມີເສລີພາບເຮັດ ແຕ່ບໍ່ໄດ້ເຈາະຈົງນີ້, ແຕ່ມັນເຫຼົ່ານີ້ມາພາຍໃຕ້ກົດໝາຍສູງສຸດ – ຣັຖທັມນູນ

- ແຕ່ງງານ
- ຊື້ເຮືອນ
- ໄປພັກຜ່ອນ
- ປ່ຽນອາຊີບ
- ຍ້າຍທີ່ຢູ່
- ຮຽນຂັບຣົຖ
- ກິນພິຊຊາ
- ແລະອື່ນໆ.....

ສະນັ້ນ, ສິດທິພົລເມືອງ ແມ່ນເຕັຍ ປ່ຽນໄປດ້ວຍ ອິສຣະພາບສໍາລັບປະຊາຊົນ ຜູ້ຖືສັນຊາດ. ຂໍ້ແກ້ໄຂທີ 1 ໄດ້ໃຫ້ລາຍຊື່ອິສຣະພາບໃຫຍ່ ຫ້າ ຢ່າງ ຄື:

- ອິສຣະພາບໃນການປາກເວົ້າ
- ອິສຣະພາບໃນການນັບຖືສາສນາ
- ອິສຣະພາບໃນການພິມເຜີຍແຜ່
- ອິສຣະພາບໃນການຊຸມນຸມ

- ອິສຣະພາບໃນການຮຽກຮ້ອງໃຫ້ມີການປ່ຽນແປງ ໃນຣັຖບານ

ຂໍ້ແກ້ໄຂທີ 4 ຫາ 8 ໃຫ້ສິດຫລາຍຢ່າງແກ່ຜູ້ທີ່ຖືກກ່າວຫາລະເມີດກົດໝາຍ. ຂໍ້ປ່ຽນແປງທີ 5 ປົກປັກຮັກສາ ຊັບສິນສ່ວນຕົວຂອງທ່ານ.

ຂໍ້ແກ້ໄຂ 9 ຫາ 10 ເວົ້າວ່າ ມີອິສຣະພາບຫລາຍຢ່າງ, ແຕ່ວ່າບໍ່ໄດ້ຂຽນລົງໃນສິດທິພົລເມືອງ.

ຂໍ້ແກ້ໄຂແນວອື່ນກໍ່ສຳຄັນຄືກັນ. ມັນປົກປັກຮັກສາສິດທິ ແລະອິສຣະພາບຢ່າງອື່ນແກ່ປະຊາຊົນ ຫຼືຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ຣັຖບານຂອງພວກເຮົາທຳງານໄດ້ດີຂຶ້ນ. ຂໍ້ແກ້ໄຂສິບຫົກຂໍ້ໄດ້ເພີ້ມໃນຣັຖທັມມນູນ ຫລັງຈາກມີສິດທິພົລເມືອງແລ້ວ. ສິດຫລາຍຢ່າງຂອງພວກເຮົາມີຊື່ຢູ່ໃນຂໍ້ແກ້ໄຂເຫລົ່ານີ້. ລາຍຊື່ຕໍ່ລົງໄປນີ້ ປະກອບດ້ວຍຂໍ້ແກ້ໄຂສິບຫົກຂໍ້ທີ່ສຳຄັນທີ່ໄດ້ເພີ້ມເຂົ້າໃນຣັຖທັມມນູນຫລັງຈາກສິດທິພົລເມືອງ

ຂໍ້ແກ້ໄຂ	ແນວຄິດໃຫຍ່ໆໃນແຕ່ລະຂໍ້ແກ້ໄຂ.
11	ເວົ້າກ່ຽວກັບຄະດີຂອງສານຕໍ່ລັດ
12	ປ່ຽນລະບຽບວິທີ ເລືອກຕັ້ງ ປະທານາທິບໍດີ
	ແລະ ຮອງປະທານາທິບໍດີ
13	ສິ້ນສຸດຂອງການມີຂ້າທາດໃນສະຫະລັດ
14	ໃຫ້ສັນຊາດແກ່ຄົນຜິວດຳ ອະເມລິກັນ ທັງໝົດ
15	ໃຫ້ສິດເລືອກຕັ້ງ ແກ່ຜູ້ທີ່ສັນຊາດ ທັງໝົດ
16	ໃຫ້ສິດແກ່ຣັຖສະພາ ເກັບພາສີລາຍໄດ້ຈາກ ປະຊາຊົນ (ພາສີລາຍໄດ້ປະຈຳປີ)
17	ປ່ຽນລະບຽບ ກ່ຽວກັບວິທີ ເລືອກຕັ້ງສະມາຊິກສະພາສູງ
18	ເວົ້າວ່າ ບໍ່ມີສິດດື່ມເຫຼົ້າ ຜລິດເຫຼົ້າ ຫຼື ຂາຍເຫຼົ້າ
19	ໃຫ້ສິດ ອອກສຽງເລືອກຕັ້ງ ແກ່ຜູ້ຍິງ
20	ປ່ຽນກົດລະບຽບກ່ຽວກັບ: (1) ເວລາປະທານາທິບໍດີ ເລີ່ມ ຫຼື ໝົດ ອາຍຸການຂອງພວກເພິ່ນ: (2) ເວລາໃດ ຣັຖສະພາ ປະຊຸມກັນ ; ແລະ (3) ເວລາໃດຮອງປະທານາທິບໍດີ ສາມາດຮັບໜ້າທີ່ ປະທານາທິບໍດີ
21	ຍົກເລີກຂໍ້ແກ້ໄຂ ທີ 18
22	ເວົ້າວ່າ ບໍ່ມີບຸກຄົນໃດອາດໄດ້ ເລືອກຕັ້ງເປັນປະທານາທິບໍດີ ຫຼາຍກວ່າ ສອງສມັຍ.
23	ໃຫ້ສິດລົງຄະແນນສຽງ ແກ່ ປະຊາຊົນ ທີ່ອາໄສຢູ່ Washington
24	ເວົ້າວ່າ ປະຊາຊົນ ບໍ່ຈຳເປັນ ເສັຍພາສີ ເລືອກຕັ້ງ ເພື່ອລົງຄະແນນສຽງເລືອກ ປະທານາທິບໍດີ, ຮອງປະທານາທິບໍດີ, ສະມາຊິກສະພາສູງ ຫຼື ຜູ້ແທນຣາສດອນ
25	ເວົ້າວ່າ (1) ຮອງປະທານາທິບໍດີສາມາດ ຮັບໜ້າທີ່ ຖ້າວ່າ ປະທານາທິບໍດີ ຕາຍ ຫຼື ລາອອກ ແລະ (2) ປະທານາທິບໍດີ ສາມາດ ເລືອກ ຮອງປະທານາທິບໍດີໃໝ່ໄດ້ ຖ້າຫາກຜູ້ເກົ່າ ທີ່ມີມາກ່ອນ ຫາກມີຫຍັງເປັນໄປ.
26	ເວົ້າວ່າ ປະຊາຊົນຜູ້ມີອາຍຸ 18 ປີຂຶ້ນໄປ ສາມາດລົງຄະແນນສຽງເລືອກຕັ້ງ ຂອງຣັຖບານກາງ

ດັ່ງທີ່ພວກທ່ານເຫັນ, ພາກສາມໃຫຍ່ໃນຣັຖທັມມະນູນຂອງສະຫະລັດ ຂໍ້ປ່ຽນແປງແກ້ໄຂ ໒໖ ຂໍ້ ແມ່ນສໍາຄັນທີ່ສຸດ. ມັນໄດ້ມອບສິດທິ ແລະອິສພາບຫລາຍຢ່າງ, ໄດ້ຊ່ວຍເຮັດໃຫ້ ຣັຖບານຂອງພວກເຮົາດໍາເນີນງານດີຂຶ້ນ ແລະເຮັດໃຫ້ ແນ່ນອນວ່າ ຣັຖທັມມະນູນຂອງພວກເຮົາຢູ່ໃນສະພາບທັນສມັຍຢູ່ຕລອດເວລາ.

1. Amendments are a very important part of the Constitution. List three reasons on the lines below why Amendments are important.

   a. ______________________________

   ____

   b. ______________________________

   ____

   c. ______________________________

   ____

2. Fill in the missing words.

   a. The Article that tells about how Amendments are made is ______________

   b. The number of Amendments made so far ______________

   c. The name of the first ten Amendments ______________

   d. The first ten Amendments give all Americans ______________ and ______________.

   e. The third part of the Constitution is called ______________.

   f. Another name for citizens' rights is ______________.

3. The Bill of Rights (Amendments 1-10) give all Americans many rights and freedoms. Read each sentence below. Using the chart on page tell which Amendment gives you the right to

   a. buy a gun and use it for hunting. ______________

   b. say that things are wrong with our government. ______________

   c. have a lawyer when you need one. ______________

   d. have a trial by jury. ______________

   e. know why you have been charged with a crime. ______________

   f. meet with other people in a large group. ______________

   g. write about a law that you do not like. ______________

   h. see a court order before letting a policeman into your home.

   ____

   i. be treated fairly when found guilty of a crime. ______________

   j. go to church if you want to. ______________

4. Each of the sentences below names a right or freedom from the first three Amendments. Write which Amendment (1st, 2nd, 3rd) in the space next to each sentence. The first one is done for you.

__1st__ You are free to say you don't like something the government does
______ You are free to join any church.
______ You are free to join a sports team.
______ You are free to go to team meetings.
______ You have the right to own a knife.
______ You have the right to print a newspaper if you have some news.
______ You don't have to feed a soldier just because the soldier knocks on your door.

5. Choose words from the following list to write in the sentence blanks.

lawyer crime fair soon silent jury

The Bill of Rights lists many rights for accused persons, such as:

a. The right to a ____________________ court trial.
b. The right to go to court as ____________ as possible.
c. The right to have a ________________________________.
d. The right to remain ______________________.
e. The right to be judged by a ________________________.
f. The right to know what ____________________ you are accused of.

6. Choose the right answer by placing a check (X) before the correct words.

A. The 1st Amendment makes into law
   1. the 9th and 10th Amendments
   2. the rights of the accused
   3. five important freedoms

B. "Taking the 5th" means using the right
   1. to have a jury trial
   2. to remain silent
   3. to go to the church of your choice

C. The 9th Amendment says
   1. there are many other freedoms not listed in the Bill of Rights
   2. there are no other freedoms
   3. freedoms can be taken away by

4. Which of the first ten Amendments do you like the best?

____

____

5. On the lines below, tell why you chose this Amendment.

____

____

____

____

____

The sentences below sum up the main ideas about the Constitution. Fill in the missing words using this word list. Some words are used more than once. Others are not used at all.

three
rights
powerful
Congress
Constitution
carries
government
six
voted
states
Preamble
1791

1787
Amendments
treat
makes
fair
Articles
Bill of Rights
Executive Department
Courts
26
laws
20

To help the people who live in the United States work together, rules and laws were written. Rules and laws that are written for the people of a country are called ______________________. The rules and laws for the people in our country are written down in a "book" called the United States ____________________________.

The Constitution was written in the year _______________. It has __________ main parts. The first part is called the __________________. This part gives _______________ reasons why the Constitution was written. The second part is made up of seven __________________. The last part is made up of twenty-six ____________________. Amendments are changes in the ______________________ or adding on of new laws.

Articles 1, 2, and 3 tell how the government of our country should be set up. Article 1 tells about the ________________________. This part of our government _________________________ the laws. Article 2 tells about the ____________________________. This part of our government ______________ out the laws. Article 3 tells about the ______________________. This part of our government decides if the laws are _______________________.

Article 4 tells about the ______________________________. It said that each state could set up its own ______________________________________. It also told several things about the way states should __________________ each other. Article 5 said that the Constitution could be changed by passing new laws called ____________________________________. Article 6 said that they Constitution and the laws made by Congress are the most ______________________ laws in our country. No state can make laws that go against the Constitution or laws made by Congress. Article 7 said that the Constitution was ready to be __________________________by the states.

The third main part of the Constitution is made up of _________________ Amendments. The first ten Amendments give every American many freedoms, and that our Constitution is kept modern.

HOW A BILL BECOMES A LAW

As many as 20,000 bills are introduced to the House and Senate during a term of Congress. But fewer than 10 percent of them ever become law. Why? What steps are taken in both Houses when Congress makes laws? In other words, just how does a bill become a law?

1. Introduction. First, a congressman or woman introduces a bill. He/she gives it to the clerk. The clerk gives it a number. The number has H-R first if it begins in the House. A Senate bill starts with S. The bill then goes to committee.

2. Committee Action. Many bills "die in committee." That means that the committee decides not to bother with them. If the committee accepts a bill, it will study it. Experts on the subject will give advice. There may be "hearings" or further meetings. Finally, the committee votes on the bill. If the majority approves, the bill goes before the whole house. Committee approval usually means the house will approve.

3. Floor Debate. The whole house discusses the bill. If the bill is controversial, they may debate a lot. Finally the vote is taken. If it is approved, the bill then goes to the other house.

4. Other House Approval. If the bill began in the House of Representatives and was approved there, it then goes to the Senate. The whole process goes on again in the Senate as it did in the House: committee action, floor debate, voting.

5. Conference Committee. Let's say that both houses have passed the bill. But small differences occur. A conference committee is appointed. Members of both the House and Senate sit on this committee. They try to settle the differences and come up with a bill which both houses accept. Now the bill goes to the President for final action.

6. Presidential Action. The President has four choices when he gets a bill:

   a. He may sign the bill. It then becomes a law.
   b. He may veto the bill. This means he does not think it should be law.
   c. He may delay action for ten days while Congerss is in session. After ten days with no action, the bill becomes law anyway.

d. He may delay action at the end of a session of Congress. If he has made no decision and Congress adjourns (closes) before ten days, the bill is vetoed. This is called a "pocket veto." Congress can override (reverse) a President's veto. It takes two-thirds (2/3) vote in both houses of Congress to do this. It doesn't happen often, though. Usually Congress introduces the bill in a different form the next session.

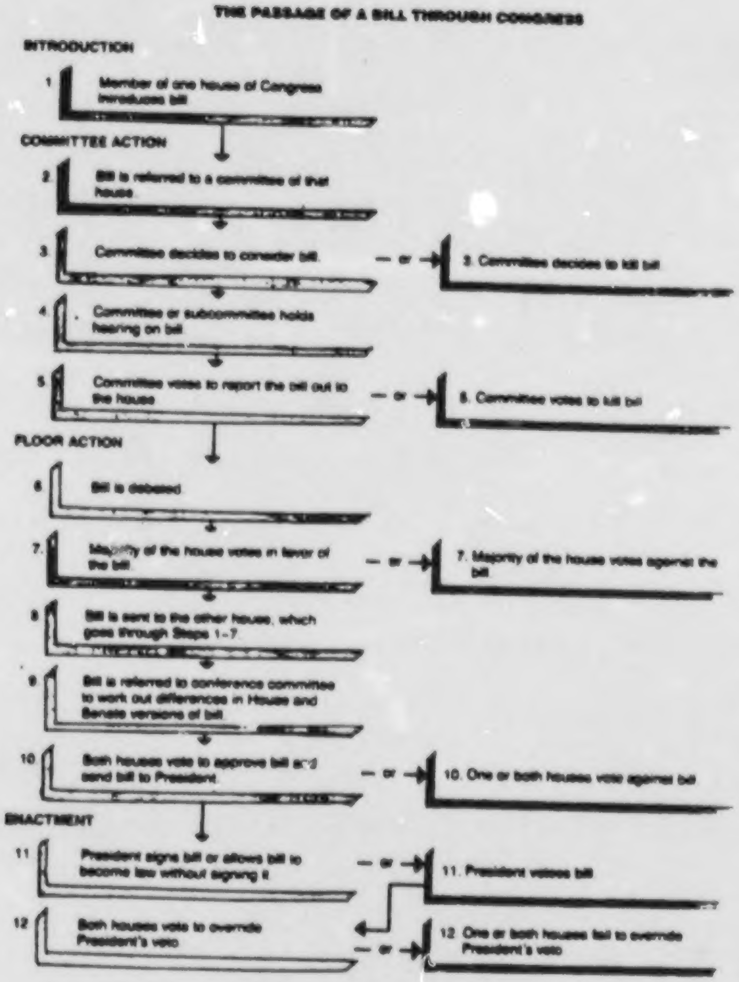

THE PASSAGE OF A BILL THROUGH CONGRESS

INTRODUCTION
1 Member of one house of Congress introduces bill
COMMITTEE ACTION
2 Bill is referred to a committee of that house.
3 Committee decides to consider bill.
— or →
3. Committee decides to kill bill
4 Committee or subcommittee holds hearing on bill
5 Committee votes to report the bill out to the house
— or →
5. Committee votes to kill bill
FLOOR ACTION
6 Bill is debated
7. Majority of the house votes in favor of the bill.
— or →
7. Majority of the house votes against the bill
8 Bill is sent to the other house, which goes through Steps 1-7.
9 Bill is referred to conference committee to work out differences in House and Senate versions of bill.
10 Both houses vote to approve bill and send bill to President.
— or →
10. One or both houses vote against bill
ENACTMENT
11 President signs bill or allows bill to become law without signing it
— or →
11. President vetoes bill
12 Both houses vote to override President's veto
— or →
12 One or both houses fail to override President's veto

BEST COPY AVAILABLE

ບົດຮຽນທີ 14 ຮ່າງຂໍ້ສະເໜີກາຍເປັນກົດໝາຍໄດ້ແນວໃດ.

ດັ່ງທີ່ ຮ່າງຂໍ້ສະເໜີ 20,000 ຂໍ້ໄດ້ຖືກນຳສະເໜີຕໍ່ສະພາຕ່ຳ ແລະ ສະພາສູງ ລະຍະການໃນຮັຖສະພາ. ແຕ່ວ່າໜ້ອຍກວ່າ 10 ເປີເຊັນ ຂອງຂໍ້ສະເໜີໄດ້ກາຍເປັນກົດໝາຍ. ເພາະຫຍັງ? ໃນເວລາທີ່ ຮັຖສະພາເຮັດກົດໝາຍ ມີ ບາດກ້າວ ແນວກີ ທີ່ ທັງສອງ "ສະພາ" ໄດ້ເຮັດໄປ. ຫຼືຈະເວົ້າຢ່າງອື່ນວ່າ, ເຮັດຈັ່ງໃດ ຮ່າງຂໍ້ສະເໜີ ຈຶ່ງກາຍ ເປັນກົດໝາຍໄດ້?

1. ອະດ່ພະບົດ ແຮກໆ ວຸດທິສະມາຊິກຊາຍຫຼືຍິງສະເໜີຮ່າງກົດໝາຍ. ເພີ່ນເອົາຂໍ້ສະເໜີໃຫ້ສະມຽນ. ສະມຽນໃສ່ ນຳເບີ ຂໍ້ສະເໜີ. ນຳເບີເລີ່ມຕົ້ນ ດ້ວຍອັກສອນ H ຫຼື R ຖ້າຫາກມັນເລີ່ມຈາກສະພາ. ຂໍ້ສະເໜີຈາກສະພາສູງ ເລີ່ມ ດ້ວຍຕົວ S. ແລ້ວຂໍ້ສະເໜີນັ້ນ ໄປຫາ ຄນະກັມມາທິການ.

2. ການຕອບສນອງຂອງຄນະກັມມາທິການ ຂໍ້ສະເໜີ ຫຼາຍຂໍ້ຈົບລົງ "ນະ ຄນະກັມມາທິການ ນີ້ເອງ." ນັ້ນໝາຍວ່າ ຄນະກັມມາທິການ ຕັດສິນວ່າຈະບໍ່ຫຍຸ້ງກ່ຽວກັບມັນອີກ. ຖ້າຄນະກັມມາທິການຮັບຂໍ້ສະເໜີ, ມັນຈະນຳໄປສຶກສາອີກໃໝ່. ຜູ້ຊ່ຽວຊານໃນພແນກນັ້ນຈະໃຫ້ຄຳຄິດຄຳເຫັນ. ອາດມີການ "ຮັບຟັງ" ຫຼືໃຫ້ມີການປະຊຸມຕື່ມອີກໃໝ່. ໃນທີ່ສຸດ ຄນະກັມມາທິການ ລົງຄະແນນສຽງຕໍ່ຮ່າງຂໍ້ສະເໜີ. ຖ້າສຽງສ່ວນຫລາຍເຫັນພ້ອມ, ຮ່າງຂໍ້ສະເໜີຈະເອົາໄປຫາສະພາທັງໝົດເລີຍ. ຄນະກັມມາທິການເຫັນພ້ອມ ເຕັມມະຕາ ແລ້ວ ໝາຍວ່າ ສະພາຈະເຫັນພ້ອມນຳກັນ.

3. ການໂຕ້ຖຽງເລີ້ມແລກ ໝົດທັງສະພາຖົກຖຽງນຳຂໍ້ສະເໜີ. ຖ້າຂໍ້ສະເໜີມີຂໍ້ຂັດແຍ້ງ, ເຮັດໃຫ້ມີການໂຕ້ຖຽງກັນຫລາຍຂຶ້ນ. ໃນທີ່ສຸດການລົງຄະແນນສຽງ ມີຂຶ້ນ. ຖ້າມັນຜ່ານ ເຫັນພ້ອມ, ຂໍ້ສະເໜີຈະໄປຫາສະພາອື່ນຕໍ່ໄປ.

4. ການເຫັນພ້ອມຈາກສະພາອື່ນ ຖ້າຂໍ້ສະເໜີເລີ້ມຈາກສະພາຜູ້ແທນ ແລະ ເຫັນພ້ອມຢູ່ທີ່ນັ້ນແລ້ວ. ມັນເລີຍໄປຫາສະພາສູງ. ທຸກສິ່ງຢ່າງໄດ້ເລີ່ມຕົ້ນອີກໃໝ່ໃນສະພາສູງ ຄ້າຍຄືກັນກັບທີ່ເຮັດໃນສະພາຕ່ຳ. ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຄນະກັມມາທິການ, ການໂຕ້ຖຽງ ແລະ ການລົງຄະແນນສຽງ.

ບົດຮຽນທີ 14 ຮ່າງຂໍ້ສເນີກາຍເປັນກົດໝາຍໄດ້ແນວໃດ.

ດັ່ງທີ່ ຮ່າງຂໍ້ສເນີ 20,000ຂໍ້ໄດ້ຖືກນຳສເນີຕໍ່ສະພາຕ່ຳ ແລະ ສະພາສູງ ລະຍະການໄຂຣັຖສະພາ. ແຕ່ວ່າ ໜ້ອຍກວ່າ 10 ເປີເຊັນ ຂອງຂໍ້ສເນີໄດ້ກາຍເປັນກົດໝາຍ. ເພາະຫຍັງ? ໃນເວລາທີ່ ຣັຖສະພາ ເຮັດກົດໝາຍ ມີບາດກ້າວ ແນວໃດ ທີ່ ທັງສອງ "ສະພາ" ໄດ້ເຮັດໄປ. ຫຼືຈະເວົ້າຢ່າງອື່ນ ວ່າ, ເຮັດຈັ່ງໃດ ຮ່າງຂໍ້ສເນີ ຈື່ງກາຍ ເປັນ ກົດໝາຍໄດ້?

1. ອະລ່າພະບົດ ແລກໆ ວຸດທິສະມາຊິກຊາຍຫຼືຍິງສເນີຮ່າງກົດໝາຍ. ເພິ່ນເອົາຂໍ້ເນີໃຫ້ສມຽນ. ສມຽນໃສ່ ນ້ຳເບີ ຂໍ້ສເນີ. ນ້ຳເບີເລີ້ມຕົ້ນ ດ້ວຍ ອັກສອນ H ຫຼື R ຖ້າຫາກມັນເລີ້ມຈາກສະພາ. ຂໍ້ສເນີຈາກ ສະພາສູງ ເລີ້ມ ດ້ວຍຕົວ S. ແລ້ວຂໍ້ສເນີ ຂື້ນ ໄປຫາ ຄນະກັມມາທິການ.

2. ການຕອບສນອງຂອງຄນະກັມມາທິການ ຂໍ້ສເນີ ຫຼາຍຂໍ້ຈົບລົງ"ນະ ຄນະກັມມາທິການ ນີ້ເອງ." ນັ້ນໝາຍວ່າ ຄນະກັມມາທິການ ຕັດສິນ ວ່າຈະບໍ່ຫຍຸ້ງກ່ຽວກັບມັນອີກ. ຖ້າ ຄນະກັມມາທິການຮັບ ຂໍ້ສເນີ, ມັນ ຈະນຳໄປສຶກສາອີກໃໝ່. ຜູ້ ຊ່ຽວຊານໃນພແນກ ນັ້ນຈະໃຫ້ຄຳຄິດຄຳ ເຫັນ. ອາດມີການ"ຮັບຟັງ" ຫຼືໃຫ້ມີການປະຊຸມຕື່ມ ຄັ້ງໃໝ່. ໃນທີ່ສຸດ ຄນະກັມມາທິການລົງຄະແນນ ສຽງຕໍ່ຮ່າງ ຂໍ້ສເນີ. ຖ້າ ສຽງສ່ວນຫລາຍເຫັນ ພ້ອມ, ຮ່າງຂໍ້ສເນີຈະເອົາໄປຫາສະພາທັງໝົດເລີຍ. ຄນະກັມມາທິການ ເຫັນພ້ອມ ກັບ ມ.ຕາ ແລ້ວ ໝາຍວ່າ ສະພາຈະເຫັນພ້ອມນຳກັນ.

3. ການໂຕ້ຖຽງເລີ້ມແລກ ໝົດທັງສະພາກໍຖຽງນຳຂໍ້ສເນີ. ຖ້າຂໍ້ ສເນີມີຂໍ້ຂັດແຍ້ງ, ເຮັດໃຫ້ມີການໂຕ້ຖຽງກັນຫລາຍມື້. ໃນທີ່ສຸດການ ລົງຄະແນນສຽງ ມີຂື້ນ. ຖ້າມັນຜ່ານ ເຫັນພ້ອມ, ຂໍ້ສເນີຈະໄປຫາສະພາ ອື່ນຕໍ່ໄປ.

4. ການເຫັນພ້ອມຈາກສະພາອື່ນ ຖ້າຂໍ້ສເນີເລີ້ມຈາກສະພາຜູ້ແທນແລະເຫັນພ້ອມ ຢູ່ແຫ່ງນັ້ນແລ້ວ. ມັນເລີຍໄປຫາສະພາສູງ. ທຸກສິ່ງຢ່າງໄດ້ເລີ່ມຄືນອີກໃໝ່ໃນສະພາສູງ ດັ່ງດຽວກັນກັບທີ່ ເຮັດໃນສະພາຕ່ຳ. ການເຄື່ອນໄຫວຂອງຄນະກັມມາທິການ, ການ ໂຕ້ຖຽງ ແລະ ການລົງຄະແນນສຽງ.

5. ການຕອບສນອງຂອງປະທານາທິບໍດີ ປະທານາທິບໍດີອາດມີສິດເລືອກໄດ້ ໔ ຢ່າງເວລາໃດເພິ່ນໄດ້ຮັບຮ່າງສເນີມາ :

ກ. ເພິ່ນອາດເຊັນຊື່ຮັບຮ່າງສເນີ. ແລ້ວຮ່າງສເນີກາຍເປັນກົດໝາຍທັນທີ

ຂ. ເພິ່ນອາດໃຊ້ສິດຍັບຍັ້ງ. ນີ້ໝາຍຄວາມວ່າ ເພິ່ນບໍ່ເຫັນພ້ອມນຳໃຫ້ເປັນກົດໝາຍ

ຄ. ເພິ່ນອາດຊັກຊ້າການຕອບສນອງຂອງເພິ່ນໃນລະຫວ່າງ 10 ມື້ ຂນະທີ່ຣັຖສະພາພວມຢູ່ໃນແມ່ທີ່. ຫລັງຈາກ 10 ມື້ ຫາກບໍ່ມີປະຕິກິຣິຍາໃດໆ ຮ່າງສເນີກໍ ເປັນກົດໝາຍໃຫ້ເລີຍໂລດ.

ງ. ເພິ່ນອາດຊັກຊ້າການຕອບສນອງວາລະສຸດທ້າຍຂອງກອງປະຊຸມສມັຍສາມັນ ຫາກວ່າເພິ່ນບໍ່ມີການຕັດສິນໃດໆ ຣັຖສະພາເລີກໄປກ່ອນ 10 ມື້, ຮ່າງສເນີໄດ້ກໍຖືກຍັບຍັ້ງ. ນີ້ເອີ້ນວ່າ "ການໃຊ້ສິດຍັບຍັ້ງແບບພັດໃສ່ຖົງ". ຣັຖສະພາສາມາດ ປັດການໃຊ້ສິດຍັບຍັ້ງຂອງປະທານາທິບໍດີ. ມັນຕ້ອງມີສຽງສນັບສນູນ (໒/3) ຈາກສະພາທັງສອງຂອງຣັຖສະພາ ເພື່ອຈະເຮັດສິ່ງນີ້ໄດ້. ມັນບໍ່ຄ່ອຍມີເລີຍໆ. ຕາມທັມມະດາແລ້ວ ຣັຖສະພາ ສະເໜີຮ່າງສເນີໃນຮູບໃໝ່ໃນສມັຍປະຊຸມຕໍ່ໜ້າ.

ຂັ້ນຕອນຂອງຂໍ້ສເນີຜ່ານຣັຖສະພາ

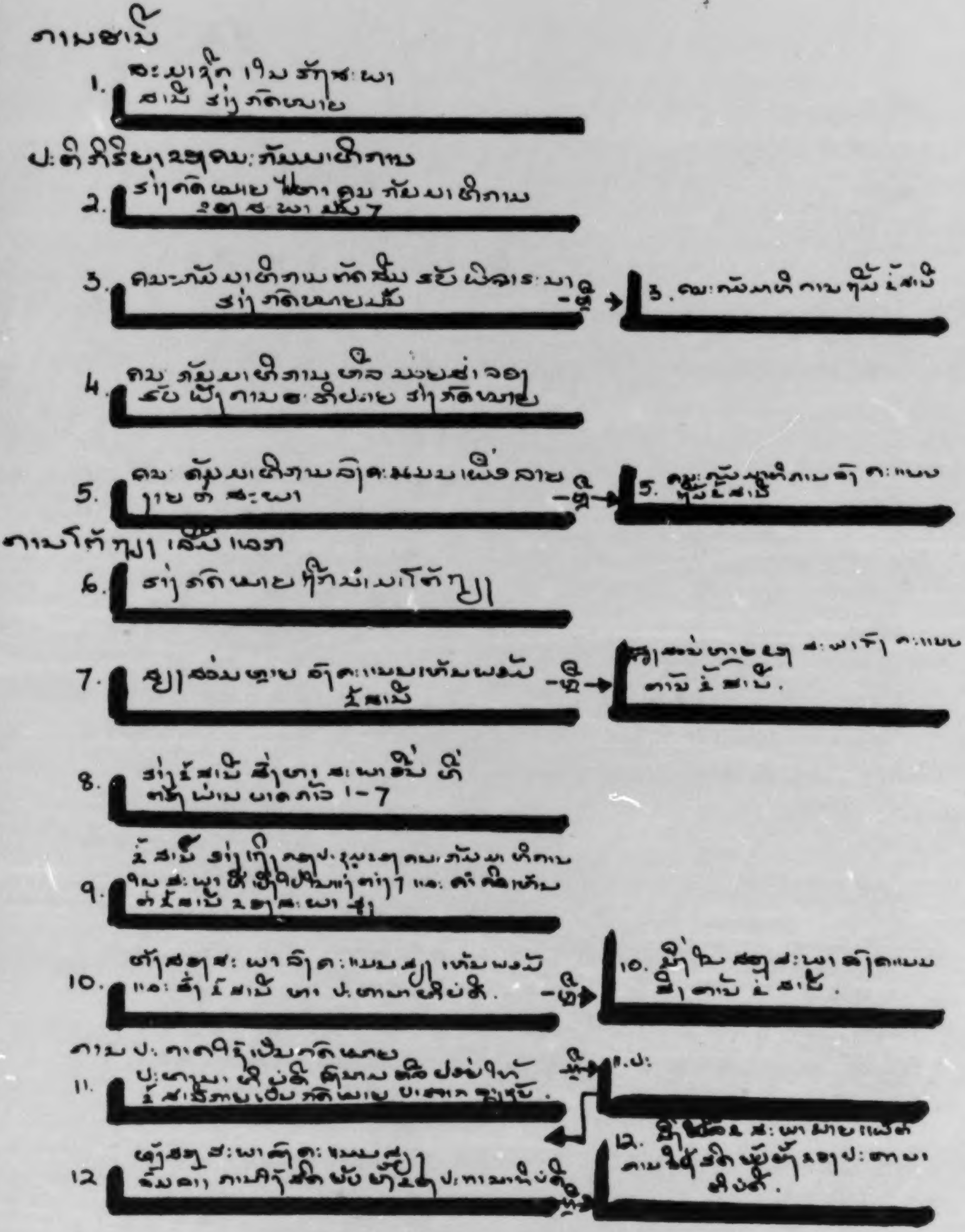
ການສເນີ
1. ສະມາຊິກ ໃນ ຣັຖສະພາ
ສເນີ ຮ່າງກົດໝາຍ
ປະຕິກິຣິຍາຂອງຄະນະກັມມາທິການ
2. ຮ່າງກົດໝາຍ ໄປຫາ ຄນະກັມມາທິການ
ຂອງສະພາ ນັ້ນໆ
3. ຄນະກັມມາທິການ ທັດສິນ ຮັບ ພິຈາຣະນາ
ຮ່າງກົດໝາຍນັ້ນ
ຫຼື
3. ຄນະກັມມາທິການ ຖິ້ມ ຂໍ້ສເນີ
4. ຄນະ ກັມມາທິການ ຫຼື ໜ່ວຍຍ່ອຍ
ຮັບ ຟັງ ການ ອະທິບາຍ ຮ່າງກົດໝາຍ
5. ຄນະ ກັມມາທິການ ລົງຄະແນນ ເພື່ອ ສາຍ
ງານ ຕໍ່ ສະພາ
ຫຼື
5. ຄນະກັມມາທິການ ລົງ ຄະແນນ
ຖິ້ມ ຂໍ້ສເນີ
ການໂຕ້ຖຽງ ເລີ້ມ ແລກ
6. ຮ່າງກົດໝາຍ ຖືກນຳມາໂຕ້ຖຽງ
7. ສຽງສ່ວນຫຼາຍ ລົງຄະແນນເຫັນພ້ອມ
ຂໍ້ສເນີ
ຫຼື
ສຽງສ່ວນຫຼາຍຂອງສະພາລົງຄະແນນ
ຕ້ານ ຂໍ້ສເນີ.
8. ຮ່າງຂໍ້ສເນີ ສົ່ງຫາ ສະພາອື່ນ ທີ່
ຕ້ອງ ຜ່ານ ບາດກ້າວ 1-7
9. ຂໍ້ສເນີ ຮ່າງ ເຖິງ ຄນະປະຊຸມຂອງ ຄນະກັມມາທິການ
ໃນ ສະພາ ທີ່ ເຫັນດີ ຕ່າງໆ ແລະ ຕໍ່ ຄື ເຫັນ
ຕໍ່ຂໍ້ສເນີ ຂອງສະພາ ອື່ນ
10. ທັງສອງສະພາ ລົງຄະແນນສຽງ ເຫັນພ້ອມ
ແລະ ສົ່ງ ຂໍ້ສເນີ ຫາ ປະທານາທິບໍດີ.
ຫຼື
10. ອີກໃນ ສອງສະພາ ລົງຄະແນນ
ສຽງ ຕ້ານ ຂໍ້ສເນີ.
ການ ປະກາດໃຊ້ເປັນກົດໝາຍ
11. ປະທານາທິບໍດີ ລົງນາມ ຫຼື ປ່ອຍໃຫ້
ຂໍ້ສເນີກາຍເປັນກົດໝາຍ ບໍ່ຕ້ອງລົງນາມ.
ຫຼື
11. ປ.ປ:
12. ທັງສອງສະພາ ລົງຄະແນນສຽງ
ລົບລ້າງ ການຄັດຄ້ານ ຂອງ ປະທານາທິບໍດີ
ຫຼື
12. ອີກໃນ ສອງສະພາ ສາຍແພ້
ການ ລົບລ້າງ ການຄັດຄ້ານ ຂອງປະທານາ
ທິບໍດີ.

Lesson 15 Government by the People - State Government

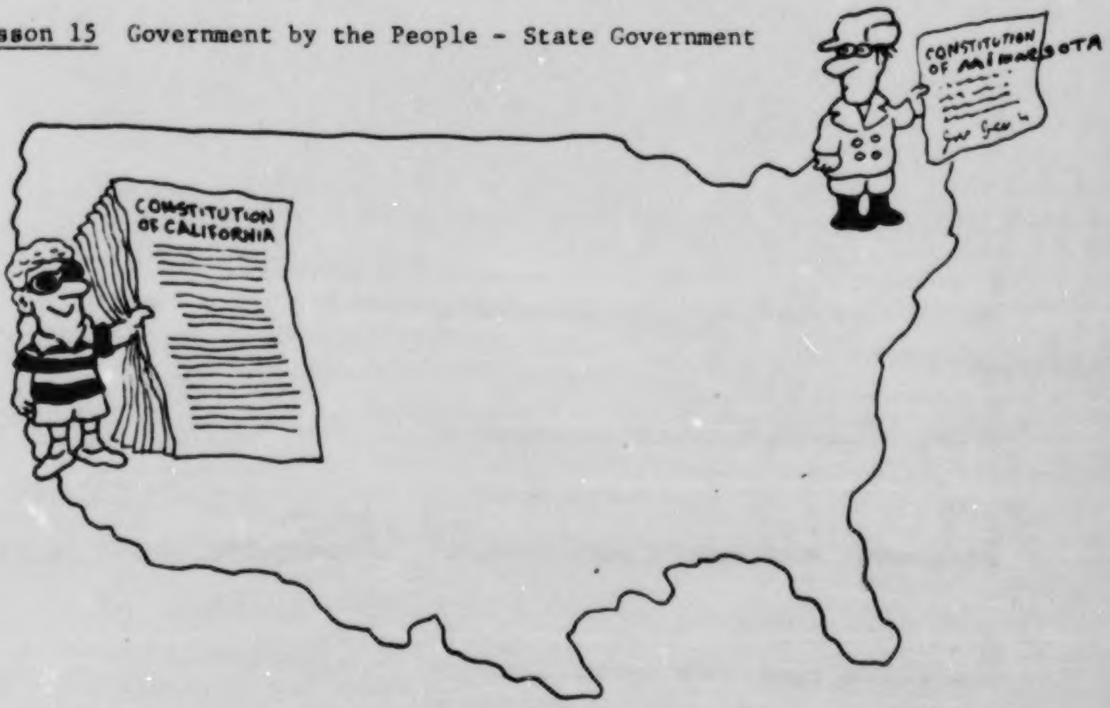

Every citizen should know how much his or her government works. But in a democracy that is not enough. Every person should also know about the parts of government that have the most to do with his or her life - the state, county, and city government. As a citizen you need to know how your government works and what it is doing for you. After all, it is your money that pays for government to do things.

Without the 10th Amendment of the United States Constitution there would be no state governments at all. This Amendment says that the states keep any powers that aren't already given to the federal government. The Constitution also names some powers that the states cannot have. But what powers do states actually have? First, they have the power to make laws to govern their own citizens. In other words, states make laws about things that happen within their boundries. They have the power to 1) build roads and highways; 2) write driving laws; 3) build and run schools; 4) decide what training and education teachers need; 5) decide at what age teenagers can drive, smoke, drink alcohol, stay out of school, or get married; 6) set up courts; 7) set up cities and other local governments within the state.

State Constitutions

Minnesota, like every state, wrote a constitution. This state's constitution sets up our state's government and names which powers the state government will have. Some constitutions are very short. Others, such as California's, are long enough to make a thick book. This is partly because it is a large state that has grown very quickly and has needed to make many changes. These states have ended up with long constitutions.

All fifty (50) state constituitions are alike in at least one way: they do not go against the U.S. Constitution. It is the highest law of the land. The states must make laws that do not go against those made by the Constitution.

Also, every state has a bill of rights based on the U.S. Bill of Rights. But some states go further than the U.S. Bill of Rights in giving citizens their rights. For example, California and Illinois are two states that promise equal rights to women and handicapped persons. This promise is part of those two states' constitutions.

Another way the fifty states are alike is that they all use the federal government as a model for their state governments. Remember that the federal government is set up in three branches:

1. Congress - makes all the laws
2. the President and his departments - carry out the laws.
3. the Supreme Court - decides the meaning of laws and also decides if laws are within the highest law of the land.

The states work the same way. They also have one branch to pass laws, one to carry out laws, and one to judge laws. But each branch has its own powers. And each branch has some powers that hold back the powers of the other branches. This helps all the parts of government work together. It also keeps one branch from getting strong enough to take over the other branches.

Review

A. The federal government and our Minnesota state government are alike in many ways. Check (✓) the ways the two are alike.

_____1. Both have constitutions

_____2. Both are set up in three branches

(Review continued)

_____3. Both give different powers to each branch
_____4. Minnesota has all the same powers the federal government has
_____5. Both have bills of rights in their constitutions

II. Use the words from the list below to write in the spaces.

10th Amendment federal laws constitutions highest

1. Minnesota gets its power from the ____________________ of the U.S. Constitution.
2. The U.S. Constitution is the __________ law of the land.
3. Some state ________________ are long; others are very short.
4. Minnesota has the power to make some of its own ____________________.
5. Another name for the U.S. government is the ____________________ government.

ບົດຮຽນທີ 15 ຣັຖບານໂດຍປະຊາຊົນ - ອົງການປົກຄອງຂອງລັດ

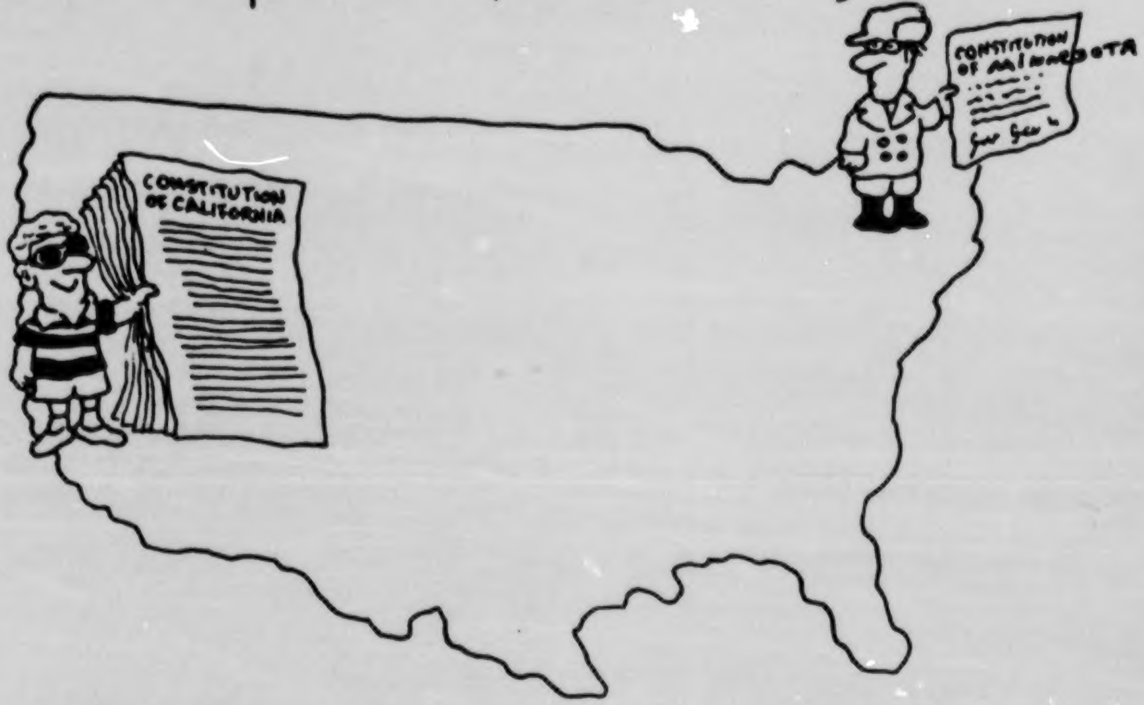

ທຸກໆຄົນ ຄວນຮູ້ວ່າ ຣັຖບານຂອງທ່ານ ທຳງານ ແນວໃດ. ແຕ່ວ່າລະບອບ ປະຊາທິປະໄຕ ສິ່ງນັ້ນ ຍັງບໍ່ເປັນການ ງ່າຍເທື່ອ. ທຸກໆຄົນຄວນ ຮູ້ກ່ຽວກັບ ສ່ວນປະກອບຂອງ ຄະນະຣັຖບານອີກ ທີ່ສ່ວນໃຫຍ່ໄດ້ ມີການພົວພັນກັບຊີວິດຂອງຕົນ - ລັດ - ເມືອງ ແລະ ອົງການປົກຄອງ ເທສບານ. ໃນນາມຜູ້ຖືສັນຊາດ ທ່ານເອງຕ້ອງການຮູ້ວ່າ ຣັຖບານ ຂອງທ່ານ ເຮັດວຽກ ແນວໃດ ແລະ ມີສິ່ງໃດແດ່ທີ່ ທາງຣັຖບານ ກຳລັງ ເຮັດວຽກ ເພື່ອທ່ານ. ທຸກສິ່ງ ທຸກຢ່າງ, ນັ້ນ ແມ່ນ ເງິນ ຂອງທ່ານ ທີ່ຈ່າຍ ໃຫ້ອົງການປົກຄອງ ເພື່ອ ເຮັດສິ່ງ ເຫລົ່ານັ້ນ.

ປາສຈາກ ຂໍ້ແກ້ໄຂທີ 10 ຂອງຣັຖທັມມະນູນສະຫະລັດຈະບໍ່ມີ ອົງການປົກຄອງຂອງລັດເລີຍ. ຂໍ້ແກ້ໄຂສະບັບນີ້ໄດ້ບອກວ່າ ບັນດາລັດຕ່າງໆໄດ້ຮັກສາອຳນາດທຸກຢ່າງທີ່ ຍັງບໍ່ໄດ້ມອບ ໃຫ້ຣັຖບານກາງເທື່ອ. ຣັຖທັມມະນູນໄດ້ບອກຊີ້ອຳນາດບາງຢ່າງ ທີ່ບັນດາລັດຕ່າງໆບໍ່ສາມາດມີໄດ້. ແຕ່ວ່າມີອຳນາດອັນໃດແດ່

ທີ່ ບັນດາລັດຕ່າງໆ ພວມ ມີ ຢູ່ໃນ ປັດຈຸບັນ? ເລີ້ມ ແຮກ ພວກ ເພິ່ນ ໄດ້ ສາມາດ ເພື່ອ ເຮັດ ກົດໝາຍ ປົກຄອງ ພົລເມືອງ ຂອງ ພວກເຂົາ ເອງ. ຫລືເວົ້າໄດ້ ວ່າ ບັນດາລັດ ຕ່າງໆ ເຮັດ ກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບ ສິ່ງ ທີ່ ເກີດ ຂຶ້ນ ໃນ ເຂດ ນັ້ນ ແດນ ດິນ ຂອງ ຕົນ ເອງ. ພວກ ເພິ່ນ ມີ ສາ ມາດ 1) ສ້າງ ຖນົນ ແລະ ທາງ ຫຼວງ; 2) ຂຽນ ກົດໝາຍ ກ່ຽວກັບ ການ ຂັບຂີ່ ຍານ ພາຫະນະ; 3) ສ້າງ ແລະ ບໍລິຫານ ໂຮງຮຽນ; 4) ຕັດສິນ ຈະ ໃຫ້ ມີ ວິຊາ ໃດ ຄວນ ແກ່ ການ ຝຶກຫັດ ແລະ ຄູອາຈານ ຕ້ອງການ ສຶກສາ ແນວໃດ ທີ່ ຕ້ອງການ; 5) ຕັດສິນວ່າ ວັຍລຸ່ນ ຈັກ ປີ ສາມາດ ຂັບ ຂີ່ ໄດ້, ສູບຢາ, ດື່ມ ເຫຼົ້າ, ບໍ່ ເຂົ້າຮຽນ ຫລື ແຕ່ງ ງານ ໄດ້; 6) ສ້າງ ລະບົບ ສານ; 7) ສ້າງ ຕົວເມືອງ ແລະ ອົງການ ປົກຄອງ ທ້ອງຖິ່ນ ອື່ນໆ ພາຍໃນລັດ.

ຣັຖທັມມະນູນຂອງລັດ

ມິນນີໂຊຕາ, ກໍ່ ຄືກັບ ລັດອື່ນໆ, ໄດ້ ຂຽນ ຣັຖທັມມະນູນ ສະບັບນຶ່ງ. ຣັຖທັມມະນູນ ຂອງລັດ ໄດ້ ສ້າງ ການປົກ ຄອງຂອງລັດ ຂອງ ພວກເຂົາ ແລະ ມັນໄດ້ ບອກ ລາຍ ຊື່ ອຳນາດໃດ ທີ່ ອຳນາດການປົກຄອງ ລັດ ຄວນມີ. ຣັຖທັມມະນູນ ຂອງ ບາງ ລັດ ນັ້ນ ສັ້ນໆ. ບາງລັດອື່ນ, ເຊັ່ນ ຄາລີຟໍເນັຍ ມີ ຣັຖທັມມະນູນ ຍາວ ສາມາດ ເຮັດ ເປັນ ປຶ້ມ ຫົວ ໜາ ໄດ້. ນີ້ ແມ່ນ ພຽງ ສ່ວນ ນຶ່ງ ເທົ່າ ນັ້ນ ເພາະ ວ່າ ມັນ ແມ່ນ ລັດ ທີ່ ກວ້າງໃຫຍ່ ທີ່ ໄດ້ ເລີ້ມ ຂຍາຍ ຕົວ ຢ່າງ ວ່ອງໄວ ແລະ ຕ້ອງການໃຫ້ ມີການ ແກ້ໄຂ ຢ່າງ ຫຼວງ ຫຼາຍ. ບັນດາ ລັດເຫຼົ່ານີ້ ລົງ ເອີຍ ດ້ວຍ ການ ມີ ຣັຖທັມມະນູນ ອັນ ຍືດ ຍາວ.

ຣັຖທັມມະນູນ ທັງ ໝົດ ຂອງ 50 ລັດ ແມ່ນ ຄ້າຍ ຄືກັນ ໃນ ຢ່າງ ສຳຄັນ ທາງນຶ່ງ: ມັນຈະ ບໍ່ ຕ້ານ ຣັຖທັມມະນູນຂອງສະຫະລັດ. ມັນແມ່ນກົດໝາຍສູງສຸດຂອງ ແຜ່ນ ດິນ. ລັດ ຕ່າງໆ ຕ້ອງ ເຮັດກົດໝາຍ ທີ່ ບໍ່ ຕ້ານ ສິ່ງ ທີ່ ເຮັດ ຂຶ້ນ ຈາກ ຣັຖທັມມະນູນ.

ອີກ ຢ່າງ ນຶ່ງ, ທຸກລັດ ມີ ສິດທິ ພົລເມືອງ ພົນ ພື້ນ ຖານ ຂອງ ສິດ

ທີ່ພົລເມືອງຂອງສະຫະລັດ. ແຕ່ວ່າ ບາງລັດໄປໄກກວ່າ ສິດທິພົລເມືອງ ສະຫະລັດໃນການໃຫ້ສິດທິ ແກ່ ພົລເມືອງຂອງພວກຕົນ. ຕົວຢ່າງ ຄາລີຟໍເນັຍ ແລະ ອີລີນ້ອຍ ແມ່ນ ສອງລັດ ທີ່ໃຫ້ ສັນຍາ ມີສິດ ເທົ່າທຽມກັນ ແກ່ ຜູ້ຍິງ ແລະ ຄົນ ພິການ. ຄຳໝັ້ນ ສັນຍາ ນີ້ ແມ່ນ ສ່ວນ ນຶ່ງຂອງ ຣັຖ ທຳມະນູນຂອງ ສອງ ລັດ ທີ່ກ່າວ ນີ້

ຢ່າງອື່ນອີກ ບັນດາ(໕໐)ລັດ ແມ່ນ ຄ້າຍ ຄືງກັນ ແມ່ນ ສັນ ທີ່ ວ່າ ລັດຕ່າງໆໃຫ້ ຣັຖບານ ກາງ ເປັນ ຕົວຢ່າງ ສ່ວນວິທີການ ປົກຄອງພາຍໃນ ລັດ ຂອງ ພວກເພິ່ນ. ຈື່ໄວ້ວ່າ ຣັຖບານ ກາງ ປະກອບ ດ້ວຍ ສາມ ຂະແໜງ ດ້ວຍ ກັນ.

1. ຣັຖສະພາ – ກົດໝາຍ ຖືກຜລິດ ເຮັດຢູ່ ແຫ່ງ ນັ້ນ
2. ປະທານາທິບໍດີ ພ້ອມ ຄະນະຣັຖມົນຕີຂອງເພິ່ນ – ນຳກົດ ໝາຍອອກໃຊ້
3. ສານສູງສຸດ – ຕັດສິນ ຄວາມໝາຍຂອງກົດໝາຍ ແລະ ຕັດສິນອີກ ວ່າ ກົດໝາຍນັ້ນຢູ່ພາຍໃຕ້ ກົດໝາຍສູງສຸດຂອງ ແຜ່ນ ດິນຫຼືບໍ່?

ບັນດາລັດຕ່າງໆ ເຮັດວຽກໄປ ທາງ ດຽວ ກັນ. ພວກເພິ່ນ ຍັງມີ ຂະແໜງນຶ່ງ ອອກ ກົດ ໝາຍ, ຂະແໜງນຶ່ງ ນຳ ກົດ ໝາຍ ອອກໃຊ້, ແລະ ຂະແໜງນຶ່ງ ຕັດສິນ ກົດໝາຍ. ແຕ່ວ່າ ແຕ່ລະ ຂະແໜງ ມີອຳນາດຂອງ ຕົນເອງ. ແຕ່ລະຂະແໜງ ມີ ອຳນາດ ບາງຢ່າງ ໜ່ວງ ລັ້ງຂະແໜງ ອື່ນໆ. ນີ້ ຊ່ວຍ ພາກສ່ວນ ຕ່າງໆ ໝົດ ຂອງ ຄະນະ ຣັຖບານໃຫ້ ເຮັດວຽກ ຮ່ວມກັນ. ມັນ ຍັງ ຮັກສາ ຂະແໜງ ນຶ່ງ ຈາກການ ມີ ອຳນາດ ຫຼາຍ ທີ່ຈະ ຄວບຄຸມ ຂະແໜງ ອື່ນໄດ້.

Lesson 16 State Legislature

Remember that the legislature (lawmaking) branch of the federal government is called Congress. Congress makes the laws. Every state government too, has a legislative branch where laws are made.

This legislative branch has different names in different states. It could be called any one of the following names:

a. Legislative Assembly
b. State Legislature
c. General Assembly
d. General Court

It always meets at the state capitol. What is the name of the city in which our state capitol is located? ______________________________

What is the name given to our legislative branch? ____________________

The State Senate

Most states use the U.S. Congress as a model for their state legislatures. These legislatures also are usually set up in two "houses." But the state of Nebraska tried something different. The Nebraska legislature has only one house. It is not called bicameral. It is called unicameral, meaning one house. In other states one of the houses is called the Senate. Its members are called state senators. Each state senator is elected for a four-year term. This is a shorter period than a United States Senator, who is elected for six years.

Each state is divided into counties. Each county has its own local government. Years ago people of each county would elect one senator. Remember that Article I says that in the U.S. Senate each state gets only two votes - one for each senator. The state senate was supposed to work the same way. A big county and a little county would each get only one senator - one vote. That would stop the big counties from always winning on every vote.

But it isn't that way any more. Now most states have "senate districts" based on population. This means that every group of a specific number of people has one state senator. But the size of these "senate districts" is not always the same. For example, the state of Wyoming has only 11,000 people in a district. California has 500,000 people in a district.

The State House of Representatives

The second house of the state legislature has different names in different states. It could be any of the following:

a. House of Representatives

b. Assembly

c. House of Delegates

d. General Assembly

What does Minnesota call its second house?

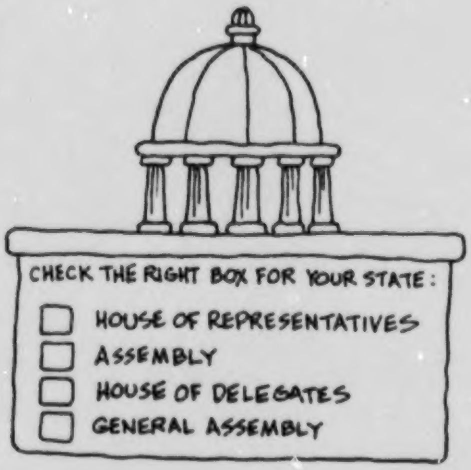
CHECK THE RIGHT BOX FOR YOUR STATE:
☐ HOUSE OF REPRESENTATIVES
☐ ASSEMBLY
☐ HOUSE OF DELEGATES
☐ GENERAL ASSEMBLY

Sometimes the members are called state representatives or assemblymen or delegates. These elected people usually serve for two years, sometimes for four. This is very much like the United States House of Representatives. Each member represents a smaller group of voters.

Each group of these voters is called a voting district. The districts are set up by population. Every group of so many people (say 40,000 voters) has one representative in the state house of representatives. California has the largest district, with 250,000. But Vermont and New Jersey have only 1800 people in each district. These voting districts are like the senate districts. They are set up by population.

Qualifications for Lawmakers

Every state's constitution sets out qualifications for membership. Some states vary, but the requirements are easy to meet.

In most states, representatives must be at least 21; but in several the minimum age is 18. Most states set a higher minimum age for senators - usually 25.

A legislator, whether senator or representative, must be a citizen of the United States. He or she must be a legal resident of the state and must live in the district he/she represents.

Legislators are chosen by popular vote in every state. In most states the lawmakers are elected in November of the even-numbered year. (For example, 1980, 1982, 1984.)

In many states, the job of senator or representative is only a part-time job. Many state lawmakers work at their other jobs as well as their state offices. Some are lawyers or businessmen. But sometimes a student or a homemaker has run for office and won.

The main job of the state legislature is to pass laws. These laws are to serve the needs of the people in each state. Let's review some of the things states make laws about:

(1) building of roads and highways
(2) driving laws
(3) building and running schools
(4) deciding what training teachers need
(5) deciding at what age teenagers can drive, smoke, drink alchol, stay out of school, or get married
(6) setting up courts
(7) hunting and fishing
(8) gambling
(9) the sale of fireworks
(10) what acts are against the law
(11) how to handle lawbreakers
(12) taxes

(13) state parks

(14) setting up businesses

(15) job and building safety

Remember, these are only a few of the laws states pass for the welfare of their citizens.

State lawmakers must follow the wishes of their districts. They must vote on possible new laws. But at this time they are not called laws. They are called bills. These bills are talked over before a vote is taken. It's the job of the state lawmaker to decide if such bills would be good for most of the people of the state. Sometimes that is not an easy thing to do. Often, no matter what lawmakers decide, some of the voters are unhappy.

How Bills Become Laws

The lawmakers study the bill and vote on it. Both houses must pass the bill by a majority vote (one vote over half). This means that more then half must want the new law. If the bill passes both houses, it then goes to the governor of the state.

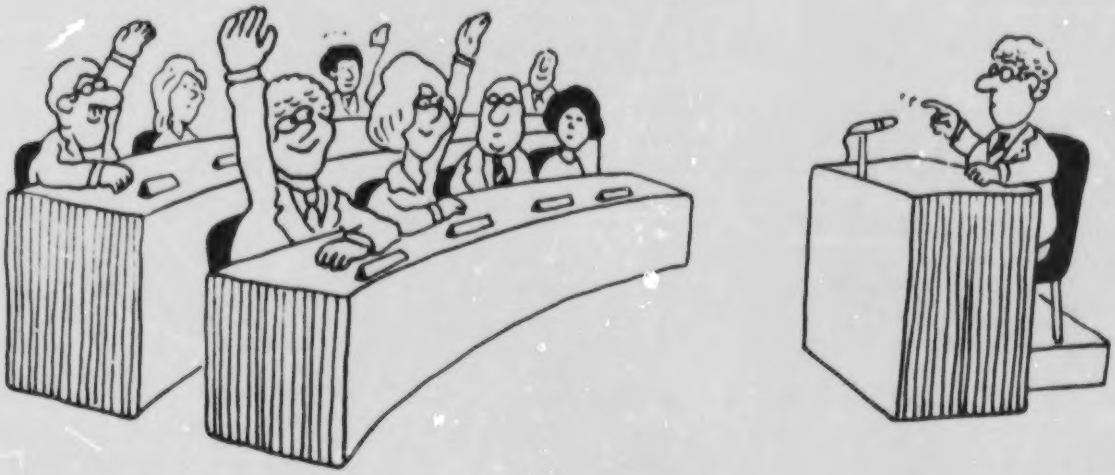

This is what happens in Congress, too. The only difference is that once a bill passes both houses in Congress, it goes to the President, not the governor.

If the governor wants the bill to be law, he signs it. This is the last step. The bill becomes a law. If the governor doesn't like the bill, he vetoes it. Veto is the name for the governor's "no" vote.

Just as in the federal government, a state bill that is vetoed can still become law. It must pass each house again. Usually, it must win by a 2/3 majority. That means more then 2/3 or about 67% of the lawmakers want to override (which means cancel or nullify) the veto.

Review of Lesson Sixteen

I Check (x) the ways our state's legislature is set up like the United States Congress.

________A. Both are usually set up in two houses.

________B. One of the houses is called the Senate.

________C. Bills have to pass both houses before going to the President or governor.

________D. The main job of both is to pass laws.

II The federal government and our state government are alike in many ways. Check (x) the ways the two are alike.

________A. Both have constitutions.

________B. Both are set up in three branches.

________C. Both give different powers to each branch.

________D. Minnesota has all the same powers the federal government has.

________E. Both have bills of rights in their constitutions.

III Using Government Words

A. Use words from the following list to write in the spaces.

10th Amendment
constitutions
highest
federal
laws

1. Our state gets its power from the ____________________ of the United States Constitution.

2. The Constitution is the ____________________law of the land.

3. Some state ____________________are long; others are very short.

4. Your state of Minnesota has the power to make some of its own ____________________.

5. Another name for the United States government is the ______________.

V The following review of words will help you to understand government. Draw a line from each word under Column A to its meaning under Column B. The first one is done for you.

Column A	Column B
bill	a "no" vote by the governor or President
majority	what a law is called before it is passed
assembly	name for one of the houses in the state legislature
veto	where state laws are made
senator	a member of the senate
state legislature	more than half

ບົດຮຽນທີ 16 ອຳນາດນິຕິບັນຍັດຂອງລັດ

ຈົ່ງຈື່ໄວ້ວ່າ ຂະແໜງອຳນາດນິຕິບັນຍັດ (ເຮັດກົດໝາຍ) ຂອງຣັຖບານກາງ ເອີ້ນວ່າ ຄອງເກຣສ. ສະພາຄອງເກຣສ ເຮັດກົດໝາຍ. ທຸກຣັຖບານຂອງລັດຈະມີຂະແໜງນິຕິບັນຍັດ ກໍຄືກັນ ບ່ອນ ທີ່ກົດໝາຍ ໄດ້ ເຂົ້າສະພາ.

ຂະແໜງນິຕິບັນຍັດ ນີ້ ມີຫຼາຍຊື່ ຕ່າງກັນຕາມບັນດາລັດຕ່າງໆ. ບັນດາຊື່ຖືກຮຽກຕາມນີ້ ໃນບັນດາລາຍຊື່ທີ່ຕໍ່ໄປນີ້:

ກ. ສະພາ ນິຕິບັນຍັດ

ຂ. ສະພາ ນິຕິບັນຍັດຂອງລັດ

ຄ. ສະພາໃຫຍ່

ງ. ສານໃຫຍ່

ທຸກຄັ້ງ ມີການປະຊຸມ ທີ່ ສະຖານທີ່ ປະຊຸມຜູ້ແທນຣາສດອນ ປະຈຳລັດ. ສະຖານທີ່ ປະຊຸມ ຜູ້ແທນລາສດອນ ປະຈຳລັດ ມິນນີໂຊຕາ ຢູ່ ເມືອງໃດ? St. PAUL ຊື່ ຂະແໜງນິຕິບັນຍັດ ທີ່ລັດຂອງພວກເຮົາ ແມ່ນ ຫຍັງ? State legislature

ສະພາສູງຂອງລັດ

ບັນດາລັດຕ່າງໆສ່ວນຫຼາຍໃຊ້ສະພາ ຄອງເກຣດສະຫະລັດ ເປັນຕົວຢ່າງ ແກ່ຂະແໜງນິຕິບັນຍັດຂອງພວກເຂົາ. ຂະແໜງນິຕິບັນຍັດ ເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນປະກອບດ້ວຍສອງ "ສະພາ" ອີກ. ແຕ່ລັດ NEBRASKA ໄດ້ເຮັດແບບຕ່າງ. ຂະແໜງນິຕິບັນຍັດຂອງ Nebraska ມີພຽງສະພາດຽວ. ມັນບໍ່ໄດ້ເອີ້ນ bicameral. ມັນເອີ້ນວ່າ unicameral, ໝາຍວ່າ ມີສະພາອັນດຽວ. ໃນບັນດາລັດອື່ນໆ ໜຶ່ງໃນບັນດາສອງສະພາ ເອີ້ນວ່າ ສະພາສູງ. ສະມາຊິກຂອງສະພານີ້ເອີ້ນວ່າ ສະມາຊິກສະພາສູງຂອງລັດ. ສະມາຊິກແຕ່ລະທ່ານມີອາຍຸການ 4 ປີ. ຣະຍະປີການນີ້ສັ້ນກ່ວາ ສະມາຊິກສະພາສູງສະຫະລັດ, ຜູ້ທີ່ຖືກເລືອກຕັ້ງໃນ ທຸກໆ ຫົກປີ

ແຕ່ລະລັດ ແບ່ງເປັນ ເຂດເມືອງ. ແຕ່ລະເຂດເມືອງມີອຳນາດປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນໂດຍເອງ. ຫຼາຍປີຜ່ານມາ ແຕ່ລະເຂດເມືອງ ເລືອກ ສະມາຊິກ ສະພາສູງ ທ່ານນຶ່ງ.

ຄຳໄຂບໍ່ວ່າ ມາດຕາ ນີ້ ເວົ້າວ່າໃນສະພາສູງສະຫະລັດ ແຕ່ລະລັດ ມີສິດອອກສຽງໄດ້ພຽງສອງສຽງ. ສຽງນີ້ ສໍາລັບ ສະມາຊິກທ່ານນີ້. ສະມາຊິກສະພາສູງຂອງລັດກໍ່ຄວນຈະເລືອກໄປໃນທາງດຽວກັນ. ເຂດເມືອງໃຫຍ່ ແລະ ເຂດເມືອງນ້ອຍ ກໍ່ຈະໄດ້ພຽງແຕ່ ສະມາຊິກສະພາສູງທ່ານດຽວ - ໜຶ່ງສຽງ. ນັ້ນ ແມ່ນວິທີທາງແນວໜຶ່ງຈະຍັບຍັ້ງຈາກການໄດ້ຮັບໄຊຊະນະຂອງການລົງຄະແນນສຽງທຸກຄັ້ງຈາກ ບັນດາເຂດເມືອງໃຫຍ່ໆ

ແຕ່ວ່າ ມັນບໍ່ແມ່ນເປັນໄປ ແບບນັ້ນ ຕື່ມອີກ ແລ້ວ. ປັດຈຸບັນ ລັດສ່ວນຫລາຍມີ "ສະມາຊິກສະພາສູງຕາມໂຊນເຂດ" ເອົາຈຳນວນຫົວຄົນເປັນພື້ນຖານ. ນີ້ໝາຍຄວາມວ່າ ທຸກໆກຸ່ມຄົນ ທີ່ມີຈຳນວນ ປະຊາກອນ ຈຳນວນໃດຈຳນວນໜຶ່ງມີ ສະມາຊິກສະພາສູງໄດ້ພຽງທ່ານດຽວ. ແຕ່ວ່າຂະໜາດຂອງ "ສະມາຊິກສະພາສູງຂອງໂຊນເຂດ" ບໍ່ຄືກັນສະເໝີໄປ. ຕົວຢ່າງ, ລັດ Wyoming ມີພຽງ 11,000 ຄົນໃນໂຊນເຂດນີ້. ລັດຄາລີຟໍເນັຍ ມີ 500,000 ໃນໂຊນເຂດນີ້

ຜູ້ແທນຣາສດອນຂອງລັດ

ສະພາທີສອງຂອງລັດ ຂແນງນິຕິບັນຍັດ ມີຫລາຍຊື່ຕ່າງກັນ ແຕ່ລະລັດ. ມັນອາດຈະແມ່ນຊື່ ແນວໃດ ແນວໜຶ່ງດັ່ງຕໍ່ລົງໄປນີ້:

ກ. ສະພາຜູ້ແທນຣາສດອນ

ຂ. ສະພາ

ຄ. ສະພາຜູ້ຕາງໜ້າ

ງ. ສະພາໃຫຍ່

ມິນນີໂຊຕາຮ້ອງສະພາທີສອງແນວໃດ?

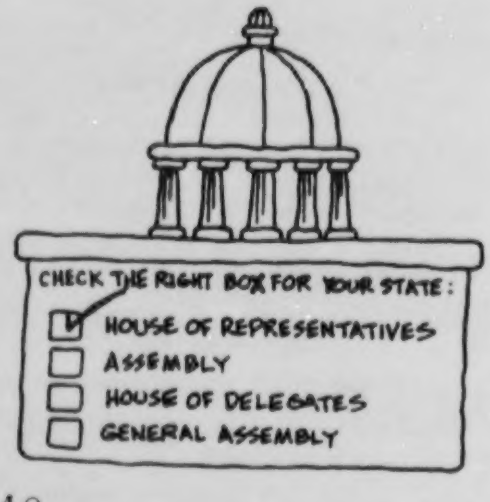
CHECK THE RIGHT BOX FOR YOUR STATE:
☑ HOUSE OF REPRESENTATIVES
☐ ASSEMBLY
☐ HOUSE OF DELEGATES
☐ GENERAL ASSEMBLY

ບາງຄັ້ງ ສະມາຊິກ ພັກ ຖືກ ເອີ້ນວ່າ ຜູ້ແທນ ຫຼື ບຸກຄົນໃນສະພາ ຫຼື ຜູ້ຕາງໜ້າ. ບຸກຄົນທີ່ຖືກເລືອກຕັ້ງຈາກ ປະຊາຊົນ ເຫຼົ່ານີ້ ຕາມ ທຳມະດາ ແລ້ວ ຮັບໃຊ້ ໜ້າທີ່ ສອງປີ, ບາງຄັ້ງກໍ່ ສີ່ປີ. ອັນນີ້ ມັນກໍ່ແມ່ນ ຄ້າຍ ຄືກັບ ຜູ້ແທນລາສະດອນ ຂອງ ສະພາຜູ້ແທນລາສະດອນ ສະຫະລັດ. ແຕ່ລະທ່ານ ເປັນ ຕົວແທນ ຂອງ ກຸ່ມ ຄົນ ກຸ່ມ ນ້ອຍ ກຸ່ມໜຶ່ງ ທີ່ ໄປອອກ ສຽງ ເລືອກຕັ້ງ.

ແຕ່ລະກຸ່ມ ຂອງຜູ້ໄປອອກສຽງເລືອກ ຕັ້ງ ເອີ້ນ ວ່າ ຂົງເຂດຜູ້ອອກສຽງເລືອກຕັ້ງ (voting district). ຂົງເຂດ ນີ້ ຂຶ້ນ ກັບຈຳນວນ ປະຊາກອນ. ແຕ່ລະ ກຸ່ມ ທີ່ມີປະຊາກອນ ຫຼາຍ (ເວົ້າວ່າ 40,000 ຜູ້ໄປອອກສຽງ) ມີ ຜູ້ແທນ ຜູ້ໜຶ່ງ ໃນ ສະພາ ຜູ້ແທນ ລາສະດອນ. ຄາລີຟໍເນັຍ ມີຂົງເຂດໃຫຍ່ທີ່ສຸດ, ມີເກືອບ ຮອດ 250,000ຄົນ. ແຕ່ວ່າລັດ ເວີມອນ ແລະ ລັດ ນິວເຈີຊີ ມີພຽງ 1800 ຄົນ ຕໍ່ ຂົງເຂດໜຶ່ງ. ຂົງເຂດ ຜູ້ອອກສຽງເລືອກຕັ້ງນີ້ ກໍ່ຄືກັນກັບ ຂົງເຂດ ເລືອກຕັ້ງ ສະມາຊິກ ສະພາສູງ. ຈັດຕັ້ງ ຂຶ້ນ ຕາມຈຳນວນ ປະຊາກອນ.

ຄຸນນະວຸດທິ ຂອງຜູ້ ເຮັດກົດໝາຍ

ຣັຖທັມມະນູນ ຂອງ ແຕ່ລະລັດໄດ້ ບອກຈົ່ງ ແຈ້ງ ຄຸນນະວຸດທິຂອງຜູ້ ເປັນ ສະມາຊິກ. ບາງລັດ ກໍ່ ແລ້ວ ແຕ່, ແຕ່ວ່າ ສິ່ງຈຳເປັນຕ້ອງກ່າວ ຫາໄດ້ ງ່າຍດາຍ.

ໃນ ຫຼາຍ ລັດ ຜູ້ ແທນ ຕ້ອງ ມີ ອາຍຸ ຢ່າງນ້ອຍ ໒໑ ປີ; ແຕ່ ໂດຍ ທົ່ວໄປ ອາຍຸ ຕ່ຳ ສຸດແມ່ນ 18 ປີ. ລັດ ສ່ວນຫຼາຍໄດ້ ເຫັນ ອາຍຸ ຜູ້ຈະ ເປັນ ສະມາຊິກ ສະພາ ສູງ ຕ້ອງມີ ອາຍຸ 25ປີ ເປັນ ທຳມະດາ ຢ່າງ ນ້ອຍ.

ສະມາຊິກ ສະພາມີສິດປ່ຽນພັດ ຈະ ແມ່ນ ສະມາຊິກສະພາສູງ ຫຼື ຜູ້ແທນ ຫາກ ແມ່ນ ຜູ້ ທີ່ສັນຊາດອະເມລິກັນ, ເພິ່ນ ຕ້ອງ ມີຖິ່ນ ຖານ ຖືກ ຕ້ອງຕາມ ກົດ ໝາຍ ພາຍໃນລັດ ແລະ ຢູ່ໃນ ຂົງເຂດ ທີ່ ທ່ານ ເປັນຕົວແທນ.

ສະມາຊິກ ສະພາ ມີສິດ ປ່ຽນພັດໄດ້ຖືກ ເລືອກ ຕັ້ງ ຈາກສຽງ ສ່ວນຫຼາຍໃນທຸກໆ ລັດ. ໃນ ຫຼາຍໆລັດ ຜູ້ ເຮັດກົດໝາຍ ຖືກ ຄັດ ເລືອກ ໃນເດືອນ 11 ຂອງແຕ່ ລະ ປີ ຄູ່ (ຕົວ ຢ່າງ, 1980, 1982, 1984. ...)

ໃນ ຫຼາຍລັດ, ໜ້າທີ່ ຂອງ ສະມາຊິກ ສະພາສູງ ຫຼື ຜູ້ແທນລາສະດອນ

ແມ່ນ ພຽງແຕ່ ວຽກ ບໍ່ເຕັມ ເວລາ. ຫລາຍຄົນຜູ້ເຮັດກົດໝາຍ ທຳງານ ອື່ນ ຄຽງຄູ່ກັບ ໜ້າທີ່ການ ຂອງລັດ ຂອງພວກເພິ່ນ. ບາງທ່ານ ເປັນທະນາຍ ຄວາມ ຫລື ນັກ ທຸຣະກິດ. ບາງຄົນ ນັກສຶກສາ ຫລື ແມ່ບ້ານກໍ່ ເອົາ ແຮງໝັ້ນ ຮັບເອົາ ຕັ້ງ ສ່ວນບັນ ໜ້າທີ່ນັ້ນ ແລະ ໄດ້ຮັບ ໄຊຊະນະ ກໍ່ມີ.

ໜ້າທີ່ອັນ ສຳຄັນຂອງ ສະມາຊິກ ສະພາ ນິຕິບັນຍັດ ແມ່ນອອກກົດໝາຍ. ກົດໝາຍ ເຫລົ່ານີ້ ແມ່ນ ລັບໃຊ້ ຄວາມ ຕ້ອງການຂອງແຕ່ລະ ລັດ. ລອງ ນຶກເບິ່ງ ຄືນກົດໝາຍບາງຂໍ້ ທີ່ ລັດໄດ້ເຄີຍ ມາ ກ່ຽວກັບ:

(1) ການສ້າງ ຫົນທາງ ແລະ ທາງຫລວງ
(2) ກົດໝາຍ ຈະລາຈອນ
(3) ກໍ່ສ້າງ ແລະ ບໍລິຫານໂຮງຮຽນ
(4) ຕັດສິນວ່າ ຄວນ ຈະມີການຝຶກສອນດ້ານໃດ
(5) ຕັດສິນວ່າ ອາຍຸເທົ່າໃດ ພວກໄວໜຸ່ມ ສາມາດ ສູບຢາ, ດື່ມ ເຫລົ້າ, ອອກໂຮງຮຽນ, ຫລື ແຕ່ງງານ ໄດ້
(6) ເຮັດໃຫ້ມີລະບົບສານຕັດສິນ
(7) ການລ່າເນື້ອ ແລະ ຫາປາ
(8) ການພະນັນ
(9) ຊື້ຂາຍພຸ ແລະ ບັ້ງໄຟ
(10) ປະຕິກິລິຍາ ແນວໃດຕ້ານ ກົດໝາຍ
(11) ຈັດການກັບຜູ້ ເລ່ ຝືນກົດໝາຍ ແນວໃດ.
(12) ພາສີ ອາກອນ
(13) ສວນ ສາທາຣະນະ
(14) ເປີດໃຫ້ມີທຸຣະກິດ
(15) ວຽກງານ ແລະ ສ້າງໃຫ້ມີ ຄວາມ ປອດໄພ.

ຈົ່ງໄຈ້ວ່າ, ນີ້ ແມ່ນ ພຽງແຕ່ ກົດໝາຍ ບາງຢ່າງ ທີ່ລັດ ໄດ້ເຮັດ ລະກາຍາເພື່ອ ສະວັດດີ ການຂອງ ຜູ້ທີ່ຢູ່ ຊາດ ຂອງຕົນເອງ.

ນັກກົດໝາຍຂອງລັດ ບ່ອຍຈະຕອບສນອງຄວາມຮຽກຮ້ອງຕ້ອງການຂອງປະຊາຊົນໃນທ້ອງເຂດຂອງຕົນ. ພວກເພິ່ນຕ້ອງລົງຄະແນນສຽງພ້ອມກັບກົດໝາຍໃໝ່ທີ່ພໍເປັນໄປໄດ້. ແຕ່ໃນຂະນະນັ້ນເຂົາບໍ່ໄດ້ຮຽກວ່າແມ່ນ ກົດໝາຍເທື່ອ. ເພິ່ນເອີ້ນວ່າ ຮ່າງກົດໝາຍ. ຮ່າງກົດໝາຍເຫຼົ່ານີ້ຈະໄດ້ນຳມາອະພິປາຍໂຕ້ຕອບ, ຖົກຖຽງຫລາຍເທື່ອກ່ອນຈະນຳໄປລົງຄະແນນສຽງ. ມັນແມ່ນໜ້າວຽກຂອງນັກກົດໝາຍທີ່ຈະຕັດສິນວ່າກົດໝາຍແນວໃດຈະເປັນປໂຍດແກ່ຄົນສ່ວນຫລາຍຂອງລັດຕົນ. ບາງຄັ້ງມັນອາດບໍ່ແມ່ນວຽກງ່າຍທີ່ຈະເຮັດໄດ້. ມີຢູ່ເປັນເລື້ອງມັກ, ບໍ່ວ່ານັກກົດໝາຍຈະເຮັດແນວໃດກໍ່ຕາມ ຫຼືຕັດສິນແນວໃດ, ຜູ້ລົງຄະແນນສຽງບາງຄົນກໍ່ຍັງບໍ່ເປັນທີ່ພໍໃຈ.

ຮ່າງກົດໝາຍກາຍເປັນກົດໝາຍໄດ້ແນວໃດ

ນັກກົດໝາຍສຶກສາຮ່າງກົດໝາຍແລ້ວນຳມາລົງຄະແນນສຽງ. ຈະຕ້ອງໄດ້ຮັບສຽງສ່ວນຫລາຍ (ຫລາຍກວ່າເຄິ່ງຄະແນນ) ຈາກທັງສອງສະພາຈຶ່ງຈະຖືກວ່າຮັບຜ່ານ. ນີ້ໝາຍວ່າຕ້ອງໃຫ້ມີຫລາຍກວ່າເຄິ່ງໜຶ່ງທີ່ຕ້ອງການກົດໝາຍໃໝ່. ຖ້າຮ່າງກົດໝາຍຜ່ານທັງສອງສະພາແລ້ວ ມັນຈະຕ້ອງສົ່ງໄປຫາຜູ້ວ່າຣາຊການໂລດ.

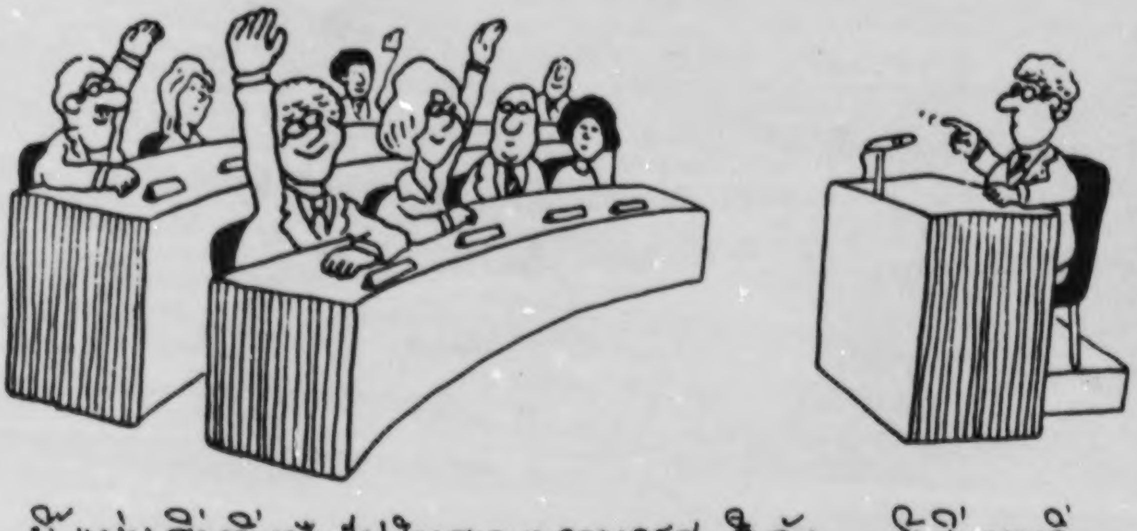

ນີ້ແມ່ນສິ່ງທີ່ເປັນໄປໃນສະພາຄອງເກຣສ, ຄືກັນ . ມີສິ່ງດຽວທີ່

ແຕກຕ່າງ ຄື ຫລັງຈາກ ຮ່າງກົດໝາຍ ຜ່ານ ສອງສະພາໃນ ສະພາ ຄອງເກຣສ໌ ແລ້ວ ມັນຈະໄປຫາ ປະທານາທິບໍດີ, ບໍ່ແມ່ນໄປຫາ ຜູ້ວ່າຣາຊການ.

ຖ້າຫາ ຜູ້ວ່າຣາຊການ ຕ້ອງການ ໃຫ້ ຮ່າງກົດໝາຍ ອອກໃຊ້ເປັນກົດໝາຍ, ເພິ່ນ ກໍຈະ ລົງນາມ. ນີ້ແມ່ນ ຂັ້ນ ສຸດທ້າຍ. ຮ່າງກົດໝາຍ ກາຍເປັນກົດໝາຍເລີຍ.

ຖ້າຫາກຜູ້ວ່າຣາຊການ ຫາກບໍ່ເຫັນດີ ພໍໃຈ ເພິ່ນກໍຈະໃຊ້ສິດຍັບຍັ້ງ.

Veto (ສິດຍັບຍັ້ງ) ແມ່ນ ນາມ ລາແຕັງ ຊຶ່ງວ່າ ທີ່ ອອກສຽງວ່າ "ບໍ່"

ກໍ່ເຊັ່ນດຽວກັບ ຂອງ ຣັຖບານກາງ, ຮ່າງກົດໝາຍຂອງລັດທີ່ ຖືກໃຊ້ສິດຍັບຍັ້ງ ສາມາດເປັນກົດໝາຍໄດ້. ມັນຕ້ອງຜ່ານ ທັງ 2 ສະພາ ຄືນ. ຕາມ ທັມມະດາ ມັນຈະ ຊະນະໄດ້ ໂດຍຜ່ານ ສຽງສ່ວນຫລາຍ 2/3 ນີ້ໝາຍວ່າ 2/3 ຫລື 67%. ຂອງ ຜູ້ ເຮັດກົດໝາຍຕ້ອງການ ລົບລ້າງ (ທີ່ ໝາຍວ່າ ລົບລ້າງ ຫລື ເຮັດໃຫ້ເປັນໂມຄະ) ການໃຊ້ສິດ ຍັບຍັ້ງ.

Lesson 17 Elected State Officers

Remember that the President heads the executive branch in our federal government. Every state has a governor who heads the state's executive branch. Just as the President runs the country, the governor runs the state. The governor's main job is to carry out laws within his or her state.

The governor has a number of state departments - sometimes called state boards - under him. They, too, help carry out the laws and run the state. Each board is in charge of one service. For example, most states have a Board of Education. The person who is in charge of that board is the Superintendent of Education. The Board of Education sets guidelines for our local school district. Our district must follow these guidelines when we build our schools and when we operate them. Our district must also follow state guidelines when hiring teachers. Other state boards might include health and transportation.

Like the President, the state governor can ask the legislature to vote on new laws that he wants passed. (When we say he or his, we are talking about whoever has the job - man or woman.) Also, the governor has in peace time an armed force called the National Guard under his orders. This unit is called out to assist the people in the state whenever disasters such as floods, earthquakes, or riots occur.

There is, however, one way a governor is unlike the President. The President picks his cabinet members. But the governor, in most states, does not choose who he wants to be his top officers. These men and women are elected by the voters of the state.

When you vote in your state elections, you will need to know the names of the other top state officers. The following is a list of those people whom the voters elect in most of the fifty states:

Governor
Lieutenant Governor
Secretary of State
Attorney General
State Controller or State Auditor
State Treasurer
Superintendent of Education

State Officer	Duty
Governor	Heads the state's executive branch; runs the state, carry out the laws; can ask the legislature to vote on new laws he wants passed; controls National Guard - calls them out in time of disaster.
Lieutenant Governor	Runs things when the governor is out of town.
Secretary of State	Keeps records of voters, businesses, marriages, deaths and births.
Attorney General	Helps lawmakers write new laws that are not unconstitutional. He is also the lawyer of the state. He takes lawbreakers to court.
State Controller	He/she is sometimes called the state auditor. It is his job to see that the state spends its money the right way and takes in money the way the lawmakers have planned.
State Treasurer	Takes in taxes and other money for the state. Also, writes the checks to pay the bills.
Superintendent of Education	Makes sure all the state laws about education are carried out. Decides what kind of training teachers need before being hired.

Voting in state elections is done every two years. A voter has to be eighteen (18) years of age. The governor and other state officers are elected in these state elections. Their names and the laws being voted on appear on the ballot.

Review:

I Using Government Words

enforce
governor
guard
laws
army
boards

A. The governor can bring up possible new ________________ in the state legislature.

B. The governor calls out the National ________________ to help with disasters like floods or tornadoes.

C. The governor's main job is to ____________________ the laws.

D. A number of state ___________________ help the governor carry out the laws.

II Check (x) the ways the governor's job is like the President's.

________A. Both carry out the laws.

________B. Both head up a lot of departments which help carry out the laws.

________C. Both always get to choose their top helpers.

________D. Both have a Secretary of State to handle matters with other countries.

III Match the Person with the Job

Supertintendent of Education	keeps track of voters in the state
Secretary of State	runs things when the governor is away
Governor	runs the state's government and carries out the laws
Lieutenant Governor	helps lawmakers write the laws
Attorney General	heads up the department of education

ບົດຮຽນທີ 17 ການເລືອກເອົາເຈົ້າໜ້າທີ່ສຳຄັນຂອງລັດ.

ຈື່ໄດ້ບໍ່ ປະທານາທິບໍດີ ແມ່ນຜູ້ນຳຂອງຂະແໜງບໍລິຄອງໃນຣັຖບານກາງຂອງພວກເຮົາ. ທຸກລັດມີຜູ້ວ່າຣາຊການ ເປັນຜູ້ນຳຂອງຂະແໜງບໍລິຄອງຂອງລັດ. ຄືກັນກັບ ປະທານາທິບໍດີ ບໍລິຫານປະເທດ, ຜູ້ວ່າບໍລິຫານລັດ. ໜ້າທີ່ສຳຄັນຂອງ ຜູ້ວ່າ ແມ່ນນຳກົດໝາຍອອກໃຊ້ພາຍໃນລັດຂອງທ່ານ,

ຜູ້ວ່າ ມີຈຳນວນກະຊວງຕະບວງການ – ບາງຄັ້ງຮຽກວ່າ ຄນະບໍລິຄອງລັດ ພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳຂອງທ່ານ. ພວກເພິ່ນຊ່ວຍນຳກົດໝາຍອອກໃຊ້ ແລະ ບໍລິຫານລັດດີກັນ. ແຕ່ລະກົມ ຫືແຕ່ລະກະຊວງ ຮັບຜິດຊອບງານສິ່ງນຶ່ງ. ຕົວຢ່າງ ລັດສ່ວນຫລາຍມີ ກະຊວງສຶກສາ. ບຸກຄົນຜູ້ທີ່ມີໜ້າທີ່ຮັບຜິດຊອບກະຊວງນັ້ນ, ເປັນຜູ້ຄວບຄຸມກະຊວງສຶກສາ. ຄນະສຶກສາທິການວາງແຜນໃຫ້ໂຮງຮຽນທັງໝົດ ປະຈຳນຶ່ງເຂດຂອງພວກເຮົາໃຫ້ເຮັດຕາມ. ນຶ່ງເຂດຂອງພວກເຮົາ ຄວນເຮັດຕາມແນວທາງທີ່ວາງໄວ້ ເຊັ່ນການກໍ່ສ້າງໂຮງຮຽນ ແລະ ເວລາບໍລິການ ພັກ. ນຶ່ງເຂດເຮົາ ຄວນເຮັດຕາມແນວທາງເວລາໃດ ຄັດເລືອກຄູອາຈານ ແລະ ວ່າຈ້າງ. ບາງຄັ້ງ ຄນະ ຕັງຄວາມາຕິ ພແນກສາທາຣະນະສຸກ ແລະ ຂົນສົ່ງ ອີກດ້ວຍ. ເຊັ່ນດຽວກັບ ປະທານາທິບໍດີ, ຜູ້ວ່າ ສາມາດຮຽກຮ້ອງໃຫ້ຂະແໜງນິຕິບັນຍັດ ລົງຄະແນນສຽງໃນການຮັບຜ່ານກົດໝາຍໃໝ່ ທີ່ເພິ່ນຕ້ອງການ ຮັບຜ່ານ. ອີກຢ່າງນຶ່ງ, ໃນເວລາສງົບ ຜູ້ວ່າຣາຊການມີກອງທະຫານ ເອີ້ນວ່າ ກອງທະຫານຫົວເມືອງ ທີ່ຢູ່ພາຍໃຕ້ການຊີ້ນຳຂອງເພິ່ນ. ກອງທະຫານ ເຫຼົ່ານີ້ຖືກຮຽກຮ້ອງມາຊ່ວຍປະຊາຊົນພາຍໃນລັດ ໃນເວລາທີ່ມີ ພັຍພິບັດ ເຊັ່ນ: ນ້ຳຖ້ວມ, ແຜ່ນດິນໄຫວ, ຫຼືມີການຈະລາຈົນເກີດຂຶ້ນ.

ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ, ຍັງມີສິ່ງນຶ່ງທີ່ຜູ້ວ່າຣາຊການ ບໍ່ຄືກັບປະທານາທິບໍດີ. ປະທານາທິບໍດີ ເລືອກຄນະຣັຖມົນຕຣີໂດຍຕົນເອງ. ແຕ່ວ່າ ຜູ້ວ່າຣາຊການ, ໃນຫລາຍໆລັດ, ບໍ່ໄດ້ເລືອກບຸກຄົນທີ່ທ່ານຕ້ອງການໃຫ້ໄດ້ເຂົ້າຮັບຕຳແໜ່ງອັນສູງສັກ ເພິ່ນ. ບຸກຄົນເຫຼົ່ານັ້ນຖືກແຕ່ງຕັ້ງຈາກຜູ້ມີສິດລົງຄະແນນປະຈຳລັດນັ້ນເອງ.

ເວລາທ່ານລົງຄະແນນສຽງໃນການເລືອກຕັ້ງຢູ່ພາຍໃນລັດຂອງທ່ານ, ທ່ານຕ້ອງການຮູ້ຈັກລາຍຊື່ຂອງເຈົ້າໜ້າທີ່ຊັ້ນສູງຄົນອື່ນໆຄືກັນ. ລາຍຊື່ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ແມ່ນລາຍຊື່ຂອງບຸກຄົນທີ່ຜູ້ມີສິດລົງຄະແນນສຽງເລືອກຕັ້ງເລືອກເອົາ, ຕາມສ່ວນຫລາຍໃນທົ່ວທຸກລັດ:

ຜູ້ວ່າຣາຊການລັດ
ຜູ້ຮອງຜູ້ວ່າ
ເລຂາທິການໃຫຍ່ຂອງລັດ
ອັຍການສານ
ຜູ້ຄວບຄຸມການໃຊ້ຈ່າຍ ຫລື ຜູ້ສອບບັນຊີ
ນາຍຄັງລັດ
ຜູ້ຄວບຄຸມການສຶກສາ

ເຈົ້າໜ້າທີ່ຂອງລັດ	ພາລະໜ້າທີ່
ຜູ້ວ່າຣາຊການ	ຜູ້ນຳລັດ ແຂວງ ປົກຄອງ ບໍລິຫານ ລັດ, ນຳກົດໝາຍອອກໃຊ້, ສາມາດ ຮຽກຮ້ອງຕໍ່ສະພານິຕິບັນຍັດໃຫ້ອອກສຽງກົດໝາຍໃໝ່ ທີ່ ທ່ານ ຕ້ອງ ການໃຫ້ ຜ່ານ. ຄວບຄຸມ ກອງທະຫານ ທັງໝົດ. ຮຽກ ກອງທະຫານ ມາ ຮັບໃຊ້ໃນຍາມ ມີ ໄພ ພິບັດ.
ຜູ້ຊ່ວຍ ຜູ້ວ່າຣາຊການ	ດຳເນີນງານ ເວລາ ຜູ້ວ່າຣາຊການ ບໍ່ຢູ່ .
ເລຂາທິການປະຈຳ ຂອງລັດ	ເກັບກຳ ບັນຊີ ຜູ້ລົງຄະແນນສຽງ , ທຸຣະກິດ, ແຕ່ງງານ ,ຕາຍ ແລະ ເກີດ .
ອັຍການ ສານ	ຊ່ວຍ ນັກກົດໝາຍ ຂຽນກົດໝາຍໃໝ່ ທີ່ ບໍ່ແມ່ນ ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ຕາມ ຣັຖທຳມະນູນ . ທ່ານ ຍັງແມ່ນ ທະນາຍຄວາມຂອງລັດ . ທ່ານ ນຳຜູ້ທີ່ ຜິດ ກົດໝາຍ ຂຶ້ນສານ.
ຜູ້ກວດຄຸມການ ໃຊ້ຈ່າຍຂອງລັດ	ບາງຄັ້ງ ທ່ານ ຖືກ ເອີ້ນວ່າ ຜູ້ສອບບັນຊີ ຂອງລັດ. ມັນແມ່ນ ໜ້າວຽກ ຂອງທ່ານ ທີ່ໃຫ້ຈ່າຍເງິນຂອງລັດໄປໃນ ທາງທີ່ ຖືກ ຕ້ອງ ແລະ ນຳເງິນເຂົ້າ ຄັງ ຕາມ ນັກກົດໝາຍໄດ້ວາງ ແຜນ ໄວ້ກ່ອນ .
ນາຍຄັງລັດ	ເກັບ ເງິນ ເສັຽສ່ວຍພາສີ ອາກອນ ແລະ ເງິນ ອື່ນໆ ເພື່ອ ລັດ . ພ້ອມ ດຽວກັນນັ້ນ ກໍ່ ຂຽນ ເຊັກຈ່າຍ ໃບ ບິນ .
ຜູ້ ກວດ ຄຸມ ການສຶກສາ	ໃຫ້ຮູ້ ແນ່ນອນວ່າ ກົດໝາຍລັດກ່ຽວກັບ ການສຶກສາໄດ້ນຳອອກ ໃຊ້. ຕັດສິນວ່າ ຄູອາຈານ ມີການສອນວິຊາໃດ ທີ່ ເປັນທີ່ຕ້ອງການ ກ່ອນ ທຳການ ວ່າ ຈ້າງ.

ອອກສຽງ ເລືອກຕັ້ງ ພາຍໃນລັດ ມີຂຶ້ນ ທຸກໆ ສອງປີ. ຜູ້ອອກສຽງທັງໝົດ ອາຍຸ ສິບແປດ (18) ປີ ເຕັມ. ຜູ້ວ່າ ແລະເຈົ້າໜ້າທີ່ ຊັ້ນສູງຂອງລັດ ໄດ້ຖືກ ເລືອກເອົາໃນ ການ ຄັດເລືອກ ຂອງລັດ ນີ້. ລາຍຊື່ ຂອງ ພວກເພິ່ນ ແລະ ກົດໝາຍການອອກສຽງເລືອກຕັ້ງຈະ ປາກົດ ຢູ່ໃນ ບັດລົງ ຄະແນນ ສຽງ ເລືອກຕັ້ງ ອີກ ດ້ວຍ.

Lesson 18 State Services

States make laws for the good of the state and its citizens. But it costs money to carry out these laws. For example, when people get hurt and cannot work, state money helps to care for them. When people lose their jobs, the state also tries to help them.

States spend most of their money in five areas:

(a) education - (to build schools, pay teachers, buy equipment, buy food for lunch)

(b) welfare - (to give money to poor people who have no jobs or who are handicapped or too old to work)

(c) roads and highways - (to travel out of town, to get to work, and to bring in on trucks the food, gas, and goods to sell)

(d) health care - (to build hospitals and schools for doctors and nurses to do research on diseases within the state, and to work to protect the citizens' health)

(e) protecting natural resources - (to protect forests, wildlife and water supplies; to protect the state and its citizens from pollution)

Review

I Choose words from those listed below and write them in the space provided.

department	government	education
citizens	highways	health care

A. In state government, another word you learned from an earlier lesson that means board is ____________________________.

B. States make laws to make things better for its ____________________.

C. Salaries for teachers and the cost of new books are examples of money spent for _____________________________.

D. Trucks need good ____________________________ to bring in goods to sell.

II The Telephone Book

A. Look up your state's government offices in the blue section of the telephone book. For example, look under "Government Offices - State."

B. Then look at the listings in darker print. You might see "Drivers License Exam Station" or "Job Service" or "State Patrol," plus many others. Write your answers to the next questions in the space provided.

1. About how many state offices are listed? ______________________
2. What is the first office listed?

   ____
3. Write the names of two other state offices in the listing.

   a.____________________________

   b.____________________________

ບົດຮຽນທີ 18

ການບໍລິການຂອງລັດ

ບັນດາລັດຕ່າງໆ ເຮັດກົດໝາຍຂຶ້ນມາກໍ່ເພື່ອສິດ ແລະ ຜົລປໂຍດ ຂອງລັດ ແລະ ພົລເມືອງຂອງຕົນ. ແຕ່ວ່າມັນແມ່ນສິ່ງທີ່ສິ້ນເປືອງ ທີ່ຈະນຳເອົາກົດໝາຍເຫຼົ່ານັ້ນອອກໃຊ້. ຕົວຢ່າງ, ເວລາບຸກຄົນໃດ ບຸກຄົນໜຶ່ງ ຖືກບາດເຈັບ ແລະ ບໍ່ສາມາດເຮັດວຽກ, ແມ່ນເງິນຂອງລັດເອງທີ່ຊ່ວຍປິ່ນປົວ ບົວຣະບັດລາວ. ເວລາຄົນຕົກງານ, ລັດຍັງຊ່ວຍພວກເຂົາອີກ.

ລັດຕ່າງໆ ໃຊ້ຈ່າຍເງິນເກືອບທັງໝົດນຳຫ້າແຫ່ງດ້ວຍກັນ:

(ກ) ການສຶກສາ.-(ສ້າງໂຮງຮຽນ, ຈ່າຍເງິນເດືອນຄູອາຈານ, ຊື້ອຸປກອນ ຊື້ອາຫານແກ່ນັກຮຽນ)

(ຂ) ປະຊາສົງເຄາະ.-(ໃຫ້ເງິນຊ່ວຍເຫຼືອແກ່ປະຊາຊົນຜູ້ຍາກຈົນ ທີ່ບໍ່ມີວຽກເຮັດ ຫຼືບຸກຄົນຜູ້ເສັຍອົງຄະ ຫລືຜູ້ສູງອາຍຸ ແກ່ການຈະເຮັດວຽກການ)

(ຄ) ຖນົນ ແລະ ທາງຫລວງ.-(ເພື່ອຈະເດີນທາງອອກຈາກຕົວເມືອງ, ໄປທາງວຽກງານ, ແລະ ນຳອາຫານ, ນ້ຳມັນ ແລະ ເຄື່ອງໃຊ້ເພື່ອມາຂາຍໂດຍທາງຣົດນີ້ ສົ່ງເຂົ້າ ພາຍໃນລັດ)

(ງ) ເປັນຫ່ວງໃຍນຳສຸຂອານາມັຍ - (ສ້າງໂຮງໝໍ ໂຮງຮຽນແກ່ທ່ານໝໍ ແລະ ນາງພຍາບານ ເພື່ອທຳການຄົ້ນຕົວພຍາດ ພາຍໃນລັດ, ແລະ ທຳການປົກປັກຮັກສາສຸຂອານາມັຍແກ່ປະຊາຊົນຂອງຕົນ.

(ຈ) ຮັກສາແຫຼ່ງຊັພຍາກອນທັມມະຊາດ - (ຮັກສາປ່າໄມ້, ສັດປ່າ ແລະ ນ້ຳໃຊ້; ເພື່ອປົກປັກຮັກສາລັດ ແລະ ພົລເມືອງຂອງເພິ່ນຈາກ ບັນຍາກາດສິ່ງແວດລ້ອມເປັນພິດ)

Lesson 19 Where Does Our State Get Its Money?

Government is expensive. Your state pays for all the services it provides to its citizens. But where does this money come from?

The main way the state gets money is through taxes. Anyone who earns or spends money pays taxes. In other words, your money pays for government. There are several kinds of taxes.

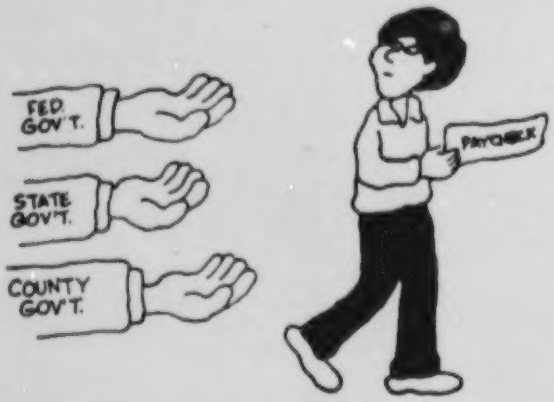
FED. GOV'T.
STATE GOV'T.
COUNTY GOV'T.
PAYCHECK

Income Tax

If you have a job, some money is taken out of every paycheck. This money is sent to the govenrment. It is called income tax. That means that the government has taxed your income. You pay one income tax to the government and another income tax to the state in which you live. Sometimes you even pay one to the local government as well.

Sales Tax

Forty-eight of the fifty states have a sales tax. The only two states that do not are Delaware and Oregon. Almost every time you buy something, you pay sales tax. Usually it is about five or six cents on each dollar you spend. If you buy a sweater for $10, you probably will spend 50¢ or 60¢ more because of the sales tax. If you buy a car for $10,000, you can expect to pay $500 to $600 more just for sales tax.

Food is not usually taxed, but all other goods are - gas, magazines, TV's, paper, clothes, makeup and even toothpaste.

Licenses

A third way of obtaining money for the state is by selling licenses. A license is a piece of paper that says a person is allowed to do something. It means that he has been given permission. If he wants to open a business, he needs a business license. If he wants to drive a car, he has to get a driver's license from the state. He has to pay money for these licenses. Every year people spend money to renew their car license or the licenses for their motorcycles, boats, or trailers. This is also true for fishing and hunting. The state requires a fishing and hunting license in order for anyone to fish or hunt anywhere in Minnesota. So in order to get a license for these things, one must pay money to the state.

Bonds

A fourth way the states make money is through the sale of bonds. Sometimes states sell bonds. If a person has money to invest, he could buy one of these state bonds. A bond is like a loan. The state still has to pay the person back later. The state also has to pay interest on the bond. But for people who have extra money to spend, bonds are usually a safe investment.

Review

Write the answer to each sentence in the puzzle.

1. A person must pay this tax on the things he buys (in all but two states). This tax is called ______________________tax.
2. A tax on money you earn is called _________________tax.
3. To raise money for building a state hospital, a state might sell ____________________.
4. You must buy a driver's ____________________before you may drive a car in your state.

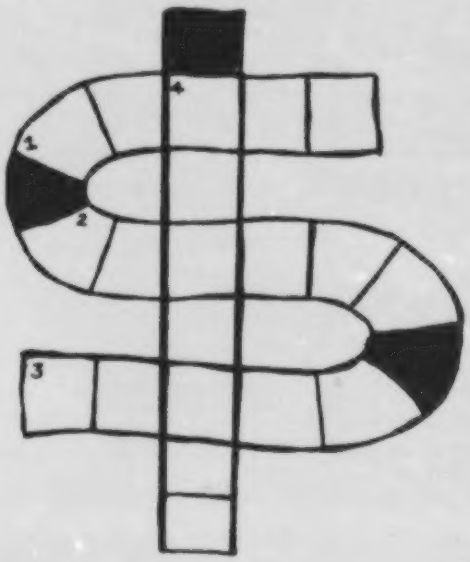

ບົດຮຽນທີ 19 ທາງລັດຂອງພວກເຮົາ ເອົາເງິນມາແຕ່ໃສ?

ການປົກຄອງ ແມ່ນສິ່ງທີ່ມີລາຄາແພງ. ລັດຂອງພວກທ່ານຈ່າຍ ຄ່າບໍລິການທັງໝົດທີ່ມີໄວ້ແກ່ພົລເມືອງຂອງຕົນ. ແຕ່ວ່າເງິນ ກ້ອນນັ້ນເອົາມາແຕ່ໃສ?

ວິທີທາງສຳຄັນໃຫຍ່ ແມ່ນ ລັດ ໄດ້ເງິນມາຈາກການ**ເກັບພາສີ**. ທຸກໆຄົນຜູ້ທີ່ຫາເງິນໄດ້ກໍ່ ຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍ ຄ່າພາສີ. ຫຼືຈະ ເວົ້າໄດ້ວ່າ, ເງິນຂອງທ່ານຈ່າຍ ຄ່າການປົກຄອງ. ມັນມີພາສີ ຫລາຍແບບຫລາຍແນວ.

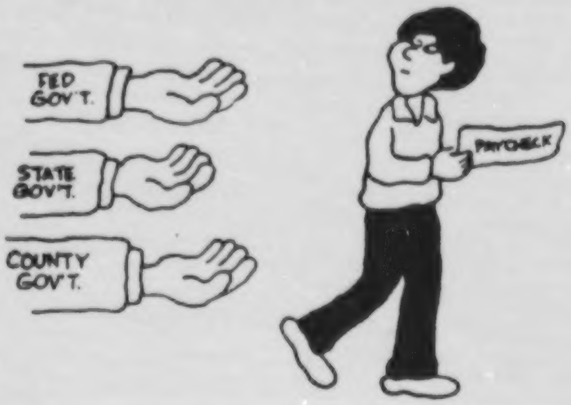
FED GOV'T.
STATE GOV'T.
COUNTY GOV'T.
PAYCHECK

ພາສີລາຍໄດ້

. ຖ້າທ່ານ ມີວຽກເຮັດ, ເງິນຈຳນວນນຶ່ງແມ່ນໄດ້ຫັກອອກຈາກເຊັກຂອງທ່ານ ທຸກໆເທື່ອ . ເງິນຈຳນວນນີ້ໄດ້ຖືກສົ່ງໄປຫາ ທາງວ່າການປົກຄອງ. ມັນເອີ້ນວ່າ **ພາສີລາຍໄດ້**. ນັ້ນໝາຍ ຄວາມວ່າ ຣັຖບານ ເກັບພາສີລາຍໄດ້ຂອງທ່ານ. ທ່ານຈ່າຍພາສີລາຍໄດ້ແກ່ ຣັຖບານ ແລະອັນອື່ນ ແກ່ລັດ ທີ່ທ່ານອາໄສຢູ່. ບາງຄັ້ງທ່ານຍັງໄດ້ຈ່າຍ ແກ່ຣັຖບານ ທ້ອງຖິ່ນ ຂອງທ່ານ ດ້ວຍ

ພາສີຊື້ຂາຍ

ສີ່ສິບແປດຂອງຈຳນວນ ຫ້າສິບລັດ ມີພາສີຊື້ຂາຍ. ພຽງແຕ່ສອງລັດ ເທົ່ານັ້ນບໍ່ມີພາສີຊື້ຂາຍ ແມ່ນລັດ Delaware ແລະ ລັດ ORegon. ເກືອບທຸກໆເທື່ອທີ່ ທ່ານ ຊື້ສິ່ງໃດສິ່ງນຶ່ງ, ທ່ານ ຕ້ອງໄດ້ ເສັຍພາສີຊື້ຂາຍ. ຕາມທັມມະດາ ທ່ານຈ່າຍ ປະມານ ຫ້າ ຫຼື ຫົກ ເປີເຊັນຂອງແຕ່ລະຈຳນວນ ທີ່ທ່ານຈ່າຍໄປຕື່ມ . ຖ້າທ່ານຊື້ເສື້ອ ຍືດໂຕນຶ່ງ ລາຄາ $10, ທ່ານຄົງຈະ ເສັຍພາສີ 50¢ ຫຼື 60¢ ຕື່ມ ເພາະມັນແມ່ນພາສີຊື້ຂາຍ. ຖ້າທ່ານຊື້ລົດ ຄັນນຶ່ງ $10,000 ທ່ານຕ້ອງໄດ້ຈ່າຍ $500 ເຖິງ $600 ຕື່ມ, ນັ້ນແມ່ນພຽງແຕ່ພາສີ

ຈີ້ສາຍ ເທົ່ານັ້ນ.

ຕາມ ທັມມະດາ ແລ້ວ ອາຫານບໍ່ໄດ້ເສັຽພາສີ, ແຕ່ສິ່ງຂອງອື່ນໆຕ້ອງ ເສັຽພາສີ ເຊັ່ນ – ຢາສູບ ເຫຼົ້າ ເບັຽ, ປິໂຕຣເລັມ, ໂທຣະທັດ, ເຈັ້ຍ, ເສື້ອຜ້າ, ເຄື່ອງແຕ່ງຕົວ ແລະ ກະທັ້ງປາເສັ້ນ.

ໃບອະນຸຍາດ

ວິທີທາງທີ ສາມ ຂອງການຫາເງິນມາໃຫ້ລັດ ແມ່ນ ການຂາຍໃບອະນຸຍາດ. ໃບອະນຸຍາດແມ່ນ ເຈັ້ຍ ແຜ່ນນຶ່ງ ທີ່ ບອກບຸກຄົນນຶ່ງວ່າ ເຂົາໄດ້ຖືກອະນຸມັດ ໃຫ້ກະທຳ ສິ່ງໃດ ສິ່ງນຶ່ງ. ມັນໝາຍຄວາມວ່າລາວໄດ້ຮັບອະນຸຍາດແລ້ວ. ຖ້າໃຜຢາກ ເປີດ ທຸຣະກິດ ການຄ້າ ລາວຕ້ອງມີໃບອະນຸຍາດ ເປີດ ທຸຣະກິດ ການຄ້າ. ຖ້າໃຜຢາກ ຂັບລົດ, ລາວ ຕ້ອງມີໃບອະນຸຍາດ ຂັບຂີ່ລົດ ຈາກ ທາງການ ຂອງລັດ. ລາວຕ້ອງເສັຽ ເງິນ ຄ່າ ໃບອະນຸຍາດ ເຫຼົ່ານັ້ນ. ທຸກໆປີ ປະຊາຊົນ ຈ່າຍ ເງິນ ເພື່ອຕໍ່ອະນຸຍາດ ຕໍ່ໃບອະນຸຍາດຂັບລົດ, ໃບອະນຸຍາດຂັບຂີ່ ລົດຈັກ, ເຮືອ ຫລື ລົດລາກຂອງພວກເຂົາເຈົ້າ. ນີ້ກໍ່ແມ່ນ ຄວາມຈິງ ແກ່ການ ຈັບປາ ແລະ ລ່າເນື້ອ. ລັດຈຳເປັນຕ້ອງໃຫ້ມີໃບອະນຸຍາດຈັບປາ ແລະ ລ່າເນື້ອ ຕາມລະບຽບ ແກ່ບຸກຄົນ ຜູ້ທີ່ ຈັບປາ ລ່າເນື້ອ ຢູ່ທຸກໆທີ່ທຸກແຫ່ງໃນ ລັດ ມິນນີໂຊຕາ. ດັ່ງນັ້ນ ເພື່ອຈະໄດ້ໃບອະນຸຍາດ ສຳລັບສິ່ງ ເຫຼົ່ານີ້, ທ່ານຕ້ອງ ເສັຽເງິນໃຫ້ລັດອີກ.

ພັນທະບັດ

ວິທີທາງທີ ສີ່ ແມ່ນລັດໄດ້ເງິນຈາກການຂາຍພັນທະບັດ. ບາງຄັ້ງລັດຕ້ອງ ຂາຍ ພັນທະບັດ. ຖ້າບຸກຄົນໃດມີເງິນ ເກີນການລົງທຶນ. ລາວອາດຊື້ພັນທະບັດ ໃບໃດໃບນຶ່ງຂອງລັດ. ພັນທະບັດ ແມ່ນຄືກັນກັບການກູ້ຢືມເງິນ. ລັດຕ້ອງ ໄດ້ຈ່າຍ ຕົ້ນທຶນ ໃຫ້ບຸກຄົນນັ້ນ ຄືນຕາມຫລັງ. ລັດຕ້ອງຈ່າຍດອກເບັ້ຍແກ່ພັນທະບັດນັ້ນອີກ. ແຕ່ ສະເພາະຜູ້ທີ່ມີເງິນ ເຫຼືອຈ່າຍ, ພັນທະບັດແມ່ນການລົງທຶນ ທີ່ປອດພັຍທີ່ສຸດວິທີນຶ່ງ.

Lesson 20 States' Courts - Higher Courts

Just like the federal government, the state government has a judicial branch. This third branch of state government deals with the courts. Each state needs courts to handle people who are thought to have broken the law. But these people are guaranteed a fair trial by the Bill of Rights.

Courts also settle things between citizens. Usually these problems have to do with money. Many years ago people didn't use courts to settle their fights. They used their fists or they did whatever they could think of to get even. If your neighbor stole your horse, you might have tried to get even by burning down his house. This was known as "taking the law into your own hands."

Today you would take that person to court for stealing. The judge or jury would decide what your neighbor owes you. You would not take the law into your own hands.

Our state's courts are divided into what is known as higher courts and lower courts. Every state has a higher court. One of its jobs is to decide if laws are constitutional. But the state's highest court is not always called the same things in each state. It has different names in different states. It could be called any one of the following names:

- Supreme Court
- Supreme Judicial Court
- Supreme Court of Appeals
- Court of Appeals

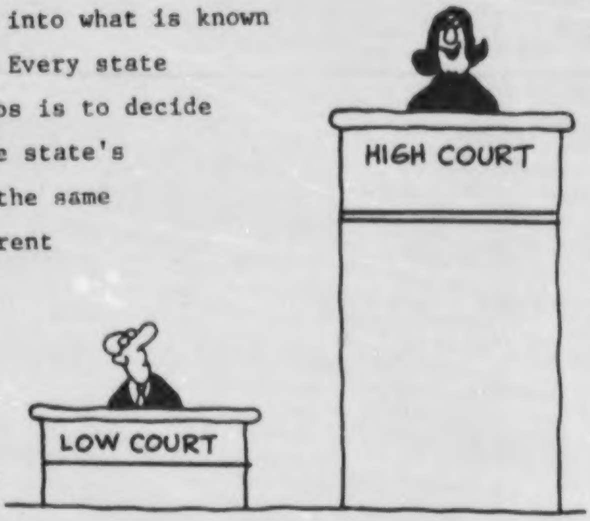

Another job of this higher court is to hear cases on appeal. The word "appeal" means "to ask." Appeal cases have already been heard by a lower court. The person who lost the case there has now asked the higher court to hear the case again.

In doing both of these duties - deciding if laws are constitutional and hearing appeal cases - our state's highest court is similar to the United States Supreme Court.

The people who serve as judges on the state supreme court are called justices. In some states the governor selects them. This is also like the United States Supreme Court. Its judges or justices are picked by the President.

Some states elect their justices. This is a special power given to those states. This power is not always good because some feel it is bad to elect justices. They believe it is hard for a justice always to be fair when he has to worry about being re-elected. In other words, he or she might let outside influences affect their decisions.

The second highest court in each state is also an appeals court. It is usually called an appeals court, but it is also known by any one of the following names:

-Court of Appeals
-District Court of Appeals
-Appellate Court
-Court of Special Appeals
-Court of Criminal Appeals
-Court of Civil Appeals

Review

Think over some words from this lesson that have to do with courts. Write the answers on the blank provided. Then use those answers to fill in the puzzle.

1. The third branch of the state government is the judicial branch or the ______________________________________.
2. A judge on the state supreme court can also be called a ________________.
3. The ________________________court is the highest court in the state.
4. You will go to court if people believe you have broken the _____________.
5. The second highest state court is the court of __________________________.

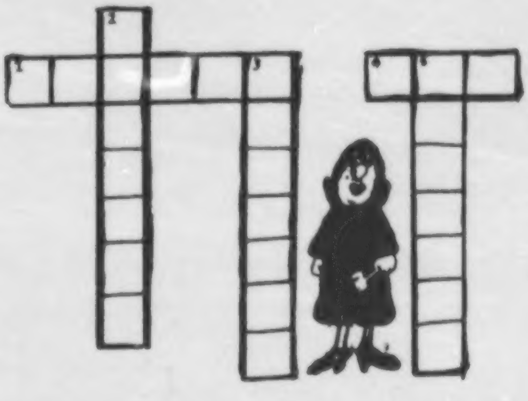

ບົດຮຽນທີ 20   ສານຂອງ ບັນດາລັດຕ່າງໆ - ສານຊັ້ນສູງ

ກໍ່ຄືກັບທາງຣັຖບານກາງ, ການປົກຄອງພາຍໃນລັດກໍ່ມີ ຂແໜງ ຕຸລາການ ຂແໜງທີ່ ສານຂອງການປົກຄອງພາຍໃນລັດໄດ້ເອົາ ກ່ຽວກັບ ສານໂດຍສະເພາະ ແຕ່ລະລັດຫຼັງການໃຫ້ມີສານ ເພື່ອຈັດການກັບ ບຸກຄົນຜູ້ທີ່ ຖືກ ສົງສັຍວ່າ ໄດ້ ລະເມີດກົດໝາຍ. ແຕ່ວ່າ ບຸກຄົນ ເຫຼົ່ານີ້ ກໍ່ກໍຮັບຮອງໃຫ້ມີການພິຈາລະນາ ຄະດີດ້ວຍ ຄວາມເປັນທັມໂດຍ ສິດຕິພົລເມືອງ.

ສານຍັງໄດ້ ອະກຸ້ຍ ບັນຫາ ເກີດຂື້ນລະຫວ່າງ ຜູ້ທີ່ເສັນຊາດ ດ້ວຍກັນ. ຕາມທັມມະດາແລ້ວ ບັນຫາເຫຼົ່ານີ້ ເກີດຂື້ນ ດ້ວຍ ບັນຫາການເງິນໂດຍສະເພາະ. ມີຫລາຍຄົນບໍ່ໄດ້ໃຊ້ ສານເປັນບ່ອນຈະກຸ້ຍການຜິດ ຂໍ້ຖົກຖຽງ ຂອງພວກເຮົາ ແຕ່ ຫລາຍໆ ປີ ຜ່ານມາ. ພວກເຂົາໃຊ້ກຳປັ້ນ ຫລື ເຄື່ອງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ທີ່ ພວກເຂົາ ສາມາດ ຄິດ ເພື່ອໃຫ້ ມັນ ສເມີກັນ. ຖ້າ ເພື່ອນ ບ້ານ ຂອງທ່ານ ລັກມ້າ ຂອງທ່ານ, ທ່ານອາດ ພຍາຍາມ ຈູດເຮືອນຂອງລາວ ເພື່ອ ແກ້ເຜັດກັນ. ນີ້ແມ່ນຮູ້ກັນໃນນາມ "ເອົາກົດໝາຍໃສ່ໃນກຳມືຂອງທ່ານເອງ".

ປັດຈຸບັນ ທ່ານ ອາດນຳ ບຸກຄົນດັ່ງກ່າວນີ້ ສານໃນ ຄະດີລັກຂໂມຍ. ຜູ້ພິພາກສາ ຫລື ຄນະລູກສານ ຈະຕັດສິນ ວ່າເພື່ອນ ບ້ານ ຂອງທ່ານ ຕິດໜີ້ ທ່ານບໍ່: ທ່ານບໍ່ສາມາດຈະເອົາກົດໝາຍໃສ່ໄວ້ໃນກຳມືຂອງທ່ານເອງ.

ສານພາຍໃນລັດຂອງພວກເຮົາໄດ້ແບ່ງເປັນ ອັນທີ່ເອີ້ນວ່າ ສານຊັ້ນສູງ ແລະ ສານຊັ້ນຕ່ຳ. ທຸກໆລັດ ມີ ສານຊັ້ນສູງ ງານສຳຄັນທີ່ສຸດແມ່ນ ຕັດສິນວ່າກົດໝາຍ ຢູ່ໃນຣັຖທັມມະນູນ ຫລືບໍ່? ແຕ່ວ່າ ສານຊັ້ນສູງບໍ່ໄດ້ເອີ້ນ ຊື່ຄືກັນ ສເມີໄປ ຄືກັນໝົດທຸກລັດດອກ. ມັນມີຊື່ ແຕກຕ່າງກັນ ແຕ່ລະລັດ. ມັນອາດຈະເອີ້ນ ຕາມຊື່ອັນໃດ ອັນນຶ່ງ ຕາມ ລາຍຊື່ ດັ່ງຕໍ່ລົງໄປນີ້:

- ສານຊັ້ນສູງສຸດ
- ສານ ຕຸລາການສູງສຸດ
- ສານ ອຸທອນ ສູງສຸດ
- ສານ ອຸທອນ

ວຽກແນວນຶ່ງ ຂອງສານຊັ້ນສູງ ແມ່ນຮັບຟັງ ຄະດີ ຢູ່ໃນການອຸທອນ. ຄຳເວົ້າ "ອຸທອນ'

ໝາຍຄວາມວ່າ "ຮັ້ງນໍ". ອຸທອນ ຄະດີ ຕ່າງໆ ໄດ້ຖືກຮັບຟັງມາແລ້ວຈາກສານ ຊັ້ນຕໍ່າ. ຜູ້ທີ່ ຂອບແພ້ ຄະດີ ໃນສານແຫ່ງນັ້ນ ໃຫ້ ຂໍຮ້ອງ ໃຫ້ມີການຮັບຟັງ ຄະດີນັ້ນ ຄືນໃໝ່ອີກ.

ໃນໂລກທີ່ ຂ ປ່ຽນນີ້ — ຕັດສິນວ່າ ກົດໝາຍ ຢູ່ພາຍໃຕ້ ຣັຖທຳມະນູນ ແລະ ຮັບຟັງຄະດີອຸທອນ — ສານສູງສຸດ ຂອງລັດເຮົາ ມີໜ້າທີ່ ຄ້າຍຄືກັບສານສູງສຸດ ຂອງສະຫະລັດ.

ຄົນຜູ້ຮັບໃຊ້ ເປັນ ຜູ້ ຕັດສິນ ຢູ່ ໃນສານສູງສຸດ ຂອງລັດ ເອີ້ນວ່າ ຄນະ ຜູ້ພິພາກສາ. ບາງລັດ ຜູ້ວ່າຣາຊການໃດ ເລືອກ ເອົາ ພວກ ທ່ານ ເຫຼົ່ານັ້ນ. ນີ້ກໍ່ຄືກັນກັບ ສານສູງສຸດ ສະຫະລັດ ຜູ້ ຕັດສິນ ຫຼື ຄນະ ຜູ້ພິພາກສາ ແມ່ນໃດ້ ຖືກເລືອກ ຈາກ ປະທານາທິບໍດີ.

ບາງລັດ ເລືອກ ຄນະຜູ້ພິພາກສາ ຂອງເພີ່ນ ເອງ. ນີ້ແມ່ນ ອຳນາດ ພິເສດ ມອບໃຫ້ ບັນດາລັດ ຕ່າງໆ ນັ້ນ. ອຳນາດ ພິເສດ ບໍ່ແມ່ນຈະດີ ສະເໝີໄປ ເພາະ ບາງຄົນ ຄິດວ່າ ມັນບໍ່ແມ່ນສິ່ງທີ່ດີ ທີ່ຈະເລືອກ ຄນະຜູ້ພິພາກສາ. ພວກເພີ່ນ ຖືວ່າ ມັນແມ່ນສິ່ງທີ່ຫຍຸ້ງຍາກ ແກ່ຄວາມຍຸຕິທັມ ທີ່ຈະເປັນຫ່ວງ ເວລາ ຜູ້ພິພາກສາ ຫ່ວງມາວ່າ ທ່ານຈະ ຖືກເລືອກ ຮັບໜ້າທີ່ໃໝ່ ອີກຫຼືບໍ່. ຈະເວົ້າ ຢ່າງນີ້ວ່າ ທ່ານ ອາດ ປ່ອຍໃຫ້ ສິ່ງໃດ ສິ່ງນຶ່ງ ແຊກແຊງ ມາການຕັດສິນ ຂອງເພີ່ນ.

ສານສູງສຸດ ທີ່ສອງ ແຕ່ລະລັດ ແມ່ນ ສານອຸທອນ. ຕາມທຳມະດາແລ້ວ ມັນຖືກເອີ້ນວ່າ ສານ ອຸທອນ, ແຕ່ວ່າ ມັນຍັງຖືກຮູ້ ໃນນາມຊື່ ດັ່ງລຸ່ມ ຕໍ່ໄປນີ້:

- ສານ ອຸທອນ
- ສານອຸທອນ ຊັ້ນເຂດ
- ສານ ກ່ຽວກັບການ ອຸທອນ
- ສານພິເສດ ແຫ່ງການ ອຸທອນ
- ສານ ອຸທອນ ແຫ່ງ ການກະທຳ ຄວາມຜິດ
- ສານ ອຸທອນ ພົລເຮືອນ

Lesson 21 States' Courts - The Lower Courts

The lower courts are set up and paid for by the state, just like the higher courts. The states get their money in four ways:

1) income tax
2) sales tax
3) licenses
4) bonds

Of all the state courts, the county court is the busiest. It is known as a "general trial court" because it hears almost every kind of case. This court has many different names. It could be called any one of the following:

-circuit court
-superior court
-chancery court
-county court
-district court
-trial court
-court of common pleas

These county courts hear thousands of cases. Some of these cases are between citizens. They are called civil cases. Usually county courts hear civil cases only when $10,000 or more is in question.

Sometimes civil courts are so crowded that its not unusual for people to wait two or three years for their cases to be heard.

Other cases decide if someone has broken the law. These are called criminal cases. They include cases on crimes such as armed robbery, use of dangerous drugs, and murder. These are heard at the county court.

Remember that the Bill of Rights promises citizens the right to a speedy trial. For this reason, criminal cases are heard before civil cases and any others.

Suppose you read the following item in the newspaper:

> "The case of two 18-year-olds charged with drug possession began today at the Olmsted County Courthouse."

or

> "This afternoon a jury decided that the Rio Motor Company must pay 4 million dollars to a man who was hurt in an accident while driving a Rio car with faulty brakes."

Cases like these are probably being heard at a county court.

Most counties have local courts in each part of the county. Every county has one or more of the following courts.

- justice courts
- municipal courts
- police courts
- traffic courts
- juvenile courts
- small claims courts

These lower courts handle small law matters between citizens. A small matter might be considered as one less than $5,000.

Lawbreakers are also tried at these courts. But they are not tried for major crimes. Minor crimes are usually heard at these lower courts. Minor crimes are traffic and speeding tickets, parking fines, shoplifting (stealing goods or merchandise from stores), walking a dog without a leash, and others.

When a minor (a person under 18 years of age) gets into trouble with the law, he or she goes to juvenile court.

There is also another court that everyone should know about. It is easy to use. It is called the small claims court. In this court no one has to wait long to get a case heard. It does not cost a lot of money either.

The following story will illustrate why the small claims court is so important:

Suppose you buy a product that sounds like something you have always wanted. It cost $100. When you get the product home, it will not work correctly. It makes funny noises and even starts to smoke. Perhaps the motor is broken. But you are sure you followed the directions when you opened up the package and took it out. You have spent $100 for something that does not work properly. What can you do?

First, go to the store and ask for your money back. Explain what happened. Or ask for another one, just like the one you bought. If the store refuses your request and says it's your fault, what can you do? Take the company to the small claims court.

First, go to the courthouse, where a room or a "window" will probably be used for small claims court. A clerk will give you a piece of paper called a complaint form to fill out. You need to write (1) your name; (2) the story of what your claim is about; and (3) how much money you are trying to get back. You also need to write the name and address of the person or the company you are suing (to sue means to bring into court for damages done). Then you will have to pay a filing fee of about $5.

The clerk gives you a date to return to court. The sheriff will also take a copy of your complaint to the person or the company you are suing. That person has to come and face you in court.

The judge listens to your story of what happened. You tell the judge yourself. No lawyers are permitted. But you may bring an interpretor. Then the person representing the company tells his or her side of the case. When both sides have been heard, the judge listens carefully and makes a decision. That decision is mailed to you in a few days. It is a fast and cheap way to try to settle a disagreement fairly.

How much can you sue for in a small claims court? The top amount differs in every state. In some states the complaint has to be for under $500. The top amount could be as high as $1,500 in another state. It is good for the courts when more cases go to small claims court. This takes some of the heavy case load off the county courts. It also costs people less when people use the small claims court.

ບົດຮຽນທີ 21 ສານຂອງບັນດາລັດຕ່າງໆ - ສານຊັ້ນຕົ້ນ

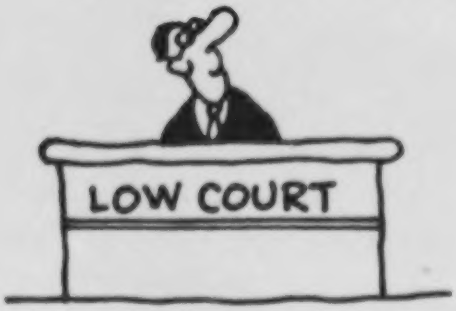

ສານຊັ້ນຕົ້ນນີ້ ແລະການໃຊ້ຈ່າຍແມ່ນມາຈາກລັດເອງ, ຄືກັນກັບລະບົບສານຊັ້ນສູງ. ລັດໄດ້ເງິນມາໂດຍ ສີ່ ວິທີ ທາງ:

1) ພາສີລາຍໄດ້
2) ພາສີຊື້ຂາຍ
3) ຂາຍໃບອະນຸຍາດ
4) ຂາຍ ພັນທະບັດ

ໃນບັນດາລະບົບສານຂອງລັດທັງໝົດ, ສານຂອງເຂດເມືອງແມ່ນຫຍຸ້ງຍາກທີ່ສຸດ. ມັນຮູ້ຈັກໃນນາມ "ສານແຫ່ງການພິຈາລະນາຄະດີທົ່ວໄປ" ເພາະມັນຮັບຟັງຄະດີທຸກຮູບທຸກແນວ. ລະບົບສານແຫ່ງນີ້ມີຫລາຍຊື່ຮຽກແຕກຕ່າງກັນໄປ. ມັນອາດຈະຮຽກຊື່ຕາມດັ່ງຕໍ່ລົງໄປນີ້:

- ສານລະບົບວົງຈອນ
- ສານສູງສຸດ
- ສານດີກາ
- ສານເຂດເມືອງ
- ສານຊັ້ນເທິງ
- ສານ ແຫ່ງການພິຈາລະນາຄະດີ
- ສານ ແຫ່ງການໃຫ້ຄາພັຍຮ່ວມກັນ

ສານຂອງຊັ້ນເຂດເມືອງຮັບຟັງເປັນພັນໆຄະດີ. ບາງຄະດີເກີດຂຶ້ນລະຫວ່າງຜູ້ທີ່ສັນຊາດດຽວກັນ. ເພິ່ນເອີ້ນວ່າ ຄະດີ ອາຍາ. ຕາມທັມດາແລ້ວ

ທາງສານຈະຮັບເອົາຄະດີອາຍາ ຫຼືແພ່ງ ຊຶ່ງມີບັນຫາ ທີ່ມີມູນຄ່າ $10,000 ໂດລ ຫຼາຍກວ່ານັ້ນ.

ບາງຄັ້ງສານພົລເຮືອນ ຊັ້ນ ແໜ້ນເອົ້າໂພດ ຊັບທີ່ບໍ່ແນ່ນ ບໍ່ແນ່ນອນ ທີ່ ກົນເກີຈະຫາລໍ້ກາ ຄະດີຂອງທານຕັ້ງ 2-3 ປີ ເພື່ອຄະດີຈະຮອດສານ.

ຄະດີອື່ນ ອາດຖືກຕັດສິນ ກໍ່ທາງ ຜູ້ໃດຜູ້ນຶ່ງ ຕາກະເມີດກົດໝາຍ. ຄະດີເຫລົ່ານີ້ ເອີ້ນວ່າ ຄະດີອາສະຍາກັມ. ຕົນປະກອບດ້ວຍ ການໃຊ້ອາວຸດຈີ້ປຸ້ນ, ໃຊ້ຢາເສບຕິດ ອັນຕະລາຍ, ແລະ ການຄາດຕະກັມ. ຄະດີເຫລົ່ານີ້ ກໍ່ຖືກຮັບເອົາຢູ່ ທີ່ສານຂອງເຂດເມືອງ.

ຈົ່ງໄວ້ວ່າ ສິດທິພົລເມືອງໃຫ້ສັນຍາ ແກ່ຜູ້ທີ່ສັນຊາດ ດີ ທີ່ຈະໃຫ້ມີການພິຈາລະນາຄະດີໂດຍຮີບດ່ວນ. ຍ້ອນເຫດຜົນດັ່ງກ່າວ, ຄະດີອາສະຍາກັມຈຶ່ງຖືກຮັບເອົາກ່ອນ ຄະດີພົລເຮືອນ ແລະຄະດີອື່ນໆ.

ສົມມຸດວ່າ ທ່ານອ່ານ ຂໍ້ຄວາມດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້ໃນໜັງສືພິມ:

> "ຄະດີຊາຍອາຍຸ 18 ປີສອງຄົນ ຖືກຈັບໃນຂໍ້ຫາມີຢາເສບຕິດ ຢູ່ໃນຄວາມຄອບຄອງ ເລີ່ມແຕ່ວັນນີ້ ທີ່ສານຂອງຕົວເມືອງ ອອນສເຕັດ."

ຫຼື

> " ຕອນບ່າຍວັນນີ້ ຄະນະຕຸລາການຕັດສິນວ່າ ບໍລິສັດ RIO MOTOR ຕ້ອງຈ່າຍ 4 ລ້ານໂດລາໃຫ້ຊາຍຜູ້ນຶ່ງຜູ້ທີ່ຖືກ ບາດເຈັບ ຍ້ອນອຸປະຕິເຫດ ເວລາລາວຂັບລົດ ຂອງບໍລິສັດ Rio ທີ່ມີ ເບກບໍ່ຖືກຕ້ອງ."

ຄະດີດັ່ງກ່າວມານີ້ ອາດຈະໄດ້ຖືກຮັບເອົາຢູ່ໃນສານຂອງເຂດເມືອງມາກ່ອນແລ້ວ. ເຂດເມືອງສ່ວນຫລາຍມີສານແຫ່ງນຶ່ງ ຢູ່ທຸກພາກສ່ວນຂອງເຂດເມືອງ. ບາງເຂດເມືອງ ມີຢູ່ບ່ອນ ແຫ່ງນຶ່ງ ຫຼືຫລາຍກວ່ານັ້ນ ດັ່ງລາຍຊື່ດັ່ງຕໍ່ໄປນີ້:

- ສານ ບຸຕີທັມ
- ສານ ເທສບານ
- ສານ ຕຳຣວດ
- ສານ ການສັນຈອນ
- ສານ ເດັກ ວັຍຣຸ່ນ
- ສານ ຮຽກຮ້ອງເງິນຄ່າ ເສັຍຫາຍ ເລັກໆນ້ອຍໆ.

ສານຊັ້ນຕົ້ນ ເຫລົ່ານີ້ ຈັດການ ບັນຫາ ເລັກໆນ້ອຍ ດ້ານກົດໝາຍ ທີ່ເກີດຂື້ນ ລະຫວ່າງ ຜູ້ທີ່ສັນຊາດ ດຽວກັນ. ບັນຫາ ເລັກນ້ອຍ ທີ່ ມີ ມູນຄ່າ ຕ່ຳ ກວ່າ $5000 ດົລາ.

ຜູ້ ເຖົ້າ ເມີນ ກົດໝາຍໄດ້ທີ່ກໍ ສານ ພິຈາລະນາ ຄະດີຢູ່ໃນສານ ແຫ່ງນີ້. ແຕ່ວ່າ ພວກເຂົາ ຫາ ບໍ່ໄດ້ກຸກ ສານ ສວບສວນເພາະ ພິຈາລະນາ ຄະດີ ອາສຍາກັມອັນໜັກ. ອາສຍາກັມ ອັນ ເບົາ ເຊັ່ນ ການຜິດຈາຣາຈອນ ການຂັບຂີ່ ລົດໄວເກີນ ກວ່າ ອັດຕາ, ການປັບໃໝ ຈອດລົດ, ລັກເຄື່ອງ ຂອງຈາກຮ້ານ, ພາເລາໄປຢ່າງ ບໍ່ ມີໃຊ້, ແລະອື່ນໆ.

ເວລາຜູ້ເຍົາ (ບຸກຄົນທີ່ມີອາຍຸຕ່ຳກວ່າ 18 ປີ) ມີບັນຫາ ດ້ານ ກົດໝາຍ, ລາວຕ້ອງໄດ້ໄປຫາ ສານຜູ້ເຍົາ (ສານເດັກ ວັຍຣຸ່ນ)

ມັນ ຍັງມີ ສານອື່ນ ອີກ ທີ່ບຸກຄົນ ຄວນຮູ້ ກ່ຽວກັບສິ່ງນັ້ນ. ມັນ ແມ່ນ ສິ່ງ ງ່າຍ ທີ່ ຈະໃຊ້. ມັນເອີ້ນວ່າ ສານຮຽກຮ້ອງຄ່າເສັຍຫາຍ ເລັກໆນ້ອຍໆ. ໃນ ສານແຫ່ງນີ້ ບໍ່ມີໃຜຈະ ຕ້ອງລໍຄົນ ເພື່ອ ລໍຖ້າ ຄະດີໃຫ້ທຸກ ຮັບຟັງ. ແລະມັນ ກໍບໍ່ໄດ້ ເສັຍ ເງິນ ແພງ ອີກດ້ວຍ.

ໃນເນື້ອ ຕໍ່ຈາກໄປນີ້ ຈະ ສະແດງໃຫ້ຮູ້ ວ່າ ເປັນຫຍັງ ສານຮຽກຮ້ອງຄ່າເສັຍ ຫາຍເລັກໆນ້ອຍໆ ນີ້ ສຳຄັນ ທີ່ສຸດ.

ສົມມຸດວ່າ ທ່ານ ຊື້ ສິ່ງໃດ ສິ່ງໜຶ່ງ ທີ່ ເບິ່ງ ຄື ວ່າ ສິ່ງທີ່ ທ່ານ ຕ້ອງການ ມັນ ສະເນີໄປ. ມັນ ມີ ລາຄາ $ 100. ເວລາ ທ່ານ ເອົາ ມັນ ກັບບ້ານ, ມັນ ບໍ່ ທຳ ງານ ຕາມ ທີ່ ມັນ ຄວນ ຈະ ເຮັດ ຢ່າງທີ່ກຳນົດ. ມັນ ມີ ສຽງ ແປກ ປລາດ ແລະ ມີ

ດ້ວຍຈົດໝາຍ. ບາງເທື່ອກໍມັນເສັຍ. ແຕ່ວ່າເຈົ້າແນ່ນອນວ່າໄດ້ເຮັດໄປຕາມໃບແນະນຳໄດ້ບອກ ຕັ້ງແຕ່ເປີດກອງ ແລະເອົາມັນອອກມາ. ທ່ານຈ່າຍເງິນໄປ $100 ໃຫ້ສິ່ງນີ້ ທີ່ບໍ່ເຮັດງານຢ່າງຖືກຕ້ອງ. ທ່ານຄວນເຮັດແນວໃດ?

ທຳອິດ, ທ່ານໄປຫາຮ້ານ ແລະຮ້ອງຂໍໃຫ້ເຂົາສົ່ງເງິນທ່ານຄືນ. ອະທິບາຍສິ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນ. ຫຼືວ່າຮ້ອງຂໍໃຫ້ປ່ຽນອັນໃໝ່, ຄືກັນກັບອັນທີ່ທ່ານຊື້ມາ. ຖ້າວ່າທາງຮ້ານປະຕິເສດຄຳສະເໜີຂອງທ່ານ ແລະວ່າມັນແມ່ນຄວາມຜິດຂອງທ່ານ, ແລ້ວທ່ານຄວນເຮັດແນວໃດ? ເອົາຮ້ານນີ້ຂຶ້ນສານ ຮຽກຮ້ອງຄ່າເສັຍຫາຍ.

ແຣກ, ໄປຫາເຫລັງການສານ, ບ່ອນທີ່ມີຫ້ອງການຫຼືຊ່ອງທີ່ໃຫ້ທ່ານໃຊ້ ເພື່ອຮຽກຮ້ອງຄ່າເສັຍຫາຍເລັກໆນ້ອຍໆ. ສມຽນຈະເອົາເຈັ້ຍໃຫ້ທ່ານແຜ່ນນຶ່ງ ຮອງວ່າ ຄຳຟ້ອງຄະດີແພ່ງ ທີ່ທ່ານຈະຕ້ອງປະກອບ. ທ່ານຕ້ອງຂຽນ (1) ຊື່ຂອງທ່ານ (2) ຊື່ຂອງຄົນທີ່ຈະຕ້ອງຟ້ອງ; ແລະ (3) ທ່ານຈະຮຽກຮ້ອງເງິນຄືນເທົ່າໃດ? ແລ້ວທ່ານຈຳເປັນທີ່ຈະຕ້ອງຂຽນຊື່ທີ່ຢູ່ຂອງຄົນຫຼືບໍລິສັດທີ່ທ່ານຕ້ອງການຮ້ອງຟ້ອງ (ຟ້ອງແມ່ນໝາຍຄວາມວ່ານຳເຣື່ອງຂຶ້ນສານ ເພື່ອໃຫ້ຊົດໃຊ້ຄ່າເສັຍຫາຍ). ແລ້ວທ່ານຕ້ອງເສັຍເງິນຄ່າທຳນຽມອີກ $5.

ສມຽນຈະບອກມື້ທີ່ທ່ານຕ້ອງກັບມາສານອີກ. ເຈົ້າໜ້າທີ່ຕຳຫຼວດຈະເອົາໃບຮຽກຟ້ອງສົ່ງໄປໃຫ້ບຸກຄົນຫຼືບໍລິສັດທີ່ທ່ານຟ້ອງນັ້ນ. ບຸກຄົນນັ້ນຈະຕ້ອງມາ ແລະພົບໜ້າຂອງທ່ານໃນສານ.

ຜູ້ຕັດສິນຈະຮັບຟັງເຣື່ອງຂອງທ່ານທີ່ເປັນໄປ. ທ່ານຕ້ອງບອກຜູ້ຕັດສິນດ້ວຍຕົວທ່ານເອງ. ບໍ່ມີທະນາຍຄວາມຜູ້ໃດໄດ້ຮັບອະນຸຍາດໃຫ້ທຳໜ້າທີ່ແທນ. ແຕ່ວ່າທ່ານສາມາດນຳເອົາຜູ້ແປພາສາໄປນຳ. ແລ້ວຜູ້ທີ່ເປັນຕົວແທນຂອງບໍລິສັດ ຫຼືຕົວເຂົາເອງ ຫຼືຝ່າຍລາວ, ເວລາທັງສອງຝ່າຍໄດ້ອະທິບາຍເຣື່ອງຕ່າງໆແລ້ວ, ຜູ້ຕັດສິນກໍ່ຮັບຟັງເຣື່ອງຢ່າງລະມັດລະວັງ ແລະຕັດສິນຄະດີ. ການຕັດສິນນັ້ນຈະຖືກສົ່ງໃຫ້ທ່ານຫຼັງຈາກນັ້ນສອງສາມມື້

ມັນແມ່ນວິທີທາງນຶ່ງທີ່ຈະລະງັບຄວາມບໍ່ຖືກຕ້ອງຕ່າງກັນລົງ ຢ່າງວ່ອງໄວ ແລະ ບໍ່ສິ້ນເປືອງ ແລະ ຢ່າງຍຸຕິທັມອີກດ້ວຍ.

ທ່ານຈະຮ້ອງຟ້ອງຄ່າເສັຍຫາຍໃນສານຮຽກຮ້ອງຄ່າເສັຍຫາຍເລັກໆ ນ້ອຍໆ ໄດ້ຫລາຍປານໃດ? ຍອດປະລິມານຂອງເງິນແຕກຕ່າງກັນຕາມລັດຕ່າງໆ. ບາງລັດ ການຮ້ອງຟ້ອງ ທັງບໍ່ກາຍ $500. ແຕ່ບາງລັດ ຍອດເງິນອາດຂຶ້ນຮອດ $1500. ມັນແມ່ນສິ່ງທີ່ດີ ສໍາລັບ ສ່າຍເວລາ ຄະດີຕ່າງໆໄປຫາສານຮຽກຮ້ອງຄ່າເສັຍຫາຍເລັກນ້ອຍ. ມັນຈະແບ່ງເບົາ ພາລະ ອັນຫນັກຂອງສານ ຊັ້ນ ເຂດເມືອງ ແລະ ມັນກໍ່ບໍ່ສິ້ນເປືອງ ແກ່ປະຊາຊົນ ຜູ້ໃຊ້ ສານຮຽກຮ້ອງຄ່າເສັຍຫາຍ ເລັກນ້ອຍນີ້./.

I Check (x) the ways that a state's highest court is like the United States Supreme Court.

________A. Both have judges called justices.

________B. Both sometimes hear cases on appeal.

________C. Both decide whether laws are unconstitutional.

________D. Both courts have justices who are elected.

________E. Both courts handle small law matters between citizens.

II Choose the following government words from the list below and write in the space provided.

criminal civil juvenile
traffic county

A. Court cases between citizens are called ____________________cases.

B. Cases that decide if a person has broken the law are called ____________________cases.

C. A person under the age of 18 is considered a ____________________.

D. The busiest courts are the ____________________courts (or the general trial courts).

E. A speeding ticket case might be heard at a ____________________court.

III Make a check (x) before the sentences that are true about the small claims court.

________A. Small claims courts are difficult to use.

________B. It costs very little to take a case to small claims court.

________C. A small claim might be anything under $1,500.

________D. The judge and your lawyer decide in the courtroom the same day so you do not have to wait long for a decision.

________E. The sheriff mails your complaint to the person you are suing.

Lesson 22 Citizen's Rights

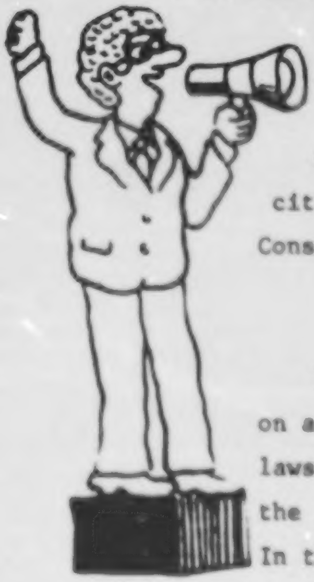

The Bill of Rights, which is the first ten amendments to the U.S. Constitution, promises many rights to citizens. But each state has a bill of rights, too. And each state gives its citizens additional rights and powers not mentioned in the federal Constitution. Three special powers should be mentioned.

Referendum

First, is the referendum. This word means "a vote by the people on a new law." Some states have this vote or referendum for any new laws that relate to raising money. Another use of the referendum is the time when a change in the state constitution is about to be made. In the federal government, each citizen does not get to vote on matters about raising money or about changes in the Constitution. Our representatives and senators vote for us. This voting power, then, is important because it gives every eligible voter the right to say yes or no to important state laws that affect him or her.

Initiative

The second power belonging to a citizen is called initiative. Initiative means "a beginning." It works in the following way. Some new laws may not always begin in the legislature. They may begin with the voters of the state. So if someone has an idea for a new law or a change in the constitution, he writes it down on paper. Then he gets as many people as he can to sign this paper in favor of his idea. If he obtains enough signatures, the idea will be considered for a law. Usually 5-10% of all the state's voters is needed to go to a referendum. If that number is obtained, it then will be presented for all the state's citizens to vote on. Remember that a referendum is a vote by the people on a new law.

Sometimes you will hear this initiative drive called a "grass roots movement." It is called this because the idea started at the very "root" of our democracy - with the people themselves in the community. Most other laws begin with the lawmakers in Congress.

Recall

The last important power of the citizens in each state is the recall. By using recall, voters can get rid of an elected person from office in a hurry. To start a recall, someone writes out what he wants to do. Other people sign the paper. If enough people sign (like an initiative) a vote is taken by all the people - a referendum. The voters decide then whether or not to keep the person in office.

Voters, of course, can elect another person in the next election. But sometimes the people do not want to wait that long.

Review

Draw a line from the word to its meaning.

initiative	a vote by the people of the state
recall	a try by voters to get rid of some elected official
referendum	an idea for a law that begins with the people of the state

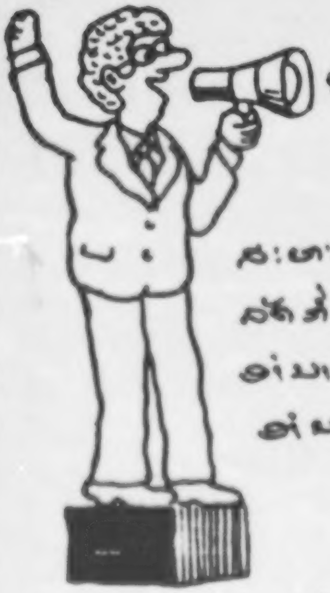

ບົດຮຽນທີ 22 ສິດທິຂອງຜູ້ຖືສັນຊາດ

ສິດທິພົນລະເມືອງ, ທີ່ແມ່ນ ສິບຂໍ້ແຮກຂອງຂໍ້ແກ້ໄຂ ຂອງລັດຖະທຳມະນູນສະຫະລັດ, ໄດ້ສັນຍາໃຫ້ສິດ ຫລາຍແນວ ແກ່ຜູ້ຖືສັນຊາດ. ແຕ່ວ່າແຕ່ລະລັດກໍມີ ສິດທິພົນລະເມືອງເຊັ່ນກັນ. ແຕ່ລະລັດໄດ້ມອບສິດພິເສດ ແລະ ອຳນາດທີ່ ບໍ່ໄດ້ບົ່ງໄວ້ໃນ ລັດຖະທຳມະນູນຂອງຊາດ ແກ່ຜູ້ຖືສັນຊາດຂອງລັດຕົນ. ອຳນາດພິເສດສາມຢ່າງທີ່ຈຳເປັນຈະຕ້ອງກ່າວເຖິງ.

ການອອກສຽງໂດຍປະຊາມະຕິ

ຫນຶ່ງຄື, ແມ່ນ ການອອກສຽງໂດຍປະຊາມະຕິ. ຄຳເອີ້ນຄຳນີ້ ແມ່ນ "ການອອກສຽງໂດຍປະຊາຊົນ ຕໍ່ກົດຫມາຍໃຫມ່". ບາງລັດມີ ການອອກສຽງໂດຍປະຊາມະຕິ ຕໍ່ຫລາຍໆ ກົດຫມາຍໃຫມ່ ທີ່ໄດ້ຕິດພັນກັບການ ຂຶ້ນພາສີ. ການອອກສຽງໂດຍປະຊາມະຕິ ແນວອື່ນ ແມ່ນເວລາ ປ່ຽນ ລັດຖະທຳມະນູນຂອງລັດ ທີ່ ສົມຄວນໃຫ້ມີຂຶ້ນ. ຢູ່ໃນວົງລັດຫລາຍໆ, ຜູ້ຖືສັນຊາດ ແຕ່ລະຄົນບໍ່ໄດ້ລົງຄະແນນສຽງໃນເລື່ອງ ການຂຶ້ນພາສີ ຫລືກ່ຽວກັບລັດຖະທຳມະນູນ. ຜູ້ແທນ ແລະ ສະມາຊິກສະພາຕ່າງໆ ຂອງພວກເຂົາ ເປັນຜູ້ລົງຄະແນນສຽງ ແທນເຂົາ. ອຳນາດລົງຄະແນນສຽງດັ່ງກ່າວນີ້, ແມ່ນສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ເພາະມັນໄດ້ໃຫ້ຜູ້ ສິດທິຫລາຍຢ່າງ ແກ່ຜູ້ລົງຄະແນນ ທີ່ຈະເວົ້າວ່າ ຕົກລົງ ຫລື ບໍ່ ຕໍ່ກົດຫມາຍສຳຄັນຂອງລັດ ທີ່ມີຜົນກະທົບກະເທືອນຕໍ່ຕົວເຂົາເອງ.

ການລິເລີ່ມ

ອຳນາດທີສອງທີ່ ເປັນຂອງຜູ້ຖືສັນຊາດ ແມ່ນ ເອີ້ນວ່າ ການລິເລີ່ມ. ການລິເລີ່ມ ຫມາຍຄວາມວ່າ "ການເລີ່ມຕົ້ນ", ມັນດຳເນີນງານໃນທາງທີ່ຕໍ່ໄປນີ້: ກົດຫມາຍໃຫມ່ ບາງຂໍ້ ບໍ່ໄດ້ເລີ່ມຈາກສະພານິຕິບັນຍັດ ສະເຫມີໄປ. ມັນອາດຈະ ເລີ່ມຈາກ ຜູ້ອອກສຽງເລືອກຕັ້ງພາຍໃນລັດເອງ. ດັ່ງນັ້ນຖ້າວ່າ ມີຄົນ ມີແນວຄິດເພື່ອຍື່ນ ກົດຫມາຍໃຫມ່ ຫລື ເພື່ອປ່ຽນແປງລັດຖະທຳມະນູນ, ລາວຕ້ອງໄດ້ຮວບຮວມລາຍເຊັນ. ແລ້ວ

ຫາລາຍເຊັນໃຫ້ໄດ້ຫລາຍເທົ່າທີ່ຈະຫລາຍໄດ້ໃນເຈັ້ຍແຜ່ນນັ້ນ ທີ່ເຫັນພ້ອມກັບ ແນວຄິດຂອງລາວ. ຖ້າຫາກວ່າລາວຫາກໄດ້ລາຍເຊັນພຽງພໍ, ແນວຄິດ ອາດຈະຖືກພິຈາລະນາ ເພື່ອໃຫ້ເປັນກົດໝາຍ. ຕາມທັມດາແລ້ວ ຈະຕ້ອງໃຫ້ໄດ້ ປະມານ 5-10%. ຂອງຈຳນວນຜູ້ມີສິດອອກສຽງເລືອກຕັ້ງພາຍໃນລັດທີ່ຈະພຽງພໍ ແກ່ການເອົາໄປຫາການອອກສຽງໂດຍປະຊາມະຕິ. ຖ້າວ່າຈຳນວນນັ້ນຫາກໄດ້ຮັບ, ແລ້ວ ມັນຈະຖືກສເນີຕໍ່ປະຊາຊົນທັງໝົດ ແກ່ການອອກສຽງ. ຈື່ໄວ້ວ່າ ການລົງປະຊາມະຕິ ແມ່ນການລົງຄະແນນສຽງໂດຍປະຊາຊົນ ຕໍ່ກົດໝາຍໃໝ່.

ບາງຄັ້ງ ທ່ານຈະໄດ້ຍິນ ການລິເລີ້ມນີ້ ຮຽກວ່າ "grass roots movement (ຮາກຫຍ້າຂອງການເຄື່ອນໄຫວ)". ມັນຮຽກຈັ່ງຊີ້ກໍ່ເພາະວ່າ ແນວຄິດ ເລີ້ມຈາກ "ຮາກເຫງົ້າ" ຂອງ ປະຊາທິປະຕັຍ ຂອງພວກເຮົາ ພ້ອມກັບ ປະຊາຊົນ ພວກເຂົາ ເອງໃນ ສາທາລະນະຊົນ. ສ່ວນໃຫຍ່ແລ້ວ ກົດໝາຍ ເລີ້ມຕົ້ນ ຈາກ ນັກກົດໝາຍໃນສະພາຄອງເກຣສ.

ເພີກຖອນການເລືອກຕັ້ງ:

ອຳນາດສຳຄັນອັນສຸດທ້າຍຂອງຜູ້ທີ່ມີໃນແຕ່ລະລັດແມ່ນ Recall (ເພີກຖອນການເລືອກຕັ້ງ). ໂດຍການໃຫ້ສິດເພີກຖອນ, ຜູ້ລົງຄະແນນສຽງສາມາດ ປົດ ຜູ້ທີ່ເລືອກຕັ້ງ ອອກຈາກໜ້າທີ່ການໂດຍດ່ວນ. ເພື່ອຈະເລີ້ມໃຊ້ສິດເພີກຖອນ, ຄົນຜູ້ນັ້ນຕ້ອງ ຂຽນ ສິ່ງທີ່ ລາວ ຕ້ອງການເຮັດ. ໃຫ້ ຄົນອື່ນເຊັນ ລົງເຈັ້ຍແຜ່ນນັ້ນ. ຖ້າວ່າມີຜູ້ເຊັນພຽງພໍ (ເໝືອນດຽວກັບການລິເລີ້ມ) ຈະມີ ການລົງຄະແນນສຽງຈາກ ປະຊາຊົນທັງໝົດ -ໂດຍສຽງປະຊາມະຕິ. ຜູ້ມີສິດ ອອກສຽງ ເລືອກຕັ້ງ ຕັດສິນວ່າ ຄວນ ປະຮັບ ເອົາ ບຸກຄົນນັ້ນຢູ່ໃນໜ້າທີ່ການ ຫລືບໍ່.

ຜູ້ ອອກສຽງ ເລືອກຕັ້ງ, ສາມາດ ເລືອກເອົາ ຄົນອື່ນ ແທນໃນການເລືອກຕັ້ງ ຄັ້ງໜ້າ ຢ່າງແນ່ນອນ. ແຕ່ບາງຄັ້ງ ປະຊາຊົນ ອົດລໍຄອຍຕໍ່ບໍ່ໄດ້.

Lesson 23 Local Government

Minnesota has one state government to take care of the entire state. But it also has smaller governments for different parts of the state. These smaller governments are called local government. These are needed because most states are too big to be governed from just one place.

Our two big governments are the federal and state. But many states, like Minnesota, have local governments called city government, county government, townships, towns, special districts plus school districts. These are all forms of local government.

Each state constitution tells what kinds of local governments may be set up within the state. The state also makes rules about how local governments carry on their work. In a few states, like Idaho, the state constitution lets the local government decide on its own powers. This is known as home rule.

County Government

Most states have local governments called counties. It is a branch of the state government because it carries out state laws at local places. Most counties have from 10,000 to 40,000 people living in them.

Counties are usually run by a group of lawmakers called the Board of Commissioners. Its members are elected by the county's citizens. They carry out state laws within the county and also makes local laws for the county.

The people of each county also may elect a sheriff, a tax assessor, a recorder and a coroner. The sheriff heads the county police. The recorder keeps track of all births, deaths, marriages, and voters in the county. The recorder also keeps track of all people who own land in the county.

The county coroner looks into why people have died. He decides whether or not police should come into the case.

The tax assessor decides the worth of land and buildings. If you own land or a house, you are taxed for them and sent a bill. This is one way the county raises money.

One of the biggest things a county spends money on is welfare. They decide who gets the state's welfare money.

Welfare money could be for those out of work, for food stamps, homemaker care for handicapped people, care of children without parents, or other services.

Education is the second largest county expense; third, is roads. Most roads in the United States are county roads, so the county has to build them and keep them in good shape.

Counties also spend money on police and fire protection, bridges, museums, parks, libraries, county dumps, plus many other services. Some counties spend money on public transportation, such as buses.

About 33% of county money comes from the state to be spent on programs called for by state law. These are mainly welfare and education. Many counties also get money from the federal government.

Another large part of county money comes from property taxes that owners of all land and buildings pay. The more the property is worth, the higher the tax. If you live in an apartment, your landlord pays the taxes. Some counties have a sales tax added on to the state sales tax.

Fines on late library books or licenses like hunting or fishing licenses are other ways the counties raise money.

Special District Government

Another kind of local government is called the special district. There are more of these than any other kind of local government. About 40,000 of these special districts are scattered across the country and the number is growing.

Each special district handles one service for the citizens of a local area. One of these services is education. The school board, then, is considered a special district.

Special districts are usually run by a board. The members of the board are often elected by local people. Special districts might also include one or more of the following:

- sewage disposal and treatment
- soil and water conservation
- parks and recreation.

Review

I Draw a line from the person to his/her job in county government.

coroner	decides the worth of lands and buildings
sheriff	looks into why people have died
commissioner	keeps tract of voters, marriages and land
tax assessor	heads the county police force
recorder	a person who is part of the county's governing board

II Write true or false after each sentence.

A. A special district handles many services for a local part of the state. ______________

B. Special districts are usually run by the state. ______________

ບົດຮຽນທີ 23 ການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ

ລັດ ມິນນິໂຊຕາ ມີຣັຖບານ ເພື່ອ ເບິ່ງແຍງ ທົ່ວທັງລັດ. ແຕ່ວ່າ ມັນກໍ່ຍັງມີການປົກຄອງນ້ອຍ ຢູ່ຕາມພາກສ່ວນຕ່າງໆຂອງລັດ. ຄນະ ການປົກຄອງນ້ອຍ ເຫລົ່ານີ້ ຮຽກວ່າ ການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ

ສິ່ງເຫລົ່ານີ້ ແມ່ນ ເປັນທີ່ຕ້ອງການ ເພາະ ບັນລັດຕ່າງ ສ່ວນຫລາຍນັ້ນ ແມ່ນ ລັດໃຫຍ່ໂຕ ທີ່ຈະຖືກປົກໄດ້ຈາກພຽງ ແຫ່ງດຽວ.

ຣັຖບານໃຫຍ່ສອງແຫ່ງຂອງພວກເຮົາ ແມ່ນ ຣັຖບານກາງ ແລະ ຣັຖບານ ພາຍໃນລັດຂອງພວກເຮົາ. ແຕ່ວ່າມີຫລາຍລັດ ຄືກັນກັບ ມິນນິໂຊຕາ, ມີຣັຖບານທ້ອງຖິ່ນ ຮຽກວ່າ ການປົກຄອງຕົວເມືອງ, ການປົກຄອງສານາເຂດ, ເຂດເມືອງ, ຕົວເມືອງ, ຂົງເຂດພິເສດ ສົມ ໃຫ້ ເຂດປົກຄອງໂຮງຮຽນ. ສິ່ງເຫລົ່ານີ້ ທັງໝົດ ປະກອບເປັນ ຣັຖບານ ທ້ອງຖິ່ນ.

ຣັຖທັມມະນູນຂອງແຕ່ລະລັດ ບອກວ່າ ຣັຖບານທ້ອງຖິ່ນ ຄົນ ຄວນຈະປະກອບຂຶ້ນ ແນວໃດ ພາຍໃນລັດຂອງຕົນ. ລັດຍັງ ເຮັດ ກົດຣະບຽບ ກ່ຽວກັບ ຣັຖບານທ້ອງຖິ່ນ ຄວນ ຮັບ ເອົາ ຮູບແບບໃດ. ໃນບາງລັດ, ເຊັ່ນ ໄອດາໂຮ, ຣັຖທັມມະນູນຂອງລັດ ປ່ອຍໃຫ້ ຣັຖບານທ້ອງຖິ່ນ ຕັດສິນ ກ່ຽວກັບ ອຳນາດຂອງຕົວເອງ. ນີ້ແມ່ນຮູ້ກັນໃນນາມ ກົດຣະບຽບຂອງ ບ້ານໂຕເອງ.

ການປົກຄອງຂອງສານາເຂດ

ລັດສ່ວນຫລາຍ ມີສານາເຂດ ປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນທີ່ເອີ້ນວ່າ "ສານາເຂດການປົກຄອງ". ມັນແມ່ນ ສາຂາໜຶ່ງຂອງການປົກຄອງຂອງລັດ ເພາະວ່າ ມັນ ໄດ້ ນຳກົດໝາຍຂອງລັດລົງມາ ພື້ນຖານ. ສານາເຂດ ຫລື ເຄົາທີ ສ່ວນຫລາຍ ມີປະຊາກອນ 10,000 ຫາ 40,000 ຄົນ ທີ່ຢູ່ອາໄສ ຢູ່ແຫ່ງນັ້ນ.

ຕາມທັມດາ ແລ້ວ ເຄົາທີ ປົກຄອງໂດຍກຸ່ມນັກກົດໝາຍ ເອີ້ນວ່າ Board of commissioners (ຄນະເຈົ້າໜ້າທີ່ການປົກຄອງ). ຊຶ່ງປະຊາເລືອກ

ຖືກ ຄັດ ເລືອກຈາກ ປະຊາຊົນໃນ ເຄົາຕີ້ນັ້ນ ເອງ. ພວກເພິ່ນ ນຳກົດ ໝາຍຂອງ ລັດ ລົງສູ່ ພາຍໃນ ເຄົາຕີ້ ແລະ ຍັງໄດ້ ອອກກົດໝາຍທ້ອງ ຖິ່ນ ແກ່ ເຄົາຕີ້ ອີກ ດ້ວຍ.

ປະຊາຊົນ ແຕ່ລະ ເຄົາຕີ້ ຍັງໄດ້ເລືອກ ເອົາ ຫົວໜ້າ ຕຳຫຼວດ ນຶ່ງ, ຜູ້ ກຳມະການ ພາສີ ທ່ານ ນຶ່ງ, ຜູ້ບັນທຶກ ແລະ ຜູ້ສືບສະສູດພິກ ສົບ ທ່ານ ນຶ່ງ. ຫົວໜ້າ ຕຳຫຼວດ ແມ່ນຜູ້ນຳ ຕຳຫຼວດປະຈຳ ເຄົາຕີ້. ຜູ້ ບັນທຶກເກັບ ກຳ ບັນຊີ ການເກີດ, ການ ຕາຍ, ແຕ່ງງານ ແລະ ລາຍຊື່ ຜູ້ ມີ ສິດ ອອກ ສຽງ ເລືອກ ຕັ້ງໃນເຄົາຕີ້. ຜູ້ບັນທຶກ ຍັງ ໄດ້ເກັບ ກຳ ບັນຊີ ຂອງ ຜູ້ ເປັນ ເຈົ້າ ຂອງ ທີ່ ດິນ ທັງໝົດໃນ ເຄົາຕີ້.

ຜູ້ ສືບ ສະ:ສູດ ພິກສົບ ຂອງເຄົາຕີ້ເບິ່ງ ວ່າ ເພິ່ນ ວ່າ ເປັນຫຍັງ ຈຶ່ງຕາຍ. ເພິ່ນ ເປັນ ຜູ້ ຕັດ ສິນ ວ່າ ສົມ ຄວນຈະໃຫ້ ເຈົ້າໜ້າທີ່ ຕຳລວດ ເຂົ້າຫຍຸ້ງ ກ່ຽວນຳ ຫຼື ບໍ່ໃນ ຄະດີ ນັ້ນ.

ຜູ້ ກຳມະການ ພາສີ ຕັດສິນໃຈວ່າ ດິນ ແລະ ອາຄານ ບ້ານເຮືອນ ນັ້ນ ມີ ມູນ ຄ່າ ເທົ່າໃດ. ຖ້າ ທ່ານ ເປັນ ເຈົ້າ ຂອງ ທີ່ ດິນ ແລະ ເຮືອນ ຫຼັງນັ້ນ, ທ່ານ ໄດ້ ເສຍ ພາສີ ແກ່ ເຮືອນ ແລະ ດິນ ນັ້ນ. ນີ້ແມ່ນວິທີນຶ່ງຂອງ ເຄົາຕີ້ທີ່ ຊອກຫາ ເງິນ.

ສິ່ງໃຫຍ່ໆ ອີກ ນຶ່ງ ຂອງ ເຄົາຕີ້ ຄືການຈ່າຍເງິນ ຊ່ວຍ ແກ່ ຕາມ ປະຊາ ສົງເຄາະ. ພວກເພິ່ນ ຕັດສິນວ່າ ຜູ້ໃດຈະໄດ້ ຮັບເງິນ ສົງເຄາະ. ເງິນ ສົງເຄາະ ອາດຈະໃຫ້ ຜູ້ ບໍ່ ມີ ວຽກ, ສະໜອງອາຫານ, ເຮືອນ ສະເພາະ ຜູ້ເສຍ ອົງຄະ, ເບິ່ງແຍງ ເດັກກຳພ້າ ພໍ່ແມ່, ແລະ ການບໍລິການອື່ນໆ

ການ ສຶກສາ ແມ່ນ ລາຍຈ່າຍ ອັນ ດັບ ສອງ ຂອງ ເຄົາ ຕີ້; ອັນ ທີ ສາມ, ແມ່ນ ຫົນ ທາງ. ຖະໜົນ ຫົນ ທາງ ສ່ວນໃຫຍ່ໃນ ສະ ຫະລັດແມ່ນ ເປັນ ຂອງ ທາງ ເຄົາຕີ້, ສະນັ້ນ ຈຶ່ງ ແມ່ນ ທາງ ເຄົາ ຕີ້ ເປັນ ຜູ້ ສ້າງ ແລະ ບົວ ລະ ບັດ ຮັກ ສາ ໃຫ້ ຢູ່ ໃນສະພາບດີ.

ທາງ ເຄົາຕີ້ ຍັງຈ່າຍ ເງິນ ແກ່ ຕຳຫຼວດ ແລະ ການປ້ອງກັນອັກຄີໄພ, ຄຸກ, ຫໍພິພິທະພັນ, ສວນ ສາທາລະນະ, ຫໍສະໝຸດ, ບ່ອນຖິ້ມ ຂີ້ເຫຍື້ອ ເຄົາຕີ້

ສົມທົບການ ບໍລິການ ອື່ນໆ ອີກ. ບາງເຄົາຕີ້ຈ່າຍເງິນ ແກ່ການ ຂົນສົ່ງສາທາຣະນະ, ເຊັ່ນ ລົດເມ.

ປະມານ 33%. ຂອງເງິນ ເຄົາຕີ້ ມາຈາກ ລັດ ເພື່ອໃຊ້ໃນໂຄງການ ຊຽກຣັດ ໂດຍກົດໝາຍລັດ. ຊຶ່ງ ເຫົ່ານີ້ ສ່ວນໃຫຍ່ ແລ້ວ ແມ່ນ ປະຊາສົງເຄາະ ແລະການ ສຶກສາ. ມີຫຼາຍເຄົາຕີ້ໄດ້ເງິນຈາກ ທາງຕັ້ງບ່ານກາງ.

ເງິນ ສ່ວນໃຫຍ່ ແນວອື່ນຂອງ ເຄົາຕີ້ ແມ່ນໄດ້ມາຈາກການ ເກັບ ອາກອນ ຊັບສິນ ທີ່ ພວກ ເຈົ້າຂອງ ທີ່ ດິນ ແລະ ອາຄານທັງ ໝົດ ໄດ້ຈ່າຍ. ມີຊັບສິນຣາຄາແພງຫລາຍ, ກໍ່ໄດ້ເສັຽພາສີ ອາກອນ ແພງ. ຖ້າທ່ານ ຢູ່ ອາສັຍໃນ ອາພາດແມນ, ເຈົ້າຂອງ ເຮືອນເຊົ່າ ແມ່ນ ຜູ້ ເສັຽ ພາສີອາກອນ. ມີບາງ ເຄົາຕີ້ ທັງຕ້ອງ ໄດ້ເສັຽ ພາສີ ຊື້ຂາຍແກ່ ເຄົາຕີ້ ສົມທົບ ພາສີ ຊື້ຂາຍຂອງລັດອີກ.

ຄ່າປັບໃໝ ການສັ່ງປີ້ ຈ້າ ຫຼື ອະນຸຍາດ ເຊັ່ນ ລ່າເນື້ອ ຫຼື ຫາປາ ກໍ່ແມ່ນ ພວກທາງອື່ນ ທີ່ ຍັບລາ ເຄົາຕີ້ ຫາເງິນ ຊຸ່ມກັນ.

ການປົກຄອງ ພິເສດ ຂອງ ຄຸ້ມ

ວິທີ ທາງອື່ນຂອງການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ເອີ້ນວ່າ special district ຄຸ້ມພິເສດ. ມັນມີການປົກຄອງ ແນວນີ້ ຫລາຍ ກວ່າ ການປົກຄອງ ທ້ອງຖິ່ນ ແນວອື່ນ. ມີປະມານ 40,000 ຄຸ້ມພິເສດ ແນວນີ້ ແຈກຢາຍ ໄປທົ່ວປະເທດ ແລະ ຈຳນວນ ຫົວເລກ ຫລາຍຂຶ້ນ ທຸກປີ.

ແຕ່ລະ ຄຸ້ມ ພິເສດ ສັບ ໜ້າວຽກ ແລະ ບໍລິການ ຢ່າງນຶ່ງທີ່ ປະຊາຊົນ ທ້ອງຖິ່ນ ຂອງຕົນ. ການ ບໍລິການ ຢ່າງ ນຶ່ງ ແມ່ນ ການສຶກສາ. ຄະນະປົກຄອງໂຮງຮຽນ, ແມ່ນກໍ ສະແດງ ວ່າ ຄຸ້ມພິເສດ ອັນນຶ່ງ.

ຄຸ້ມພິເສດຕ່າງໆ ການຫັນນະຕາ ແລ້ວ ບໍລິການ ງານໂດຍ ຄະນະນຶ່ງ. ສະມາຊິກຂອງຄະນະ ແມ່ນ ການແຕ່ງຕັ້ງ ແລ້ວກໍ ຄັດເລືອກ ໂດຍ ກົມທ້ອງຖິ່ນ. ຄຸ້ມພິເສດ ຕາຕ ຕອນ ເຄິ່ງ ທີ່ ຫລາຍ ກວ່າ ລາຍຊື່ ຕໍ່ໄປນີ້:

- ທີ່ຖິ້ມຂອງໂສໂຄກ ແລະ ການຮັກສາ
- ການຮັກສາ ໜັກດິນ ແລະ ນ້ຳ
- ສວນສາທາລະນະ ແລະ ທີ່ພັກຜອນ ຢ້ອນໃຈ.

Federal, state, and city governments are organized in much the same way. Each government is divided into three branches. Here is a chart that shows how the federal, state, and city governments are alike.

	Federal	State	City
Legislative Branch	Congress Senate and House of Representatives	State legislature Two houses in most states	City council or commission
Executive Branch	President, vice-president, president's cabinet	Governor and assistants to the governor	Mayor or city manager and assistants or city commission
Judicial Branch	Supreme Court and federal courts	State courts	City courts

When people talk about city government, they use the word "municipal." It means "city." Most U.S. citizens live in cities, so they often refer to their local government as municipal government. Most U.S. cities are set up one of two ways.

First, is Mayor - Council plan. Most cities have this organization. A mayor and a city council run the city. The council is the lawmaking body that shares its power with the mayor. Some councils are more powerful than others. They can make laws, pick the police chief, the fire chief and the city planner. They can also decide how to spend city money.

In other cities the mayors have a lot of power. They ask the council to pass certain laws, they help decide how city money is spent, and they also choose the people to head up certain city offices

All mayors are leaders of their cities. They lead parades, cut ribbons to open new buildings, roads, parks, and bridges. They also represent the city to others at the county, state, and national level. Mayors work with business leaders to try to get new businesses to move to their cities. New businesses are usually good for cities because they pay taxes and offer more jobs for the people.

The other plan sometimes used to set up government is the city manager plan. The city manager is hired by the city council. He is trained on how to run city government. He chooses the heads of the departments and directs them in their work. The council, however, makes the laws and decides how money will be spent.

Cities provide services for their people like education, police and fire protection, garbage disposal, welfare and street maintenance. Many cities also have hospitals, parks, libraries, airports, and buses. All of these services are important and help to make life in the city a little better for all.

But running a city costs a lot of money. About 20% comes from the state, which also gets some from the federal government.

About 25% of the city money comes from property taxes. Every homeowner and business owner pays property taxes.

Some cities own their own power and water companies. You might get a monthly bill for water, sidewalk and curb repairs, and trash pick-up. Bus fares, city dump fees, and bridge tolls (money paid to cross the bridge) are other ways cities make money. They, too, sell licenses for businesses, dogs, and even bicycles.

Many cities charge for permits. A permit is another kind of license. If you have a permit, you are allowed to do something. For example, before you build a garage or add a room on to your house, you must get a building permit. You even have to have a permit to have a parade - or else have special permission.

Cities also earn money through parking meters, parking tickets, speeding tickets, and other fines charged to law breakers. Sometimes cities sell bonds to raise money for specific projects such as a new convention center, a library, or a new recreation center. The bonds issue must be voted on and approved by the people in the city. Bonds do, however, cost the city money in interest. It is not always easy to get the bond issue passed.

ບົດຮຽນທີ ໒໔ ການປົກຄອງຕົວເມືອງ

ລັດຖະບານກາງ, ລັດ ແລະ ຕົວເມືອງໃຫຍ່ ແມ່ນ ມີການ ທີ່ດຳເນີນງານໄປໃນທາງດຽວກັນ. ແຕ່ລະ ອົງການແບ່ງ ເປັນ ສາມພາກ. ນີ້ແມ່ນໂຕຕາຕະລາງໃຫ້ຮູ້ວ່າ ລັດຖະບານ, ລັດ ແລະ ຕົວເມືອງ ຄ້າຍຄືກັນແນວໃດ.

	Federal	State	City
Legislative Branch	Congress Senate and House of Representatives	State legislature Two houses in most states	City council or commission
Executive Branch	President, vice-president, president's cabinet	Governor and assistants to the governor	Mayor or city manager and assistants or city commission
Judicial Branch	Supreme Court and federal courts	State courts	City courts

ເວລາ ຄົນເວົ້າກ່ຽວກັບ ການປົກຄອງຕົວເມືອງ ເພິ່ນໃຊ້ຄຳວ່າ "ເທສບານ" ມັນໝາຍຄວາມວ່າ "ຕົວເມືອງ" ຄົນອະເມຣິກັນ ສ່ວນຫລາຍຢູ່ອາໄສໃນຕົວເມືອງ ດັ່ງນັ້ນ ພວກເຂົາຈຶ່ງ ແນະນຳໄປຫາ ການປົກຄອງທ້ອງຖິ່ນ ເຊັ່ນກັນ ກັບ ການປົກຄອງເຂດ ເທສບານ. ເມືອງໃຫຍ່ ສ່ວນຫລາຍໃນອະເມຣິກາ ປະກອບຂຶ້ນໃນ ນຶ່ງຂອງສອງວິທີທາງ.

ແຣກ, ແມ່ນ ເຈົ້າຄອງກຳແພງ – ແຜນດຳເນີນງານຂອງກອງປະຊຸມ ສ່ວນຫລາຍຕົວເມືອງມີອົງການນີ້. ເຈົ້າຄອງກຳແພງ ແລະ ຄນະປົກຄອງເມືອງ ບໍລິຫານຕົວເມືອງ. ຄນະປົກຄອງ ແມ່ນ ບັນດາຜູ້ແທນກົດໝາຍ ທີ່ແບ່ງປັນອຳນາດ ກັບ ເຈົ້າຄອງກຳແພງ. ຄນະປົກຄອງເມືອງ ມີອຳນາດຫລາຍກວ່າບາງຄນະ. ພວກເພິ່ນ ແຕ່ງຕັ້ງນາຍ, ເລືອກຫົວໜ້າຕຳຫລວດ, ຫົວໜ້າດັບເພີງ ແລະ ຜູ້ອື່ນໆ ເພື່ອນຕົວເມືອງ. ແລະ ພວກເພິ່ນຍັງເປັນ ຕັດສິນວ່າ ຄວນຈະໃຊ້ຈ່າຍເງິນ ຂອງຕົວເມືອງຈັ່ງໃດ.

ໃນຕົວເມືອງອື່ນ ແມ່ນ ເຈົ້າຄອງກຳແພງນະຄອນ ມີອຳນາດຫລາຍທີ່ສຸດ. ພວກເພິ່ນ ຮັດໜ້າທີ່ ບາງ ຄນະປົກຄອງ ຜ່ານກົດໝາຍບາງຂໍ້, ພວກເພິ່ນ ຊ່ວຍ ຕັດສິນວ່າ ເງິນທາງຕົວເມືອງຈະໃຊ້ທາງໃດ: ແລະ ພວກເພິ່ນ ຍັງເລືອກ ຄົນເຂົ້າກຳຕຳແໜ່ງ ສຳຄັນຂອງຕົວເມືອງນຳອີກ.

BEST COPY AVAILABLE

ເຈົ້າຄອງກຳແພງນະຄອນທັງຫຼາຍ ແມ່ນຜູ້ນຳຂອງຕົວເມືອງຂອງພວກເພິ່ນ. ພວກເພິ່ນເປັນຜູ້ນຳຂອງການເຕີບສອນສະພານ, ຫັດໂຍ, ເປີດທາງການໃໝ່, ຖະໜົນ, ສ່ວນສາທາລະນະ ແລະ ອື່ນໆ.

ພວກເພິ່ນຍັງເປັນຜູ້ທາງໜ້າຂອງຕົວເມືອງແກ່ອານາເຂດ, ລັດ ແລະ ລະດັບຊາດ. ຜູ້ຄອງກຳແພງນະຄອນ ທຳງານກັບຜູ້ນຳດ້ານທຸລະກິດ ພະຍາຍາມເອົາທຸລະກິດໃໝ່ຍ້າຍມາໃສ່ຕົວເມືອງຂອງພວກຕົນ. ທຸລະກິດໃໝ່ການຫັນມະດາ ແລ້ວນຳເງິນດີມາສູ່ຕົວເມືອງ ເພາະຄົນໄດ້ເສຍພາສີເພີ່ມ ແລະ ຍັງມີວຽກແກ່ປະຊາຊົນ.

ບາງເທື່ອ ແຜນລັດຖິ່ນໄດ້ກຳໃຫ້ເມືອງປະກອບການປົກຄອງ ແມ່ນແຜນ ຜູ້ຈັດການເມືອງ. ຜູ້ຈັດການເມືອງໄດ້ຖືກຈ້າງຈາກສະພາປະຊຸມເມືອງ. ລາວໄດ້ຝຶກງານດ້ານບໍລິຫານປົກຄອງຕົວເມືອງມາ. ບ່ອນລາວເປັນຜູ້ເລືອກຄົນຜູ້ມາທຳຕຳແໜ່ງ ແລະ ຊີ້ນຳພວກເພິ່ນໃນໜ້າວຽກ. ເຖິງຢ່າງໃດກໍ່ຕາມ ທາງສະພາປະຊຸມຍັງໄດ້ເຮັດກົດໝາຍ ແລະ ຕັດສິນວ່າເງິນຄວນຈະໃຊ້ແນວໃດ.

ຕົວເມືອງຍັງເຮັດໃຫ້ມີການບໍລິການແກ່ປະຊາຊົນຂອງຕົນ ເຊັ່ນ ການສຶກສາ, ຕຳຫຼວດ ແລະ ການປ້ອງກັນອັກຄີໄພ, ຖັງຂີ້ເຫຍື້ອ ປະຊາສົງເຄາະ ແລະ ການຮັກສາຖະໜົນຫົນທາງ. ຫຼາຍຕົວເມືອງຍັງມີໂຮງພະຍາບານ, ສວນສາທາລະນະ, ຫໍສະໝຸດ, ສະໜາມບິນ ແລະ ລົດເມ. ທຸກໆການບໍລິການເຫຼົ່ານີ້ ແມ່ນສຳຄັນທີ່ສຸດ ແລະ ຊ່ວຍໃຫ້ຊີວິດໃນຕົວເມືອງໃຫ້ສະບາຍຍິ່ງຂື້ນຕື່ມ.

ແຕ່ວ່າການບໍລິຫານຕົວເມືອງ ແມ່ນສິ້ນເປືອງທີ່ສຸດ. ປະມານ 20% ຂອງເງິນໃຊ້ຈ່າຍໄດ້ມາຈາກທາງລັດ, ແລະຍັງໄດ້ມາຈາກສູນກາງສ່ວນໃດກໍ່ມອບມື້.

ປະມານ 25% ຂອງເງິນຕົວເມືອງໄດ້ມາຈາກພາສີຊັບສິນ. ທຸກໆເຈົ້າຂອງເຮືອນ ແລະ ເຈົ້າຂອງທຸລະກິດຈ່າຍພາສີຊັບສິນ.

ບາງຕົວເມືອງເປັນເຈົ້າຂອງໂຮງໄຟຟ້າ ແລະບໍລິສັດນ້ຳປະປາ. ທ່ານເອງ

ອາດໄດ້ຮັບໃຊ້ ບັນ ຄ່ານ້ຳ, ທາງຍ່າງ ແລະ ຄ່າ ຊ່ອມແປງ ຂອບທາງ, ແລະ ເກັບ ຂີ້ເຫຍື້ອ. ຄ່າລົດເມ, ທ່ານຍູມ ຄ່າບ່ອນຖິ້ມຂີ້ເຫຍື້ອ, ຊີວິດ ນີ້ ແພງກັນ (ເງິນ ທີ່ ທ່ານຈ່າຍ ເພື່ອລ້ຽງຊີວິດ) ແມ່ນ ບໍ່ຄືທາງອື່ນໆ ທີ່ ທາງ ຕົວເມືອງ ຊອກ ຫາ ເງິນ. ພວກເພິ່ນ ຍັງຂາດໃບອະນຸຍາດໃຫ້ເປີດ ທຸຣະກິດ, ມີໝາ ແລະ ກະທັ້ງ ການ ມີຣົຖ ຖີບ.

ຫລາຍໆ ຕົວເມືອງ ເກັບ ຄ່າ ແປກນີ້. ແປກນີ້ ແມ່ນໃບອະນຸຍາດ ແນວນຶ່ງ. ຖ້າ ທ່ານ ມີ ແປກນີ້, ທ່ານໄດ້ຮັບອະນຸຍາດໃຫ້ເຮັດສິ່ງໃດສິ່ງນຶ່ງ. ຕົວຢ່າງ ກ່ອນທ່ານຈະ ສ້າງ ອູ່ຣົຖ ຫຼື ຕື່ມ ຕໍ່ໃສ່ ເຮືອນຂອງທ່ານ, ທ່ານ ຕ້ອງ ໄດ້ ມີໃບ ອະນຸຍາດກໍ່ສ້າງ ເສັຽກ່ອນ. ທ່ານຍັງ ຕ້ອງ ມີໃບ ອະນຸຍາດໃຫ້ ເຕີມ ສ້ອມແຊມ ນຳອີກ — ຫຼື ຕ້ອງ ມີ ອະນຸມັດ ພິເສດ.

ຕົວເມືອງໃຫຍ່ ຍັງ ໄດ້ ເງິນຈາກການຈອດ ພາຫະນະ, ປັບໃໝ ຈອດລົດ ປັບໃໝ ຂີ່ລົດເກີນ ກຳນົດ, ແລະ ປັບໃໝ ລະເມີດ ກົດໝາຍ ນຳ ອີກ. ບາງ ຕົວເມືອງໃຫຍ່ ຍັງ ຂາຍ ພັນທະບັດ ເພື່ອ ຫາເງິນ ແກ່ໂຄງການ ພິເສດ ເຊັ່ນ ສູນການປະຊຸມໃໝ່, ຫໍສມຸດ ຫຼື ທີ່ ພັກ ຜ່ອນ ຢ່ອນໃຈໃໝ່.

ພັນທະບັດ ທີ່ ຂາຍ ອອກໄປ ຕ້ອງໄດ້ ຖືກ ເຫັນພ້ອມ ຈາກ ຄົນ ພາຍໃນ ຕົວ ເມືອງ ເສັຽກ່ອນ. ເຖິງ ແນວໃດກໍ່ຕາມ, ພັນທະບັດ ຍັງໄດ້ ເຮັດໃຫ້ທາງ ຕົວ ເມືອງ ສິ້ນເປືອງ ດອກເບັ້ຍ ນຳ ຕື່ມອີກ. ມັນ ບໍ່ແມ່ນ ແນວ ງ່າຍ ສເມີໄປ ທີ່ ຈະໃຫ້ອະນຸມັດ ຜ່ານ ເພື່ອໃຫ້ ມີພັນ ທະບັດ ອອກຈຳໜ່າຍ.

Review

Think about what you have learned about city government. Choose the correct words from the list and write it in the spaces below.

cities
mayor
council
education
welfare
manager

A. The city ____________________ makes laws for the city.
B. Most U.S. citizens live in _________________________.
C. The ______________________ represents the city to state and federal governments.
D. Cities spend the most money on _____________________.

Lesson 25 Citizenship - Becoming a Permanent Resident

You have learned when, how, and why government has been established in the United States. You have learned about things government does for its citizens and how it gets the money to do those things. As an alien you have enjoyed many, but not all, of the rights that American citizens enjoy. Only citizens can enjoy all the rights of America. This is why you should think about becoming a citizen. The following four chapters will tell you about:

- Becoming a permanent resident.
- The requirements for naturalization.
- Applying for naturalization.
- Taking the naturalization examination.

People have been coming to the United States for many years and from many different places. The first immigrants were American Indians who probably came to America from Asia. All the people who came after the Indians were also immigrants. An immigrant is a person who comes into a different country to live. Immigrants who live in the United States have many rights and freedoms. They have these rights and freedoms even though they are not U.S. citizens:

- go to school
- use parks and hospitals
- visit museums and use libraries
- ask police and fire departments for help
- work and own things
- have freedom of speech

But immigrants who are not citizens do not have some very important rights:

- cannot work at some jobs
- cannot vote
- cannot run for public office

Some immigrants are happy just to live in the United States. They do not care if they cannot vote or run for public office. Most immigrants, however, do want to help make the laws they must follow. That is why they want to become American citizens.

People who are not citizens of the country in which they now live are called aliens. Aliens who want to become U.S. citizens must first become permanent residents. When immigrants (those who come to a different country to live) come to the United States, they are given visas. To get these visas, the immigrants have to be registered permanent residents.

For example, if you want to live and work in America and you are an immigrant and an alien, you must be a permanent resident. A permanent resident must live in the United States for five (5) years before he/she can apply for citizenship.

You must apply to become a permanent resident. When you become a permanent resident, you get a card. It is called an Alien Registration Receipt card. Receipt means "written statement." The written statement says that your name is on the list of registered aliens. You are a lawful permanent resident. If you are eighteen (18) years or older, you must always carry the card with you, especially when you work. This Alien Registration Receipt card has a number on it. Write the number on all applications for citizenship. You should also mention the number if you even write to the Immigration and Naturalization Service.

All aliens who live in the United States and who want to become citizens must be registered aliens. The Immigration and Naturalization Service office has the registration cards. It is also the office to go to in order to apply for permanent residency.

All permanent residents must notify the Immigration and Naturalization Service of their address each year. It is always done in January, the first month of the year. This notification (or letting someone know) is called an Alien Address Report form. It can be picked up in January from the post office or from the Immigration and Naturalization Service.

The following information about yourself has to be supplied on this Alien Address Report form:

(a) Your Alien Registration Receipt number
(b) Your complete name (last name, first name, and middle name)
(c) Your address in the United States (street, house number, and area - S.W., N.W., S.E., N.E.)
(d) Your gender - male or female
(e) Your date of birth
(f) Your country of birth
(g) The country of your citizenship
(h) Your Social Security number, if you have one

(i) The place and date of your entry into the United States

(j) Your status - immigrant, visitor, student, exchange alien or something else

(k) Your present or most recent employer in the United States

(l) Your signature and the date.

You should print or type the information on the report form. When you have finished filling out the Alien Address Report form, do not mail it. Hand the card to a clerk at any United States Post Office.

Always notify the Immigration and Naturalization Service when you move. You must do it within ten (10) days after you move. You must fill out an Alien's Change of Address Card. You get this card at the post office and at the Immigration and Naturalization Service. The information needed on this change-of-address card is different from the information given on the address report form every January. They will ask for the following information:

(a) Alien Registration Receipt number

(b) Status - vistor, student, permanent resident, or something else

(c) Nationality

(d) Date of birth

(e) Complete name

(f) Present address

(g) How long you plan to stay if the address is not permanant

(h) Your last address

(i) Where you work or go to school

(j) When and where you entered the United States

(k) How long you can stay if you are not a permanet resident

(l) Date

(m) Your Signature

You cannot use a change-of-address card in place of the Alien Address Report. If you move in January, you must fill out both the change-of-address card and the Alien Address Report.

Permanent residents have many of the same rights and freedoms that citizens have. They cannot, however, vote for people in public office. They cannot be elected to public office. They cannot serve on juries. And finally, they cannot work at some government jobs.

Review

I Put a check (x) in front of each correct statement.

________A. American Indians were the first immigrants to America.

________B. Immigrants who are not citizens can vote.

________C. Immigrants have many rights even if they are not citizens.

________D. If you want to vote for the President of the United States, you have to become a U.S. citizen.

________E. You may use the public library to barrow books even if you are not a U.S. citizen.

________F. You want to vote for a new mayor because you like someone else better. You can do this if you are not a U.S. citizen.

________G. You must be a permanent resident before you apply for citizenship.

________H. You can use a change-of-address card in place of the Alien Address form if you are moving in January.

________I. Permanent residents must report their addresses to the Immigration and Naturalization Service in January.

________J. Permanent residents have no rights in the United States until they become citizens.

II Using Words from the Lesson

Write the correct words in the blanks.

January Registration

notify alien

A. An immigrant is an ________________________.

B. The Alien Address Report must be filled out in ____________________.

C. A permanent resident receives an Alien __________________Receipt card.

D. You have to ________________the Immigration and Naturalization Service of your address each year.

III Write yes or no in front of each question.

________A. Lien is not a permanent resident of the United States. She is a college student. She is not going to become a citizen of the United States. She will go back to her home country when she finishes school. Does she have to send in any Alien Address Report card in January?

________B. Sary is a student in college in the United States. He wants to stay in the United States and become a citizen. He is not a permanent resident. Will he have to become a permanent resident before he can apply for citizenship?

________C. Mr. Nguyen is a high school teacher in a private school. He is a permanent resident in the United States. He really likes the person who is running for mayor of the city. Mr. Nguyen wants to vote for this candidate. Can he vote in the election?

Lesson 26 Citizenship - Requirements for Naturalization

If you do want to become a United States citizen, you must meet certain legal requirements to be "naturalized." The word naturalized means "admitted to citizenship." Many aliens have become citizens of the United States. Naturalized citizens cannot become President or Vice-President of the United States, but they have all the other rights that native-born citizens have.

Not all aliens who want to become naturalized citizens can do so. They must first apply for naturalization, and then they must meet certain requirements.

First, you have to be a permanent resident. Next, you have to be eighteen (18) years old or older. If you are, you may then be able to apply for naturalization. But you will need a birth certificate to prove how old you are. Finally, you will have to meet the following legal requirements.

(1) You must have been a permanent resident for five (5) years. You must have lived in the United States for five years just before applying.

(2) You must not have been out of the United States for a continuous period of one year or more.

(3) You must not have been away from the United States for more than thirty months (two and one-half years) during those five years.

(4) You must have spent the last six (6) months in the state where you are applying for naturalization.

(5) You must be able to read, write, and speak simple English.

(6) You must be able to answer orally questions about American history and government. This includes questions about the Constitution.

(7) You must be a person of good moral character.

(8) You must be loyal to the United States government and believe in the Constitution.

If a husband and wife want to become citizens, both have to apply for citizenship.

The husband or wife of a citizen may apply for naturalization after living in the United States for only three years. The citizen and the applicant must have been married for at least three years. They must have been living together for those three years. The husband or wife of the applicant must have been a citizen for at least three years.

Foreign-born children who are not over sixteen years of age can become citizens. They can become citizens when their parents become naturalized. But they must have lived in the United States with their parents. They will become citizens on the same day their parents become citizens.

When you apply for naturalization, you will have to take an oral examination. The naturalization examiner will ask you questions. The examiner wants to find out if you meet the requirements for citizenship. You no longer have to take two witnesses with you to the examination. You do, however, have to answer about yourself. The naturalization law says that some people cannot become citizens. That is because they are not of good moral character. The following people cannot be naturalized:

(1) habitual drunkards
(2) adulterers
(3) polygamists, criminals, persons connected with prostitution or narcotics
(4) gamblers or people who get most of their income from gambling
(5) people who lie under oath to gain benefits under the immigration and naturalization laws
(6) people who have been convicted and jailed for 180 days
(7) persons who at any time have been convicted of murder

Aliens who refuse to serve in the United States Army during a war may be denied citizenship.

Persons may also be denied citizenship if they belonged to the Communist party or a similar party within ten (10) years before applying for citizenship. Furthermore, they cannot become naturalized if they belonged to any organization that is against all organized government. Finally, people cannot be naturalized if they belong to a group that believes in any of the following:

(1) world communism
(2) a dictatorship in the United States
(3) overthrowing the United States government
(4) injuring or killing United States officers

Review

1 Put a check in front of each correct sentence.

________ A. Everyone who wants to be a United States citizen can be naturalized.

________ B. You have to be a permanent resident before you apply for naturalization.

________ C. You must take two witnesses with you when you take the citizenship examination.

________ D. People who make a living by gambling can become citizens.

________ E. Persons under eighteen (18) can become naturalized when their parents do.

________ F. You have to spend the last year in the state where you are applying for naturalization.

11 Using the following words, write the correct answer in the blanks below.

certificate	petition	receipt
loyal		Constitution

A. You have to be ________________ to the United States government to become naturalized.

B. An alien can file a ________________ for naturalization.

C. The examiner will ask you questions about the ________________.

D. Your birth ________________ tells when you were born.

111 Write yes or no in front of each question.

________ A. Your friend has been arrested for gambling three times. All the arrests happened in the last two years. Can your friend become a naturalized citizen?

________ B. Boonthy has been married to his wife for four years. He is a permanent resident. His wife is a native-born citizen. Can Boonthy apply for naturalization?

________ C. Ponneray and his wife want to become citizens. They have lived in the United States five years and are permanent residents. Do both of them have to apply for naturalization?

________ D. Oukhane left the United States two years ago to visit his relatives. He came back to Minnesota last month. Can he apply now for naturalization?

_________ E. Mr. Ho, married twenty years, had to leave his wife and family after the Viet Nam war. He escaped to the United States, where he has lived for the last six years. He and his wife have also just been reunited in the United States. Can she apply in two years for naturalization?

Lesson 27 Citizenship - Applying for Naturalization

You have learned how to become a permanent resident and what the requirements are for naturalization. This lesson teaches you about the kinds of forms you must fill out when you apply for naturalization. Three important words are used in this lesson. Be sure you understand what they mean.

- biographic = this means having something to do with the facts of a person's life. You will be asked to send information about yourself on a special form.
- fingerprint = marks made by your fingertips
- photographs = pictures taken of you before you apply for naturalization

If you are now ready to apply, you will need a form called Application to File Petition for Naturalization. You will also need a form called Biographic Information. You get these from the office of Immigration and Naturalization Service (INS). Call or write to the closest one near you. The INS offices are listed in the telephone book in the white pages under the heading "United States Government, Justice Department." If you call in and leave a message the forms will be mailed out to you. The office nearest you is in St. Paul, Minnesota, 927 Main Post Office Building, 108 E. Kellogg Boulevard, 55101.

When you get the application, you will also get a Fingerprint Chart. You can have your fingerprints taken at the local police station or at the INS office. But call the police station, sheriff's office, or city hall to find out when the service is available. It saves time to call ahead. You do not have to pay to have your fingerprints taken.

Next, you will have to fill out the Biographic Information form. It is one page long. You will tell the INS two very important things:

(a) where you have lived the last five years

(b) where you have worked during those years.

The Application to File Petition for Naturalization is long - about four pages. This is a sample application.

Look carefully at the first page. At the top you will find a box. Write your name in the box. Also put your Alien Registration Receipt number there. Spell your name carefully. It must appear exactly as it is on your Alien Registration Receipt. Fill in the rest of the top of the page.

At the middle, you have to show where you have lived during the last five years. Put your present address first. The address you had five years ago should be listed last.

Questions on the second page deal mainly with qualifications for citizenship. On the third page you have to show where you worked during the last five years. Always put your present job first. The one you had five years ago should be listed last.

The next section asks about marriage, residency, and family members.

You have to fill out only the top part of the fourth page. Do not write on the bottom part of the last page.

Then you take the forms to the INS office. Be sure to include the Fingerprint Chart and three photographs.

The three photographs must all be the same. They must be two (2) inches square. They should be printed on thin paper. They should have a light background. And they must be no more than thirty (30) days old. You must be photographed without a hat. The photograph should show a full front view of your face. The yellow pages of the telephone book will help you find a photo studio because photographers often list the types of services they offer.

UNITED STATES DEPARTMENT OF JUSTICE
IMMIGRATION AND NATURALIZATION SERVICE

Form Approved
OMB NO. 43-R0079

FEE STAMP

APPLICATION TO FILE PETITION FOR NATURALIZATION

Mail or take to:
IMMIGRATION AND NATURALIZATION SERVICE

ALIEN REGISTRATION
(Show the exact spelling of your name as it appears on your alien registration receipt card, and the number of your card. If you did not register, so state.)
Name ....
No. ....

(See INSTRUCTIONS. BE SURE YOU UNDERSTAND EACH QUESTION BEFORE YOU ANSWER IT. PLEASE PRINT OR TYPE.)

Section of Law .... (Leave Blank)

Date: ....

(1) My full true and correct name is .... (Full true name without abbreviations)

(2) I now live at .... (Number and street)
.... (City, county, state, zip code)

(3) I was born on .... (Month) (Day) (Year) in .... (City or town) (County, province, or state) (Country)

(4) I request that my name be changed to ....

(5) Other names I have used are: .... (Include maiden name)

Sex: ☐ Male ☐ Female

(6) Was your father or mother ever a United States citizen? .... ☐ Yes ☐ No
(If "Yes", explain fully)

(7) Can you read and write English? .... ☐ Yes ☐ No

(8) Can you speak English? .... ☐ Yes ☐ No

(9) Can you sign your name in English? .... ☐ Yes ☐ No

(10) My lawful admission for permanent residence was on .... (Month) (Day) (Year) under the name of .... at .... (City) (State)

(11) Since that date I have resided continuously in the United States and continuously in the State of .... where I now live since .... During the last five years I have been physically present in the United States for a total of .... months.

(12) Do you intend to reside permanently in the United States? ☐ Yes ☐ No If "No," explain:

(13) In what places in the United States have you lived during the last 5 years? List present address FIRST.

From	To	Street Address	City and State
(a) ...., 19.....	Present Time		
(b) ...., 19.....	.............., 19.....		
(c) ...., 19.....	.............., 19.....		
(d) ...., 19.....	.............., 19.....		

(14) (a) Have you been out of the United States since your lawful admission as a permanent resident? .... ☐ Yes ☐ No
If "Yes" fill in the following information for every absence of *less than 6 months*, no matter how short it was.

Date Departed	Date Returned	Name of Ship, or of Airline, Railroad Company, Bus Company, or Other Means Used to Return to the United States	Place or Port of Entry Through Which You Returned to the United States

(b) Since your lawful admission, have you been out of the United States for a period of 6 *months or longer?* .... ☐ Yes ☐ No
If "No", state "None"; If "Yes", fill in following information for every absence of more than 6 months.

Date Departed	Date Returned	Name of Ship or of Airline, Railroad Company, Bus Company, or Other Means Used to Return to the United States	Place or Port of Entry Through Which You Returned to the United States

Form N-400 (Rev. 11-26-79)N

(Over)

BEST COPY AVAILABLE

(15) The law provides that you may not be regarded as qualified for naturalization, if you knowingly committed certain offenses or crimes, even though you may not have been arrested. Have you ever, in or outside the United States:

(*a*) knowingly committed any crime for which you have not been arrested? ☐ Yes ☐ No

(*b*) been arrested, cited, charged, indicted, convicted, fined or imprisoned for breaking or violating any law or ordinance, including traffic regulations? ☐ Yes ☐ No

If you answer "Yes" to (*a*) or (*b*), give the following information as to each incident.

	WHEN	WHERE (City) (State) (Country)	NATURE OF OFFENSE	OUTCOME OF CASE, IF ANY
(*a*)				
(*b*)				
(*c*)				
(*d*)				
(*e*)				

(16) List your present and past membership in or affiliation with every organization, association, fund, foundation, party, club, society or similar group in the United States or in any other country or place, and your foreign military service. (If none, write "None.")

(*a*) .... , 19...... to 19......
(*b*) .... , 19...... to 19......
(*c*) .... , 19...... to 19......
(*d*) .... , 19...... to 19......
(*e*) .... , 19...... to 19......
(*f*) .... , 19...... to 19......
(*g*) .... , 19...... to 19......

(17) (*a*) Are you now, or have you ever, in the United States or in any other place, been a member of, or in any other way connected or associated with the Communist Party? (If "Yes", attach full explanation) ☐ Yes ☐ No

(*b*) Have you ever knowingly aided or supported the Communist Party directly, or indirectly through another organization, group or person? (If "Yes", attach full explanation) ☐ Yes ☐ No

(*c*) Do you now or have you ever advocated, taught, believed in, or knowingly supported or furthered the interests of Communism? (If "Yes", attach full explanation) ☐ Yes ☐ No

(18) Have you borne any hereditary title or have you been of any order of nobility in any foreign state? ☐ Yes ☐ No

(19) **Have you ever been declared legally incompetent or have you ever been confined as a patient in a mental institution?** ☐ Yes ☐ No

(20) Are deportation proceedings pending against you, or have you ever been deported or ordered deported, or have you ever applied for suspension of deportation? ☐ Yes ☐ No

(21) (*a*) My last Federal income tax return was filed .... (year) Do you owe any Federal taxes? ☐ Yes ☐ No

(*b*) Since becoming a permanent resident of the United States, have you:

— filed an income tax return as a nonresident? ☐ Yes ☐ No

— failed to file an income tax return because you regarded yourself as a nonresident? ☐ Yes ☐ No

(If you answer "Yes" to (*a*) or (*b*) explain fully.)

(22) Have you ever claimed in writing, or in any other way, to be a United States citizen? ☐ Yes ☐ No

(23) (*a*) Have you ever deserted from the military, air, or naval forces of the United States? ☐ Yes ☐ No

(*b*) If male, have you ever left the United States to avoid being drafted into the Armed Forces of the United States? ☐ Yes ☐ No

(24) The law provides that you may not be regarded as qualified for naturalization if, at *any* time during the period for which you are required to prove good moral character, you have been a habitual drunkard; committed adultery; advocated or practiced polygamy; have been a prostitute or procured anyone for prostitution; have knowingly and for gain helped any alien to enter the United States illegally; have been an illicit trafficker in narcotic drugs or marijuana; have received your income mostly from illegal gambling, or have given false testimony for the purpose of obtaining any benefits under this Act. Have you ever, ***anywhere***, been such a person or committed any of these acts? (If you answer yes to any of these, attach full explanation.) ☐ Yes ☐ No

(25) Do you believe in the Constitution and form of government of the United States? ☐ Yes ☐ No

(26) Are you willing to take the full oath of allegiance to the United States? (See Instructions) ☐ Yes ☐ No

(27) If the law requires it, are you willing:

(*a*) to bear arms on behalf of the United States? (If "No", attach full explanation) ☐ Yes ☐ No

(*b*) to perform noncombatant services in the Armed Forces of the United States? (If "No", attach full explanation) ☐ Yes ☐ No

(*c*) to perform work of national importance under civilian direction? (If "No"', attach full explanation) ☐ Yes ☐ No

(28) (*a*) If male, did you ever register under United States Selective Service laws or draft laws? ☐ Yes ☐ No

If "Yes" give date .... ; Selective Service No. .... ; Local Board No. .... ; Present classification ....

(*b*) Did you ever apply for exemption from military service because of alienage, conscientious objections, or other reasons? ☐ Yes ☐ No

If "Yes," explain fully ....

(29) If serving or ever served in the Armed Forces of the United States, give branch .... ;

from .... , 19...... to .... , 19...... , and from .... , 19...... to .... , 19......

☐ inducted or ☐ enlisted at .... ; Service No. .... ;

type of discharge .... ; .... ; rank at discharge .... ;

(Honorable, Dishonorable, etc.)

reason for discharge ....

(alienage, conscientious objector, other)

☐ Reserve or ☐ National Guard from .... 19...... to ....

(30) My occupation is ....

List the names, addresses, and occupations (or types of business) of your employers during the last 5 years? (If none, write "None.") List present employment FIRST.

From	To	Employer's Name	Address	Occupation or Type of Business
(a) ...., 19	Present Time			
(b) ...., 19	................, 19			
(c) ...., 19	................, 19			
(d) ...., 19	................, 19			

(31) **Complete this block if you are or have been married.**

I am .... (Single, married, divorced, widowed) The first name of my husband or wife is (was) ....

We were married on .... at .... He or she was born at ....

.... on .... He or she entered the United States at (place) ....

.... on (date) .... for permanent residence and now resides ☐ with me

☐ apart from me at .... (Show full address if not living with you.)

He or she was naturalized on .... at ....; Certificate No. ....,

or became a citizen by .... His or her alien Registration No. is ....

(32) How many times have you been married? .... How many times has your husband or wife been married? .... If either of you has been married more than once, fill in the following information for each previous marriage.

Date Married	Date Marriage Ended	Name of Person to Whom Married	Sex	*(Check One)* Person Married Was Citizen ☐	Alien ☐	How Marriage Ended
(a)				☐	☐	
(b)				☐	☐	
(c)				☐	☐	
(d)				☐	☐	

(33) I have .... (Number) children: (Complete columns (a) to (h) as to each child. If child lives with you, state "with me" in column (h), otherwise give city and State of child's residence.)

(a) Given Names	(b) Sex	(c) Place Born (Country)	(d) Date Born	(e) Date of Entry	(f) Port of Entry	(g) Alien Registration No.	(h) Now Living at

(34) **READ INSTRUCTION NO. 6 BEFORE ANSWERING QUESTION (36)**

I .... want certificates of citizenship for those of my children who are in the U.S. and are under age 18 years that are named below.
(Do) (Do Not)

(Enclose $15 for each child for whom you want certificates, otherwise, send no money with this application.)

....
(Write names of children under age 18 years and who are in the U.S. for whom you want certificates)

If present spouse is not the parent of the children named above, give parent's name, date and place of naturalization, and number of marriages

....

BEST COPY AVAILABLE

BEST COPY AVAILABLE

Signature of person preparing form, if other than applicant.	SIGNATURE OF APPLICANT
I declare that this document was prepared by me at the request of applicant and is based on all information of which I have any knowledge. SIGNATURE	ADDRESS AT WHICH APPLICANT RECEIVES MAIL
ADDRESS: DATE:	APPLICANT'S TELEPHONE NUMBER

TO APPLICANT: DO NOT FILL IN BLANKS BELOW THIS LINE.

NOTE CAREFULLY.—This application must be sworn to before an officer of the Immigration and Naturalization Service at the time you appear before such officer for examination on this application.

AFFIDAVIT

I do swear that I know the contents of this application comprising pages 1 to 4, inclusive, and the supplemental forms thereto, No(s). ...., subscribed to by me; that the same are true to the best of my knowledge and belief; that corrections numbered ( ) to ( ) were made by me or at my request, and that this application was signed by me with my full, true, and correct name, SO HELP ME GOD.

....

(Complete and true signature of applicant)

Subscribed and sworn to before me by applicant at the preliminary investigation ( ) at ....

....

this .... day of ...., 19......

I certify that before verification the above applicant stated in my presence that he/she had (heard) read the foregoing application, corrections therein and supplemental form(s) and understood the contents thereof.

....

(Naturalization examiner)

....

(For demonstration of applicant's ability to write English)

(1st witness. Occupation) ....

(2nd witness. Occupation) ....

Nonfiled ....

....

(Date, Reasons)

NOTICE TO APPLICANTS:

Authority for collection of the information requested on this form and those forms mentioned in the instructions thereto is continued in Sections 328, 329, 332, 334, 335 or 341 of the Immigration and Nationality Act of 1952 (8 U.S.C. 1439, 1440, 1443, 1445, 1446 or 1452). Submission of the information is voluntary inasmuch as the immigration and nationality laws of the United States do not require an alien to apply for naturalization. If your Social Security number is included on a form, no right, benefit or privilege will be denied for your failure to provide such number. However, as military records are indexed by such numbers, verification of your military service, if required to establish eligibility for naturalization, may prove difficult. The principal purposes for soliciting the information are to enable designated officers of the Immigration and Naturalization Service to determine the admissibility of a petitioner for naturalization and to make appropriate recommendations to the naturalization courts. All or any part of the information solicited may, as a matter of routine use, be disclosed to a court exercising naturalization jurisdiction and to other federal, state, local or foreign law enforcement or regulatory agencies, Department of Defense, including any component thereof, the Selective Service System, the Department of State, the Department of the Treasury, Central Intelligence Agency, Interpol and individuals and organizations in the processing of the application or petition for naturalization, or during the course of investigation to elicit further information required by the Immigration and Naturalization Service to carry out its function. Information solicited which indicates a violation or potential violation of law, whether civil, criminal or regulatory in nature may be referred, as routine use, to the appropriate agency, whether federal, state, local or foreign, charged with the responsibility of investigating, enforcing or prosecuting such violations. Failure to provide any or all of the solicited information may result in an adverse recommendation to the court as to an alien's eligibility for naturalization and denial by the court of a petition for naturalization.

For sale by the Superintendent of Documents, U.S. Government Printing Office
Washington, D.C. 20402 (per 100)

U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE 1980 306 781

When you get the application, you will also get a Fingerprint Chart.

You can have your fingerprints taken at a police station. You can also have them taken at the Immigration and Naturalization Service office. You do not have to pay to have your fingerprints taken.

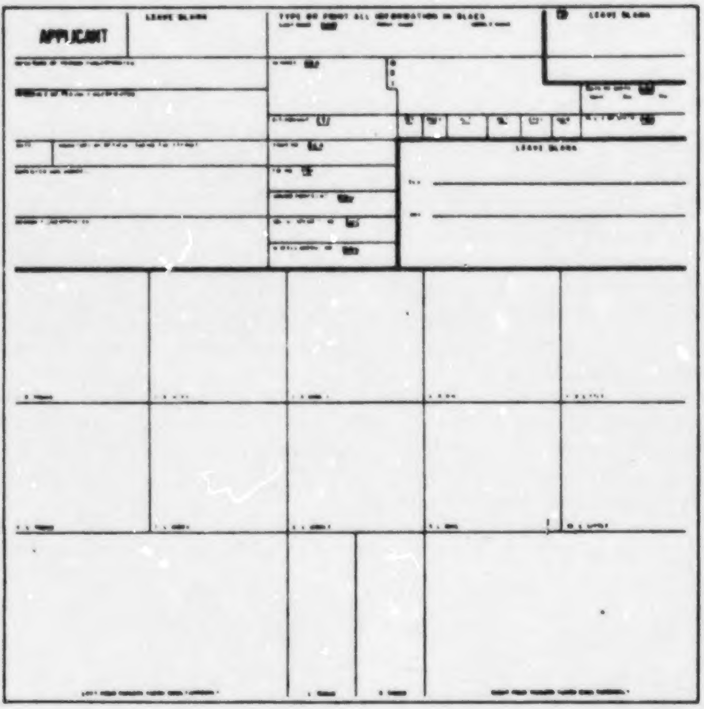

APPLICANT

Review

A. Check (x) each correct statement.

_________ 1. You have to pay to have your fingerprints taken.

_________ 2. You have to give information about yourself to the INS.

_________ 3. You have to fill out a Biographic Information form.

_________ 4. You don't have to tell the Immigration and Naturalization Service that you took a three-day weekend trip to Canada last year.

B. Write yes or no in from of each question.

_________ 1. Nga Nguyen needs photographs to go with her Application to File Petition for Naturalization. She has three good pictures that were taken last year at a picnic. Can she use those pictures?

_________ 2. Does Nga have to tell where she lived for the last five years when she applies for naturalization?

_________ 3. The Application to File Petition for Naturalization form is very long. Can Nga skip the second page?

Review

A. Check (x) each correct statement.

________ 1. You have to pay to have your fingerprints taken.

________ 2. You have to give information about yourself to the INS.

________ 3. You have to fill out a Biographic Information form.

________ 4. You don't have to tell the Immigration and Naturalization Service that you took a three-day weekend trip to Canada last year.

B. Write yes or no in front of each question.

________ 1. Nga Nguyen needs photographs to go with her Application to File Petition for Naturalization. She has three good pictures that were taken last year at a picnic. Can she use those pictures?

________ 2. Does Nga have to tell where she lived for the last five years when she applies for naturalization?

________ 3. The Application to File Petition for Naturalization form is very long. Can Nga skip the second page?

Lesson 28 Citizenship - Taking the Examination

When your papers have been processed, you will be notified by mail to appear before an examiner. Your notice will tell you the date and the time to appear. Be on time! The examiner will go over your application form and will question you about the information you provided. Your answers must be the same as those you filed on the written form. You will verify, under oath, that the information is correct.

It is no longer necessary to appear with two witnesses. If your form still has the requirement listed, cross it out. Your letter of appointment will say that it is no longer a requirement.

The examiner will question you in English about the history and form of government of the United States. There is no exemption from this requirement. This is an oral test, not a written one. You will have studied, so you need not be fearful of it. In going over your papers with the examiner and giving your answers to the questions, you will be demonstrating your ability read, understand, and communicate in English. If the examiner has some doubts about your ability to use the English language, he or she will ask you to write a statement in English. He will also help you fill out a petition for naturalization. All the papers you have filled out so far have been part of your application, not the actual filing. This petition is a formal request to an authority for the right or privilege for citizenship. Also at this time, a fee of $50 (fifty dollars) is paid.

The examiner will ask you some questions similar to these. Can you answer them?

(1) Who was America's first President?
(2) How many branches are there in our federal government?
(3) To what branch does the President belong?
(4) What is an amendment to the Constitution?
(5) What is the Bill of Rights?
(6) Where was the Declaration of Independence written?
(7) When was the Constitution written?
(8) How many representatives are there in Congress?
(9) How many senators in Congress?
(10) Who are the senators from you state?

You might also be asked about the flag of the United States. It has thirteen stripes that go across. Seven stripes are red; six are white.

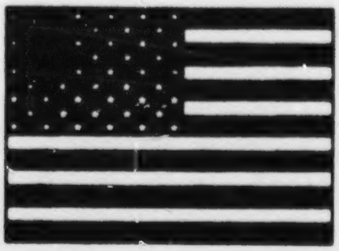

The Union is the part of the flag in the upper left-hand corner. It is blue with white stars. There are fifty (50) white stars in the blue field, one for each of the fifty states. Another name for the flag is the "Stars and Stripes," or "Old Glory."

The Second Continental Congress said that the white stars represented a "new constellation." George Washington said the white in the flag symbolized our desire for liberty - the land of the free. The red stands for courage - of the nation's defenders. The blue is for the loyalty and unity - of the citizens.

When you pledge allegiance to the flag, always face the flag and stand at attention. Your right hand should be placed over your heart. A man should take off his hat and hold it in his right hand - the same hand he places over his heart.

Our national anthem is called "The Star Spangled Banner." It was written in 1814 by Francis Scott Key. It was made our national anthem in 1931 by an act of Congress. When the national anthem is played, you should also stand.

After the examination has been completed, the petition filed, and the fee paid, the applicant must wait. You will wait for a period of not less (probably more) than thirty days for a final hearing in naturalization court. At this time the examiner will tell the court that you are qualified and should be made a citizen. (If you failed to qualify, you will be notified before the court hearing.)

At this final hearing, you will take an oath of allegiance to the United States of America. This means that you will promise loyalty to the United States and its government. After you take the oath, you will be a citizen. The judge will congratulate you, and you will get a written welcome from the President of the United States.

Finally, you will receive a Certificate of Naturalization. It will be sent by registered mail, meaning that you personally will have to sign for it before it is given to you. This certificate proves that you are now a United States Citizen. You now have all the rights and privileges that go with citizenship. Most exciting will be the knowledge that you are a voting member of a great democracy and you share the responsibility of protecting democracy's most precious gifts: ".........life, liberty, and the pursuit of happiness."

Final Review

A. Put a check (x) in front of each correct statement.

________ 1. You take the Oath of Allegiance when you become a citizen.

________ 2. The United States flag is red, white, and green.

________ 3. "The Star-Spangled Banner" is our national anthem.

________ 4. A fee of $50 has to be paid before you become a citizen.

B. Write the correct word in the blanks. Use these words.

allegiance　　oath

anthem　　patriotic

1. When you take an ______________, you make a promise.
2. You must pledge ______________ to the flag.
3. Stand and face the flag when you sing the national ______________.
4. A ______________ song is a song about your love for your country.

C. Write yes or no in front of each question.

________ 1. You took the Oath of Allegiance in court. You have not received your Certificate of Naturalization. It will come later by registered mail. Are you a U.S. citizen?

________ 2. You just become a U.S. citizen. You want to travel to Europe to visit someone. Are you free to travel out of the country if you want to?

________ 3. Do women have to remove their hats when they pledge allegiance to the United States flag?

________ 4. You have all your papers in order and have returned them to INS office. You received a letter telling you when and where to meet the examiner. You suddenly break a leg and cannot make the appointed time. Can the oral examination be waived? In other words, can you be exempted and not required to take it?

Part III

Glossary

BEST COPY AVAILABLE

-A-

ຍົກເລີກ

abolish do away with completely
ເລີກໄປ ກວັນ ຄວາມ ສໍາເຣັດ ເພີ່ມ.

abolition the ending of something; often of slavery
ຕອນ ສຸດ ທ້າຍ ສິ່ງ ຂອງ ຕ່າງໆ
ການຍົກເລີກ.
ຫລື ວິທີ ສຸດທ້າຍ ຂອງ ພວກ ຂ້ອຍຂ້າ.

abolitionist person who favored the ending of slavery in the United States
ຄວາມຍົກເລີກ
ຄົນ ຜູ້ທີ່ນິຍົມ ໃຫ້ປ່ອຍ ພວກ
ຂ້ອຍຂ້າ ຢູ່ ໃນ ເມືອງ ອາເມຣິກາ.

abuse harsh or unfair treatment
ການເຄັ່ງດີ: ຄວາມຂົ່ມເຫງ ແລະ: ບໍ່ງາມ ໃນ ການ ເບິ່ງ ແຍງ.

access way or means of approach; opportunity to use
ວິທີເຂົ້າ: ທາງ ຫລື ເຄື່ອງມືໄກ່, ເປັນ ໂອ ກາດ ເວລາ ທີ່ຈະໃຊ້

acute demanding immediate attention
ແຫລມ: ການ ຮ້ອງ ຂໍ ໃຫ້ ເອົາໃຈໃສ່ທັນໃດ.

adapt to adjust to a new situation
ດັດແປງ: ການ ແກ້ໄຂ ທີ່ ສະຖານະການໃໝ່.

adjourn to end a session or meeting for a time
ອະນຸບັດ: ພາກ ປະຊຸມສຳເລັດ ຫລື ສໍາເລັດ ການ ປະຊຸມ ຄັ້ງ ເວລາ.

administration the management of a business or government; the group of people in charge
ການ ປົກຄອງ = ຫົວໜ້າ ຂອງ ກິດຈະການງານ
ຫລື ຜູ້ປົກຄອງ, ຫລື ຈໍານວນ ຄົນ
ຜູ້ ທີ່ ເປັນ ເຈົ້າ ຂອງ

advanced more developed than others
ກ້າວໜ້າ: ການ ເປັນ ຢູ່ ຫລາຍກວ່າ ຄົນ ອື່ນໆ

advocate a person who supports or speaks in favor of something
ທະນາຍຄວາມ: ຄົນ ທີ່ເປັນ ຜູ້ເຕື່ອຄວາມ ໃຫ້ຄົນອື່ນ. ຄົນ ຜູ້ທີ່ ທະນາຍຄວາມ
ແກ້ ໃຫ້ຄົນ ອື່ນ.

ຄວາມຢືນຢັນ

affirmative action a program that sets goals and timetables for the hiring of minority groups and women; positive action in order to encourage equality ລາຍການ ທີ່ ຕັ້ງ ຈຸດໝາຍ ແລະ ກຳນົດ ຈ້າງ ເພື່ອ ເອົາຄົນ ຂອງ ພວກ ຍິງແລະຊາຍ.

agency an office or division of government

ຫ້ອງການ ບໍລິສັດ: ຫ້ອງ ການ ສວນໜຶ່ງ ຂອງ ຣັຖບານ.

aggressive forceful; willing to put oneself forward

ຮຸກຮານ: ຄິດ ຕໍ່ສູ້ ຢືນຢັນ ທີ່ຈະເອົາຕົນເອງ
ໄປ ຂ້າງໜ້າ

agribusiness large-scale farming business that also often controls sources of supplies and distribution of products ພື້ນທີ່ ຫລາຍ ຜົນລິດຂອງ ກິດຈະການ ງານຂອງ
ຊາວໄຮ່ຊາວນາ ທີ່ມັນກໍ່ມັກ ຈະ ບັງຄັບ
ສະໜອງ ສິ່ງຂອງ ແລະ ການ ແຈກຢາຍ.

allegiance loyalty to a country, person, or cause

ຄວາມເຄົາລົບ: ຄວາມ ຈົງຮັກພັກດີ ທີ່ ຈະ ຫາ ປະເທດ
ຈະ ຫາ ບຸກຄົນ, ແລະ ຈະຫາ ສາເຫດ ຕ່າງໆ

alliance a joining of independent nations by treaty; agreement between two or more parties to work or fight together

ການຮ່ວມສົມທົບ: ການຮ່ວມ ສົນທິສັນຍາ ຂອງ ປະເທດ ເອກະລາດ ລະຫວ່າງ ສອງ ຫລື ຫລາຍ
ຝ່າຍ ທີ່ ສົມທົບ ກັນ, ຄວາມ ຍິນຍອມ ລະຫວ່າງ ເພື່ອ ກັນ.
ຂອງ ການ, ທີ່ຈະເຮັດວຽກ ທີ່ ພ້ອມ ກັນ.

allotment division of a whole into parts and distribution of each part, or in allotment of Indian land

Allies the countries that fought against Germany, Italy, and Japan in World War II; United States, England, and France ປະເທດ ທີ່ ຕໍ່ຕ້ານ ປະເທດ ເຢຍລະມັນ, ອີຕາລີ, ແລະ ຍີ່ປຸ່ນ
ໃນ ສົງ ຄາມໂລກ ຄັ້ງທີສອງ ເຊັ່ນ ອາເມຣິກາ, ອັງກິດ
ແລະ ຝຣັ່ງເສດ.

ally a friend or supporter; a country that joins another or group of countries for some purpose, as for war ເພື່ອນ ຫລື ຜູ້ ຮ່ວມ, ປະເທດ ທີ່ ເຂົ້າຮ່ວມ ກັບ ປະເທດອື່ນ
ຫລື ຄະນະ ປະເທດ ເພື່ອ ຈຸດ ໝາຍ ໃນ ສົງຄາມ.

ທາງເລືອກ

alternative choice from among two or more things: ທາງເລືອກ ລະຫວ່າງ ສອງ ຫລື ຫລາຍ ພະ:ແນກ.
ສິ່ງຂອງ.

BEST COPY AVAILABLE

BEST COPY AVAILABLE

ເອກອັກຄະລາຊະທູດ
ambassador a person who represents a government in a foreign nation

ຄົນ ທີ່ ໄດ້ ຖືກ ແຕ່ງ ຕັ້ງ ໃຫ້ ເປັນ ຜູ້ ຕາງໜ້າ ຢູ່ໃນ ຊາວ ຕ່າງ ປະເທດ.

ການເພີ່ມເຕີມ.
amendment a change that is added on to a law, rule or constitution

ການ ປ່ຽນແປງ ທີ່ ເພີ່ມເຕີມ, ເຂົ້າ ໃສ່ ໃນ ກົດໝາຍ, ກົດລະບຽບ ຫລື ລັດຖະທຳມະນູນ.

ຣະຫວ່າງ
ammunition anything that can be hurled or fired at a target; military supplies

ສິ່ງ ຂອງ ທີ່ ສາມາດ ໂຍນ ແຮງໆ ຫລື ແປວໄວ້ ສູ່ ເປົ້າ ໝາຍ ຂອງ ພວກ ທະຫານ

ອະພັຍໂທດ
amnesty a general pardon

ການ ປ່ອຍ ຕົວ ໃຫ້ ເປັນ ອິສາລະ:

ເພີ່ມເຕີມ
annex to take over or add to a larger or more important thing

ເອົາໃຫ້ ມັນ ຂອບຄອບ, ຫລື ເພີ່ມ ໃຫ້ ມັນ ໃຫຍ່ ຫລື ສິ່ງທີ່ດີ ແລວ.

anti-imperialist a person who does not favor the policy of holding foreign lands

ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ບໍ່ມີ ຄວາມ ກະລຸນາ ໃນ ນະໂຍບາຍ ທີ່ຈະ ກາບ ແຜ່ນ ດິນ ຂອງ ພວກ ຕ່າງ ຊາດ.

anti-nuclear movement thought and action such as demonstrations and marches against nuclear weapons

ຄວາມ ຄິດ ແລະ ການ ສະແດງ ເພື່ອນ ຊຸມ ປະທ້ວງ ແລະ ແຫ່ໃຫ້ ການ ຕໍ່ຕ້ານ ຍູ່ນ ປະລະມານູ.

apartheid a policy of strict racial segregation in every stage of life

ນະໂຍບາຍ ເຄັ່ງຄັດ ຂອງ ຊາດ ທີ່ ແຍກ ອອກ ຈາກ ທຸກໆເວລາ ຂອງ ຊີວິດ.

appeal to ask for another, more favorable decision before a higher court or judge

ຄວາມ ຮອງ ຂໍ ຕໍ່ ບຸກຄົນ, ໃຫ້ ໄດ້ ຄວາມ ກະລຸນາ ຕໍ່ ຄວາມຄິດ ກ່ອນ ທີ່ຈະ ເອົາໄປ ຮຽກຕັ້ງ ສານ ຫລື ປົກ ຕາ ຮວກ.

appeasement giving in to the demands of

ການ ຍອມ ເອົາໃຫ້ ຄວາມ ຮອງ ຂໍ.

appointee a person chosen to hold a certain job	ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ຖືກ ຄັດ ເລືອກ ໃຫ້ ກຳ ການ ແໜ່ງ ໜ້າ ທີ່ ນັ້ນ ໆ.
apprenticeship method of learning a trade, skill, or art by working under a trained person	ວິທີ ຂອງ ການ ຮຽນ ສະ ຝຶກ ຫັດ. ວິຊາ ຕ່າງໆ, ໂດຍ ເຮັດ ວຽກ ຕາມ ເຮັດ ຢູ່ ກັບ ຜູ້ ທີ່ ໄດ້ ຮັບ ມາກ ຮຽນ ການ ສອນ ຮຽນ ກັນ ມາ.
appropriation money set aside for a certain use	ເງິນ ຈຳ ນວນໜຶ່ງ ທີ່ ແຍງ ໄວ້ ໃຫ້ ສົ່ງ ໃດ ໜຶ່ງ.
arbitration the settling of a dispute by a third party who hears both sides and comes to a decision	ການ ຕັດ ສິນ ໂດຍ ອະນຸຍາໂຕ ຕຸລາການ ການ ຕົກ ລົງ ຕົ້ນ ຂອງ ສາຍ ທັດສະນະ ຈາກ ຜູ້ ທີ ຕັດ ສິນ, ຜູ້ ທີ່ ໄດ້ ຟັງ ຈາກ ທັງສອງ ຄວາມ ສອງ ຝ່າຍ ແລະ ຕໍ່ ມາ ຕັດ ສິນ ສະ ນາ ແກ່ງ ໃຫ້ ຜູ້ ຜິດ.
aristocrat a person who is considered superior because of birth, culture or wealth; noble	ຄຸນ ນາງ ຜູ້ ທີ່ ມີ ສັກ ສະ ເຫັນ ສາ ຕະ ພາ ທີ່ ປະ ໄດ ເພາະ ວ່າ ຜົນ ເກີດ ແລະ ປະ ເພນີ ຫລື ຄວາມ ຮັ່ງ ຄົງ, ສູງ ງາມ, ແລະ ຊື່ ສຽງ.
armistice an agreement to stop fighting	ການ ຕົກລົງ, ເພື່ອ ຢຸດ ທີ່ ຈະ ຍຸດ ທີ ການ ຕໍ່ ກັນ.
arsenal a place where military equipment is made and stored	ຄັງ ສາງ ພາ ວຸດ ສ້າງ ເຄື່ອງ ອຸປະກອນ ອາວຸດ ແລະ ບ່ອນ ເກັບ ຮັກສາ ອາວຸດ.
assassinate to murder by surprise	ການ ຂ້າ ຫລື ແບບ ທາງ ລັບ ຫລື ທາງ ປະ ລາ ທີ
assembly-line production making things by passing them before rows of workers and machines until the products are finished; each worker or machine does only a certain part of the work	ການ ປະ ກອບ ສິ່ງ ຂອງ ກອບ ການ ແຈກ ຍ້າຍ ກອນ ສັນ. ແລະ ທໍ່ ກ່ອນ ພວກ ກຳ ມະ ກອນ ໄດ້ ສຳເລັດ ແລະ ພວກ ເຄື່ອງ ຈັກ ກົນ ທີ່ ໄດ້ ຜະລິດ ຜົນ ຜະລິດ ທັງ ໝົດ. ແລວ ອັນ ງານ ສາຍ ແຕ່ລະ ພາກ ສ່ວນ ແລະ ເຄື່ອງ ຈັກ ເຮັດ ພຽງ ແຕ່ ສ່ວນ ສຳ ຄັນ ຂອງ ສັນ ເທົ່າ ນັ້ນ.

BEST COPY AVAILABLE

BEST COPY AVAILABLE

-A-

asset	something of value	ສິ່ງຂອງທີ່ມີຄຸນຄ່າ
assimilation	absorption of one thing or group by another	ການ ຄວບ ກືນ ການ ດູດ, ການ ລວມໃສ່ ຂອງ ສິ່ງຂອງ ອັນໃດ ອັນ ນຶ່ງ ຈາກ ສິ່ງອື່ນ ແລະ ອື່ນ.
assume	to take upon oneself or take over	ຍຶດເອົາ ໃຫ້ເອົາ ໃສ່ ຕົວ ຕົວດຽວ ເອົາມັນ ຫຼື ຍຶດ ຄືນ ທັງໝົດ.
atomic bomb	bomb in which the splitting of atoms, the tiny particles in matter, results in an explosion of tremendous force and heat, followed by a blinding light	ບົ່ມທີ່ມີແສງແລະແຮງ. ບົ່ມ ປໍລະມານູ ການ ແຍກ ຂອງ ອາຕົມ, ພື້ນ ເປັນ ສິ່ງຂອງ ທີ່ ນ້ອຍໆ ແລະ ຈະ ໃຫ້ມີ ພົນ ປະກາດ ປໍ່ໃນ ການທຳລາຍ ແລະ ຈະໃຫ້ອຳນາດ ແລະ ຄວາມຮ້ອນ ແລະ ແສງໄຟ ທີ່ ຮ້ອນ ກາ.
authority	the power or the right to force obedience	ອຳນາດ ອຳນາດ ຫຼື ການ ທີ່ຖືກຕ້ອງ ທີ່ ຈະ ບັງ ຄັບ ໃນ ການ ເຊື່ອ ຟັງ.
authorize	to give power or approval	ການໃຫ້ອຳນາດ ທີ່ ຈະ ໃຫ້ ອຳນາດ ຫຼື ອະນຸຍາດ ຂຶ້ນ ແລະ ມີ ສູດ ເບິ່ງ.

-B-

baby boom	a situation which occured in the ten years between 1950 and 1960 when the population rose from 151 to 179 million, resulting from the hundreds of thousands of young couples who married and started families after World War II	ພົນລະເມືອງທີ່ເພີ່ມຂຶ້ນ ຢູ່ ໃນ ສິບ ປີ ໃນ ລະ ຫວ່າງ ປີ1950 ແລະ 1960 ໃນ ຕອນ ພົນລະເມືອງ ກໍ່ ຕັ້ງ ເພີ່ມ ຂຶ້ນ ຈາກ 151 ຫາ 179 ລ້ານ ຄົນ, ເປັນ ພັນ ຄາກ ພວກ ຊາວ ໜຸ່ມ ຫຼັງ ເປັນ ຮ້ອຍ ໆ ພັນ ພັນ ຄົນ ພວກ ທີ່ ແຕ່ງ ງານ ແລະ ກໍ່ ມີ ຄອບຄົວ ຢູ່ ຫລັງ ຈາກ ສົງ ຄາມໂລກ ຄັ້ງ ທີ ສອງ.
bail	amount of money deposited with a court to free a prisoner from jail until trial; meant to guarantee that the person will show up for trial	ເງິນປະກັນຕົວ ເປັນ ເງິນ ຄອງ ສິ່ງ ທີ່ ຈະ ມອບ ໃຫ້ ສານ ໄວ້ ຫາກ ຂຶ້ນ ເພື່ອ ປະ ກັນ ເອົາ ນັກໂທດ ອອກ ຈາກ ຄຸກ ຄົນ ເຖິງ ມື້ ຫາກ ຂຶ້ນ, ອັນ ນີ້ ກໍ່ ມີ ຄວາມ ໝາຍ ວ່າ ຄົນ ຜູ້ ນັ້ນ ຈະ ມາ ໃນ ມື້ ຫາກ ຂຶ້ນ.

balanced budget one in which income matches planned spending	ຄື ແຜນ ເງິນ ທີ່ [illegible] ໄວ້, ແລະ ຈ່າຍ ອອກໄປ. ປະ [illegible] ການ ຈ່າຍ [illegible].
balance of power distribution of power so that one does not become strong enough to dominate or conquer the other	ອຳນາດ ເທົ່າ ທຽມ ກັນ ການ ແບ່ງ ປັນ ອຳ ນາດ ໃຫ້ ສະເໝີ ກັນ, ເພື່ອ ບໍ່ໃຫ້ ຝ່າຍໃດ ຝ່າຍ ໜຶ່ງ ແຂງ ແຮງ ພໍທີ່ ຈະ ເອົາ ຊະນະ ອີກ ຝ່າຍ.
balance of trade the difference within a given period between the value of all the imports and exports of a country; more money comes into a country than goes out	ໃຫ້ ເທົ່າ ທ່ຽງ ກັນ ໃນ ການ ຄ້າຂາຍ ການ ແຕກ ຕ່າງ ກັນ ໃນ ເວລາ ທີ່ ໃດ ລະຫວ່າງ ລາຄາ ທັງ ສອງ [illegible] ແລະ [illegible] ສົ່ງ ອອກໄປ ໃນ ປະເທດ ນີ້ ລາຍ ໄດ້ ຫຼາຍ ກວ່າ ລາຍ ຈ່າຍ.
ballistic missile a rocket used to carry nuclear warheads	ເຄື່ອງ ຍິງ ລູກ ປະລະມານູ
bargain collectively negotiate as an organized group of workers with an employer about wages, hours, and working conditions	ຮ່ວມ [illegible] ລາຄາ ຄ່າ ຈ້າງ ທີ່ ຕົກລົງ ທັງ ໝົດ. ການ ເຈລະຈາ ຕົກ ລົງ ຂອງ ຄົນ ງານ [illegible] ກັບ ຫົວໜ້າ ງານ ກ່ຽວ ກັບ ລາຄາ ຊົ່ວໂມງ, ຊົ່ວໂມງ, ແລະ ການ ທຳ ງານ.
barrier something that stands in the way	ອຸປະສັກ: ເຄື່ອງ ທີ່ ມັນ ກີດ ກັ້ນ ຢູ່ ໃນ ທາງ.
barter exchange goods or services for other goods or services without using money	ການ ແລກ ປ່ຽນ ສິນຄ້າ. ການ ແລກ ປ່ຽນ [illegible] ໂດຍ ບໍ່ ໄດ້ ໃຊ້ ເງິນ ຄຳ.
bias a tendency to feel or act in a certain way without a good reason; prejudices	ຄວາມ ລຳອຽງ ຄວາມ ໂນ້ມ ນ້ອມ ທີ່ ຈະ ຮູ້ສຶກ ຫຼື ປະພຶດ ຢູ່ ໃນ ທ່າ ທາງ ທີ່ [illegible] ຕ່າງໆ, ຄວາມ ລັງກຽດ.
bicentennial the anniversary of 200 years	ຄົບ ຮອບ ສອງ ຮ້ອຍ ປີ [illegible] ສອງ ຮ້ອຍ ປີ, [illegible] ສອງ ຮ້ອຍ ປີ.
Bill a proposed law	ໃບ ແຕ່ງ ຄວາມ ໃບ ແຕ່ງ ຄວາມ, ໃບ ຮ່າງ ກົດ ໝາຍ.

BEST COPY AVAILABLE

BEST COPY AVAILABLE

bill of attainer	a document that declares a person guilty of a crime without a court trial	ໃບແຈ້ງຄວາມຂອງສາເຫດ. ເປັນເອກະສານທີ່ ຕະແນ່ ຄວາມຜິດຂອງຄົນທີ່ເປັນຜູ້ຮ້າຍໂດຍ ນອກຈາກການຕັດສິນ.
bill of rights	a list of the rights of the people of a state or nation that a government must protect	ໃບແຈ້ງຄວາມທີ່ຖືກຕ້ອງ. ເປັນເອກະສານທີ່ ພັນທຶກ ສິດ ຂອງ ພົນລະເມືອງ ຂອງ ລັດ ຫລື ຊາດ ທີ່ ທາງປົກຄອງ ຄວນຈະ ປ້ອງກັນ ເອົາໄວ້.
black code	law passed in some southern states after the Civil War limiting the right of the freed slaves	ປະມວນກົດໝາຍລັບ. ກົດໝາຍ ທີ່ ຕັ້ງອອກໃນ ທ້ອງຖິ່ນ ພາກໃຕ້, ຫລັງຈາກ ສົງຄາມກາງເມືອງ ຈຳກັດ ການ ຖືກຕ້ອງ ທີ່ ຂະ ປ່ອຍ ພວກ ຂ້າໃຊ້.
black out	the turning off or concealing of all the lights	ການປົກປິດ. ການ ປິດ ຟັ້ງ ແລະ ປະກາດ ປິດ ໄຟ ຟ້າ ພັກທຸກໄຟ, ແສງສະຫ່າງ.
blitz	a sudden, violent attack using many airplanes and tanks	ສົງຄາມທີ່ເກີດຂຶ້ນຢ່າງວ່ອງໄວ. ຄວາມ ຈູ່ໂຈມທີ່ ພັນລະ ຫັນ ຫັນ, ການ ຕໍ່ຕ້ານ ຢ່າງ ດູເດືອດ ແບບໃຊ້ ເຮືອບິນ ແລະ ລົດຖັງ.
blitzkrieg	warfare that is very quick and violent	ການຮົບທີ່ພັນວ່ອງໄວ ແລະ ຮຸນແຮງ.
bloc	a unified group of people or nations	ຈຳພວກ. ຈຳພວກຄົນ ຫລື ຊາດ ທີ່ລວມ ກັນ ຢ່າງ ເປັນນຶ່ງ ເປັນໜ່ວຍ.
blockade	a blocking of a place by military means, especially with ships, to control who or what goes into or out of it	ກັ້ນທາງ. ການ ກັ້ນ ທາງ ຂອງ ພວກ ທະຫານ, ຄື ກຳປັ່ນຮົບ, ທີ່ຈະ ຮັບ ບໍ່ວ່າ ສິ່ງໃດທີ່ເຂົ້າ ຫລື ອອກຂ້າງ ຂ້າງ
bolt	to break away from a political party or organization	ຫລັກລອບ. ທີ່ ຈະ ແຍກ ອອກຈາກ ພັກ ປະຊຸມ ຫລື ທີ່ ປຶກສາ ຫາລື.
bootlegger	a person who makes, transports, or sells alcoholic liquor illegally	ຄົນທີ່ຂາຍຂອງເຖື່ອນ. ຜູ້ ພວກຄົນ ທີ່ ເຮັດ, ແລະ ສົ່ງ, ຫລື ຂາຍ ເຫລົ້າ ຫລື ເຫລົ້າ ຜິດກົດໝາຍ.
boycott	a refusal to buy certain goods or products; refusal to buy from a certain source	ປະຕິເສດ. ການປະຕິເສດ ທີ່ ຈະ ຊື້ ສິ່ງຂອງ ທີ່ ສຳຄັນ ຫລື ສິ່ງ ປະດິດ, ແລະ ປະເສດ ທີ່ ຈະ ຊື້ ຈາກ ສິ່ງຂອງ ສຳຄັນ.

bribe a gift or reward given to obtain a dishonest or illegal favor	ສິນບົນ ເປັນເຄື່ອງຂວັນ ຫຼື ລາງວັນ ມອບໃຫ້ ຄົນທີ່ບໍ່ມີຄວາມສັດຊື່ ແລະ ຜິດກົດ.
broker person who buys and sells stocks, bonds, grain, cotton, or other commodities for other people	ນາຍໜ້າ ຄົນທີ່ເອົາມາຊື້ ແລະ ຂາຍ ສິນຄ້າ, ເຄື່ອງພັນທະບັດ, ເຂົ້າເປືອກ, ຝ້າຍ ແລະ ສິ່ງອື່ນ ທີ່ມັນກໍ ເພື່ອຄົນທົ່ວໄປ.
buffer any person or thing that softens the shock of a blow	ຄົນໃດຄົນນຶ່ງ ຫຼື ສິ່ງໃດສິ່ງນຶ່ງ ທີ່ມັນ ໜຸ່ນດີ ແລະ ກັນຂອງຕີ.
bureaucracy officials working for and in government	ຄະນະເຈົ້າໜ້າທີ່. ພວກເຈົ້າໜ້າທີ່, ທີ່ທຳງານ ພ້ອມກັບພວກ ປົກຄອງຣັຖ.
buying stock on margin a practice which consists of making a down payment on a stock and borrowing the rest from a broker; if the stock goes up, the buyer makes enough money to pay the broker and still make a profit; if the price goes down, the buyer is forced to sell the stock at a loss	ການຊື້ສິນຄ້າ ຢູ່ໃນບໍລິເວນຂອບເຂດ. ການປົກຊ້ອນ ທີ່ມັນປະກອບດ້ວຍເງິນ ແລະ ເອົາເງິນຫລັງ ຢູ່ໃນລາຄາສິນຄ້າ ແລະ ການຢືມທັງໝົດຈາກນາຍໜ້າ, ຖ້າວ່າ ສິນຄ້າລາຄາ ມີລາຄາຂຶ້ນໄປ, ຄົນພວກ ຊື້ຂາຍ ກໍໄດ້ຂາຍ ແລະ ກໍໄດ້ເງິນກໍແຕ່ ທາງນາຍໜ້າຕໍ່ທາງເອົາຜົນກຳໄລ, ຖ້າ ລາຄາສິນຄ້າໄຫລຕໍ່າ ຫລຸດລົງໄປ, ຄົນພວກ ຊື້ຂາຍກໍບັງຄັບໃຫ້ຂາຍສິນຄ້າຈາກ ພວກນັ້ນ ແບບລາຄາຖືກ. ຂາຍເສັຽຂາດ.

BEST COPY AVAILABLE

-C-

cabinet a group of advisors chosen by the head of government to aid in administration	ຄະນະລັດຖະມົນຕີ ຈຳພວກທີ່ໃຫ້ຄວາມແນະນຳ ທີ່ຖືກຄັດເລືອກ ຈາກ ຫົວໜ້າ ຂອງ ຜູ້ປົກ ຄອງ ເພື່ອ ຊ່ວຍ ເຫຼືອ ຢູ່ໃນ ພວກ ລັດ ງານ.
candidate person who seeks, or is proposed for some office	ຜູ້ສະໝັກ. ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ຊອກ ຂໍ, ຫຼື ສະເໜີ ຄວາມ ເຫັນ ເພື່ອ ຫາ ງານ ອື່ນໆ.
capital money put to a productive use, such as building roads or businesses	ຕົ້ນທຶນ. ຈຳນວນເງິນ ທີ່ ຈະ ໃຊ້ ສຳລັບແກ່ ສິ່ງ ທີ່ ເປັນ ຕົ້ນ ການ ສ້າງ ທາງ ເຮືອນ ແລະ ທຸລະກິດ, ຫຼື ກິດການ ອື່ນໆ.
capitalism an economic system based on the ownership of land, factories, and other means of production by private individuals or groups who compete with one another	ລັດທິ ນາຍເງິນ ທຶນນິຍົມ. ເງິນຕາ ຕົ້ນ ທຶນ ທີ່ ມີ ສິ່ງ ໃຫ້ ພວກ ບາງ ກຸ່ມ ຂອງ ດິນ ໂຮງງານ, ຫຼື ໂຮງຈັກ, ແລະ ສິ່ງ ຂອງ ອື່ນໆ ທີ່ ໄດ້ ພລິດ ອອກ ມາ ທາງ ໃຫ້ ຄ່າງ ງານ.
capitalist a person whose money and property are used in carrying on business	ພວກຄົນທີ່ໃຊ້ ເງິນ ຈຳນວນສິ່ງ ແລະ ສິ່ງຂອງ ຕົນ ເອງ ທີ່ໃຊ້ ໃນເພື່ອ ການ ດຳເນີນ ກິດການ.
carpet bagger a white northerner who settled in the South after the Civil War; so called because many of the migrating northerners carried everything they owned in a bag made of carpet	ຈຳພວກ ຜິວຂາວ ຢູ່ ທາງ ພາກເໜືອ, ຊຶ່ງໄດ້ ຕັ້ງຖິ່ນ ຖານ ຢູ່ ທາງ ພາກໃຕ້ ຫຼັງ ຈາກ ສົງຄາມ ກາງເມືອງ. ເອີ້ນ ຊື່ ນີ້ ກໍ່ ເພາະວ່າ ຄົນ ອົບພະຍົບ ຫຼາຍຄົນ ເອົາ ເຄື່ອງ ຢູ່ ເຮືອນ ເຂົາ ທັງ ສຳລັບ ໃຊ້ ເຄື່ອງ.
cargo goods carried by ship, plane, or other vehicle	ການ ຂົນ ສົ່ງ ທີ່ ພາຫານ ກຳປັ່ນ, ເຮືອບິນ, ຫຼື ການ ຂົນ ສົ່ງ ພາຫານ ອື່ນ ອື່ນໆ.
cash crop a crop grown to be sold rather than used by the farmer	ພືດ ຈຳ ພວກ ທີ່ ເຂົາ ປູກ ສຳລັບ ຂາຍ ພັນ ດີ ກວ່າ ທີ່ ພວກ ເອົາ ໄວ້ ຊາວ ນາ ຈະ ເກັບ ໄວ້ ໃຊ້.
casualty a person woulded, killed, or lost in war	ຈຳພວກ ຄົນ ທີ່ໄດ້ ບາດເຈັບ ເສຍຊີວິດ, ປະຖານຊີວິດ, ຫຼື ຖືກ ຫາຍໄປ ຢູ່ໃນ ສົງຄາມ.

caucus a closed political meeting at which candidates and/or policies are decided on	ການປະຊຸມລັບ ພັກການເມືອງ: ການ ປິດ ປະຊຸມ ຂອງ ການເມືອງ ບ່ອນ ທີ່ ຜູ້ສະໝັກ ແລະ/ຫຼື ບ່ອນ ນະໂຍບາຍ ຈະໄດ້ ຕົກລົງ ແລະ ຕັດສິນ.
cavalry branch of an army in which soldiers fought on horseback	ພວກທະຫານມ້າ: ພວກ ກະທັບ ທະຫານ ຢູ່ໃນ ບ່ອນ ພວກ ທະຫາ ທີ່ ລົບ ແບບ ໃຊ້ ມ້າ ແລ່ນ.
cede to give up or give away something	ຍົກໃຫ້: ທີ່ຈະ ຍອມໃຫ້ ຫຼື ເອົາໃຫ້ ສິ່ງຂອງ ຕ່າງໆ.
censure to criticize, blame, or condemn	ຕິຕຽນ: ທີ່ຈະ ກ່າວ ເລື່ອງ, ຫາ ເລື່ອງ ໃສ່ ຄົນ ອື່ນໆ.
census an official count of the people in a country or district	ສຳມະໂນ: ທາງ ການເມືອງ ກໍ ສຳຫຼວດ ພົລະ ເມືອງ ຢູ່ໃນ ປະເທດ ຫຼື ໃນ ເຂດ.
centralize to bring under one control; to gather together	ລວມເອົາມາໄວ້ ຢູ່ບ່ອນດຽວ: ທີ່ຈະ ລວມ ເອົາ ອຳນາດ ການ ປົກຄອງ ບ່ອນ ດຽວ ແລະ ມາ ຮວມ ກັນ ຢູ່ ບ່ອນ ດຽວ.
ceremony formal actions for a special occasion	ພິທີ: ເປັນ ວິທີ ຄອງ ປະເພນີ, ຫຼື ການ ສະແດງ ການ ເພື່ອ ບາງ ສິ່ງ ບາງ ຢ່າງ, ແລະ ສາເຫດ.
chaos complete confusion and disorder	ຄວາມ ຫຍຸ້ງຍາກ: ການ ກະທົບ ກະເທືອນໃຈ ແລະ ບໍ່ ເປັນ ຕົ້ນ ທີ່ສາເຫດ.
characterize to define or describe something by its most important features	ພັນລະນາເລື່ອງ: ທີ່ຈະ ບອກ ຫຼື ອະທິບາຍ ບາງ ສິ່ງ ບາງ ຢ່າງ ແບບ ພັນ ສຳຄັນ ທີ່ສຸດ ຢູ່ ໃນ ໂຄງ ໜັງສື.
charter written grant by a government to a group of citizens or corporation, giving the right to organize, with certain privileges, and describing the powers of the organization	ໃບອະນຸຍາດ ການ ລົງທຶນ ທີ່. ເປັນ ໃບ ສານ ຈາກ ຜູ້ ປົກຄອງ ຊຸມຊົນ ຕໍ່ ພວກ ປະຊາຊົນ ຫຼື ພວກ ຫ້າງ ແບ່ງ ກອນ, ໂດຍ ໃຫ້ ຄວາມ ຖືກ ຕ້ອງ ຫຼື ສິດ ທີ່ຈະ ປົກຄອງ ພ້ອມ ກັບ ຄວາມ ສຳຄັນ ແລະ ເວົ້າ ກ່ຽວກັບ ອຳນາດ ຂອງ ການ ປະ

checks and balances system provided by the Constitution to keep any one of the three branches of the U.S. government from misusing its power; each branch has equal powers, and each can be used to limit the other two branches	ລະບົບການ ທີ່ ໄດ້ ສ້າງ ຈາກ ລັດຖະທຳມະນູນ ເພື່ອ ຮັກສາ ຄົນ ໜຶ່ງ ຄົນ ຂອງ ທັງ ສາມ ພວກ ປົກຄອງ ສາຍ ທ່ານ ຂອງ ສະຫະລັດ. ພວກ ປົກຄອງ ທີ່ ບໍ່ ໃຊ້ ອຳນາດ ຂອງ ເຂົາ, ການ ແຕ່ລະ ພະແນກ ມີ ສິດ ທີ່ຈະ ຈຳກັດ ສອງພະແນກ ອື່ນ.
circumnavigate to travel completely around something, such as the earth	ທີ່ ຈະ ເດີນ ທາງ ໄປ ທາງ ທຽວ ຮອບ ໂລກ ເຮົາ ນີ້.
civil having to do with private rights; a court that does not involve a crime	ສິດ ພາຍ: ມີ ໜ້າທີ່, ທີ່ຈະ ທຳ ແບບ ສ່ວນ ຕົວ ສານ ທີ່ ມັນ ບໍ່ ໄດ້ ລົງໂທດ ກັບພວກ ນັກ ໂທດ.
civil disobedience refusal on principle to obey a law of a country or state	ການ ປັດເສດ ທີ່ ຈະ ຄັບການ ກົດ ໝາຍ ຢູ່ ໃນ ປະເທດ ໃດ ແຂວງ.
civil government government run by the citizens	ພວກ ຄະນະ ຜູ້ ປົກຄອງ ທີ່ ແລ່ນ ກັບ ພວກ ປະຊາຊົນ.
civil service system of appointing people to certain government jobs other than military legislative or judicial	ລະບົບການ ທີ່ໃຫ້ ບັງ ບອກ ຄົນ ໃດ ຄົນ ສິ່ງ ມາ ໃນ ຕຳແໜ່ງ ໃນ ຕຳແໜ່ງປົກຄອງ ຫລາຍ ກວ່າ ຝ່າຍ ນິຕິບັນຍັດ, ຫຼື ການ ລັດ ໝາຍ.
civil war war between opposing groups of one nation	ສົງຄຣາມໂລກ ສົງຄຣາມ ທີ່ ມັນ ຕໍ່ ຕ້ານ ກັບ ຈາກ ພວກ ຄົນ ໃນ ຊາດ ດຽວ.
cloak of immunity the constitutional protection for members of Congress that prevents their arrest for anything that they may say or write in connection with the business of the Congress	ການ ປົກ ກັນ ຂອງ ພວກ ລັດຖະທຳມະນູນ ເພື່ອ ຈາກ ພວກ ກອງ ປະຊຸມ ທີ່ ມັນ ຮັກສາ ການ ຈັບ ຕົວ ໂດຍ ສິ່ງ ຕ່າງໆ ທີ່ ເຂົາ ຈະ ເວົ້າ ໃຫ້ ຂຽນສົ່ງໄປ ຕາກ ທຸລະກັບ ກອງປະຊຸມ ໃຫ້ ສະພາ ຕ່າງໆ.
closed shop industry or business where only union members can be hired as employees	ໂຮງ ອຸດສາຫະກຳ ກັບ ບ່ອນ ທີ່ ພວກ ມັນ ແມ່ນ ຈາກ ພວກ ສູງ ເທົ່າ ນັ້ນ ທີ່ ຈະ ໄດ້ ເຮັດ ວຽກ ທີ່ ງານ ຢູ່ ໃນ ໂຮງ ງານ ນັ້ນ.

coalition an alliance or union of two or more groups	ຮວມ ຕ່າງໆ ຫຼື ສົມທົບ ຣະຫວ່າງ ສອງ ຫຼື ຫລາຍ ກໍ່ ພວກ ຮ່ວມ ກັນ.
Cold War conflict between nations carried on by political and economic means instead of direct military action	ການສູ້ຮົບກັນ ຣະຫວ່າງ ຊົນຊາດ ທີ່ ນຳ ເອົາ ດ້ວຍ ການເມືອງ ແລະ ດ້ວຍ ເສດຖະກິດ ຫລີກ ກັນ ດ້ວຍ ຂອງ ພວກ ທະຫານ.
collective bargaining meetings between employer and union representatives to work out differences over wages and working conditions	ພົບ ກັນ ຣະຫວ່າງ ຄົນ ງານ ແລະ ສະພາ ຜູ້ແທນ ທີ່ ຈະ ເຮັດ ວຽກ ອອກ ໄປ ຕ່າງໆ ກັນ ທີ່ ຈຸດໂນງ ທຳ ງານ ໃຫ້ ເທົ່າ ກັນ ແລະ ພະລະ ທຳ ງານ.
colony a settlement of people from one country in another country	**ຫຸ່ມຄົມ:** ຄະນະ ປະຊາຊົນ ທີ່ ຈາກ ປະເທດ ຕົນ ແລະ ເຂົ້າໄປ ຢູ່ ປະເທດ ອື່ນໆ.
commerce the buying and selling of goods; trade	**ການ ຄ້າຂາຍ:** ການ ຊື້ ແລະ ຂາຍ ສິ່ງ ຂອງ ທີ່ ພົ້ນ ດີ.
commercial made to be sold for a profit	ເຮັດ ເພື່ອ ຈະ ໄດ້ ຂາຍ ເພື່ອ ພົນ ກຳໄລ.
commission a written paper giving certain powers, privileges, or duties; a special committee	**ໃບ ເຄຍ ຍື້:** ເປັນ ໃບ ອະນຸຍາດ ຈາກ ການ ມອບ ອຳນາດ ອຳນາດ ໃຫ້, ເອົາສິດ ໃຫ້ ພິເສດ ຫລື ຈັດ ງານ, ພວກ ຄະນະ ການ ພິເສດ.
commonwealth the commonwealth of Puerto Rico refers to the people of Puerto Rico as citizens of the U.S., who choose their own officials but rely on the U.S. for foreign affairs and defense	**ຣັຖ ອວກ ກີ ການ:** ຣັຖອວັດ ກີ ການ ຂອງ ພວກ Puerto Rico ກໍ່ສ້າງ ຂຶ້ນ ພວກ ປະຊາຊົນ ຂອງ ພວກ Puerto Rico ເໝືອນ ກັບ ຊົນຊາດ ຂອງ ສະຫາຣັຖ, ຜູ້ ທີ່ ເລືອກ ເອົາ ເຈົ້າ ນາ ທີ່ ຂອງ ຕົນ ເອງ ແຕ່ ເຂົາ ກໍ່ ຍັງ ຢູ່ ໃນ ອຳນາດ ຂອງ ສະຫາຣັຖ, ເພື່ອ ຕິດ ຕ່າງ ຊາດ ແລະ ປ້ອງ ກັນ.
communism a political theory that aims at doing away with private property; a totalitarian system of government in which the state owns all means of production	**ຣັຖຄອມມູນີສ:** ການ ເມືອງ ທິສດີ ທີ່ ມຸ່ງ ໝາຍ ຈະ ເຮັດ ທາງ ສິ່ງ ທາງ ບ້ານ ອອກ ຈາກ ສິ່ງ ຂອງ ທີ່ ກໍ່ ກັບ ໄວ້; ພັນ ເປັນ ລະບົບ ຫຼັກ ນິຕິ ຂອງ ຜູ້ ປົກຄອງ ໃນ ສິ່ງ ອັນ ໃດ ທີ່ ປະເທດ ໃດ ເອົາ ແລະ ສິ່ງ ຕົ້ນ ຜະລິດ.

compass rose a drawing on a map of a compass showing the main directions of north, south, east, and west	ເຂັມທິດ: ເປັນ ຮູບ ແຕ້ມ ຢູ່ໃນ ແຜນທີ່ ຂອງ ເຂັມ ທິດທີ່ ສະແດງ ທິດ ໃຫຍ່ ຫຼື ຫຼັກ ຕ່າງ ໆ ຄື ທິດເໜືອ, ທິດໃຕ້, ທິດ ຕາເວັນອອກ ແລະ ທິດ ຕາເວັນຕົກ.
company union a labor organization formed, run, and dominated by an employer	ພວກ ຊົມ ພາ ງານ ຄະນະ ທີ່ ປົກຄອງ, ພວກ ແຮງ ງານ ແລະ ຄວບຄຸມ ໂດຍ ນາຍ ຈ້າງ ງານ.
compensation a price paid in return for a service; a price paid to make up for something lost or damaged	ການ ທົດແທນ: ເປັນ ລາຄາ ທີ່ ຈ່າຍ ໃຫ້ ໃນ ການ ຕອບ ແທນ ມາ ໃນ ຄ່າ ບໍລິການ, ລາຄາ ທີ່ ຈ່າຍ ໃນ ເມື່ອ ຈະ ໃຊ້ແທນ ຄືນ ສິ່ງ ຂອງ ທີ່ ເສຍ ຫາຍ
competition a contest with another for some gain or reward	ການແຂ່ງຂັນ ການ ຕໍ່ສູ້ ເພື່ອ ການ ແຂ່ງ ຂັນ ຊິງ ກັນ ແລະ ກັນ ເພື່ອ ເອົາ ຂອງ ລາງວັນ ຫຼື ຜົນ.
compromise to settle a disagreement by arranging for both sides to give up part of what they want; a settlement	ຄວາມປະນີປະນອມ. ການ ຕົກລົງ ກັນ ລະຫວ່າງ ຄວາມ ຄິດເຫັນ ບໍ່ ຍິນຍອມ ດ້ວຍ ການ ເອົາ ໃຫ້ ທັງ ສອງ ຝ່າຍ ໃຫ້ ຫຼຸດ ຄວາມ ຕ້ອງການ ເອງ
compulsory required or forced	ການ ບັງຄັບ: ຕ້ອງການ, ຕ້ອງໃຫ້ ຖືກ ບັງຄັບ.
concentration camp a camp in which political opponents and/or minorities may be held prisoner or killed	ຄຸກ ຄຸມ ຂັງ: ເປັນ ຄ່າຍ ທີ່ ຂັງ ຜູ້ ຕໍ່ຕ້ານ ທາງ ການເມືອງ ຫຼື ເປັນ ບ່ອນ ເອົາ ຄົນ ທັງ ໄປ ຂ້າ ທາງ ເຊື້ອ ຊາດ.
concur to agree; to have the same opinion	ເຫັນ ພ້ອມ: ເພື່ອ ຍິນ ຍອມ, ເພື່ອ ຈະ ມີ ຄວາມ ເຫັນ ອັນ ດຽວ ກັນ.
concurrent happening or existing at the same time	ພ້ອມ ໂດຍ ກັນ: ເກີດ ຂຶ້ນ ມາ ພ້ອມໆ ກັນ ຫຼື ເວລາ ດຽວ ກັນ.
concurrent powers powers shared by the central government and the state government	ອຳນາດ ໂດຍ ກັນ. ອຳນາດ ທີ່ ພ້ອມ ແບກ ຢູ່ນ ກອງ ທັບ ປົກຄອງ ທົ່ວ ເມືອງ ແລະ ລະບາ ລັດ.

confederacy	a political unit of government made up of several smaller units of government; group of eleven southern states that withdrew from the Union in 1860-1861 and formed a new government called the Confederate States of America	ການຮ່ວມມືກັນ. ພາສາ: ການເມືອງ ຂອງ ພາກ ປົກຄອງ ເມືອງ ທີ່ໄດ້ ລວມ ອອກ ມາ ເປັນ ໜ່ວຍ ການ ຄະນະ ຂອງ ຜູ້ ປົກຄອງ, ກຸ່ມ ພາກ ສິບເອັດ ແຂວງ ຢູ່ທາງ ພາກໃຕ້ ທີ່ ພັນ ແຍກ ອອກ ຈາກ ສະພາ ໃນ ປີ 1860-1861 ແລະ ກໍ່ຕັ້ງ ຜູ້ປົກຄອງ ໃໝ່, ເອີ້ນ ວ່າ ສະຫະພັນທະມິດ ຂອງ ອະເມຣິກາ
confirm	to approve; to make definite	ການ ຢືນຢັນ: ເຫັນ ພ້ອມ, ເຮັດ ໃຫ້ ມີ ຄວາມ ແນ່ນອນ.
confiscate	seize by authority	ການ ຢຶດ ຈັບ ການ ຍຶດ ເອົາ ດ້ວຍ ຂອງ ພວກ ເຂົາ.
conform	be in agreement with generally accepted standards of business, conduct, or worship	ຄ່ອຍ ຕາມ ໃຫ້ ຢູ່ ໃນ ການ ຕົກລົງ ພ້ອມກັນ ຄວາມ ພໍໃຈ ທຸລະກິດ ການຄ້າຂາຍ, ຄວາມ ປະພຶດ, ໂດຍ ການ ນະມັສການ.
conformity	the adjusting of thoughts or behavior to fit in with other people	ຄວາມ ຕົກລົງ ກັນ, ຄວາມ ຄິດ ທີ່ ປັບປຸງ ຄວາມ ປະພຶດ ໃຫ້ ເໝາະສົມ ກັບ ຄົນ ອື່ນໆ.
conscription	compulsory service of men in the armed forces	ການ ເກນ ທະຫານ. ເປັນ ການ ບັງຄັບ ໃຫ້ ຜູ້ ຊາຍ ທຸກ ຄົນ ຜູ້ໃດ ເຂົ້າ ໄປ ໃນ ທະຫານ ອາກາດ.
consent	agreement; permission	ຄວາມ ຍິນຍອມ ຄວາມ ຕົກລົງ ກັນ; ໃບ ອະນຸຍາດ.
consequence	result or effect	ຄວາມ ຕໍ່ຕ້ານ, ຜົນ ປະໂຫຍດ.
conservation	avoidance of waste, preservation, often with reference to natural resources	ການ ເກັບ ຮັກສາ. ການ ຫຼີກ ລ້ຽງ ຂອງ ຖິ້ມ ເສຍ ຫາຍ ໄປ. ການ ເກັບ ຮັກສາ ໄວ້. ພັນ ພືດ ທຳມະຊາດ ກັນ ຜູ້ ທີ່ ສະແຫວງ ຫາ ຜົນປະໂຫຍດ.
conservative	inclined to keep things as they are or return to what they were in the past	ພັກ ຂອງ ເດີມ. ທີ່ ຈະ ຮັກສາ ຂອງ ເດີມ ໄວ້ ພ້ອມ ຮູບ ແບບ ຕາມ ທີ່ ມັນ ຢູ່ ແລ້ວ. ແລະ ກັບ ຄືນ ໄປ ໃຫ້ ເໝືອນ ດັ່ງ ເກົ່າ.

consolidate	to combine or unite	ຮວມເຂົ້າ ກັບກັນ. ເພື່ອເຮດ ໃຫ້ ເປັນອັນດຽວກັນ.
constituent	a person who is represented by a particular member of Congress	ອົງຄະນີ. ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ໄດ້ຖືກ ເລືອກຕັ້ງ ໃຫ້ ເປັນຕົວ ແທນ ຄົນ ພວກ ກັບ ປະຊຸມ ລັດຖະສະພາ.
constitution	a law or set of laws that describe how a government will work and what powers it will have	ຄະນະຣັຖະທັມມະນູນ. ເປັນ ກົດໝາຍ ທີ່ ເຮົາ ຕັ້ງ ຂຶ້ນ ເພື່ອ ຈະ ບອກ ແລ້ວ ຕັ້ງ ໃຫ້ ວ່າ ພວກ ເຈົ້າ ເຮັດ ຈະ ເຮັດ ວຽກ ແນວ ໃດ ແລະ ເຈົ້າ ຈະ ໄດ້ ອຳ ນາດ ແນວ ໃດ.
consumer	a person who buys and uses goods	ຜູ້ບໍລິໂພກ. ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ຊື້ ແລ້ວ ໃຊ້ ສິ່ງ ຂອງ ຕ່າງໆ.
containment	act of keeping something within limits; the U.S. policy of trying to stop the spread of Communism after World War II	ການ ປະເທົ້າ ກັນ ແບບ ຮັກສາ ສິ່ງ ໜຶ່ງ ບໍ່ ໃຫ້ ຄວາມ ຄອມ ກວ້າ, ພວກ ອະເມລິກາ, ກົດ ໝາຍ ຂອງ ເຂົາ ເພື່ອ ປະໂຫຍດ ບາງ ຂອງ ເຂົາ ກໍ ຄະ ປຸກ ການເມືອງ ພາຍ ຂອງ ພວກ ຄອມ ມູນ ນິສ ຫຼັງ ຈາກ ສົງ ຄາມ ໂລກ ຄັ້ງ ທີ ສອງ.
continent	one of the seven large land masses of the world	ພວກ ທະວີບ ທັງ7. ບໍ່ ໃນ ໂລກ ນີ້ ມີ ເຈັດ ທະວີບ ທະ ວີບ ເຫຼົ່າ ນີ້.
contract	a written agreement that can be legally enforced	ໃບ ປະກັນສັນຍາ. ໃບ ທີ່ ເຮົາ ເຊັນ ຊື່ ສັນຍາ ທີ່ ມີ ບອກ ວ່າ ເປັນ ຖືກ ຕ້ອງ ຕາມ ກົດ ໝາຍ.
controversy	an argument about something people disagree on	ເປັນ ການ ຂັດແຍ້ງ ບາງ ສິ່ງ ທີ່ ຄົນ ເຮົາ ບໍ່ ເຫັນ ດີ.
convention	a large meeting for some special purpose	ການ ປະຊຸມ ເປັນ ກອງ ປະຊຸມ ໃຫຍ່ ເພື່ອ ພິ ທີ ພິເສດ.
convert	cause to change from unbelief to faith, or from one religion to another	ເປັນ ພົນ ປ່ຽນ ແປງ: ການ ປ່ຽນ ແປງ ຈາກ ການ ບໍ່ ມີ ຄວາມ ເຊື່ອ ໄປ ເປັນ ຄວາມ ເຊື່ອ ຖື, ແລ້ວ ຈາກ ສາສນາ ອັນ ໜຶ່ງ ໄປ ເປັນ ອັນ ອື່ນ.
convict	to prove or declare guilty	ການ ພິສູດ ແລ້ວ ປະກາດ ການ ຜິດ.

cooperative a business owned and operated by its customers, who share in the profits or losses	ຮ່ວມມືກັນ. ເປັນທຸລະກິດ ທີ່ເຈົ້າຂອງຄື ແລະ ດຳເນີນງານ ໂດຍ ເຈົ້າ, ຜູ້ໃຊ້ ແລກ ປ່ຽນ ຜູ້ຊື້ ຕໍ່ ຜົນກຳໄລ ຫລື ຜູ້ ບໍລິໂພກ ເສັຽຫາຍ.
corollary proposition that follows another that has been proved; (example- in the Roosevelt Corollary to the Monroe Doctrine, it said that if any European power intervened in a country in the Western Hemisphere, the United States would take action against it	ຕໍ່ ຄວາມ ທີ່ມັນ ຕິດຕາມ ກັນ ທີ່ ໄດ້ ພິສູດ ແລ້ວ, ຕົວຢ່າງ ຢູ່ (Roosevelt Corollary) ໄປຫາ Monroe Doctrine, ເວົ້າ ຕໍ່ກຸ່ມ ວ່າ ພວກ ເອີຣົບ ຫລັງ ໃຊ້ ອຳນາດ ແຊກແຊງ ເຂົ້າໄປ ໃນ ປະເທດ ທາງ ຊີກໂລກ ຕາເວັນຕົກ, ທາງ ສະຫະລັດ ອາເມຣິກາ ຈະ ຫາ ທາງ ທີ່ ຕ້ານ ມັນ.
corporation a business that sells shares of ownership	ການຮ່ວມມືກັນ. ທຸລະກິດ ທີ່ມັນ ຂາຍ ແລະ ແລກປ່ຽນ ຫຸ້ນ ກັນ ແລະ ກັນ ຫລາຍ ເປັນຈຳນວນຫຸ້ນ.
corrupt morally bad; dishonest; influenced by bribes	ຮັບສິນບົນ ມັນ ເລວຮ້າຍ, ບໍ່ສັດຊື່, ໃຊ້ອິດທິພົນ ດ້ວຍ ສິນບົນ.
cotton gin machine for separating the fibers of cotton from the seeds	ເຄື່ອງຄັດຊະເລີກຝ້າຍ. ເຄື່ອງ ຈັກ ສຳລັບ ແຍກ ຝ້າຍ ຫລື ໃຍ ອອກ ຈາກ ເມັດ ຝ້າຍ ຈາກ ເມັດ ຂອງ ມັນ.
counterculture a new set of values that are contrary to the old values	ຜູ້ຂັດຂືນຈາກ ການຕັ້ງຄ່າ ໃໝ່ ທີ່ມັນ ຕ່າງ ກັນ ຄືນ ກັບ ຄ່າ ເກົ່າ.
credit trust that a person or business will pay for purchased goods at a later time	ໃຫ້ກູ້ເຊື່ອ. ເຊື່ອຕໍ່ ພວກ ລູກຄ້າ ຫາກີ ທີ່ການງານ ຈະ ຈ່າຍ ໃນ ອະນາຄົດ.
creditor person to whom money or goods are due	ໃຫ້ກູ້ເຊື່ອເຈົ້າໜີ້ ຄື ຜູ້ ທີ່ ເງິນ ຫລື ສິ່ງຂອງ ໄດ້ ສິ່ງ ຈ່າຍ ໃຫ້ ໃຊ້ ຄືນ.
crisis a serious problem needing immediate attention	ເປັນ ການ ກະທັນຫັນ. ບັນຫາ ທີ່ມັນ ເກີດ ຂຶ້ນ ຮຸນແຮງ ຕ້ອງການ ຄວາມ ສົນໃຈ ຢ່າງ ດ່ວນ.
culture the beliefs, knowledge, customs, and activities of a group of people; the way in which people live and work to satisfy their basic needs	ວັດທະນະທຳ. ການ ເຊື່ອຖື, ຄວາມຮູ້, ປະເພນີ ແລະ ກິດຈະການ ຂອງ ກຸ່ມ ຄົນ, ເປັນ ວິທີ ທາງ ທີ່ ປະຊາຊົນ ຢູ່ ແລະ ເຮັດ ວຽກ ງານ ພໍໃຈ.
currency the money used in a country	ການແລກປ່ຽນເງິນຕາ: ເງິນ ທີ່ ໃຊ້ ໃນ ປະເທດ.

-D-

D-Day	June 6, 1944, during World War II, the day when the Allies landed some 175,000 troops from England on the coast of Normandy in northern France and the invasion of western Europe began	June 6, 1944, ຂະຫວ່າງ ສົງຄາມໂລກ ຄັ້ງ ທີ່ ສອງ. ເປັນ ມື້ ທີ່ ພວກ Allies ຂະຫນາດ 175,000 ໄພ່ ເຂົ້າ ໂຈມ ຕີ.
debtor	a person who owes something to another	ໜີ້ ຄົນ ທີ່ ຢືມ ເອົາ ສິ່ງ ຂອງ ເພື່ອ ສິ່ງ ອື່ນໆ.
declaration	open or public statement	ການເປີດປະກາດ. ເປີດ ຫລື ການ ປະກາດ ຫລວງ ສາທາ ພາ.
decisive	settling something firmly; showing a decision clearly	ຢ່າງເດັດຂາດ ຕັດສິນ ບາງສິ່ງ ຢ່າງເດັດ ດ່ຽວ, ສະແດງ ອອກ ເຫັນ ຢ່າງ ແຈ່ມແຈ້ງ.
decline	a decrease	ຫລຸດລົງ: ການ ລົດ ລົງ ຫລຸດ ລົງ.
defensive	ready to protect or defend	ການປ້ອງກັນ ການ ກຽມ ພ້ອມ ທີ່ ຈະ ປ້ອງ ກັນ
deficit	shortage of money; the amount by which money spent exceeds money available	ຂາດທຶນ. ເປັນ ເງິນ ທີ່ ພວກ ເຮົາ ຊື້ ສິ່ງ ຂອງ ຫລື ໃຊ້ ຈ່າຍ ເກີນ ຂອບໄປ.
defraud	to cheat or take something away by dishonest means ທາມ	ການໂກງ. ເພື່ອ ສໍ້ໂກງ, ຊື່ ກົດ ເອົາ ສິ່ງ ຂອງ ຄົນ ອື່ນ ໂດຍ ບໍ່ ມີ ຄວາມ ຊື່ ສັດ.
delegated powers	powers the Constitution gives to the U.S. government	ກົດ ໝາຍ ຫລື ອຳ ນາດ ທີ່ ລັດຖະທຳມະນູນ ໄດ້ ສົ່ງ ມອບ ໃຫ້ ແກ່ ປົກຄອງ ຂອງ ສະຫະ ລັດ ອາ ເມ ລິ ກາ.
demarcation	the setting of limits or boundaries	ການແບ່ງ ຂອບເຂດ ການ ແບ່ງ ຂອບ ເຂດ ແລະ ເຂດ ກຳ ນົດ ຫລື ເສັ້ນ ຊາຍ ແດນ.

BEST COPY AVAILABLE

democratic	of or having to do with all the people	ປະຊາທິປະໄຕ. ມີ ພາລະ ໜ້າທີ່, ທີ່ ຄະ ເສັດ ຂອງ ຮ່ວມ ຢູ່ນຳ ຄົນ.
denounce	to speak or give information against	ເພື່ອ ຈະ ໃສ່ຄວາມ ຫລື ເອົາ ຄວາມ ຜິດ ທີ່ ຕາຍ ແກ່ ມວນ ໃດ ໜຶ່ງ.
deport	to send an alien out	ໄລ່ໄປ ເພື່ອ ຈະ ສົ່ງ ພວກ ຕ່າງ ຊາດ ອອກ ໄປ.
depression	a very long or severe decline in business activities and high unemployment	ຄວາມເສົ້າໃຈ. ເປັນ ເວລາ ດົນ ທີ່ ພາວະ ໃນ ພວກ ນັກທຸລະກິດ ການ ຄ້າ ແລະ ຄົນ ບໍ່ ມີ ວຽກ ທຳ ງານ ເພີ່ມ ຂຶ້ນ ສູງ.
descendent	born of a certain family or group	ລູກ ຫລານ ທີ່ ເກີດ ມາ ຈາກ ຄອບຄົວ ດຽວ ກັນ ແລະ ພວກ ດຽວ ກັນ ມາ
desegregation	to do away with the separation of races	ເພື່ອ ຈະ ທຳລາຍ ການ ແບ່ງ ແຍກ ຊາດ ໄປ ຂອງ ຜິວ ຊາດ.
deserter	a person who leaves military service without permission	ທະຫານ ຜູ້ ໜີ ຈາກ ກອງທັບ. ທະຫານ ຜູ້ ໜີ ຈາກ ກອງທັບ ໂດຍ ບໍ່ ໄດ້ຮັບ ອະນຸຍາດ.
detente	the relaxing of tensions between nations or political groups	ເພື່ອ ຈະ ຊະລໍ ຄວາມ ເຄັ່ງ ຕຶງ ລະຫວ່າງ ຊົນ ຊາດ ຫລື ພວກ ການ ເມືອງ ຕ່າງໆ.
developing nation	a country working to build and strengthen its economy	ການ ສັງຄົມ ພັດທະນາ ຊົນຊາດ. ປະເທດ ທີ່ ພວມ ທຳ ການ ກໍ່ສ້າງ ແລະ ທຳ ການ ຫຍຸ້ງ ເຮັດ ຢູ່ໃນ ຄວາມ ພັດທະນາ ຂອງ ພວກ ເຂົາ.
dictator	a person who has absolute power	ຜູ້ມີອຳນາດ. ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ມີ ອຳນາດ ເຕັມ ຕົວ.
diplomat	a person who handles official business between nations; appointed by the President and sent to a foreign country to represent the United States and protect the American interests	ນັກ ການ ທູດ. ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ໄດ້ ທຳ ທຳ ແຫ່ງ ລະຫວ່າງ ຊົນ ຊາດ; ໄດ້ຮັບ ການ ສັ່ງ ຫານ ນະ ທູດ ສົ່ງ ໄປ ຕ່າງ ປະເທດ ເພື່ອ ເປັນ ຕົວ ແທນ ຂອງ ສະຫະລັດ ແລະ ປ້ອງ ກັນ ສິດ ໄວ ພູມິ.

BEST COPY AVAILABLE

BEST COPY AVAILABLE

direct democracy government in which each person votes on laws and decides what the government should do	ການປົກຄອງ ຣະບອບ ປະຊາທິປະໄຕ. ຊຶ່ງ [illegible] ຜູ້ [illegible] ທີ່ [illegible] ກະ [illegible] ຜູ້ ໃດ ກົດ ໝາຍ ແລະ ຕັດສິນໃຈ ວ່າ ຜູ້ ປົກຄອງ ຄວນເຮັດແນວ ໃດ.
disarmamant the reduction of military supplies	ການປົດອາວຸດ. ການ ຕັດ ທອນ ອາ ວຸດ ຂອງ ທະ ຫານ.
discrimination making a judgment in favor of or against a particular group of people; often this action is prejudicial	ການ ທຳໃຫ້ ເກີດຄວາມ[illegible]. ເຮັດ ການ ຕັດ ສິນ ຜູ້ ໃດ ຄວາມ ກະ ລຸ ນາ ກັບ ຄົນ ບາງ ພວກ ລ່ວງ ກັນ, ການ ປົກ:ທີ່ ແລ້ວ ກໍ ມີ ຜູ້ ໃດ ຄວາມ ລຳ ອຽງ.
disfranchise take the right to vote or hold office away from	ເອົາ ສິດ ທີ່ ຖືກ ຕ້ອງ ທີ່ ຈະ ອອກ ເລືອກ ຫລື ສະ ໝັກ ຕຳ ແໜ່ງ ການ ງານ ເອົາ ໄປ.
dispute to argue; an argument	ການໂຕ້ຖຽງ: ການ ຂັດແຍ່ງ, ການ ຜິດ ຖຽງ.
dividend money earned by a company and divided among the owners or stockholders of the company.	ເງິນ ປັນ. ເງິນ ທີ່ ພວກ ໂຮງ ງານ ຫລື ບໍລິສັດ ຫາ ມາ ໄດ້ ແລະ ກໍ ປັນ ໃຫ້ ກັບ ພວກ ເຈົ້າ ຂອງ, ຫລື ເຈົ້າ ຂອງ ຮຸ້ນ [illegible].
domestic having to do with the internal affairs of a nation	ເຣື່ອງ ປະ ເທດ ຂອງ ເຮົາ ເອງ. ຊຶ່ງ ໝາຍ ທີ່ ກ່ຽວ ຫາ ການ ກັບ ພວກ ຄົນ ຊາດ ຂອງ ເອງ.
domino theory belief that if communism took over one nation, it would also take over surrounding nations	ການ ເຊື່ອ ວ່າ ຖ້າ ພວກ ຄອມມູນິສ ຍຶດ ໄດ້ ຊາດ ນຶ່ງ ແລ້ວ ເຂົາ ກໍ ຈະ ຍຶດ ໄດ້ ໝົດ ທຸກໆ ຊາດ ທີ່ ຢູ່ ບໍລິ ເວນ ຂອບເຂດ.
double jeopardy being tried again for a crime after having been found innocent of it	ການ ສົ່ງ ເລື່ອງ ຕະ ເປັນ ຜູ້ ຕ້ອງ ຫາ ຂໍ້ ສົງ ຄັ້ງ ທີ່ ສອງ ຫລັງ ຈາກ ທີ່ ເຂົາ ຕົນ ພົ້ນ ມາ ແລ້ວ ຄັ້ງ ນຶ່ງ.
doves people who favor peace, not war	ພວກ ຄົນ ທີ່ ນິຍົມ ແຕ່ ຄວາມ ສງົບ, ບໍ່ແມ່ນ ສົງ ຄາມ.
due process of law legal proceedings carried out according to established rules and principles	ຂະ: ທຳ ການ ຂອງ ກົດ ໝາຍ ບໍ່ ແມ່ນ ສິ່ງ ທີ່ ເອົາ ມາ ກະ ການ [illegible] ວ່າ ເອົາ ເຄື່ອງ ອອກ [illegible] ເຮົາ ຕາມ ລະບຽບ ບາບ.
duplicate an exact copy	ການ ຈັດ ທີ ໃຫ້ [illegible] ຄືກ ກັນ.

-E-

economic system a system which deals with the production, distribution, and consumption of goods and services in a country; the economic system of the United States is called capitalism	ລະບົບເສດຖະກິດ. ລະບົບ ຕົວທີ່ພົວ ເຖິງ ຄົນ ການ ຜະລິດ ຜົນ, ການແຈກ ຢາຍ, ແລະ ການ ບໍລິໂພກ ເຄື່ອງ ອາຫານ ແລະ ແຮງ ງານ ຢູ່ ໃນ ປະເທດ.
electoral college a special group of officials elected by voters to choose the President and Vice-President of the United States	ພວກ ຂ້າຣາຊະການ ພິເສດ ທີ່ຖືກ ເລືອກ ຕັ້ງ ໂດຍ ຜູ້ ປ່ອນ ບັດ ເພື່ອໃຫ້ ເຂົາເລືອກ ເອົາ ຮັຖບານແລະ ຜູ້ ຮອງ ຮັຖບານ ຂອງ ອາເມລິກາ
eligible qualified; meeting all requirements	ມີສິດທິ. ຮັບ ຄວາມ ແກ່ໄວ, ພໍ ຄວາມ ຕ້ອງ ການ ໝົດ ທຸກ ປະການ.
emancipation a release from slavery	ການ ປ່ອຍ ຕົວ ອອກ ຈາກ ການເປັນ ຂ້ອຍ ໃຊ້.
embargo a government order stopping trade	ຄຳສັ່ງ ຜູ້ ປົກຄອງ ປະເທດ ສະເນີ ໃຫ້ ຢຸດ ການ ຄ້າ ຂາຍ.
emigrant a person who leaves his own country or region to settle in another	ພວກ ໜີ ຈາກ ປະເທດ ຊາດ ຂອງ ຕົນ ແລະ ໄປ ພັກ ອາ ສັຍ ຢູ່ ປະເທດ ອື່ນໆ.
eminent domain the right of the government to take people's property for use by everyone. However, the government must pay a fair price for the property	ມັນ ເປັນ ສິດ ໝາຍ ແລະ ຄວາມ ຖືກ ຕ້ອງ ຂອງ ພວກ ປົກຄອງ ເມືອງ ທີ່ ຈະ ເອົາ ສິ່ງ ຂອງ ຄົນ ອື່ນ ໄປໃຊ້ ໃຫ້ ທຸກຄົນ ແລະ ທາງ ປົກຄອງ ກໍ ຈະ ຕ້ອງ ຈ່າຍ ລາຄາ ອັນ ເໝາະ ສົມ ກັບ ສິ່ງ ຂອງ.
empire a group of countries or states controlled by one ruler or government	ມັນເປັນ ຄື ພວກ ປະເທດ ຕ່າງໆ ແລະ ເມືອງ ທີ່ ພັນ ໄດ້ ຖືກ ຢູ່ ໃນ ໃຕ້ ຜູ້ ຄຸ້ມ ຂອງ ຄົນ ດຽວ.
endure to continue to exist; to survive	ມັນ ເປັນ ການ ເລື່ອງໄປ ທີ່ ຈະ ຍອມໆ ເຮົາໆ ແລະ ເຫຼືອ ທີ່.
enforce to carry out	ເພື່ອ ດະເນີນ ອອກໄປ, ດັບ ອອກໄປ.
environment the world around us; conditions that affect the development of living things	ສ່ວນ ໂລກ ທີ່ຢູ່ ອ້ອມ ຮອບ ເຮົາ ມີ ສິ່ງ ທີ່ ພັນ ພັດ ທະນາ ຂອງ ສິ່ງ ຊີວິດ

BEST COPY AVAILABLE

envoy	a representative or messenger sent by one government to another	ຜູ້ ຕ່າງໜ້າ ຫຼື ຜູ້ຖືສານ ທີ່ ຖືກສົ່ງ ຈາກ ລັດ ໜຶ່ງ ທີ່ ຖືກສົ່ງ ຈາກ ແຂວງ ໜຶ່ງ ໄປຫາ ແຂວງອື່ນ
erode	wear away gradually	ສຶກໄປ ເທື່ອ ລະ ເລັກລະ ໜ້ອຍ.
erupt	to burst out or explode suddenly	ລະເບີດອອກ ເພື່ອ ຟະ ແຕກ ອອກ ຫຼື ລະ ເບີດ ຢ່າງ ທັນໃດ.
ethnic	having to do with various racial or cultural groups of people and the characteristics, language, and customs of each	ຊົນ ເຜົ່າ: ໝາຍ ເຖິງ ສະ ເພາະ ເຜົ່າ ຕົນ ຊາດ ຫຼື ສະ ເພາະ ຂອງ ການ ແກ່ລະ ດາ ພວກ ຄົນ ແລະ ທ່າງຄົນ ພາສາ ແລະ ຮີດຄອງ ການ ແຕ່ລະເຜົ່າ
excise tax	tax placed on goods made or sold within a country	ພາສີ ອາກອນ ທີ່ ເກັບ ຈາກ ໃນ ຄ່າ ມວນ ສິ່ງ ຂອງ ທີ່ ໄດ້ ເຮັດ ຫຼື ຂາຍ ຢູ່ ໃນ ປະເທດ.
executive	branch of government that carries out the laws; an official	ຜູ້ບໍລິຫານງານ ຝ່າຍ ອາຍາ ຂອງ ຜູ້ປົກ ຄອງ ທີ່ ໃຊ້ ນຳ ກົດໝາຍ ອອກໃຊ້.
exile	a person who has been forced to leave home or country or one who has fled one's home or country	ຜູ້ຖືກເນລະເທດ ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ຖືກ ບັງຄັບໃຫ້ ໜີ ບ້ານ ເມືອງ ຫຼື ປະເທດ, ຫຼື ຜູ້ ທີ່ ໜີ ຈາກ ບ້ານ ເມືອງ ຕົນ ແລະ ໄປອາສັຍ ຢູ່
expedition	journey for some special purpose	ການ ເດີນທາງ. ການ ເດີນທາງ ອື່ນ ທີ່ ມີ ຄວາມ ປະສົງ ພິເສດ.
expenditure	something spent	ລາຍໃຊ້ຈ່າຍ - ບາງ ສິ່ງ ບາງ ຢ່າງ ທີ່ ໄດ້ ຈ່າຍ ອອກ ໄປ.
expire	to end	ໝົດ ອາຍຸ, ໃນທີ່ສຸດ, ການ ສິ້ນສຸດ, ສຸດ ປາຍທາງ.
export	an article sent out of one country for sale in another	ສິ່ງອອກ ນອກປະເທດ. ສິນຄ້າ ທີ່ ໄດ້ ສົ່ງ ອອກໄປ ປະເທດ ນອກ ເພື່ອ ໄປຂາຍ.

ex post facto law a law which makes something illegal after the deed has already been done and holds the person committing the act responsible

ກົດໝາຍທີ່ເຮັດໃຫ້ສິ່ງນຶ່ງ ບໍ່ຖືກຕ້ອງ ຕາມກົດໝາຍ ແຕ່ຫຼັງຈາກ ການກະທຳ ໄດ້ ຈັດເຮັດ ແລ້ວ ແລະ ຈັບຄົນ ໃຫ້ ຮັບ ເອົາ ຄວາມ ຮັບຜິດຊອບ ຕໍ່ ເລື່ອງ.

express powers powers listed in the first 17 clauses of Article 1, Section 8, of the Constitution, which states what the government can do

ອຳນາດທີ່ແຈ້ງ ຊັດ. ອຳນາດ ທີ່ ແຈ້ງ ຖືກ ລະບຸ ໄວ້ ໃນ ຂໍ້ ທຳອິດ ຂອງ ທີ 17 ຂອງ ເພື່ອ ຂອງ 1, ພາກ 8, ຂອງ ລັດຖະທຳມະນູນ, ຂອງ ປະເທດ ແລະ ວ່າ ຜູ້ ລັດຖະບານ ຄວນ ເຮັດ ຫຍັງໄດ້.

external tax a government duty placed on goods imported into a country

ອັດຕາພາສີ ລັດຖະບານ ທີ່ ໄດ້ ເກັບ ສິນຄ້າ ທີ່ ແລະ ນຳ ເຂົ້າ ມາ ໃນ ປະເທດ.

extradition a surrender of a fugitive or a prisoner by one state to another for trial or punishment

ການສົ່ງຄືນຄົນອອກມາ ຜູ້ ສົ່ງ ຄືນ ຄົນ ອອກ ມາ ຫຼົບ ໜີ ຂອງ ການ ຫຼົບ ໜີ ຫຼື ຜູ້ ທີ່ ເປັນ ນັກໂທດ ຈາກ ເມືອງ ນຶ່ງ ໄປ ຫາ ເມືອງ ອື່ນ ເພື່ອ ເອົາ ຄຸກ ຫຼື ໂທດ.

extremist a person who favors radical or extreme political ideas, methods, or priorities

ຜູ້ສະໜັບສະໜູນ ຮຸນແຮງ. ຄົນ ຜູ້ ໃດ ທີ່ ສະໜັບ ສະໜູນ ປ່ຽນ ແປງ ຮຸນແຮງ ຫຼື ຄວາມ ຄິດ ທາງ ດ້ານ ການ ເມືອງ, ວິທີ ການ, ລະບຽບ ວິທີ, ຫຼື ຄວາມ ສຳຄັນ.

-F-

Fascism	a system of government which favors rule by a dictator and involves a strong central government that controls the economy and all society and which allows no competition	ລະບົບ ຂອງ ພວກ ປົກຄອງ ທີ່ມັກ ມະໂຫລານ ຈາກ ຜູ້ ຜະເດັດການ ແລະ ກໍ່ ກະວົນ ກະວາຍ ເພາະ ຫລວງ ໃຈ ກາງ ເພື່ອງ ທີ່ ພັນ ຄະ ປົກຄອງ. ການ ເສດຖະກິດ ແລະ ສັງຄົມ ທີ່ ພັນ ບໍ່ ຄວນ ມີ ການ ແຂ່ງ ຂັນ ໃດໆ ເລີຍ.
featherbedding	requirement that an employer maintain more workers than are actually needed	ນາຍຈ້າງ ຈະ ມີ ໃຫ້ ພວກ ຄົນງານ ເພີ່ມ ຫລາຍ ກວ່າ ແຮງງານ ຄົນ ທີ່ ຕ້ອງ ມາ, ກ່ອນ ທີ່ ພວກ ເຮົາ ຫາ ຄົນງານ ມາ.
federal	government of a nation formed by the union of several states or units	ຜູ້ ປົກຄອງ ຂອງ ຊາດ ທີ່ ໄດ້ ຮັບ ຈາກ ແຂວງ ລາຊາ ຈາກ ເຂດ ແລະ ຫົວໜ່ວຍ ຕ່າງໆ.
federal system	one in which power to govern is shared between a central government and state government	ລະບົບ ການ ປົກຄອງ. ທີ່ ມີ ສິດ ຜູ້ ໃນ ອຳ ນາດ ໄປ ຫາ ພວກ ປົກຄອງ ທີ່ ກາງ ແລ້ວ ແລວ ຜູ້ນ ຂະ ຫນ່ວຍ ການ ປົກຄອງ ຄອນ ກາງ ແລະ ການ ປົກຄອງ ທ້ອງ ຖິ່ນ
federation	a group or collection of organizations or governments joined together for a special purpose	ເປັນ ຂອງ ພວກ ແລະ ພວກ ທີ່ ຈັດ ເລືອກ ຂອງ ການ ປົກຄອງ ແລະ ພວກ ປົກຄອງ ທີ່ ພັນ ຮ່ວມ ກັນ ເພື່ອ ຄວາມ ປະສົງ ພິເສດ.
feminist	having to do with the belief in the equality of women; one who holds that belief	ມີ ພາກ ທີ່ ຕີ ລະ ທຳ ກັບ ຄວາມເຊື່ອ ຜູ້ໃນ ຄຸນຄ່າ ຂອງ ຜູ້ຍິງ, ຜູ້ຍິງ ທີ່ ຈັບ ຄວາມ ເຊື່ອ ນັ້ນນັ້ນ.
fertile	able to support the growth of plants or crops	ທີ່ດິນ ເພີ່ມ ທີ່ ຈະ ຊ່ວຍ ຄ້ຳ ເຄື່ອງ ປູກ ຂອງ ພັກ ແລະ ສວນ ຄາ ໄຮ່.
financial	having to do with money	ມີ ເພາະ ພາງ ທີ່ ທຳ ກັບ ຈຳນວນ ເງິນ.
flapper	a rather forward and unconventional young woman of the 1920's; she cut her hair short, wore lipstick and rouge (or color) on the cheeks	ເຮັດ ແປດ ຄວນ ເປົ້າ, ແລະ ກໍ່ ບໍ່ ຄອບ ຄະ ທີ່ ປອງ ກໍ. ພວກ ສາວ ໆ ໃນ ປີ 1920's ກໍ່ ຕັດ ຜົມ ສັ້ນໆ ແລະ ທາ ເລັບ ແດງ ທາ ແກ້ມ ຊູມ ແລ້ວ ກໍ່ ອອກ ນອກ ເຮືອນ ໄປ.

flexible	capable of being changed; easily adapted	ສາມາດເຄື່ອນຄົນປ່ຽນ, ດັດແປງຢ່າງງ່າຍໆ.
foe	an enemy	ພວກສັດຕູ.
foreclose	to take back a mortgage, usually by taking over property given as security	ເພື່ອຈະເອົາຄວາມຄ້ຳນຽງຄືນມາ, ຕາມປົກກະຕິແລ້ວກໍເອົາສິ່ງຂອງກັບຄືນມາ ເໝືອນກັບທີ່ເອົາຄວາມປ້ອງກັນມາ.
forty-niner	a person who went to California in 1849 to seek gold during the gold rush	ພວກຄົນທີ່ໄດ້ເດີນທາງໄປທີ່ California 1849 ເພື່ອຊອກຫາເອົາຄໍາ. ໃນຕອນຄໍາກໍາລັງລົນວາຍ.
fraud	dishonesty or trickery	ບໍ່ມີຄວາມຊື່ສັດ ຫຼື ຄວາມໂລບທາງເລ່ຫຼ່ຽມ.
frontier	the furthermost part of a settled country; an imaginary line with white settlements on one side and Indian settlements on the other	ຄວາມກວ້າງຂວາງຂອງປະເທດທີ່ມີ ໄດ້ເຂດອອກໄປເປັນຂອງຕາມທີ່ ພວກອົນຖານຢູ່ຟາກໜຶ່ງ ແລະ ພວກອິນເດຍ ອີກຢູ່ເບື້ອງນຶ່ງ.
fugitive	a person who is trying to escape from danger, an enemy, justice, etc.	ຄົນຜູ້ທີ່ພ່າຍຈະໜີຈາກຄວາມອັນຕະລາຍ, ພວກສັດຕູ.
full faith and credit	a term stated in the Constitution of the U.S., which means that each state will respect the legal records and laws of the other states	ຄວາມເຊື່ອ ແລະ ນັບຖື. ຜູ້ທີ່ໄດ້ກົດ ຂອງພວກເຂົາ ຢູ່ໃນ ລັດຖະທໍາມະນູນຂອງປະເທດ ສະຫະລັດອາເມລິກາ ອັນທີ່ມີຄວາມ ໝາຍວ່າ ທາງແຕ່ລະເຂດ ຈະ ມີຄວາມນັບຖື ກົດໝາຍຂອງ ເຂົາ ແລະ ສັກສາກົດໝາຍຂອງເມືອງ ອື່ນ.

-G-

ghetto	area largely populated by one or more minorities	ບໍລິເວນ ຂອບເຂດ ທີ່ [illegible] ຢູ່ [illegible].
gold standard	use of gold as the standard of value for the money of a country; the nation's unit of money value is declared by the government to be equal to and exchangeable for a certain amount of gold.	ມາດຕາເງິນ. ການໃຊ້ ຄຳ ເປັນ [illegible] ຂອງ ຣາຄາ ເພື່ອ ເປັນ ເງິນ ໃຊ້ [illegible] ປະເທດ; ແລະ [illegible] ຣາຄາ ເງິນ ທີ່ໄດ້ ປະກາດ ຈາກ [illegible] ລັດຖະບານ ວ່າ [illegible] ຄຳ.
grain drill	a horse-drawn instrument which made planting easier	ເຄື່ອງຈັກ: [illegible] ການ [illegible] ງ່າຍ.
grain elevator	building for storing grain	ເປັນ [illegible] ເຂົ້າ [illegible] ສຳລັບ ເກັບ [illegible].
grand jury	a selected group of people whose duty is to listen to evidence against an accused person and determine if there is enough reason to hold a trial	ພວກ ທີ່ໄດ້ ຖືກ ເລືອກ ເອົາ ເປັນ ຜູ້ ທີ່ [illegible] ຟັງ [illegible] ວ່າ [illegible].
Great Depression	from about 1929-1939, a worldwide period of low business activities and high unemployment, with extensive closings of stores, factories, and banks; people lost money, farms, homes; some even starved	ຈາກ ປີ 1929-1939, ທົ່ວ ທັງ ໂລກ [illegible] ຄວາມ [illegible] ການ [illegible] ແລະ ການ ປິດ ຕະຫຼາດ, ທະນາຄານ, ໂຮງງານ ແລະ [illegible].
greenbacks	paper money not backed by gold or silver	ເງິນ ເຈ້ຍ [illegible] ບໍ່ [illegible] ຣາຄາ [illegible] ເງິນ [illegible].
guarantee	to pledge or promise; a promise backed with something given as security	ຄວາມ ປະກັນ: ເປັນ ການ ສັນຍາ ວ່າ ສິ່ງ ຂອງ [illegible] ຈະ ໃຫ້ [illegible] ຄວາມ [illegible].
guerilla	warfare carried on by bands of people not part of a regular army; one who is part of a sudden raid or ambush	ການ ລົບ ທີ່ [illegible] ຄົນ [illegible] ບໍ່ [illegible].

-H-

hard line	strong course of action	ຫລັກສູດ ຂອງ ການ ກະທຳ ທີ່ມີ ແຂງແຮງ.
hawks	persons who advocate war or a military solution in a conflict	ພວກ ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ວາງແຜນ ສົງຄາມ ຫຼື ສະໜາມ ແລະ ທາງ ທັບທະຫານ ຜູ້ ໃນ ຂະບວນ ຮົບ.
hoard	to store up; to keep greedily	ເພື່ອ ຈະ ເກັບ ສຸມ ໄວ້, ເພື່ອ ຈະ ຮັກສາ ໄວ້ ໃຫ້ ພໍມີ ລະໂມບ.
holding company	company that owns stocks or bonds of other companies and often controls them	ໂຮງການ ທີ່ມີ ຫັກ ຫຸ້ນ ສິນຄ້າ ແລະ ເຄື່ອງ ທຸ່ງ ປະເທດ ແລະ ກໍ ມັກ ຈະ ເອົາ ກຳໄລ ມາ ເຂົ້າ ຫລາຍ.
Holocaust	the destruction of six million Jews by Hitlers' Nazi government; Jews were killed in gas chambers or shot and their bodies burned in ovens	ພວກ ຢິວ ຖືກ ຂ້າ ຕາຍ ປະມານ 6 ລ້ານ ຄົນ ໂດຍ ຄຳສັ່ງ ຂອງ ທ່ານ ຮິດເລີ ຜູ້ ເປັນ ຫົວໜ້າ ຂອງ ພວກ ນາຊີ. ແລະ ພວກ ຢິວ ຈະ ຖືກ ຂັງ ຄອງ ໃນ ຫ້ອງ, ໜຶ່ງ ເຜົາ ແລະ ຍິງ ຖິ້ມ.
homestead	a house and the land and buildings connected with it; parcel of 160 acres of public land granted to a settler under certain conditions by the United States government	ເປັນ ເຮືອນ ສານ ແລະ ດິນ ຄອນ ຫລັງ ໃຫຍ່ ທີ່ ມີ ຕິດ ກັບ ກັນ. ເປັນ ດິນ ຂອງ 160 ເອັກຄາ ຂອງ ດິນ ຄອນ ຫລັງ ທີ່ ເປັນ ຂອງ ສາທາລະນະ ເພື່ອ ໃຫ້ ຜູ້ ຕັ້ງ ຖິ່ນ ຖານ.
hostage	person held by an enemy as a pledge that certain promises or agreements will be carried out	ຄົນ ປະກັນ, ຜູ້ ປະກັນ ຈາກ ສັດຕູ ເພື່ອ ຄໍ້າ ປະກັນ, ເພື່ອ ຄວາມ ສັນຍາ ແລະ ຄວາມ ຕົກລົງ ຈະ ໄດ້ ເປັນ ຜົນ ສຳເລັດ.
humanitarian	concerned with the welfare of people	ເປັນ ເລື່ອງ ທາງ ຈິດໃຈ ຫ່ວງ ຄວາມ ປະຊາຊົນ ສະເພາະ ຂອງ ປະຊາຊົນ.
human rights	the basic freedoms of thought, conscience, religion, and belief for all people; free speech, fair trials, and freedom to form political parties	ມັນ ເປັນ ສິດ ທາງ ຂອງ ຄວາມ ຄິດ ເຫັນ ສະ ການ ສາດສະໜາ. ທຸກ ຄົນ ສາມາດ ເວົ້າ ຢ່າງ. ຄວາມ ຍຸດຕິທຳ ແລະ ການ ເລືອກ ພັກ ປະການ.
hypothesis	an educated guess based on what is already known	ເປັນ ການ ຄາດ ຄະເນ, ແລະ ຄວາມ ຄິດ ຄາດ ທີ່ມີ ໄດ້ ຮູ້ ມາ ມາກ່ອນ ແລ້ວ.

-I-

idealist	a person who acts according to high hopes and beliefs	ຄົນຜູ້ທີ່ ສແດງ ເຖິງ ເຫົ່າ ຄວາມ ສູງ ແລະ ຄວາມຄິດ ສູງ ແລະ ຄວາມ ເຊື່ອ ທີ່ໝັ້ນສູງ.
illegal	against the law	ຄວາມຜິດ, ການ ຕໍ່ຕ້ານ ກົດໝາຍ.
illiterate	unable to read and write	ບໍ່ມີ ຄວາມສາມາດ ທີ່ຈະອ່ານ ແລະ ຂຽນ.
immediate cause	a situation which has existed for a short time	ເຫດການ ໃໝ່ໆ ທີ່ໄດ້ ເຂົ້າມາ ປະເຊີນ ໜ້າ ຊ່ວງ ໜຶ່ງ ທີ່ ໝັ້ນ ມີກ.
immigrant	a person from one country who settles in another	ພວກ ທີ່ອົບພະຍົບ ຈາກ ປະເທດ ນຶ່ງ ແລະ ພາກັນ ໄປ ຕັ້ງ ຖິ່ນຖານ ຢູ່ ປະເທດ ອື່ນ.
immigration	coming into a foreign country or region to live	ການ ເຂົ້າມາ ຢູ່ໃນ ຕ່າງ ປະເທດ ແລະ ປະເທດ ທີ່ ເພື່ອນບ້ານ ເພື່ອ ມາ ຕັ້ງ ຢູ່.
impeach	to formally accuse a public official of wrongdoing in office	ເພື່ອ ຟ້ອງຮ້ອງ ພວກ ຂ້າຣາຊການ ຜູ້ທີ່ໄດ້ ກະທຳ ຜິດ ຢູ່ ໃນ ຫ້ອງການ.
imperialism	building an empire and extending a country's rule over foreign lands; establishing and controlling colonies	① ຈັກກະພັດ: ອານາ ແລະ ແຜ່ນດິນ ອັນກວ້າງ ໃຫຍ່ ທີ່ໄດ້ ບັງຄັບ ຍຶດ ຄອງ ອານາ ຕ່າງປະເທດ; ຫົວເມືອງ ແລະ ຄວບຄຸມ ພວກ ອານາ ຕ່າງໆ.
implicate	to be involved in, or connected with	ເພື່ອ ເປັນ ການ ຕິດພັນ ກັນ ແລະ ກໍ່ ພົວພັນ.
implied powers	powers needed by Congress to carry out the expressed powers	ເປັນ ອຳນາດ ທີ່ໄດ້ ກຳນົດ ການ ຄາດ ໝາຍ ອຳນາດ ເພື່ອ ຈະເອົາ ກຳນົດ ໜ້າທີ່ ພາຍ ບອກ ໄວ້ ທາງ ສະພາ.
import	to bring goods in from a foreign country for sale or use	ເພື່ອ ຈະ ນຳ ເອົາ ສິ່ງ ຂອງ ຕ່າງໆ ຈາກ ຂອງ ຕ່າງ ປະເທດ ເພື່ອ ຈະ ຂາຍ ແລະ ເອົາ ໄວ້ ໃຊ້ ເປັນ ສິນຄ້າ.
impress	to force someone to serve; seize property for public use	ເພື່ອ ຈະ ບັງຄັບ ຄົນ ອື່ນ ໃຫ້ ເຂົ້າ ທຳ ການ ແລ້ວ ເປັນ ການ ຍຶດ ສິ່ງ ຂອງ ແລະ ເອົາ ມາ ໃຊ້ ເປັນ ຂອງ ລວມ.

inalienable cannot be given or taken away

ສິ່ງ ຂອງ ທີ່ບໍ່ສາມາດ ເອົາໃຫ້ ແລະ ກໍ ບໍ່ສາມາດ ເອົາໄປໄດ້.

inaugurate to install into office with ceremony

ເພື່ອເອົາ ເຂົ້າ ປະຈຳ ທີ່ ໜ່ວຍ ຢູ່ໃນ ຕຳແໜ່ງ ການ ພ້ອມກັບ ພິທີ.

income tax money paid out of people's earnings to support their government

ເປັນ ເງິນ ທີ່ ໄດ້ ຈ່າຍ ອອກ ໂດຍການ ຫາ ລາຍໄດ້ ຂອງ ເຂົາ ເພື່ອ ຊ່ວຍ ທາງ ລັດຖະບານ ຂອງ ເຂົາ.

indentured bound by contract to work for a period of time in order to pay a debt

ສັນຍາ ຕ້ອງ ໃຫ້ ເຮັດວຽກ ໃນ ເວລາໃດ ເວລາ ໜຶ່ງ, ທາງ ທີ່ ເຂົາ ຈະ ໄດ້ ຈ່າຍ ໜີ້ ຂອງເຂົາ.

indict charge with an offense or crime; accuse

ປັບ ໂທດ ພ້ອມ ກັບ ຄວາມ ຜິດ ຮ້າຍ ຄະດີ ອາຍາ ກ່າວຫາ.

industrial having to do with factories and manufacturing

ອຸດສາຫະ ສາຫະກິດ ທີ່ ກ່ຽວ ກັບ ໂຮງງານ ແລະ ການ ຜະລິດ ຕະກຳ.

industrialized built up with factories and machines

ສ້າງ ຂຶ້ນ ພ້ອມ ກັບ ໂຮງງານ ແລະ ເຄື່ອງ ຈັກ.

infamy a disgraceful act

ການ ຂາຍໜ້າ ເຫດ ພົນ ຂອບ ບໍ່ ດີ ບໍ່ງາມ.

infer find out by a process of reasoning from something known or assumed

ໄດ້ ຫາ ເຫັນ ສະແດງ ອອກ ເຫັນ ຍັງ ຫາ ຈາກ ສິ່ງ ຂອງ ສັ້ນ ລື້ມ ທີ່ ກອນ ຊູ້ ແລະ ກໍ ທັງ ບອກ ໃຫ້ ເຮັດ.

inflation an economic situation in which prices rise when the value of money goes down; too much credit or paper money in circulation

ເປັນ ບັນຫາ ຂອງ ເງິນ ໂດຍ ທີ່ ມັນ ມີລາຄາ ຂຶ້ນ ໄປ ແລະ ຕົກ ໄປ, ເພາະວ່າ ມີ ເງິນ ເຊື່ອ ຫຼາຍ ແລະ ກໍ ມີ ເງິນເຈ້ຍ ຢູ່ໃນ ຈໍລະຈອນ.

initiative a procedure which allows people to introduce bills in legislature

ວິທີ ດຳເນີນ ການ ໂດຍ ທີ່ ເປີດ ໂອກາດ ໃຫ້ ຄົນ ເຮົາ ເອົາໄປ ສະເໜີ ໃນ ແຈ້ງ ຄວາມ ຢູ່ໃນ

installment buying system of buying goods by paying a small amount down and the balance in separate payments ລະບົບ ການ ຊື້ ສິ່ງ ຂອງ ດ້ວຍ ຄ່ອຍ ຈ່າຍ ສ່ວນ ເລັກນ້ອຍ ລົງ ກ່ອນ ແລ້ວ ຈ່າຍ ສ່ວນ ທີ່ ເຫຼືອ ເປັນ ງວດ ໆ ຕາມ ກຳນົດ.

interest money paid for the use of money, usually a percentage of the amount invested, borrowed, or loaned ດອກເບ້ຍ, ເງິນ ທີ່ ເຮົາ ຈ່າຍ ເພື່ອ ໃຊ້ ເງິນ ທີ່ ເຮົາ ໄດ້ ຢືມ ມາ ຫຼື ລົງ ທຶນ ໄປ, ຕາມ ປົກະຕິ ແລ້ວ ແມ່ນ ຄິດ ເປັນ ເປີເຊັນ ຂອງ ຈຳນວນ ເງິນ ທີ່ ໄດ້ ກູ້ຢືມ ນັ້ນ.

interior part of a country or region away from the coast or border ເປັນ ບໍລິເວນ ສ່ວນ ໃນ ຂອງ ປະເທດ ຫຼື ເຂດ ປະເທດ ທີ່ ຢູ່ ໄກ ຈາກ ຝັ່ງ ທະເລ ຫຼື ຊາຍ ແດນ.

internal tax government tax or duty placed on goods produced within a country ເປັນ ພາສີ ອາກອນ ຂອງ ລັດຖະບານ ເກັບ ເອົາ ສິນຄ້າ ທີ່ ຢູ່ ໃນ ປະເທດ ສິ່ງ ຂອງ ທີ່ ຜະລິດ ພາຍ ໃນ ຢູ່ ໃນ ປະເທດ.

internment centers places to which Japanese Americans were transported by train after the Japanese attack on Pearl Harbor; they remained there until the war was almost over ເປັນ ບ່ອນ ທີ່ ພວກ ຍີ່ປຸ່ນ ແລະ ອາເມລິກັນ ເອົາ ຂຶ້ນ ລົດ ໄຟ ໄປ ຫຼັງ ຈາກ ພວກ ຍີ່ປຸ່ນ ເຂົ້າ ມາ ໂຈມຕີ ທີ່ ຢູ່ Pearl Harbor; ເຂົາເຈົ້າ ອາໄສ ຢູ່ ທີ່ ນັ້ນ ຈົນ ກະທັ້ງ ສົງຄາມ ໃກ້ ຈະ ຈົບ ແລ້ວ.

international between or among nations

ລະຫວ່າງ ຊົນ ຊາດ ຫຼື ເຜົ່າ ເຊື້ອ.

interstate between states ລະຫວ່າງ ຫົວ ເມືອງ ແລະ ຫົວ ແຂວງ ຕ່າງໆ.

intervene to come between people involved in a dispute in order to help settle it ເພື່ອ ຈະ ເອົາ ເຂົ້າ ໄກ່ເກ່ຍ ກັນ ລະຫວ່າງ ຄົນ ທີ່ ມີ ເຣື່ອງ ຂັດແຍ່ງ ກັນ ໂດຍ ທາງ ໃດ ທາງ ນຶ່ງ ເພື່ອ ຈະ ໄດ້ ແກ້ໄຂ.

intimidate to influence someone's actions with fear ການ ໃຊ້ ອິດທິພົນ ຕໍ່ ການ ປະພຶດ ຂອງ ຄົນ ອື່ນ ດ້ວຍ ການ ເຮັດ ໃຫ້ ເກີດ ຢ້ານ.

intolerable too much to be endured; unbearable ເຊິ່ງ ເປັນ ການ ເຫຼືອ ແຮງ ທີ່ ສຸດ ທີ່ ຈະ ທົນ ທານ;

invalid without force or power ບໍ່ ມີ ອຳນາດ ຫຼື ຄວາມ ສາມາດ.

invention an item or process developed from study and experiments ສິ່ງ ຂອງ ທີ່ໄດ້ ເກີດ ແລ້ວ ພັດທະນາ ມາ ຈາກ ການ ຮຽນ ແລະ ທົດລອງ ສຶກສາ.

investing using money for something that is expected to produce a profit in the form of interest, income, or benefit ການ ໃຊ້ ເງິນ ເພື່ອ ເຮັດໃຫ້ ມີ ບາງສິ່ງ ບາງ ຢ່າງ ທີ່ເຮົາ ຫວັງ ໃຫ້ ມີ ຣາຄາ ເພີ່ມຂຶ້ນ ຢູ່ ໃນ ຣາຄາ ກຳໄລ ແລະ ການ ຊ່ວຍ ເຫຼືອ ຈາກ ຂອງ ມັນ.

irrigation a method of supplying water to an area through wells, canals, or sprinkling devices ຊ: ຮູບ ເຄື່ອງ ປະກອບ ຂອງ ນ້ຳ ເຂົ້າ ບໍລິເວນ ຕ່າງໆ ທາງ ທໍ່ ນ້ຳ ແລະ ທໍ ຄອງ ໄຫຼ ຜ່ານ ດິນ.

isolate to be separate from others; stay alone or apart from others ເພື່ອ ຈະ ແຍກ ອອກ ຈາກ ໝູ່ ແລ້ວ ຢູ່ ຈາກ ໝູ່ ອື່ນໆ.

isolationism national principle of keeping out of foreign affairs; avoiding political and economic relations with other countries ຫຼັກ: ນອກ ທີ່ ເພັນ ໄດ້ ຈັບ ເອົາໄວ້ ແລະ ໄດ້ ຫຼີກ ລາ ການ ກ່ຽວ ກັບ ນອກ ອື່ນ, ແລ້ວ ຄົນ ຕ່າງ ຊາດ, ແລ້ວ ນອກ ການ ເມືອງ ແລະ ນອກ ດິນ ຄື ທີ່ ມີ ການ ພົວພັນ ກັບ ປະເທດ ອື່ນໆ.

isthmus narrow strip of land with water on both sides, connecting two larger bodies of land ເປັນ ລວງ ຍື່ນ ໄປ ຂອງ ໜ້າ ດິນ ທີ່ ເພັນ ມີ ນ້ຳ ອ້ອມ ຮອບ ສອງ ຂ້າງ, ແລ້ວ ເປັນ ໜ້າ ດິນ ທີ່ ເພັນ ຕໍ່ ກັນ ສອງ ເປັນ ພອນ ໃຫຍ່ ແລະ ກໍ ມີ ລະ ບຽງ ຂັ້ນ ກາງ.

Jim Crow Law a law designed to keep the races apart socially
ກົດ ໝາຍ ທີ່ເພື່ອ ບໍ່ ສາມາດ ຈະ ເຊື້ອ ຊາ
ຕິນ ຖືກ ຈາກ ສະມາ ຄາກ ທັງ ຄົນ ກັນ.

judicial having to do with the courts or with judges; the branch of a government that interprets the laws
ທີ່ ພາລະ ໜ້າທີ່ ທີ່ ຈະ ເອົາ ກັບ ສານ ຫລື
ຜູ້ ຕັດສິນ, ພາກ ສາຂາ ຂອງ ລັດ ທີ່ ເປັນ
ຜູ້ ແປ ແລະ ອ່ານ ຂໍ້ ກົດໝາຍ.

judicial review the power of the courts to decide if an existing law is constitutional
ອຳນາດ ຂອງ ໂຮງ ສານ ທີ່ ຈະ ຕັດສິນ ໃຈ ວ່າ ຖ້າ ຫາກ ວ່າ ກົດ ໝາຍ
ຢ່າງ ໃດ ຢ່າງ ນຶ່ງ ຜິດ ຫລື ຖືກ ລັດຖະທຳມະນູນ.

jurisdiction the power or authority to administer justice or carry out judicial functions
ອຳນາດ ຫລື ສິດທິ ທີ່ ຈະ ຈັດການ ເລື່ອງ ຄວາມ ຍຸຕິທຳ
ຫລື ເພື່ອ ເຮັດ ຕາມ ກົດ ໝາຍ.

justice one of nine Supreme Court justices; a system for deciding fair treatment of people suspected of crime
ນຶ່ງ ໃນ ເກົ້າ ນາຍ ເຄົ້າ ສານ ຂອງ
ການ ຍຸຕິທຳ; ລະບົບ ການ ທີ່ ເອົາ ຕັດສິນ ໃຈ .ດີ.. ເບິ່ງ ແຍງ
ໃຫ້ ມີ ຄວາມ ເໝາະ ສົມ ກັບ ຜູ້ ທີ່ ເຮົາ ມີ ຄວາມ ຣະແວງ ສົງ ສັຍ.

justify to show to be right or reasonable
ເພື່ອ ຈະ ສະແດງ ອອກ ໃຫ້ ເຫັນ ວ່າ ເປັນ ທີ່ ຄວາມ ຖືກ ແລະ ທີ່ ມີ ເຫດ ຜົນ

-L-

laissez-faire the idea that government should leave business to handle its own affairs; government should not involve itself in economic or business affairs
ຄວາມ ຄິດ ທີ່ ພວກ ປົກຄອງ ຫັງ [illegible] ຄວນ ຈະ ປະ ພວກ ຄົນຄ້າ ໃຫ້ ເຂົາ ທຳ ກິດຈະການ ຂອງ ເຂົາ ເອງ. ທາງ ຝ່າຍ ປົກຄອງ ຈະ ບໍ່ ມີ ສ່ວນ ທີ່ ຈະ ດົນ ຕາມ ເຖິງ ຄົນຄ້າ ແລະ ກິດຈະການ ງານ ຕ່າງໆ.

lame-duck period the period of time between being elected and taking office
ເວັ້ນ ເປັນ ໄລຍະ ແລະ ເວລາ ທີ່ ໄດ້ ຖືກ ເລືອກ ແລະ ກໍ່ ໄດ້ ເຂົ້າ ປະຈຳ ການ

lease to rent; a written rent agreement
ເພື່ອ ຈະ ເຊົ່າ ຫຼື ເຊົ່າ, ເປັນ ໃບ ຕົກລົງ ໃນ ການ ເຊົ່າ.

leftist a person who has liberal or radical ideas in politics
ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ມີ ການ ພູມ ຫຼັງ ການ ກ້າວໜ້າ ຫຼື ຮຸນແຮງ ແລະ ມີ ຫົວ ຄິດ ໃນ ການ ເມືອງ.

legislative branch one of the three branches of the central government of the United States; the branch that makes the laws
ນຶ່ງ ໃນ ສາມ ພວກ ສາຂາ ສະຫະລັດ. ລັດ ຂອງ ຜູ້ ປົກຄອງ ຂອງ ລັດຖະບານ ກາງ, ພວກ ສະພາ ທີ່ ມີ ປະກອບ ກົດໝາຍ

leisure free time from work to do whatever a person likes
ເປັນ ເວລາ ຫວ່າງ ແລະ ຫຼັງ ຈາກ ວຽກງານ ແລະ ມີ ສິດ ຢາກ ເຮັດ ສິ່ງ ໃດ ກໍ່ ໄດ້ ຕາມ ທີ່ ມັກ.

lenient not harsh or strict
ເພີ່ນ ບໍ່ ເຂັ້ມ ຄວາມ ຂຸນ ແຮງ ແລະ ເຂັ້ມ ງວດ.

libel an untrue statement that damages someone
ຄວາມ ເວົ້າ ທີ່ ເພີ່ນ ບໍ່ ຖືກ ຕ້ອງ, ທີ່ ເພີ່ນ ທຳລາຍ ຄົນ ອື່ນ.

liberal person who favors federal leadership in progress and reform
ຄົນ ຜູ້ ໃດ ທີ່ ມັກ ຈະ ເປັນ ຜູ້ ນຳ ຢູ່ ໃນ ສະ ຫະ ພັນ ແລະ ຄວາມ ກ້າວໜ້າ.
ແລະ ການ ປັບປຸງ ໃໝ່.

life expectancy the average number of years a person can expect to live
ປີ ໃນ ສະເລ່ຍ ຂອງ ປີ, ຄົນ ເຮົາ ກໍ່ ຈະ ເກີດ ຢູ່ ແລະ
ແລ້ວ ຈະ ມີ ອາຍຸ ຍັງ ປີ.

lobbyist a person hired by a special interest group to try to influence lawmakers to pass bills that will help that interest group
ຄົນ ເຊີ່ ທີ່ ຖືກ ເອົາ ມາ ເຮັດ ງານ ຢູ່ ກັບ ພວກ ທີ່ ມີ ຄວາມ ສົນໃຈ ເພື່ອ ເປັນ ຜູ້ ທີ່ ຈະ ກຳ ລັງ ເຮັດ ກົດ ໝາຍ ເພື່ອ ຈະ ເພີ່ມ ໃບ ຮ່າງ ແລະ ຊ່ວຍ ເຂົາ ຢູ່ ໄດ້.

lynch put to death by hanging without a lawful trial
ເອົາ ໃສ່ ໃຫ້ ຕາຍ ໂດຍ ແຂວນ ຄໍ ໂດຍ ບໍ່ ມີ ກົດ ໝາຍ ຈະ ຕັດສິນ ຊອງ [illegible].

-M-

majority more than half of a total ຈຳນວນ ສ່ວນ ເກີນ ເຄິ່ງ ໜຶ່ງ ທັງໝົດ.

malaria disease transmitted by certain mosquitoes ພະຍາດ ພາຍເຂົ້າເລືອດ ທີ່ໄດ້ ມາຈາກກັດ ຍຸງ.

mandatory required by a command or order

ຕ້ອງການ ຈາກ ຜູ້ ນຳ ໃຫ້ ຄຳສັ່ງ.

manifest destiny the belief that nothing could stop the U.S. from expanding its area west to the Pacific Ocean; it was Gods will to bring democracy to all of North America by increasing its territory ຄວາມເຊື່ອ ທີ່ ວ່າ ບໍ່ມີ ຫຍັງ ຈະ ຢຸດ ພວກ ອາ ເມລິກາ ຈາກ ການຂະຫຍາຍ [illegible] [illegible] ມັນ ເປັນ ຄວາມ ຕ້ອງການ ຂອງ ພຣະເຈົ້າ ທີ່ ຈະ ນຳເອົາ ການ ປົກຄອງ ລະບອບ ປະຊາທິປະໄຕ ໃຫ້ ພວກ ອາ ເມລິກາ ເໜືອ ທັງ ໝົດ ໂດຍ ເພີ່ມ ເຕີມ ເຂດ ແດນ ຂອງ ມັນ.

manufacture to make goods, especially by machine ເພື່ອ ຈະ ເຮັດ ໃຫ້ ມີ ສິນຄ້າ; ສ່ວນ ຫລາຍ ຂອງ ມັນ ກໍ ທຳ ມາ ຈາກ ເຄື່ອງ ຈັກ.

Marshall Plan after World War II, a plan to help European nations recover from the effects of the war ຫລັງ ຈາກ ສົງ ຄາມ ໂລກ ຄັ້ງ ທີ່ສອງ ແລ້ວ ແຜນ ການ ທີ່ ຈະ ຊ່ວຍ ພວກ ເອີຣົບ ອອກ ຈາກ ຄວາມ ຄວບ ຄຸມ

ຜົນ: ກະທົບ [illegible] ໜັກ ຂອງ ສົງຄາມ.

martyr person who suffers greatly because of a belief, cause, or principle ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ໄດ້ ຮັບ ຄວາມ ທຸກ ທໍລະມານ, ເພາະ:

ພັກດີ ການ ເຊື່ອ, ສາເຫດ ໃຫ້ ຄວາມ ສຳຄັນ [illegible].

massacre the killing of people or animals in large numbers

ການ [illegible] ຂ້າ ຈາກ ພວກ ຄົນ ໃຫ້ ຕາຍ ເປັນ ຈຳນວນ ຫລວງ ຫລາຍ.

materialism concern with acquiring possessions; placing greater value on objects than on ideas or feelings ເປັນ ຫ່ວງ ເລື່ອງ ຊັບ ສົມບັດ ທີ່ ຫາ ມາ ໄດ້.

ເອົາ ຂອງຄ່າ [illegible] [illegible] ຂອງ

ຫລາຍ ກວ່າ ຫົວ ຄິດ ໃຫ້ ຄວາມ ຮູ້ສຶກ.

maximum hours the most hours a person can be expected to work

ຊົ່ວໂມງ ທີ່ ຫລາຍ ເຂດສະ ຄົນໃດໜຶ່ງ ຄິດ ວ່າໃຊ້ໃນ ການເຮັດ ວຽກ

mediation attempt by a third party to settle a dispute by working out a compromise

ຄວາມ ພະຍາຍາມ ຂອງ ພວກ ກາງ ປະ ກຸ່ມ ທີ່ສາມ ເພື່ອ ຈະ ຕັດສິນ ການ ຜິດ ຖຽງ ກັນ ດ້ວຍ ການ ທຳ ງານ ອອກ ຄວາມ ຄິດ . ຕົກລົງ ກັນ ທາງ ຂອງ ເຂົາ.

menial unpleasant and lacking dignity

ບໍ່ມີ ຄວາມ ສຸກ ແລະ ຂາດ ຄວາມ ສງ່າ ງາມ.

mercantilism an economics policy aimed at strengthening a nation by building up its supply of gold and other precious metals, often by controlling trade with colonies

ນະໂຍບາຍ ຂອງ ເສດຖະກິດ ທີ່ ມຸ່ງ ໝາຍ ໃນ ຄວາມ ແຂງແຮງ ຂອງ ຊາດ ແບບ ເພື່ອ ສ້າງ ຄວາມ ໝັ້ນຄົງ ... ແລະ ສ້າງ ເງິນ ສ້າງ ຄຳ ຫລື ແຫລ່ງ ໃຫ້ ມີ ຢູ່ ສະເໝີ ເພື່ອ ຈະ ຢູ່ໃນ ການ ຄວບ ຄຸມ ແລະ ພວກ ອານານິຄົມ.

mercenary a soldier serving for pay in a foreign army

ພວກ ທະຫານ ທີ່ ເຂົ້າ ໄປ ສົບ ໃສ່ ຢູ່ ຕ່າງ ປະເທດ ເພື່ອ ຫາ ເງິນ ມາ ລ້ຽງ ຄອບຄົວ.

merit system a system under which people are hired or promoted on the basis of their fitness for a particular job

ລະບົບ ໜຶ່ງ ທີ່ ຄົນ ເຮົາ ຖືກ ເອົາ ມາ ຈ້າງ ຫລື ສົ່ງ ອອກໄປ ຕາມ ສົມຄວນ ຂອງເຂົາ ເພື່ອ ເປັນ ງານ ຢ່າງ ໃດ ຢ່າງໜຶ່ງ.

migrant a person who moves from one place to another

ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ຍ້າຍ ຈາກ ທີ່ ໜຶ່ງ ໄປຫາ ທີ່ ອື່ນ.

militia citizens army; state or local military force

ເປັນ ຊາດ ທະຫານ; ແຂວງ ຫລື ບໍລິເວນ ຂອງ ກອງ ທັບ ທະຫານ.

minimum wages the least amount of money a person must be paid when working

ເປັນ ລາຄາ ເງິນ ຂອບ ຊຶ່ງ ທີ່ ຄົນ ເຮົາ ຈະ ຕ້ອງ ໄດ້ ຮັບ ໃນ ເວລາ ເຮັດ ທຳ ງານ.

mint to make coins

ເພື່ອ ຈະ ເຮັດ ຫຼຽນ.

missionary a person who works to convert people to a religion ຄົນ ຜູ້ທີ່ ແຜ່ ງານ. ຫາໃຫ້ ຄົນ ເຂົ້າ ນັບຖື ສາດສະໜາ ນັ້ນ.

moderate favoring middle-of-the-road political positions rather than extreme ones ເຫັນດີ ນະໂຍບາຍ, ນະໂຍບາຍ ທາງ ໃຈກາງ ທີ່ ແທ່ງ ການ ເມືອງ ແທນ ທີ່ ຈະ ເຫັນດີ ທາງ ທີ່ ຈະ ເປັນ ຜູ້ ສຸດ ທາງ.

modification a change or alteration ສິ່ງທີ່ ປ່ຽນ ໃໝ່ ການ ປ່ຽນ ແປງ.

monopoly one group that has control of an industry or the supply of an item ຄະນະ ໜຶ່ງທີ່ ມີການຄວບຄຸມ ຂອງ ການ ອຸດສາຫະກຳ ຫຼື ແຫຼ່ງ ສິ່ງ ໃໝ່ ວ່າ ສິ່ງ ອຸປະໂພກ ຕ່າງໆ.

mortgage a loan to buy property for which the security is the property itself ເງິນ ກູ້ຢືມ ທີ່ ຊື້ ໄວ້ ເພື່ອ ຊື້ ຊັບ ສົມບັດ ໃຫ້ ຄວາມ ປອດ ໄພ ແມ່ນ ເງິນ ຊັບສົມບັດ ຄືນ ຫົວ ຂອງ ມັນ ເອງ.

muckraking the finding and exposing of corruption or bad conduct in business or government ການ ຄົ້ນ ພົບ ຂອງ ການ ເປີດເຜີຍ ແລະ ຄວາມ ໂລບ ລົງ; ໃໝ່ ການ ສໍ້ ໂກງ ຈິງ ບໍ່ ດີ ໃນ ທຸລະກິດ ໃໝ່ ກໍ ແຫຼ່ງ ຂອງ ການ ປົກຄອງ.

multilateral involving several nations or groups ມີການພົວພັນ ຫຼາຍ ເປັນໃຫຍ່ ລະຫວ່າງ ສອງ ຊາດ ຫຼື ຫຼາຍ ໃໝ່ ຫົວ ໜ່ວຍ.

-N-

napalm	a kind of jelly that burns human flesh	ເປັນ ວຸ້ນ ຊະນິດ ນຶ່ງທີ່ ເຜົາໄໝ້ ເນື້ອໜັງ ຂອງ ຄົນເຮົາ.
nationalism	loyalty to, and pride in, a nation; often favoring one's nation over all others	ຄວາມຊື່ສັດ, ຄວາມພູມໃຈ, ຕໍ່ ຊາດ ທີ່ ເປັນ ເຊັ່ນ ຄື: ນິຍົມ ຊາດ ຂອງ ເຂົາ ນັ້ນ ເໜືອ ໄປ ທັງໝົດ ຊາດ ອື່ນໆ.
national origin	the place from which a person or his family comes	ເປັນ ສະຖານທີ່ ຄົນ ນຶ່ງ ຫລື ຄອບຄົວ ຂອງ ລາວ ໄດ້ ເກີດ ມາ ຈາກ.
native	a person born in a certain place or country	ເປັນ ສະຖານທີ່ ຄົນຜູ້ ນຶ່ງໆ ເກີດ ມາ ຫລື ເປັນ ປະເທດ.
NATO	North Atlantic Treaty Organization- an alliance of fifteen Western nations formed in 1949, providing for joint military cooperation	ປຶ່ງ ໃນ ພາກ ເໜືອ ຂອງ ອັດລັງຕິກ ເຈົ້າ ກໍ ເຂົ້າ ຮ່ວມ ກັນ ເອົາ ກັບ ຄົນທີ່ ສັນຍາ ຂອງ ຊົນຊາດ ສິບ ຫ້າ ຊົນຊາດ ຂອງ ພາກ ຕາເວັນ ທີ່ ຕັ້ງ ຂຶ້ນ ໃນ ປີ ໑໙໔໙, ໄດ້ ແບ່ງ ປັນ ທີ່ ຈະ ເຂົ້າ ຮ່ວມ ໃນ ທາງ ທັບ ທະຫານ.
naturalized citizen	person admitted to citizenship through certain legal steps	ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ສະໝັກ ໃຈ ເຂົ້າ ໄປ ເປັນ ຊົນ ຊາດ ເຂົ້າ ມາ ໃໝ່ ໃນ ຄວາມ ທີ່ ຖືກ ຕ້ອງ ແລະ ເປັນ ຂໍ້ ກົດ ໝາຍ ບາງ ຢ່າງ.
natural resources	materials supplied by nature, such as minerals, timber, land, and water	ເຄື່ອງ ອຸປະກອນ ທຳມະຊາດ ໃຫ້ ມາ ຊຶ່ງ ເປັນ ຕົ້ນ ຄື: ບໍ່ແຮ່, ໄມ້ສັກ, ດິນ ດອນ ກັບ ພື້ນ ນໍ້າ ແລະ ນ້ຳ ໃຊ້ ຕ່າງໆ.
navigable waterway	river or body of water deep enough for ships	ນໍ້າ ທະເລ ຫລື ແມ່ ນໍ້າ ທີ່ ເປັນ ເລິກ ພໍ ສົມຄວນ ທີ່ ມີ ຂະໜາດ ກຳປັ່ນ ໄປມາໄດ້.
Nazis	members of the National Socialist Party of Germany led by Adloph Hitler	ເປັນ ຄົນ ພວກ ສັງຄົມ ນິຍົມ ແຫ່ງ ຊາດ ຂອງ ພວກ ເຢັຍລະມັນ ທີ່ ນຳ ພາ ໂດຍ ທ່ານ (ອັດໂດລ ຮິດເລີ).
negotiate	to discuss and arrange the terms of an agreement	ເພື່ອ ຈະ ເວົ້າ ຫລື ຖົກ ຖຽງ ແລະ ຈັດ ແຈງ ສິ່ງ ທີ່ ຈະ ເຮັດ ແລະ ມີ ຄວາມ ຕົກ ລົງ ກັນ.

BEST COPY AVAILABLE

neutral on neither side in a war or a quarrel ບໍ່ມີຝັກຝ່າຍ ຢູ່ໃນ ສົງຄາມ ຫຼື ຂໍ້ພິພາດ.

New Federalism a plan of President Ronald Reagan in which many federal programs such as food stamps, welfare payments, and other social programs would be turned over to the states ແຜນການ ຂອງ ທ່ານ ປະທານາທິບໍດີ ໂຣນານ ລີແກນ. (Reagan) ຢູ່ ລາຍການ ສ່ວນກາງ ຫຼາຍແບບ ທັງ ລາຍການ ຄື: ບັດອາຫານ, ເງິນ ສົງເຄາະ ຊວ: ລາຍ ການ ສັງຄົມ ຕ່າງໆ ທີ່ ຈະ ໄດ້ ສົ່ງ ກັບ ຄືນໄປ ຫາ ລັດ.

nominate to name a candidate for election or office ເພື່ອ ຈະ ຕັ້ງ ຊື່ ຂອງ ຜູ້ສະໝັກ ເຂົ້າ ໃນ ການ ເລືອກ ຕັ້ງ ຫຼື ປະຈຳ ຫ້ອງການ.

nonviolence peaceful methods to achieve any goal

ຄວາມ ສະຫງົບ ສຸກ ເພື່ອ ຈະ ເຮັດໃຫ້ ມີ ຜົນ ສຳເລັດ ທາງ ບ່ອນ ໝາຍ ເອົາ.

nuclear having to do with the nucleus or central part of an atom; a kind of weapon or energy ກ່ຽວ ພາ ລະ ທີ່ ຈະ ເຮັດ ກັບ ປະ: ມະ ນູ ຫຼື ໃຈ ກາງ ຂອງ ປະມານູ(ອະ ຕອມ) Atom;) ເປັນ ອາວຸດ ຊະນິດ ໜຶ່ງ ຫຼື ພະ ລັງງານ ທີ່ ແຮງ ທີ່ສຸດ.

null and void not in effect; having no legal force; not binding ບໍ່ໄດ້ ທຳ ໃຫ້ ເກີດ ຜົນ ປະໂຫຍດ; ການ ທັງ ໝົດ ທີ່ ບໍ່ ມີ ກົດ ໝາຍ ຫັ້ງ; ບໍ່ມີ ຄວາມ ຜູກ ພັນ.

-O-

obligation a responsibility, duty, or debt

ການຮັບຜິດຊອບ, ວຽກງານ, ຫລື ໜີ້ສິນ

obstruction of justice prevention of the investigation of a crime

ການປ້ອງກັນຂອງ ການສືບສວນ ຂອງ ຄວາມຜິດ.

occupation military control of an area

ກອງທັບທະຫານ ໄດ້ ບັງຄັບ ຢູ່ໃນບໍລິເວນ

offensive an aggressive attack

ການຮຸກຮານ ໃນການ ຕໍ່ຕ້ານ.

oil reserves untapped oil in the ground

ນ້ຳມັນທີ່ຢູ່ໃນພື້ນດິນ ທີ່ຫາກໍ່ບໍ່ໄດ້ ຂຸດຄົ້ນເອົາ.

OPEC the Organization of Oil Exporting Countries, mainly Arab-controlled, made up of countries exporting petroleum who banded together

ການຈັດຕັ້ງຂອງ ນ້ຳມັນ ທີ່ຈະສົ່ງອອກໄປ ຫາງປະເທດ; ຊຶ່ງສ່ວນຫລາຍແມ່ນ ອາຣັບ(ອີຣັບ) ໄດ້ບັງຄັບ ໃຫ້ເຮັດ ຂຶ້ນ ຕາມຂອງ ປະເທດ ທີ່ ສົ່ງ, ນ້ຳມັນ ອອກ, ຊຶ່ງ ທີ່ເປັນ ສາມັກຄີກັນ.

open shop industry or business that employs both union and nonunion workers

ໂຮງອຸດສາຫະກຳ ຫລື ທຸລະກິດການງານ ທີ່ ຈ້າງງານ ທັງກຳມະກອນ ທີ່ຮ່ວມກັນ ແລະ ບໍ່ ຮ່ວມກັນ.

oppose to be against; to act, fight, or struggle against ຕໍ່ຕ້ານ, ຕ້ານທານ, ຂັດແຍ່ງ, ຕີ, ຫລື ຕໍ່ລົບ.

oppress to crush or control by harsh or cruel authority ເບີດ ທຳລາຍ ຫລື ບັງຄັບ ແບບໃຊ້ຄວາມ ຮຸນແຮງ ຫລື ໂຫດຮ້າຍ.

optimism a feeling that the future will be good; hopefulness

ຄວາມຮູ້ສຶກ ວ່າ ໃນ ອະນາຄົດ ພວມ ຈະ ມີແຕ່ການດີ, ຄວາມຫວັງດີ.

ordinence a law

ເປັນ ກົດໝາຍ.

outmoded out of date or style

ລອດຕາມນີ້ ຫລື ເຫລືອ ສົມໄໝ ຫລື ລອດຮູບເກື່ອງ.
ກາຍ ສົກ ໝົດ ແລ້ວ.

overproduction growing or making more than is needed or can be sold

ການ ປູກ ຝັງ ຫລື ການ ຜລິດ ພົດ ຜົນເຫລືອ ກິນ
ພໍໃຊ້ ເຫລືອ ຄວາມຕ້ອງການ ຫລື ສາມາດ ຂາຍອອກໄປໄດ້.

override a veto vote by two thirds of the members present in both houses in favor of a vetoed bill; which allows the bill to become a law without the Presidents' signature

ການ ຢົບລັບເອົາ ສຽງ ສອງ ສາມ ຂອງ ສະພາ: ອີກ ທີ່ ເຂົ້າ ຮ່ວມນຳ ກອງ ປະຊຸມ ທັງ ສອງ ເຮືອນ
ຜູ້ ທີ່ ເຫັນ ດີນຳ ຮ່າງ ກົດໝາຍ ທີ່ຖືກ ວີໂຕ, ຮ່າງ ກົດໝາຍ ນີ້ ທີ່ ໃຫ້ ເປັນ ກົດ
ໝາຍ, ໂດຍ ບໍ່ ຕ້ອງ ມີ ລາຍ ເຊັນ ຂອງ ປະທານ.

overrule to reverse a decision made by someone having less authority

ການ ລົບລ້າງ ຄວາມ ຕັດສິນ ໃຈ ທີ່ ໄດ້ ມີ ມາ ຈາກ ຄົນ ຜູ້ ນຶ່ງ ທີ່ ມີ
ອຳນາດ ນ້ອຍເກີນໄປ.

overseer a buss or supervisor of people or their work

ຄົນ ຫົວໜ້າ ທີມງານ ຫລື ຜູ້ ຄວບຄຸມ ງານ ຂອງ ຄົນ ເຮົາ ຫລື ລູກຈ້າງ
ຂອງ ເຂົາ ເຈົ້າ.

-P-

panic an outbreak of widespread alarm

[illegible]

parity the ratio between the price a farmer receives for crops and the prices of goods the farmer must buy; the state of being equal

[illegible]

partisan strong or blind loyalty to a political party or cause

[illegible]

patriotism love and loyal support of one's country

[illegible]

patronage giving government jobs to political friends or distributing these jobs on a basis other than merit

[illegible]

pension payment to person who is not working but who has earned support because of past service

[illegible]

perish to die; to be destroyed

ເສັຍ ຫາຍ, ເສັຍ ຈະ ຖືກ ທຳລາຍ.

permanent lasting or intended to last for a long time

[illegible]

persecute cause to suffer repeatedly; oppress because of one's principles or beliefs

[illegible]

petition a formal request to a superior or to a person in authority for some privilege

[illegible]

philanthropy love of mankind shown by practical kindness and helpfulness to humanity ຄວາມຮັກ ຂອງ ມະນຸດຊາດ ສະແດງ ແບບ ປະຕິ
ບັດ ຄວາມດີ ແລະ ຊ່ວຍ ເຫຼືອ ຕໍ່ ມະນຸດຊາດທັງປວງ.

picketing the parading by striking workers
ການ ເດີນ ຂະບວນ ປະທ້ວງ ຂອງ ພວກຄົນງານ.

platform a statement of a political party's beliefs and a list ບົດ ຖະແຫຼງ ບັນທຶກ ຂອງ ກອງປະຊຸມ ການ ເມືອງ ແລະ ຄວາມ
ເຊື່ອຖື ແລະ ລັກ ສະນະ ແຈ້ງ.

plurality the larger number or amount, but less than half of the total ຈຳນວນ ທີ່ ຫຼວງ ຫຼາຍ ຂອງ ເງິນ ເບີ ແຕ່ ທັງໝົດ,
ແຕ່ວ່າມັນ ນ້ອຍກວ່າ ຈຳນວນ ເຄິ່ງໜຶ່ງ.

pocket veto method used by the President to veto a bill; if the President does not sign a bill presented within ten days of a session of Congress, it does not become a law ວິທີ ໃຊ້ ຂອງ ປະທານາທິບໍດີ ທີ່ ຈະ ຫ້າມ ໃບ ແຈ້ງ
ຄວາມ; ຖ້າ ວ່າ ປະທານາທິບໍດີ ບໍ່ ເຊັນ ໃບແຈ້ງ
ຄວາມ ອັນ ນັ້ນ ພາຍໃນ ສິບ ມື້, ແລະ ໃບ ແຈ້ງຄວາມນັ້ນ ມັນກໍບໍ່ເປັນກົດໝາຍ

police state state strictly policed by governmental authority ທີ່ບອກ ຫອກ ຄັ້ງ ປ່ຽງ ເຂັ້ງ ຮັດ ຈາກ ອຳນາດ
ຂອງຜູ້ປົກຄອງ.

political boss a person who is usually head of the political machine; he gets his power by doing favors for people; these people, then, get more votes for the boss and get money through contributions to help him run for office again ຄົນ ທາງ ປົກກະຕິແລ້ວ ເປັນ ຫົວໜ້າ ການ
ເມືອງ ຂອງ ເຄື່ອງ ຈັກ; ລາວ ໄດ້ ອຳນາດຂອງລາວ
ແບບ ເຮັດ ສິ່ງ ຂອງ ຫຼັງ ການ ໃຫ້ ຄົນ; ຄົນ ທີ່
ພວກນີ້, ກໍ ໄດ້ ລົງ ຄະແນນ ປ່ອນ ບັດ ຫຼາຍ ໃຫ້ ຫົວໜ້າ ແລະ ໄດ້ຮັບ ເງິນ ຫຼາຍ ເພື່ອ ຈະ-

political party organization of individuals who have some political interests in common { ຊ່ວຍ ໝູ່ ຊ່ວຍເຫຼືອ ລາວ ໃຫ້ ໄດ້ ແລ່ນ ຜູ້ສະໝັກ
ການ ເຂົ້າ ໄປ ຂອງຫ້ອງການ: ຄົນ ຜູ້ທີ່ ມີ ຄວາມ ຮັບຮູ້ ໃນ ການເມືອງ ຄະ.
. ມີ ໃຈ ຄືກັນ ໃນ ການເມືອງ.

poll tax a tax paid in order to vote
ການ ເສຍ ພາສີ ລາຍການ, ທາງ ໃດ ທາງ ໜຶ່ງ ທີ່ ຈະ ໄດ້ ເລືອກ ຕັ້ງ.

popular sovereignty the right of residents of an area to make decisions or govern for themselves ສິດ ຂອງ ລາຊະກອນ ທາງ ທ້ອງຖິ່ນ ທີ່ ຈະ ມີ
ຄວາມ ເຫັນ ເຮັດ ອອກ ມາ ແລະ ປົກ ຄອງ ຕົນເອງ ເອງ.

population density the average number of people living on each square mile of specific area
ສະເລ່ຍ ຂອງ ຄົນ ເຮົາ ທີ່ ອາໄສ ຢູ່ ເປັນ ສີ່ ກີໂລແມັດ ມົນ
ທົນ ທາງ ບໍລິເວນ ທ້ອງຖິ່ນ.

poverty the condition of having little or no money or property ພາວະ ການມີ ເງິນ ໜ້ອຍ ແລະ ບໍ່ມີເງິນ ແລະບໍ່ມີ ຊັບສົມບັດ.

precedent an action or decision that can serve as an example or model for later ones ການ ສແດງ ແລະ ການຕັດສິນໃຈ ທີ່ ເປັນ ສາມາດ ຮັບໃຊ້ ເປັນ ຕົວຢ່າງ ແລະ ແບບ ສຳລັບ ອະນາຄົດ.

prejudice an opinion formed without taking time and care to judge fairly ຄວາມເຫັນ ທີ່ ເປັນ ໄດ້ ສ້າງຂຶ້ນ ນອກ ຈາກ ໃຊ້ເວລາ ແລະ ເບິ່ງ ແຍງ ທີ່ຈະ ຕັດສິນ ໃຫ້ ເປັນ ທຳ.

preside to lead or conduct a meeting

ເພື່ອ ຈະ ນຳ ໄປ ແລະ ນຳ ໃນ ກອງ ປະຊຸມ.

prestige importance in the eyes of others

ສແດງ ຄວາມ ສຳຄັນ ແລະ ກຽດ ຍາ ພາຣະ ຈາກ ຕາ ແນະ ຄົນອື່ນ.

primary in politics, an election in which registered voters in an area help nominate candidates to run for public office ພາກ ໃນ ການເມືອງ, ວິທີ ຄັດເລືອກ ຜູ້ ໃນ ໃບ ຄັດ ທະບຽນ ການ ເລືອກຕັ້ງ ຜູ້ ໃນ ທ້ອງຖິ່ນ ກໍ່ ຊ່ວຍ ໃຫ້ ສາມາດ ມີ ຂອງ ຜູ້ ສມັກ ທີ່ຈະ ແລ່ນ ໃຫ້ ທາງ ຕຳແໜ່ງ ການ ສາທາຣະນະ.

proclamation an official public announcement issued by authority

ຂໍ້ແນະ ທີ່ ຂອງ ສາທາຣະນະ ກໍ່ ປະ ກາດ ສົ່ງ ອອກໄປ ບ່ອນ ມີ ອຳນາດ.

productivity the amount of goods each worker produces ຈຳນວນ ສິ່ງ ທີ່ ພວກ ກົມ ງານ ການ ແຕ່ລະ ຜູ້ ຜະລິດ ສິ່ງ ອອກ ມາ ໄດ້.

profitable bringing in a gain or bringing in money ເອົາ ມາ ແບບ ຜົນ ກຳໄລ ແລະ ນຳເອົາ ເງິນ ມາ ໃຫ້.

progressive having to do with improvement, moving forward ມີ ໜະ ທີ່ ທີ່ ຈະ ເຮັດ ແລະ ສແດງ ອອກມາ ແລ້ວ ມີ ຊຸດ ອອກມາ ແບບ ຜັກ ບ່າຍ ໄປ ທາງ ໜ້າ.

prohibit to forbid

ເພື່ອ ຫ້າມ ປາມ.

prohibition law against making or selling alcoholic drinks

ກົດ ໝາຍ ທີ່ ກ່າວ ແລ້ງ ຕໍ່ ຫ້າມ ກຽວກັບ ການ ເຮັດ ແລະ ຂາຍ ເຫຼົ້າ ດື່ມ.

promissory note a written promise to pay a certain sum of money at a fixed future date ໃບສັນທີ່ສັນຍາ ຂອງການ ຈ່າຍ ເງິນ ຄືນ ໃຫ້ ໃນ ອະນາຄົດ.

propaganda efforts to convince people of opinions or beliefs; information that may be twisted to serve a purpose ການພະຍາຍາມທີ່ຈະ ທຳໃຫ້ ຄົນເຊື່ອ ການສັນເຊື່ອ; ຂ່າວແນະນຳ ທີ່ອາດ ບິດ ບຽວ ຂອງຄົນ ແລະ ຄວາມເຫັນ ໃຫ້ ການ ສົ່ງໃຫ້ ໃນ ອະນາຄົດ.

prosecutor a lawyer who argues the case against an accused person ນັກທະນາຍຄວາມ ຜູ້ທີ່ ສັກພາ ໃນ ກໍຣະນີ ທີ່ພັນ ຕໍ່ກັນ ຄົນທີ່ ຖືກ ກ່າວຫາ.

prosperity financial well-being ແຫ່ງ ການເງິນ ທີ່ ຢູ່ ດີ ແລະ ສະບາຍ.

protective guarding against harm ປ້ອງກັນ ຕໍ່ກັບ ການ ອັນຕະລາຍ.

protectorate a weak country under the protection and partial control of a strong country ປະເທດ ທີ່ພັນ ອ່ອນໂຍນ ແກ່ງ ລຸ່ມ ຂອງການ ປ້ອງກັນ ແລະ ແຕ່ ບາງສ່ວນ ກໍ ໃຕ້ ບັງຄັບ ຈາກ ປະເທດ ພະໂຕ ທີ່ມາກ ຂອງ ປະເທດອື່ນ.

Protestant a person who broke away from the Roman Catholic Church in the 1500's ຄົນຜູ້ທີ່ໄດ້ແຍກຕົວອອກ ຈາກ (ວັດ ໂຣມ) ຂອງ ພວກ ຄາໂທລິກ ໃນ ປີ 1500's.

provision a condition or specific statement in a law or contract ເງື່ອນໄຂ ແລະ ຄຳ ເໝາະ ລາຍງານ ໃນ ກົດໝາຍ ແລະ ໃບ ສັນຍາ.

purchasing power ability to buy ອໍານາດ ການ ຊື້.

purge to force unwanted members from a group ທຳ: ບັງຄັບ ຜູ້ທີ່ ເຮົາ ບໍ່ ຕ້ອງ ແລະ ສະມາຊິກ ທີ່ ບໍ່ ຕ້ອງ ອອກ ຈາກ ພວກ ນີ້.

-Q-

qualifications requirements for a job

ຄວາມຕ້ອງການຂອງ ວຽກງານ.

quota a set number, amount, or portion;
a minimum or maximum number of people

ຕັ້ງ ແນ່ ເປີ, ຈຳນວນ, ຫຼື ພາກສ່ວນ;
ຈຳນວນ ນ້ອຍສຸດ ຫຼື ເປັນ ຈຳນວນ ຫຼາຍທີ່ສຸດ ຂອງ ປະຊາຊົນ.

racism belief that a race of people is
either better than, or worse than,
others

ຄວາມເຊື່ອວ່າ ລະດັບ ຊົນຊາດ ຂອງ ຄົນ ເຜົ່າພັນ ໃດໜຶ່ງ
ດີກວ່າ, ຫຼື ຊົ່ວກວ່າ ຄົນ ຫຼື ຊົນຊາດ ອື່ນໆ.

radical a person who favors extreme changes
or reforms, especially in politics

ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ສຸດທັນ ແນວຄິດ ກ້າວໜ້າ ຈະ ປ່ຽນ
ຫຼື ປະການ ອັນ ໃໝ່, ໂດຍສະເພາະ ແນວຄິດ ຢູ່ທາງດ້ານ ການເມືອງ.

rank and file common people or workers

ເປັນ ຄົນ ສາມັນ ພະນັກງານ ຫຼື ຄົນ ທຳງານ.

rate a payment fixed according to an
established scale

ອັດຕາ ຈ່າຍ ຄ່າ ຕອບແທນ ເງິນ ແນ່ນອນ ເຊິ່ງ ການ ຕັ້ງ ຂຶ້ນ ຂອງ ເວົ້າ ຕາມ
ສັນຍາ.

ratify to formally accept; to approve

ເພື່ອ ຈະ ຮັບ ເອົາ ເປັນ ພິທີ; ເພື່ອ ຈະ ອະນຸມັດ ອອກ ຂັ້ນ.

ration to allow only certain amounts;
a fixed share of something

ການ ອະນຸຍາດ ຈຳນວນ ເວລາ ໃນ ສ່ວນ ສຳຄັນ
ທີ່ ແນ່ນ; ການ ຈຳກັດ ເຊິ່ງ ຂອງ ບາງ ສິ່ງ ບາງ ຢ່າງ.

raw materials materials in their natural
state, such as coal, iron ore, petroleum, or animal hides before processing

ເຄື່ອງ ອຸປະກອນ ຢູ່ ໃນ ທຳມະຊາດ ຂອງ ປະເທດ
ຂອງ ເຈົ້າ, ຄື: ຖ່ານຫີນ, ເຫຼັກ ກ້າ, ນ້ຳມັນ
ແກ໊ສ, ຫຼື ໜັງ ສັດ ທີ່ ຍັງບໍ່ໄດ້ ປຸງແຕ່ງ.

realistic true to life; based on fact

ເປັນ ຈິງ ໃນ ຊີວິດ, ຂຶ້ນ ກັບ ຄວາມ ຈິງ.

reaper farm machine that cuts grain

ເຄື່ອງ ຈັກ ທີ່ ໃຊ້ ໃນ ໄຮ່ນາ ທີ່ ສຳລັບ ຕັດ ເຂົ້າ.

reapportion to organize over again or redivide; especially to redivide political districts according to population ເພື່ອ ຈະ ຈັດ ຣະບຽບ ອີກ ຄັ້ງ ຫຼື ແລ້ວ ແບ່ງປັນ ອີກ ຄັ້ງ; ຕາມ ຄວາມ ແທ້ ແລ້ວ ແບ່ງ ເຂດ ທາງ ການ ການ ເມືອງ ອີກ ຄັ້ງ ຢູ່ ໃນ ຂອບ ເຂດ ນັ້ນ

rebate a return of part of money paid { ຄື ສ່ວນ ຫຼຸດ ຍ່ອນ ປະ ຈຳ ງວດ ແລະ ເພື່ອ ສ່ວນ ສົ່ງ ຄືນ ເງິນ ທີ່ ເຫຼືອ ຈາກ ຈ່າຍ ນັ້ນ ໃຫ້ ກັບ ຄືນ.

rebellion an uprising against an authority

ການ ລຸກ ຂຶ້ນ ຕໍ່ ຕ້ານ ກັບ ພວກ ທີ່ ມີ ອຳນາດ ມາກ.

recall procedure which gave voters the right to call back an elected official from office to face re-election ການ ປະ ກອບ ອັນ ທີ່ ໃຫ້ ພວກ ປ່ອນ ບັດ ມີ ສິດ ທີ່ ຈະ ເອີ້ນ ຜູ້ ທີ່ ຖືກ ຄັດ ເລືອກ ຈາກ ຫ້ອງ ການ ກັບ ຄືນ ມາ ເພື່ອ ປະ ເຊີນ ກັບ ການ ຄັດ

recession a period of decreased economic activity { ເສື່ອມ ໂຊມ.

ເປັນ ເວລາ ທີ່ ປະ ກອບ ດ້ວຍ ການ ເງິນ ຫລື ລົດ ຖອຍ.

recognition formal acknowledgement of existence; acceptance ການ ຮັບ ວ່າ ຈິງ ຂອງ ການ ຕັ້ງ ຂຶ້ນ ກັບ ຄວາມ ຈິງ, ການ ຍິນ ຍອມ ວ່າ ຮັບ.

recovery a coming back to normal conditions

ການ ກັບ ຄືນ ມາ ຂອງ ສະພາວະ ເງື່ອນ ໄຂ ທຳມະດາ.

recycle to process again for re-use

ເພື່ອ ຈະ ດຳເນີນ ການ ຄືນ ໃໝ່ ເພື່ອ ຈະ ໃຊ້ ໃໝ່ ອີກ ຄັ້ງ.

referendum a procedure which allows the people to vote directly to pass a bill or approve a tax ວິທີ ທີ່ ອະນຸຍາດ ໃຫ້ ປະຊາຊົນ ປ່ອນ ບັດ ໂດຍ ກົງ ເພື່ອ ຈະ ຜ່ານ ໃບ ແຈ້ງ ຄວາມ ແລ້ວ ຍິນ ດີ ເສຍ ພາສີ ອາກອນ.

reform improve by removing faults

ທຳ ໃຫ້ ດີ ແບບ ທີ່ ຍົກ ຍ້າຍ ຄວາມ ຜິດ ອີກ ຄັ້ງ.

refrigerated kept cold

ໜາວ ຢູ່ ປະ ຈຳ.

refugees persons who flee for refuge or safety, especially to a foreign country, in time of persecution, war, or disaster
ຄົນ ຜູ້ທີ່ ໜີ ໄປບ່ອນລີ້ພັຍ ຫຼື ເພື່ອ ຄວາມ ປອດ ໄພ, ໂດຍ ສະເພາະ ທີ່ ຕ່າງ ປະເທດ ເພື່ອນ ບ້ານ, ໃນ ໄລຍະການ ເວລາ ທີ່ມີສົງ ຄຣາມ ຫຼື ຄວາມ ວິບັດ.

regain to get again
ເພື່ອ ຈະ ເອົາ ອີກ ຄັ້ງ.

regime the government or group in power
ພວກ ປົກຄອງ ຫຼື ຄະນະພວກ ຄົນ ທີ່ມີ ອຳນາດ.

registered entered on an official list
ເຂົ້າ ໄປຢູ່ ໃນ ລະດັບ ເຄື່ອງໝາຍທີ່ ມີແຈ້ງການ.

regulation control by rules or laws
ບັງຄັບ ຕາມ ກົດ ຫຼື ກົດໝາຍ

relatively compared to; comparatively
ການ ຂັດ ແຍ່ງ; ວິທີ ປຽບທຽບ ຂອງ ການ ຂັດແຍ່ງ.

reluctant unwilling; slow to act
ບໍ່ ປາຖະໜາ ຈະ ເຮັດ, ປະພຶດຊັກຊ້າ.

remote far away; far off
ໄກ ອອກໄປ; ໄກ ໄປ ຫຼາຍ.

repeal do away with; to remove legal force from
ເຮັດ ໝົດ ອອກໄປ; ເພື່ອຈະ ຍ້າຍ ອໍ ບັງຄັບ ອອກໄປ.

repossess get possession of again
ໃຫ້ ມາເປັນ ເຈົ້າ ຂອງ ອີກ ຄັ້ງ; ຫຼື ເອົາ ຄືນສົມບັດ ອີກຄັ້ງ.

representation speaking and acting in the place of others
ການ ເວົ້າແທນ ແລະ ສະແດງ ຢູ່ ໃນ ສະຖານທີ່ ຂອງ ຄົນ ອື່ນ.

republic nation or state in which the people elect their rulers
ປະຊາຊາດ ຫຼື ປະເທດ ທີ່ ປະຊາຊົນ ເຂົາ ເລືອກ ກົດ ໝາຍ ຜູ້ບັງຄັບ ຂອງ ເຂົາ ເອງ.

resent to feel anger or ill will
ຄວາມຮູ້ສຶກ ຢູກໂຫດ ຫຼື ອະເຄີຍ.

reservation a large area of land set aside by the government for the Indians ເປັນດິນດອນອັນກວ້າງຂວາງທີ່ຫຼັງຢູ່
ໃຫ້ພວກ ຈາກ ລັດຖະບານ ເພື່ອ ພວກ ອິນດຽນ.

reserved powers powers not given to the United States government by the Constitution, but kept by the states ອຳນາດທີ່ບໍ່ໄດ້ສົ່ງໃຫ້ຜູ້ປົກຄອງຢູ່ໃນ
ສະຫະລັດອາເມຣິກາ ໂດຍລັດຖະທຳມະນູນ, ແຕ່ວ່າຮັກສາໄວ້ໃນ ປະເທດ.

resident a person who lives in an area
ຄົນຜູ້ທີ່ອາໄສຢູ່ໃນບໍລິເວນຂອບເຂດ

residual remaining; left over
ສິ່ງທີ່ເຫຼືອຢູ່, ຂອງເຫຼືອຢູ່.

resistance opposition to, or action against, a force
ການຕໍ່ຕ້ານ, ການກະທຳ ຕໍ່ຕ້ານ ກັບ ຂໍ້ບັງຄັບ.

resource a useful material or skill
ເຄື່ອງອຸປະກອນ ທີ່ມັນມີຜົນປະໂຫຍດ

restore to give back
ເພື່ອ ສົ່ງ ຄືນ

restrict to keep within limits; to limit
ເພື່ອຈະຮັກສາ ການຈຳກັດ, ຫຼື ກຳນົດ.

resume to go on, especially after an interruption
ເພື່ອໄປທາງໜ້າ, ຈຸດໜັກແລ້ວ ຫຼັງຈາກ ການແຊງຈາກຄົນອື່ນ.

retribution something given or required in repayment, especially punishment ການຍອມເງິນທີ່ໃຫ້ ຫຼື ກຳນົດໃຫ້
ຈ່າຍຄືນ, ໂດຍສະເພາະແລ້ວ ກໍ່ແມ່ນ ການລົງໂທດ.

revenue money coming
ເງິນທີ່ເຂົ້າມາ. ຫຼື ເງິນທີ່ເກັບມາໄດ້.

revolution a complete overthrow of an established government or political system
ການ ຄັດຄ້ານ ຂອງ ພວກ ປົກຄອງ ທີ່ຈະ ກົ່ວ ປ່ຽນ ຮູບ ຣະບົບ
ຫລື ຣະ ບົບ ການ ເມືອງ.

right wing conservative side
ເປັນ ຝ່າຍ ທີ່ນັກຮອງ ບູຮານ.

rival one who tries to defeat or outdo another
ຄົນ ຜູ້ທີ່ ຜູ້ທ໌ ລອງ ຈະ ໃຫ້ ຊະນະ ຫລື ນອກ ເໜືອ ຄົນ ອື່ນ.

rotation in office moving officials from one job to another
ຍົກ ຍ້າຍ ພວກ ຂ້າຣາຊການ ຈາກ ໜ້າທີ່ ການ ນຶ່ງ ໄປ ສູ່
ໜ້າທີ່ ການ ອື່ນ.

rumor an unproved story or statement
ເປັນ ປະວັດສາດ ເກົ່າ ມັນ ບໍ່ ມີ ຄວາມ ຈິງ ແລະ ເປັນ ຜູ້ ທະນາຍຄວາມ
ທີ່ ມັນ ບໍ່ ມີ ຄວາມ ຈິງ.

rural having to do with the country and farmland; opposite of city or urban
ມີ ໜ້າທີ່ ທີ່ ຈະ ທຳ ງານ ກັບ ປະເທດ ຫລື ບ້ານນອກ ແລະ ໄຮ່ນາ;
ກົງ ກັນ ຂ້າມ ກັບ ໃນ ເມືອງ ຫລື ແຂວງ.

-S-

satellite a country supposedly independent but actually under control of a more powerful country ປະເທດທີ່ເປັນສົມຄວນທີ່ມີເອກະລາດ
ແຕ່ວ່າ ຢູ່ໃນກໍາ ບັງຄັບ ຂອງ ອໍານາດ ຈາກ ປະເທດ.

scandal shameful action that brings public disgrace ການສະແດງ ທີ່ເປັນບໍ່ດີ ແລະ ເປັນ
ກໍ່ ຈະ ບໍ່ມີໃບໜ້າ ຄວາມ ກາວໜ້າ.

sea lane the route usually followed by trading ships
ເສັ້ນທາງ ທາງ ປົກກະຕິແລ້ວກໍ່ ຕິດຕາມ ຂອງເຮືອ ການຄ້າຂາຍ.

search warrant a paper issued by a court which authorizes a police officer or sheriff to seize evidence that could prove who committed a crime; the warrant must describe what the person is searching for ໃບເຊັນ ທີ່ສົ່ງອອກໃຫ້ຈາກສານ ທີ່ເປັນໃບ-
ອະນຸຍາດ ກັບພວກເຈົ້າໜ້າທີ່ຕໍາຫຼວດ ຫຼືພວກ
ຕອນ ທາງໃຫ້ ຢຶດ ຫຼັກຖານ ທີ່ຈະພິສູດ
ວ່າ ຜູ້ໃດ ເປັນຜູ້ຜິດ ຄະດີ; ໃບຮັບຮອງ ກໍ່ຈະ ເວົ້າວ່າ
ຄື ຜູ້ ນັ້ນນັ້ນ ຊອກ ແມ່ ຫຍັງ ແນ່.

secede to withdraw formally from a group or nation ເລີກ ການ ຄັດຕັ້ງ ຈາກ ຈໍາພວກ
ຫຼື ປະຊາຊາດ.

sectionalism a feeling of loyalty to a part or section of a country
ຄວາມ ຮູ້ສຶກຂອງ ຄວາມ ຊື່ສັດ ຕໍ່ ສ່ວນນຶ່ງ ຫຼືລະຫວ່າງ ປະເທດ.

sedition speech or action causing rebellion against a government ການໂຄສະນາ ຫຼື ການສະແດງ ທີ່ເປັນຕົວການ
ກະບົດ ຕໍ່ຕ້ານ ຜູ້ປົກຄອງ.

segregation separation; separating one race of people from another, especially in schools, theaters, and other public places ການ ແຍກ ອອກ ຈາກ. ແຍກ ຈໍາພວກ ຊາດ ນຶ່ງ ອອກ
ຈາກ ຈໍາພວກອື່ນໆ. ໂດຍ ສະເພາະ ແມ່ນ ຢູ່ໃນໂຮງຮຽນ
ໂຮງ ໜັງ ລະຄອນ ຫຼື ສະຖານທີ່ຕ່າງໆ.

separation of powers dividing power within one government
ແບ່ງປັນ ອຳນາດ ຢູ່ພາຍໃນ ຜູ້ປົກຄອງ ເມືອງ ດຽວ.

sewage disposal carrying off of waste matter in special drains and pipes
ສົ່ງທີ່ ຖ່າຍອອກ ສິ່ງສົກກະປົກ ຢູ່ໃນ ທໍ່ນ້ຳ.

sharecropping farming land for the owner in return for part of the crops
ພວກ ເຮັດໄຮ່ງາວນາ ທີ່ຈະ ສົ່ງ ຄືນ ສາລີທີ່ເກົ້າ ບາງໄດ ນັ້ນ ຂອງເຂົາ.

siege the surrounding of a fortified place by enemy forces trying to capture it
ການ ປ້ອມ ແຫ່ງ ຂອງ ສະຖານ ທີ່ ແຂງແຮງ ໂດຍ ພວກ ສັດຕູ ທີ່ຈະ ແຍ່ງ ຍຶດ ເອົາໄປ.

sit-down strike a stoppage of work in which employees refuse to work or to leave a place of employment
ເປັນສະຖານທີ່ ພັກ ຢຸດງານ, ພວກພວກ
ຄົນງານ ປະຕິເສດ ກະທຳ ແລະ ບໍ່ອອກ ຈາກ ການງານ.

slate list of candidates in an election
ບັນຊີ ຂອງ ພວກ ສະໝັກ ເຂົ້າ ໃນ ການ ຄັດ ເລືອກ.

slave trade a system of buying and selling black Africans as slaves
ລະບົບ ຂອງ ການ ຊື້ ແລະ ຂາຍ ພວກອາຟຣິກັນດຳ
ແບບ ເປັນ ຂ້ອຍໃຊ້.

social mobility moving from one social class of people to another
ພັດຍ້າຍ ຈາກ ປະຊາຊົນ ຂອງ ຄົນ ບ່ອນນຶ່ງ ໄປ ຫາ ບ່ອນ ໃໝ່.

socialized medicine health care controlled by government and paid for with taxes
ສຸຂະພາບ ທີ່ ຮັກສາ ແລະ ບັນຊາ ຈາກ ຜູ້ປົກຄອງ ແລະ ຈ່າຍ ແບບ
{ເສຍ ພາສີ ອາກອນ.

society human beings living together as a group
ມະນຸດຊາດ ທີ່ ຢູ່ຮ່ວມກັນ ແບບ ເປັນ ໝູ່ພວກ.

solar energy energy from the sun
ເຮົາໄດ້ ພະລັງງານ ຈາກ ແສງ ຕາເວັນ.

solution an answer; a way to work out a problem
ຄຳຕອບ; ວິທີທາງ ທີ່ຈະເຮັດກັບ ບັນຫາ.

source the origin or starting place
ເປັນສະຖານທີ່ໃໝ່ ຫລື ບ່ອນ ເລີ່ມຕົ້ນ.

sparsely thinly scattered
ການ ແຕກເປັນ ຫົວ ນ້ອຍໆ. ການ ກະຈັດ ກະຈາຍ.

speakeasy club or restaurant where alcoholic liquors were sold contrary to law during Prohibition
ສະໂມສອນ ຫລື ຮ້ານ ອາຫານ ບ່ອນ
ທີ່ຂາຍ ນ້ຳ ເຫລົ້າ ຫລື ເບຍ, ຊຶ່ງ ກົງກັນຂ້າມ ກັບ ກົດໝາຍ ລະຫວ່າງ
ການ ຫ້າມ.

speculation buying or selling when there is a large risk, with the hope of making a profit from future price changes
ການ ຊື້ ຂາຍ ໃນ ເວລາ ທີ່ ມັນ ມີ ການສ່ຽງ
ຫລາຍ, ພ້ອມກັບ ຄວາມ ປາຖະໜາ ທີ່ ຈະ ຫາ ຜົນ ປະໂຫຍດ ເພາະ
ການມີ ລາຄາ ປ່ຽນ ແປງ ໃນ ອະນາຄົດ

spoils system the practice of giving government jobs as a reward to people who worked to elect a party's candidate
ການ ມອບ ໜ້າທີ່ ລັດ ໃຫ້ ລາງວັນ
ແກ່ ຜູ້ ພັກດີ ແທນ ເປັນ ຄ່າ ຕອບ ແທນ ຜູ້ສະໝັກ
ປະທານາທິບໍດີ ທີ່ ຖືກ ເລືອກ.

squatter a person who settles on public land in order to acquire ownership of it
ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ຕັ້ງ ສະຖານທີ່ ຢູ່ດິນ ຫລວງ
ໃນ ດິນ ທີ່ໃດ ວິທີໜຶ່ງ ທີ່ຈະ ຫາເອົາໄວ້ ແລະ ເປັນເຈົ້າຂອງ ມັນ ເອງ.

stability steadiness; firmness
ຄວາມ ໝັ້ນຄົງ

staple most important or basic; the most important crop or product
ສິ່ງທີ່ສຳຄັນທີ່ສຸດ ຫລື ພື້ນຖານ;
ສິ່ງທີ່ສຳຄັນ ຂອງ ສາລີ ຫລື ສິ່ງ ຜະລິດ ຜົນ.

status a person's condition or position in society
ພາວະ ຫລື ຕຳແໜ່ງ ຢູ່ໃນ ສັງຄົມ ນີ້.

stock a share of ownership in a corporation
ແລກ ປ່ຽນ ທາງ ເຈົ້າຂອງ ຫຸ້ນ ບໍລິສັດ.

strategy a plan of action
ແຜນ ການ ສະແດງ.

stress to emphasize; to place importance on

ເນັ້ນ ໃຫ້ ໜັກແໜ້ນ; ເນັ້ນ ເອົາ ຄວາມ ສຳຄັນ ໃສ່ [illegible].

subsidiaries branches; companies having over half of their stock owned or controlled by another company

ສາຂາ; ບໍລິສັດ ທີ່ ມີ ຫຸ້ນ ເຄິ່ງ ໜຶ່ງ ຂອງ ເຈົ້າ ຂອງ ຫລື ຄວບຄຸມ ໂດຍ ບໍລິສັດ ອື່ນ.

subpoena a written order requiring the presence of a person or of certain information in court

ໃບ ສັ່ງ ທີ່ ບັງ ຄັບ ທີ່ ຮຽກ ຕົວ ການ, ຕິດ ມາ ສານ ຫລື ຂໍ້ ແນະນຳ ບັນທຶກ ຢູ່ ໃນ ສານ.

subsidy a grant or contribution of money to help support something

ເງິນ ຊ່ວຍ ຈາກ ລັດຖະບານ ເພື່ອ ຊ່ວຍ ສິ່ງ ບາງ ຢ່າງ.

subtle hard to see or recognize

ເຫັນ ຍາກ ຫລື ບໍ່ ສາມາດ ຈື່ ໄດ້

suburban having to do with the residential section around a city

ທີ່ ກ່ຽວ ກັບ ທີ່ ຢູ່ ອາໄສ ອ້ອມ ຮອບ ເຂດ ຢູ່ ໃນ ບໍລິເວນ ເມືອງ.

succeed to take over a job or position when it becomes vacant

ເພື່ອ ຈະ ເອົາ ໜ້າທີ່ ງານ ຫລື ຕຳແໜ່ງ ໃນ ເມື່ອ ມັນ ຫວ່າງ.

sue to seek justice by bringing a disagreement to a court of law

ເພື່ອ ຈະ ເຫັນ ຄວາມ ຍຸຕິທຳ ໂດຍ ການ ເອົາ ຄວາມ ບໍ່ ຕົກລົງ ນັ້ນ ໄປ ຫາ ສານ ຂອງ ກົດໝາຍ.

suffrage. the right to vote

ສິດທິ ທີ່ ຈະ ປ່ອນ ບັດ.

superiority higher and better quality

ຄຸນະ ພາບ ສູງ ແລະ ກໍ່ ດີ ເລີດ.

suppress to stop by force or put down; to keep or hold back

ຢຸດ ດ້ວຍ ກຳລັງ ຫລື ເອົາ ລົງ ມາ; ເພື່ອ ຮັກສາ ຫລື ຍຶດ ໄວ້ ມາ.

surplus an extra amount beyond what is needed

ສິ່ງ ທີ່ ເຫລືອໃຊ້, ຫລື ຈຳນວນ ທີ່ ເຫລືອ ຈາກ.

surrender	give up; yield	ຍອມ ແພ້; ຫລື ເສຍ ເສາກ.
survey	measure for size, shape, position, boundaries	ແທກ ເນື້ອທີ່ ຫລື ທ້ອງ ກວ້າງ, ທີ່ແຫ່ງ, ສາຍ ເຂດແດນ.
sweatshop	a place where workers are employed at low pay for long hours under bad conditions	ສະຖານທີ່ ກັມມະກອນໄດ້ ເຂົ້າໄປ ທຳງານ ຢູ່ ໃນ ເວລາ ຄ່າງ ນ້ອຍ ແລະ ຊົ່ວໂມງ ຍາວ ຢູ່ໃນ ພາວະ ອັນ ຕ່ຳ ແລະ ຊົ່ວ.
synthetic	made artificially	ເຮັດ ດ້ວຍ ສິ່ງຂອງ ທີ່ ບໍ່ແມ່ນ ຂອງ ທັມະຊາດ.

BEST COPY AVAII A

-T-

tactic a way of acting that is planned to give a certain result ຄວາມ ພະຍາຍາມ ທີ່ໄດ້ ກຽມໄວ້ ເພື່ອໃຫ້
ຜົນ ປະໂຫຍດ ສະເພາະ ບາງຢ່າງ.

technical having to do with useful knowledge or skills, or with the methods of science or industry ທີ່ ມາ ທີ່ ທີ່ ຈະ ໃຊ້ ຄວາມຮູ້ ແລະ ຝີມື,
ຫຼື ຂະບວນ ວິທີ ຂອງ ວິທະຍາສາດ ຫຼື ການ ອຸດສາຫະກຳ.

temperance the principle and practice of not using alcoholic drinks at all ຫຼັກ ແລະ ການ ປະຕິບັດ ຂອງ ການ ບໍ່ໃຊ້
ເຫຼົ້າ ຫຼື ຈະ ບໍ່ ດື່ມ ເຫຼົ້າ ເລີຍ.

temporary for a short time only

ເປັນ ໄລຍະເວລາ ສັ້ນໆ ເທົ່ານັ້ນ.

tenant a person who pays rent in return for using a building or a piece of land ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ຈ່າຍ ຄ່າ ເຊົ່າ ເຮືອນ ແລະ ສິ່ງ
ປຸກສ້າງ ເພື່ອ ຈະໃຊ້ ທີ່ດິນ ຫຼື ດິນ ຕອນ ນຶ່ງ.

tenement an apartment house, especially one in bad condition and occupied by the poor ເປັນ ອາຄານ ຫຼື ເຮືອນ, ຕາມ ປົກກະຕິ ແລ້ວ
ຈະ ເປັນ ເຮືອນ ທີ່ ມັນ ບໍ່ດີ ແລ້ວ ແລະ ມີໄວ້ ສຳລັບ ພວກ ຍາກ ຈົນ.

tension strain between people or groups

ຄວາມ ຫັກໂຫມ ລະຫວ່າງ ຄົນ ຫຼື ຄະນະ ພວກ.

territory an area of land within definite boundries

ເປັນ ບໍລິເວນ ຂອງ ດິນ ຕອນ ຕອນໜຶ່ງ ຢູ່ໃນ ຂອບເຂດ ແລະ ຊາຍແດນ.

terrorism the use of violence and fear, usually to gain a political goal ການໃຊ້ ຄວາມ ຮຸນແຮງ ແລະ ຄວາມ ຢ້ານ,
ຕາມ ປົກກະຕິ ແລ້ວ ກໍ່ ຈະ ຫວັງ ຜົນສຳເລັດ ທາງ ການເມືອງ ແລະ
ລະບົບ ຫຼັກ.

terrorist a person who favors deliberate violence against particular persons or groups ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ນິຍົມ ຈະ ໃຊ້ ຄວາມ ໂຫດຮ້າຍ ໃຊ້ ຄວາມ
ຮຸນແຮງ ຕໍ່ ຕ້ານ ຄົນ ຫຼື ຄະນະ ພວກ ອື່ນໆ.

textile cloth ເຄື່ອງ ນຸ່ງ ຂອງ ຜ້າ.

theory idea or opinion about something
ຄວາມຄິດເຫັນ ຄວາມແນ່ນອນ ກ່ຽວກັບ ບາງສິ່ງບາງຢ່າງ.

threaten to promise a negative action; to give warning of trouble to come
ເພື່ອຈະສັນຍາ ຄວາມຂັດແຍ່ງ ແນວບໍ່ດີ; ເອົາປະກາດໃຫ້ຮູ້ ວ່າຈະມີ ບັນຫາ ມາໃນ ບໍ່ຊ້າ ບໍ່ເຫິງ.

tolerant willing to put up with people, beliefs and ways different from one's own; willing to endure beliefs and actions of which one does not approve
ເຕັມໃຈ ທີ່ຈະ ພົບຊື່ນ ກັບຄົນ ອື່ນໆ, ເຊື່ອ ແລະ ຕ່າງທີ່ແຕກຕ່າງ ຈາກ ຕົວເອງ; ເຕັມໃຈທີ່ຈະ ທົນທານ ການເຊື່ອ ແລະ ຄວາມປະພຶດ ທີ່ ຕົນເອງ ບໍ່ມີຄວາມ ພໍໃຈ.

totalitarian government one controlled by one person or a small group
ອັນທີ່ ຄວບຄຸມ ຈາກ ຄົນດຽວ ຫຼື ຄະພວກ ນ້ອຍໆ.

township a region or district six miles square, made up of 36 sections
ພື້ນທີ່ ເຂດ ຫຼື ເຂດ ທີ່ມີ ຫົກ ຕາລາງໄມລ໌, ທີ່ໄດ້ສ້າງຂຶ້ນ ລະຫວ່າງ ໓໖ ຂໍ້ ຫຼື ພາກ.

tract housing rows of mass-produced houses complete with schools, parks, and shopping centers
ເປັນແຖວເຮືອນ ທີ່ຜະລິດ ຈຳນວນຫຼາຍ ພ້ອມກັບ ໂຮງຮຽນ, ສະໜາມຫຼິ້ນ, ແລະ ຕະຫຼາດຊື້ເຄື່ອງ.

tradition the handing down of beliefs opinions, customs, stories, etc., from parents to children
ການມອບ ສົ່ງຕໍ່ ຄວາມເຊື່ອຖື ແລະ ການຄິດເຫັນ, ຮີດຄອງປະເພນີ, ປະຫວັດ, ແລະ ສິ່ງອື່ນໆ ຈາກ ເຊັ່ນ ປູ່ ຍ່າ ຕາ ຍາຍ ໄປຫາ ພວກລູກຫຼານ.

transcontinental extending across a continent
ການຂະຫຍາຍ ອອກ ຜ່ານໄປ ທາງທະວີບ.

transition the change from one condition or thing to another
ການປ່ຽນແປງ ຈາກ ພາວະ ອັນນຶ່ງ ໄປຫາ ອັນອື່ນ. ຫຼື ສິ່ງຂອງ ອັນນຶ່ງ ໄປຫາ ອັນອື່ນ

treason giving aid to a country's enemies or trying to overthrow the government
ສົ່ງຄວາມຊ່ວຍເຫຼືອ ໄປໃຫ້ ປະເທດ ທີ່ເປັນ ສັດຕູ ຫຼື ພັກພວງ ຈະ ສົ່ງເອົາ ລົ້ມ ປົກຄອງລັດ.

treaty a formal agreement between two or more governments or independent political units ເປັນ ຂໍ້ຕົກ ຕົກລົງກັນ ລະຫວ່າງ ສອງ ຊາດ ຫົວເມືອງ ຫຼື ຫຼາຍ ຫົວເມືອງ ຫຼື ເອກະລາດ ຂອງ ເມືອງ.

trench a long narrow ditch with earth thrown up in front to protect soldiers ເປັນ ຄູ ແຄບ ທັງວາ ເອົາດິນ ຕັ້ງ ໜ້າ ດິນ ທີ່ ຕໍ່ ຂື້ນ ທີ່ ໜ້າ ເຂົາ ເພື່ອ ປ້ອງກັນ ທະຫານ ຢູ່ ຕາມ ທະຫານ.

tribe a group of related families who claim to have the same ancestor ໝູ່ ຍາດ ຄອບ ທີ່ ເປັນ ພາກ ພີ່ນ້ອງ ກັນ ຜູ້ ຊຶ່ງ ທີ່ ອ້າງວ່າ ປູ່ ຍ່າ ຕາ ທວດ ອັນດຽວ ກັນ.

trust a group of companies that work together to reduce or eliminate competition; a group that controls much of a particular business ໝູ່ ພວກ ບໍລິສັດ ທີ່ ທຳງານ ຢູ່ ນຳ ກັນ ເພື່ອ ລຸດ ຜ່ອນລົງ ຫຼື ກຳຈັດ ການ ແຂ່ງຂັນ; ໝູ່ ພວກ ທີ່ ຄວບຄຸມ ທຸລະກິດ ສ່ວນ ຫຼາຍ ແນວ ສະເພາະ ການງານ.

trustee person legally responsible for the property or affairs of another person or group ຄົນ ຜູ້ ທີ່ ມີ ຄວາມ ຮັບຜິດຊອບ ທີ່ ຖືກ ຕ້ອງ ຕາມ ກົດໝາຍ ໃນ ຊັບສົມບັດ ຫຼື ການ ງານ ຂອງ ຄົນ ອື່ນ ຫຼື ໝູ່ ພວກ ອື່ນ.

turnpike road that has, or used to have, a gate where toll is paid ຫົນທາງ ທີ່ ເຄີຍ ມີ ແລະ ມີ ປະຕູ ທີ່ ຈ່າຍ ຄ່າ ໃຊ້ ການ ປີ້.

turmoil confusion, great disturbance

ຄວາມ ຫຍຸ້ງຍາກ, ເປັນ ການ ລົບກວນ ເປັນ ປານ ໃຫຍ່

tyranny government by a harsh and unfair ruler. ຜູ້ ປົກຄອງ ທີ່ ມີ ຄວາມ ດຸຮ້າຍ ແລະ ມີ ອະຄະຕິ ທີ່ ຍຸຕິ ບໍ່ ທ.

unanimous in complete agreement; without a single opposing vote ຄວາມ ຕົກລົງເຫັນພ້ອມ ບໍ່ຄັດແຍ້ງ, ລວດລາຍ ໃບ ບ່ອນ
ບັດ ສັງ ຄູ່ປໍເທົ່າ ນັ້ນ.

uncivilized undeveloped; not cultured
ບໍ່ໄດ້ ສຶກສາ, ບໍ່ໄດ້ ເພີ້ມ ເຕີມ, ແລະ ບໍ່ໄດ້ ເປັນ ລະບາທົດ.

unconstitutional contrary to our Constitution
ແບບ ທາງ ກົງກັນຂ້າມ ກົດ ເກນທັມມະນູນ ຂອງ ພວກເຮົາ.

underlying cause a cause which is at the basis of a situation, usually existing over a period of time ບັນຫາ ທີ່ ພັນ ຢູ່ ໃນ ຖານະ ນີ້ ທີ່ ທ່ຳ
ກັນ, ການ ປະກະ ທີ່ ແລ້ວ ພັນ ສັກ ຈະ ເກີດ ມາການ

unemployment the condition of being out of work { ໂອກາດ ເວລາ.
ພາວະ ເງື່ອນໄຂ ຂອງ ການ ບໍ່ ມີ ວຽກງານ.

uniform all alike
ພ້ອມ ເໝືອນ ກັນ ໝົດ.

uninhabited not lived in
ບໍ່ໄດ້ ຢູ່ ໃນ

United Nations worldwide organization established in 1945 to promote peace and economic and social welfare ການ ຈັດຕັ້ງ ໃຫ້ ເປັນ ຂະບວນ ສົມ ຕັ້ງ
ຂອງ ໃນ ໂລກ ໃນ ປີ ໑໙໔໕ ເພື່ອ ຄ້ຳຈູນ ຄວາມ ສະຫງົບ ແລະ ຄ່າ ນວນ
ເງິນ ຂອງ ປະຊາຊົນ.

unity completely together; in total agreement ພ້ອມ ເພັດ ສາ ກັນ; ຄວາມ ຕົກລົງ ທັງ ໝົດ.

unrestricted not kept within limits, boundaries, or rules ບໍ່ໄດ້ ຮັກສາ ຕາມ ຂໍ້ ກົດ,
ຂອບ ເຂດ, ຫລື ກົດ.

urban having to do with cities or towns
ມີເລື່ອງ ທີ່ ທີ່ ຈະ ເຮັດ ກັບ ແຂວງ ຫລື ເມືອງ.

urban renewal the improvement of run-down parts of a city
ຄວາມ ປັບປຸງ ຂອງ ການ ແກ່ນ ຫລົງ ບ່ຽງ ຂອງ ເມືອງ.

utopia the ideal or perfect society
ຄວາມຮູ້ ຫລື ສັງຄົມ ທີ່ດີ.

-V-

vagrancy wondering idly from plcce to place without proper means or ability to earn a living ປະລາດໃດ ແລະ ຍູດຄົນ ຈາກ ບອນ
ນຶ່ງ ໄປຫາ ບ່ອນ ອື່ນ ໂດຍ ບໍ່ມີ ທຶນຮອນ ຫຼື ທີ່ພັກ
{ທີ່ຖືກກົດໝາຍ ແລະ ມີຄວາມສາມາດ ທີ່ຈະລ້ຽງຊີບ.

vary make different; change
ເຮັດໃຫ້ມັນ ແຕກຕ່າງ; ປ່ຽນແປງ.

vast very large; huge
ມັນໃຫຍ່ກວ້າງ ທີ່ສຸດ. ໃຫຍ່.

vested given certain powers or rights
ມີ ອຳນາດ ອັນສິດຄັບ ຫຼື ສິດ ບາງ ຢ່າງ.

veto to prevent an action proposed by a lawmaking body; to reject or refuse to approve ວີໂຕ້ ປ້ອງກັນ ການກະທຳ ທີ່ ພວກແຕ່ງ
ກົດໝາຍໄດ້ ສະເໜີ; ການ ປະຕິເສດ ທີ່ ຈະ ເຫັນດີ.

village a group of houses in an area, usually smaller than a town
ຈຳນວນ ເຮືອນ ຢູ່ໃນ ບໍລິເວນ, ຕາມ ທຳມະດາ ແລ້ວ ກໍ່ ມີ ຈຳນວນ ນ້ອຍກວ່າ-
{ເກີ້ນ ເຮືອນ ຂອງເມືອງ.

violate to disobey; to break a law or rule
ການ ບໍ່ ເຊື່ອຟັງ; ການ ລະເມີດ ຕໍ່ລະບຽບ ກົດໝາຍ
ແລະ ກົດ ລະບຽບ.

violence rough or harmful action
ຮຸນແຮງ ຫຼື ການ ກະທຳ ທີ່ມັນ ອັນຕະລາຍ.

voluntary done by choice; not forced
ທີ່ ເຮັດ ດ້ວຍ ຕົນເອງ ຕາມ ຄວາມພໍໃຈ; ບໍ່ ແມ່ນ ບັງ
ຖືກ ບັງຄັບ.

-W-

wage and price controls ceilings placed on wages and prices by the government to hold down inflation
ຂອບເຂດ ຢູ່ ໃນ ເງິນເດືອນ ລາຄາ ທີ່ລັດ
ກຳນົດ ເພື່ອ ຈະ ຫ້າມ ການ ເພີ່ມ ຂຶ້ນ ຂອງ ລາຄາ ເງິນ

white supremacy belief thas the white race has the highest authority
ການ ເຊື່ອ ວ່າ ພວກ ເຜົ່າ ຂາວ ນັ້ນ ມີ ສິດ ແລະ
ອຳນາດ ສູງ ກວ່າ.

wholesaler a merchant who deals in the sale of large quantities
ພວກ ພໍ່ຄ້າ ຜູ້ ໃດ ກ່ຽວຂ້ອງ ກັບ
ໃນ ການ ຄ້າ ຂາຍ ແລະ ຊຸມ: ຂາຍ ສົ່ງ ກອງ ຂອງ.

writ of assistance a legal order allowing unlimited search by officials
ການ ທີ່ ສັ່ງ ທາງ ກົດ ໝາຍ ທີ່ ຈະ ອະນຸຍາດ ການ
ບໍ່ ມີ ຂໍ້ ຈຳກັດ ຄົ້ນຫາ ຈາກ ພວກ ເຈົ້າໜ້າທີ່ການຂອງ.

writ of habeas corpus a legal paper that requires a court to hold a hearing for a person accused of a crime
ເອກະສານ ເຫຼັ້ມ ທີ່ ສັ່ງ ກົດ ໝາຍ ແລະ ທີ່
ຕ້ອງ ການ ໃຫ້ ມີ ສານ ຍານ ເພື່ອ ຈະ ຟັງ ຮ້ອງ ໃຫ້
ຈາກ ຄົນ ທີ່ ລັບ ທຳ ການ ຜິດ.

-Y-

yellow-dog contract an agreement between a worker and an employer that the worker will not join, help, or remain in a labor union
ສັນຍາ ທີ່ ຕົກລົງ ກັນ ລະຫວ່າງ ຄົນ ງານ
ແລະ ພວກ ຈ້າງ ງານ ວ່າ ພວກ ຄົນ
ງານ ຈະ ບໍ່ ມີ ແນວ ທີ່ ທີ່ ສ. ຮ່ວມ, ຊ່ວຍ, ຫຼື ເຂົ້າຢູ່ ໃນ ສະຫະພັນ ແຮງງານ.

yellow journalism a type of newspaper writing that uses sensational (or startling) methods instead of straight news to sell newspapers
ວິທີ ການ ຂຽນ ໜັງສືພິມ ທີ່ ໃຊ້ ວ່າ
ໃຫ້ ເວົ້າ ທີ່ ຈະ ຢູ່ ຂຽນ ຄວາມ ຮູ້ ສຶກ
ຕື່ນ ເຕັ້ນ ຈ່າຍ ສົມ ເຫັນ ຂາວ ໃຫ້ ກົງ ເພື່ອ ຈະ ຂາຍ ໜັງສືພິມ.
ຂອບ ຫຼາຍ ໜັງສືພິມ ຈາກ ຈະ ບໍ່ ມີ ຄວາມ ຈິງ ລັບ ພັກ ເພີ່ມຄວາມ.

-Z-

zone any region or area especially set off, such as a combat zone where fighting is going on
ບໍລິເວນ ຫຼາຍ ກຸ່ມ ບ່ອນ ໃດ ທີ່ ການ
ທີ່ ລັດ ຕັ້ງ ຂຶ້ນ ໄວ້, ຄື ການ ກໍ່ ສູ້ ຢູ່ ຂອບເຂດ ບ່ອນ
ທີ່ ມີ ການ ລົບ ໄປ ມາ.

Bibliography

Baer, Katie. *Government by the People*. Syracuse, New York: New Readers Press, 1976.

Baer, Katie. *The People's Power*. Syracuse, New York: New Readers Press, 1976.

Herzog, Betty, Educational Consultant. *Follett Coping Skills Series: Becoming a U.S. Citizen*. Chicago: Follett Publishing Company.

Hock, John H. *Your Government and You*. Phoenix, New York: Frank E. Richards Publishing Co., Inc., 1975.

Jantzen, Steven, and others. *State and Local Goverment*. New York: Scholastic Book Services, 1977.

Jantzen, Steven, and others. *The Presidency, Congress, [illegible]d the Supreme Court*. New York: Scholastic Book Services, 1977.

McClenaghan, William. *Magruder's American Government*. Boston: Allyn and Boeon, Inc., 1984.

Remy, Richard C. *Government in the United States*. New York: Macmillan Publishing Company, 1984.

Scott, Corinn Codye. *State and Local Government*. Castro Valley, California: Quercus Corporation, 1983.

Scott, Corinn Codye. *Government Is News: Studying the Constitution*. Castro Valley, California: Quercus Corporation, 1983.

District #535 will not deny any person the opportunity to participate in any program on the basis of sex, race, color, religion, marital status, age or disability.